

HOFLIV

OS CHRISTIAN IX

af

C. H. RØRDAM

H. HAGERUP'S FORLAG KØBENHAVN

HOFLIV HOS CHRISTIAN IX

HS. MAJESTÆT KONG CHRISTIAN IX

Studie til Portræt af Professor Otto Bache.

HOFLIV
HOS CHRISTIAN IX

SVUNDNE DAGE IV

AF

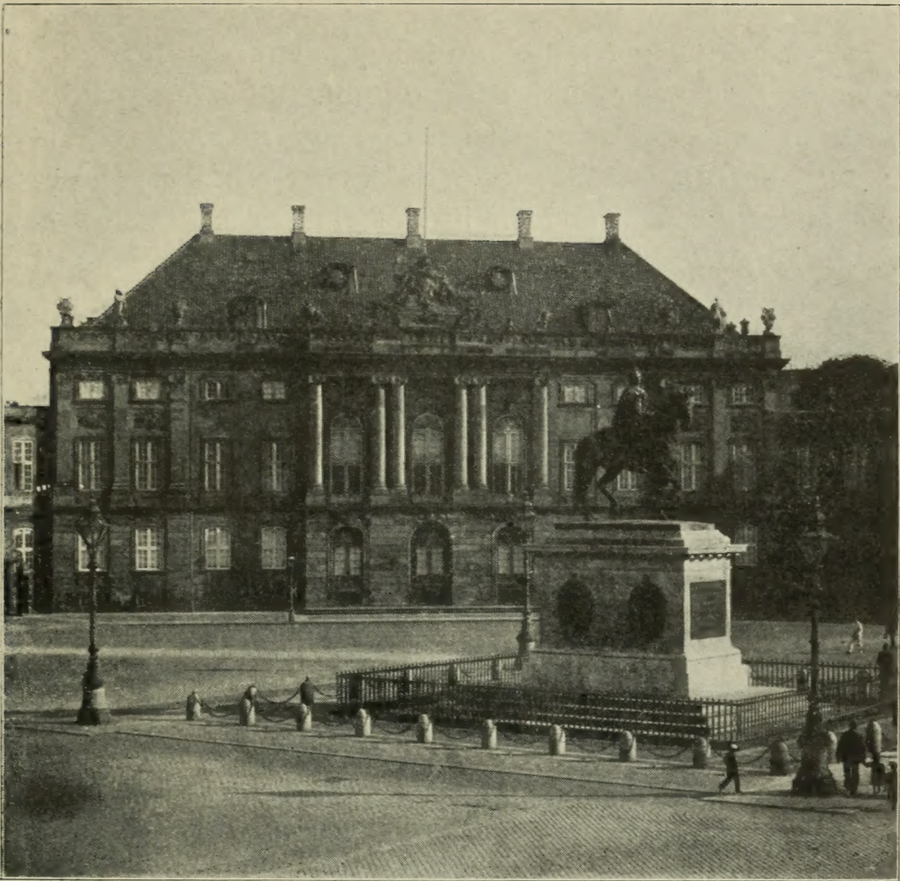
C. H. RØRDAM
KAMMERHERRE, OBERST

H. HAGERUP^S FORLAG
KØBENHAVN

KØBENHAVN - GRÆBES BOGTRYKKERI
1918

FORORD

I sin lange Tjenestetid hos Kong Christian den Niende og Dronning Louise, først som Adjutant og senere som Chef for den kongelige Civilliste, har min kære afdøde Fader ført nogle omhyggelige og udførlige Dagbøger. Et Sted i disse (1893) skriver han: »Mine Erindringer fra Hove ere kun Smaating, Ubetydeligheder, ofte kun en kort Sætning eller et Ord, der dog for mig selv er nok til at kunne mindes, hvad jeg vil. Med Flid har jeg søgt at undgaa Optegnelser af alt, hvad der mulig kunde volde Strid og Splid.

Blev jeg en gammel Mand og kom langt bort fra Nutiden og dens Personer, vilde det mulig interessere mig at supplere Optegnelserne langt fyldigere.

Dog er selvfølgelig alt, hvad jeg noterer, Sandhed, men væsentlig kun Bagateller, der dog mulig kunne give et lille Billede af det smukke hjærtelige Liv, som nu leves ved Hove.«

Hvis min Fader, som følte sig knyttet til Kongehuset ved Taknemmelighedens og Hengivenhedens stærke Baand, havde levet, vilde han utvivlsomt selv have valgt Hundredaaret for Kong Christian den Niendes Fødsel til Udsendelsen af sine Erindringer om den Tjenestetid, der for ham bestandig stod i Mindets lyseste og skønneste Farver.

Dette skulde nu ikke være saadan.

Men det er min Overbevisning, at selv uden Bearbejdelse vil et Uddrag af disse Dagbøger, ganske som de er nedskrevne, have Krav paa almen Interesse, idet de spredte Indtryk samler sig til et fyldigt Billede af Livet i Kong Christians og Dronning Louises lykkelige Hjem og bringer mange Enkeltheder fra Kongehusets daglige Liv, som hidtil ikke har været kendt udenfor Hoffets snævre Kreds.

Det har ved Stoffets Udvalg i det foreliggende første Bind været mig magtpaaliggende især at faa det med, der tjener til Karakteristik, medens naturligvis alt vedrørende private Forhold er udeladt.

København, den 8. April 1918.

Kristine Rørdam.

LØRDAG den 2. Mai 1891 var min første »Jourdag«. Som yngst af de fire Adjutanter skulde jeg egentlig først have haft Jour 9.—16. Mai, men et Par Dage før fik jeg fra Chefen for Adjutantstaben, Oberst Baron Güldencrone, Meddelelse om, at jeg efter H. M. Kongens Ønske skulde melde mig til Tjeneste allerede den 2., idet Majestæterne faa Dage efter vilde tiltræde en længere Udenlandsrejse, og Kongen ønskede, at jeg forinden skulde have været til Tjeneste hos ham.

Jeg var paa Amalienborg Kl. 9¾ Fmdg. til Afløsning af Oberstlt. Løvenfeldt. Præcis paa Slaget 10 traadte Kongen ind i Jourværelset. Han tog os begge i Haanden og bød mig velkommen paa min første Jour.

Jourtiden er fra Kl. 10 til 2. Men som Regel meldes Ingen til Kongen før 10½. Kl. 12—12½ hører Kongen paa Musikken og ser paa Garden. Kl. 1 spiser Kongen Frokost. Kl. 6 Taffel. Paaklædning for Adjutanten: Vaabenfrakke, Guldgehæng, trekantet Hat med rød Fjer og danske Dekorationer.

Til Taffel vare: Kongen, Dronningen, Prinds Hans, Overhofmarchal Løvenskiold, tidligere Overhofmesterinde Bille-Brahe, Frøken Oxholm, Frøken Bluhme, Comtesse Reventlow (hvilke tre ere Hofdamer hos Dronningen), Kapt. Faurschou og Prlt. Wedel (begge vagthavende Gardeofficerer) og jeg. Jeg havde Frøken Oxholm tilbords. Kongen drak et Glas med mig.

Kongen kom med flere spøgefulde Bemærkninger. Frøken Oxholm bemærkede, at hun ikke satte videre Pris paa at gaa i Theatret paa Grund af Varmen og de mange Mennesker; hun hyldede den afdøde Konge af Bayerns Princip (han, der druknede sig), at Idealet for at gaa i Theatret var at kunne

sidde der som ganske ene Tilskuer, hvortil Kongen spøgende bemærkede, at den, der havde opfundet dette Princip, heller ikke hørte til de allermest normale blandt Menneskeheden.

Kl. $9^1/_2$ The hos Dronningen. Tilstede: Kongen, Dronningen, Prinds Hans, tidl. Overhofmesterinde Bille-Brahe, Comtesse Reventlow, Frøken Bluhme og Ego.

Efter Theen spilledes der Lou (Kapt. Boeck havde et Par Aftener før givet mig nogen Instruktion heri). Da vi havde spillet noget, kom Prinds Valdemar, Prindsesse Marie og hendes Søster Prindsesse Marguerite. Spillet fortsattes, og Konversationen gik da navnlig paa Fransk.

Efter Louen sagde Kongen: »De taler jo fremmede Sprog. Maa jeg præsentere Dem for Prindsesse Marguerite.« Prindsessen var overordentlig nydelig og vindende.

Sluttelig serveredes forskjellige Forfriskninger: Frugter m. v., Vin samt Risengrød med Fløde.

Kl. 11 trak Herskaberne sig tilbage. En fornøjelig Dag, som jeg altid vil mindes med Glæde.

Om Formiddagen Kl. 12, da de fire Gardeofficerer meldte sig til mig, var Prinds Christian en af de fire.

Søndag 3. Mai. Jeg fulgte Kongen og Prinds Valdemar i Garnisonskirke, hvor Pastor Fenger prædikede smukt og varmt. Endvidere var i Kongestolen: Kronprindsen, Kronprindsessen og de 6 ældste Børn (Prindserne Christian, Carl og Harald, Prindsesserne Louise, Ingeborg og Thyra). Desværre kan Dronningen paa Grund af mangelfuld Hørelse ikke have Glæde af at komme i Kirke.

Kl. $4^1/_2$ kørtes i Gallavogne til de Massmannske Søndagsskolers Højtid i Frue Kirke.

Umiddelbart efter Hjemkomst fra Kirken Taffel Kl. 6. Stort Taffel, hvori bl. a. deltog Kronprindseparret med de ældste Børn, Prinds Valdemar, Prindsesserne Marie og Marguerite, Prinds Hans og adskillige af Hoffets Herrer og Damer.

Talte efter Taflet baade med Kongen og Dronningen, der taler saa venligt med Alle.

Kl. $9^1/_2$ The hos Dronningen; her tilstede alle de Konge-

lige, der havde været ved Taflet, samt enkelte af Hoffets Herrer og Damer. Ved Theen hos Dronningen er Tjenerpersonalet ikke tilstede, idet den tjenstgjørende Dame, der iaften var Frøken Oxholm, serverer Theen m. v.

Kongen spurgte, om jeg spillede Whist. Jeg svarede: »Ja, men daarligt,« og der spilledes da: Kongen, Frøken Bluhme, Baron Blixen-Finecke og jeg. Kongen var livlig og munter.

Derpaa indtoges Forfriskninger som sædvanlig.

Mandag 4. Mai. Kl. 2½ Eftmdg. kjørtes til Toldboden, hvor alle Ministrene, Hoffets Herrer og Damer, russisk Minister Grev Toll og Gemalinde vare mødte for at tage Afsked med Majestæterne. Medlemmerne af den kongelige Familie selvfølgelig tilstede. Kongen sagde mig venligt Farvel og »paa glædeligt Gjensyn«. Vejret Graavejr med Ruskregn. Kl. 3 lagde Skibet fra. Kongen og Dronningen stode ved Rælingen og hilsede venligt. Følget bestaar af: Kammerherre Castenskjold og Baron Güldencrone. Rejsen gjælder Hertugen og Hertuginden af Cumberland i Gmunden; efter et tre Ugers Ophold der tager Kongen til Badekur i Wiesbaden.

Jeg meldte mig til Tjeneste hos Kronprindsen, der bad mig møde næste Formiddag Kl. 10 i det kronprindselige Palais paa Amalienborg.

Kl. 5½ Taffel hos Kronprindsen. Jeg havde den Ære at sidde ved Siden af Prindsesse Louise, en nydelig og saare vakker ung Prindsesse, der talte livligt om mange Ting.

Tirsdag 5. Mai. Kl. 10—1 i Jourtjeneste hos Kronprindsen.

Kl. 5½ Taffel hos Kronprindsen.

Efter Taflet talte jeg med Kronprindsessen. Samtalen faldt paa Spøgeri, og Kronprindsessen fortalte da om en Mand i Kappe, der viste sig paa et af Stockholms Slotte, naar en Ætling af Vasaslægten døde. Kronprindsessen og ligeledes Prindsesse Louise havde set denne Spøgelsesmand; Prindsessen havde næste Formiddag fortalt derom, og man havde da sagt: saa er én af Vasaslægten død, og om Aftenen var

der kommen Meddelelse om, saavidt jeg mindes, en russisk Storfyrstindes Død.

Jeg sov imidlertid godt oppe i Adjutantværelset i Christian den 7des Palais, der kun har den eneste levende Beboer: Kongens jourhavende Adjutant.

Om Morgenen kom Telegram, at Kongen og Dronningen efter en udmærket Overrejse havde naaet Lübeck og var rejst videre ad Gmunden til.

Onsdag 6. Mai. Meldtes til Audiens hos Kronprindsen: Ministrene Estrup, Bahnson, Nellemann, Ravn og Scavenius. Endvidere tidligere Stiftamtmand Bille-Brahe, Direktør Vedel i Udenrigsministeriet og Cabinetssekretairen. Hos Kronprindsen meldes de Audienssøgende, eftersom de komme, ikke efter Rang.

Kl. $5^1/_2$ Taffel. Ingen fremmede Gjæster. Jeg havde Frøken Wedel-Heinen til Bords. Prinds Carl, der snart skal med Corvetten »Dagmar« til Middelhavet, fortalte en pudsig Historie. En af Folkene, Lehnsgreve Lerche, blev af en Underofficer ombord spurgt, om han ikke var kjendt med Landvæsenet. »Jovel,« svarede den unge Greve. »Saa maa De passe de to Svin, vi har ombord.«

Efter Taflet talte jeg med Kronprindsessen, som sagde, at Prinds Harald havde megen Lyst til at blive Officer, og at Tiden jo vilde vise, om det skulde lykkes for ham.

Kl. $8^1/_2$ modtoges Kronprindsen af Sverrig paa Banegaarden af Kronprindsen og Kronprindsessen. Han kommer tilbage efter en Rejse i Orienten (Ægypten).

Kl. 9 Souper for Kronprindsen af Sverrig. Indbudte vare Prinds Valdemar, Prindsesserne Marie og Marguerite samt adskillige Herrer og Damer, deriblandt den svensk-norske Minister med Frue og to Døtre.

Den svenske Kronprinds var meget alvorlig; det har han overhovedet været de Gange, jeg har set ham (saaledes ved Udstillingen i 1888).

Den unge Baron Blixen-Finecke, der har ledsaget den svenske Kronprinds paa Rejsen, fortalte en Del om Opholdet

i Ægypten, bl. a. om hvorledes Ægypterne og særlig Damerne forstaa at spise uden andre Remedier end Fingrene og gjøre det saa behændigt, at Sauce og lignende ikke løber ned over Hænderne, hvilket selvfølgelig hænder den »klodsede« Europæer, der ikke kan putte Mad i Munden uden ved Hjælp af Kniv og Gaffel.

Torsdag 7. Mai (Christi Himmelfartsdag). Kl. 11 fulgtes Kronprindsen af Sverrig ombord paa Damperen til Malmø.

Kl. $5^1/_2$ større Taffel, hvortil indbudt bl. a. Prinds Valdemar, Prindsesserne Marie og Marguerite og Prinds Hans.

Kronprindsens unge Hofchef, Grev Moltke, er Broder til Lehnsgreven paa Bregentved og en smuk Repræsentant for den for sin Elskværdighed bekjendte Moltkeske Slægt.

Fredag 8. Mai. Audiens havde bl. a. Kammersanger Simonsen, der drager paa Besøg til Stockholm.

Kl. $5^1/_2$ Taffel (det er den almindelige Taffeltid hos Kronprindsen).

Kl. 7 i det kgl. Theater, hvor jeg saa Vilhelm Tell. Hele Kronprindsens Familie var der. Schram bliver gammel, men Musikken som altid skjøn. Den gode Gessler (Schram) havde et Par mildest talt uanstændig gamle, slidte, ubørstede Transtøvler paa.

Mandag 1. Juni. Kl. 10—1 Audienstid. Til Taffel Kl. 6 var indbudt Hs. Kgl. Højhed Landgreven af Hessen (Dronningens Brodersøn), der opholdt sig i Byen paa Gjennemrejse til Island. Den stakkels unge Mand er helt blind paa det ene Øje og skimter kun ganske svagt med det andet. Grev Moltke og jeg modtog ham nede ved Døren. Hans Kavaler, en tysk Baron, ledsagede ham ikke med særlig stor Omhu. Han var nær løben ind i det store Spejl paa Trappeafsatsen op til 1ste Sal. Jeg maatte raabe et hurtigt »Rechts!« Kronprindsen kom da ud og tog ham under Armen.

Efter Bordet talte Kronprindsessen en Del med mig og udviklede, hvor meget det laa hende paa Hjerte, at Prinds

Christian kom ud i fremmede Omgivelser og fik noget Menneskekundskab. Intet var hende saa modbydeligt som »Spytslikkeri«. I den Stilling, han mulig engang kom til at beklæde, var det af den største Betydning, at han virkelig kunde bedømme Mennesker og ikke lade sig daare. Det var hende saa meget om at gjøre, at han udvikledes som Person; at han bevarede det, der var ejendommeligt for ham som Menneske. Det var hendes Formaal overfor alle hendes Børn.

Tirsdag 2. Juni. Til Audiens vare bl. a. de to Biskopper Fog og Schousboe, der bl. a. talte om gamle Stiftsprovst Rothe, som siges at ville trække sig tilbage, og hvem de gav et meget smukt Lov. »Han vil blive savnet i den danske Kirke,« udtalte Fog.

Taffel Kl. 5½. Gjæster: Biskop Schousboe, Oberstlieutenant Søltoft (Sekretair i den nylig nedsatte Generalkommission), Professor Plum og Pastor Fenger.

Oberstlieut. Søltoft røg en Cigar oppe hos mig og fortalte om Oberst Vaupel, der skrev i en Korrektur, at han den 29. Juni 1864 (Als' Fald) saa General Steinmann med hele sin Stab i plein Carrière tage Vejen til Stegenæs, medens det var Vaupel selv, der kom i plein Carrière paa sin Regimentschefs Hest, som han uden videre havde taget, og hvorved foranledigedes, at Regimentschefen blev taget til Fange. Søltoft var dengang Adjutant hos Steinmann.

Onsdag 3. Juni (Kronprindsens Fødselsdag). Stillede Kl. 10 i Forgemakket. En dejlig stor Kurv, pyntet med gule Roser (Marchal Niel) fra Gartneriet paa Charlottenlund, kom bl. m. a. ind til Kronprindsen.

Fødselsdagen skulde efter gammel Skik fejres paa Fredensborg. Kl. 11¼ kjørte vi fra Amalienborg.

Det gik i skarpt Trav ad Østerbrogades nye Beton-Brolægning. Vejret var straalende Skjærsommervejr. Ude paa Banegaarden var foruden Prinds Valdemar og Prindsesserne Marie og Marguerite adskillige indbudte Gjæster: Overhofmarchal Løvenskiold med Frue, Baron Blixen-Finecke med

Frue, Kammerherre Rothe, Departementschef Vedel i Udenrigsministeriet, General von der Maase.

Kl. $11^{1}/_{2}$ afgik Extratoget, der naaede Fredensborg paa $^{3}/_{4}$ Time. Frugttræerne stode i deres fulde Flor, oversaaede med Blomsternes hvide Snetæppe. Solen skinnede. Sundet laa blaat og frisk. Luften var lun og mild. En dejlig dansk Sommerdag.

I den bekjendte Havesal indtoges en staaende Dejeuner. Kongen giver den Dag Traktementet, der for største Delen var ført derned pr. Vogn fra Kjøbenhavn.

Efter Dejeuneren spadserede hele Selskabet i den skjønne Have foran Slottet (Marmorhaven). Vejret smilede stadig til det kongelige Fødselsdagsbarn og alle de mange Gjæster, der for nogle Timer færdedes paa det gamle minderige Slots Grund. Jeg talte længe med Prinds Christian, der fortalte om de Rekrutter, for hvilke han er Tropslærer ved Garden.

Prindsen yttrede, at han holdt mest af at være i Uniform. Den klæder ham ogsaa udmærket.

Kl. 5 stort Taffel, hvortil indbudt flere Fredensborgere: Prlt. Hansen, Slotsforvalter Kapt. Jastrau, Amtmand Vedel, Oberstlt. Vestergaard (Trafikinspektør) m. fl.

Kl. $7^{1}/_{4}$ fra Fredensborg pr. Extratog. Kl. 8 i Kjøbenhavn.

Torsdag 4. Juni. Da Kapt. Bull og jeg spiste Frokost (skaaret Smørrebrød, Kaffe og Kage), gjorde Prindsesserne Louise og Ingeborg os en lille Visit og vare saa elskværdige at hjælpe os med Frokosten. Særlig Stykkerne med Sardin paa gjorde Lykke hos de to unge Prindsesser. Kapt. Bull fortalte, at da Prindsesse Louise var 11 à 12 Aar gammel, havde hun skrevet et Brev til ham for at opmuntre ham under en Halssygdom. Brevet begyndte saaledes: »Kjære Kapitain Bull! Jeg haaber, at De har det værre.« Prindsessen morede sig ved at mindes det og kunde endnu ikke forstaa, hvorledes hun var kommen til at skrive »værre« istedetfor »bedre«. Men for Bull havde det Brev været Medicin; han kom trods sin ynkelige Stilling til at le saaledes, at der gik Hul paa Bylden i Halsen, og Sygdommen var forbi.

Kl. 2 forlagdes Residensen til Charlottenlund Slot. Dette havde alt tidligere været paatænkt, men det kolde, urolige Vejr lod det først nu blive til Virkelighed.

Paa Touren ud ad Strandvejen, der iøvrig laa saa lys og venlig, velsignede jeg just ikke Dampsporvognen. Det har jeg aldrig gjort. Et Monstrum, der burde sænkes i Øresunds Vover og kun leve som en styg Erindring om, hvorledes et Aktieselskab har spoleret en af Kjøbenhavns Stoltheder: Strandvejen, en af de smukkeste Promenader baade inden- og udenrigs.

I Charlottenlund boer Adjutanten i den 2den Bygning tilhøjre for Opkjørslen til Slottet, ovenover Gartneren. To smukke, venlige Værelser. Man sidder som midt i en Blomsterbouket mellem de dejlige grønne Bøge og Ege. Hist titter Sundet frem. Her damper en Sunddamper, hist hvide Sejl. Droslen slaaer sine Triller udenfor Vinduet. Svalerne krydser kvidrende gjennem Luften. Insekter summer mellem Løvet. Glade Skovgjæster svinger op ad Skovveien forbi Pavillonen.

Kl. 5½ Taffel. Jeg havde den Ære at have Prindsesse Louise tilbords og sad mellem hende og Kronprindsessen. Spisesalen oppe paa 1ste Sal. Henrivende Udsigt. Ned gjennem Alleen ude i Sundet rejser det vordende Middelgrundsfort sig af Voverne. Salen smykket med mange Oliemalerier af den oldenborgske Stamme. Alle glade over at være kommen ud i Skoven, men enige om, at der er lunere inde paa Amalienborg.

Fredag 5. Juni (Grundlovsdag). Ikkun Cabinetssekretairen (Rosenstand) havde Audiens. Da jeg meldte ham, overbragte jeg Kronprindsen et fra Marineministeriet modtaget Telegram om, at Corvetten Dagmar (Cadetskibet, hvormed Prinds Carl er) var afsejlet fra Lissabon og alt vel.

Vejret smukt. Solskin og ret mildt. Man var glad over at kunne holde Grundlovsfest ude i den grønne Skov. Følgerne af den store Fest i Kongens Have og Socialisternes Fest paa Fælleden sporedes i et af en Grundlovsdag at være forholdsvis ringe Antal Skovgjæster. Jeg talte de Kjøretøjer, som Kl. 2 Eftmdg. i Løbet af fem Minutter passerede forbi paa Strand-

veien; det var dog kun 13, hvortil kom adskillige Bicyclister (Herrer saavelsom Damer) og Fodgængere.

Efter Taflet gik Premierlieutenant Skibsted (en vakker, ung Officer) og jeg ned til Stranden. Det var bleven mildt, dejligt Vejr. Søen laa blank som et Spejl. Syd paa knejsede Kjøbenhavns Huse og Kirker, som om vi stod lige i dens Udkant. En skjøn dansk Sommeraften ved Øresund!

Inden The tog Prinds Christian afsted. Fra Thebordet forsynede han sig først med et Par Stykker Sukker til sin Hest og »styrkede« sig derefter selv med et Par Stykker Smørrebrød og et Glas Mælk. Lidt efter at han havde sagt Farvel, kom Kronprindsessen aandeløs tilbage og sagde, at hun var kommen tidsnok til endnu at faa et Glimt af »Christian«. Af de spøgende Bemærkninger, som faldt mellem hende og Prindsesse Louise, maa jeg formode, at Kronprindsessen ved at løbe ned gjennem Haven og overvinde forskjellige Hindringer plejer paa lignende Vis at tilvinke Prindsen et sidste Farvel.

Lørdag 6. Juni: Kl. 10 Formiddag meldte jeg mig fra Tjeneste, afløst af Capt. Boeck. Kronprindsessen var ogsaa tilstede og sagde venligt Farvel.

Vi ventede lidt i den saakaldte Jourstue, der er smykket med Billeder fra Formælingen i Rusland, Formælingen i England, fra Slottet i Athen o. s. v.

Kronprindsens Bibliothek er ogsaa saare hyggeligt, navnlig en Vinteraften med Ild i Kaminen og tændt Lampe. Begge Fag Vinduer med malede, dekorerede Glasruder.

Lørdag 27. Juni 1891. Kl. 9½ mødte Vognen med den røde Kudsk for at kjøre mig til Charlottenlund Slot, hvor jeg skal have Jour hos Kronprindsen, da Kongen og Dronningen først vender hjem fra Udlandet den 30. ds. Afløste Løvenfeldt, med hvem jeg meldte mig paa Slaget 10 hos Kronprindsen.

— — Kl. 5½ Taffel. Jeg havde Frøken Wedel-Heinen tilbords. Hun fortalte i Anledning af den franske Escadres Komme, at da de Kongelige forrige Aar havde været ude at se

den amerikanske Escadre, der laa her paa Rheden, havde man (de amerikanske Officerer) ikke turdet lade de kongelige Gjæster komme ned paa et Mellemdæk, der var belagt med Matroser, fordi disse »ikke var ganske sikkre«; det var Skrabsammen allevegne fra, af hvem man kunde vente sig alt i Retning af Haandgribeligheder m. v. En net Marine!

Til Theen Kl. 9 indfandt Prindsesse Marie sig. Hun var livlig og munter tiltrods for, at hun samme Dag havde tilbagelagt Vejen fra Bernstorff til Helsingør tilfods. Hun var gaaet ganske ene og havde været inde flere Steder undervejs for at faa sig lidt at leve af. Man havde ikke kjendt hende og derfor ikke behandlet hende som kongelig Person, hvilket højlig havde moret hende. Prindsessen er overordentlig livlig, naar hun saaledes sidder i en snæver Kreds; hun fortæller kvikt, har aabenbart megen Sands for det komiske. Da hendes Fader, Hertugen af Chartres, forleden rejste herfra, kom en Dame løbende med et Brev, just som Toget satte sig i Bevægelse; hun kunde ikke naa Postvognen, men rakte Brevet til Hertugen, der stod i Coupévinduet, og sagde: »Aa, den Herre vilde da ikke være saa venlig at sørge for, at dette Brev kommer i Postvognen; jeg kan ikke naa at faa det lagt i.« Hertugen tog Brevet, nikkede venligt og hilste. Bemeldte Dame har næppe haft Anelse om, at det var en Hertug, der var hendes Postillon d'amour. Thi selvfølgelig har det været et Kjærestebrev. Prindsesse Marie og det øvrige civilklædte Følge havde moret sig kostelig over den lille Scene.

Ved Theen blev bl. a. talt om Morderen Philipsens forestaaende Dom ved Højesteret, der ventes paa Mandag. Kronprindsen syntes ikke at være stemt for Benaadning, og unægtelig er det et af de mest raffinerede Mord, som Danmarks Retshistorie til Dato kan opvise.

Søndag 28. Juni. Bygevejr næsten hele Dagen. Kronprindsen i Gjentofte Kirke. Paa Landet kommer Adjutanterne ikke med i Kirke, jeg veed ikke af hvilken Grund, thi det vilde dog være rart at følge med ligesom inde i Byen. Kapt. Boeck havde dog tidligere sagt mig det.

Til Taflet var bl. andre Gjæster Stiftsprovst Rothe — den gamle Mand er nu næsten fuldstændig døv — Fabrikant Bing, der som Industriforeningens Næstformand nylig havde vist Kronprindsen og Kronprindsessen om i Rococo-Udstillingen. Efter Taflet bødes Cigarer i Havesalen. Jeg talte længe med Kronprindsessen, der fortalte om den nys stedfundne Brand i hendes Værelser i Palaiset paa Amalienborg. Prindsessen havde ved den Lejlighed mistet et Portræt af sin Fader, Carl XV, paa hvilket hun satte overordentlig Pris, samt flere hollandske Malerier, der var aldeles uerstattelige, en stor Mængde Breve foruden mange Smaating, der ogsaa vare kjære Erindringer. Vi talte om Slottets Brandfarlighed. Jeg mente, at denne truende Fare maatte og kunde afhjælpes; Kronprindsessen betvivlede, at det vilde ske.

Theen livlig. Prindsesse Marie og Prinds Christian vare Gjæster. Prinds Christian havde travlt med at skrive en Sygemelding til Livgardens Bataillon. Prindsen havde faaet en daarlig Fod.

Forøvrigt er den hele eller halvanden Time ved og efter Theen en fornøjelig Tid; man samtaler om alt muligt og umuligt som i et andet hyggeligt Familiehjem.

Mandag 29. Juni. Fulgte Kl. $9^3/_4$ Fmdg. Kronprindsen og Kronprindsessen til Amalienborg, hvor Kronprindsen gav Audiens.

Telegram fra Gmunden, at Kongen og Dronningen ikke kommer imorgen, men først den 4. Juli, da Dronningen har forvredet sin Fod let og maa ligge med Isomslag paa den.

Mange til Audiens. Meddelelse fra Højesteret, at Morderen Philipsen var dømt til Døden.

Ved Taflet var tilstede Frøken Worsaae, der tilligemed sin Søster ere Prindsesse Louises Veninder. Denne Frøken W. gjorde ogsaa et meget tiltalende og elskværdigt Indtryk.

Da vi om Aftenen gik fra Theen, aabnede en Tordenbyge atter sine Sluser; Kronprindsen hentede da selv en Paraplui til Premierlieutenant Krieger og mig, saaledes at vi naaede vort Hus i god Behold. Krieger røg en Cigar inde hos mig.

Da vi mødte til Theen om Aftenen, stode Prindsesse Louise og Frøken Worsaae paa Trappen, lige hjemkomne fra en Kjøretour og stærkt optagne af at have passeret Dammen ved Hjortekjærshuset, hvor en Baad var kæntret med fem unge Mennesker (Polyteknikere, der laa paa Opmaaling), hvoraf de to vare druknede. Stakkels unge Mennesker og ulykkelige Forældre! Vorherre bevare En for nogensinde at faa et saadant forfærdeligt Budskab.

Tirsdag 30. Juni. Efter Taflet laa jeg nede ved Stranden og glædede mig ved den deilige Sommeraften og ved at kunne kigge ind til Kjøbenhavn til Østerbro, hvor mit Hjærte altid er. Henne til højre soppede nogle Smaapiger og stænkede hinanden med Vand, hvilket foranledigede en til venstre for mig placeret Herre til at love dem »en Dragt Prygl, naar de kom hjem — hvis det var hans.«

Til Theen om Aftenen kom Prindsesse Marie.

Da jeg efter Theen vilde lægge et Brev i Postkassen ved Bomhuset, stod der en Herre ved Gittret ud mod Vejen. »Staar De der og patrouillerer, Krieger,« fik jeg kun halvt fuldendt, da jeg afbrødes af Kronprindsens »Godaften«. Lidt efter kom Krieger til, og vi fulgte da Kronprindsen paa en lille Promenade om i Skoven. Vejret var herligt. Kronprindsen fortalte bl. a. om et Besøg, han i sin Tid havde aflagt i Tyrol hos den her bekjendte Rainerske Sangerfamilie, og hvorledes man havde været saa glad ved at faa en Hilsen her fra Danmark, at man ikke vilde slippe ham igjen. Og om en Fest i Rusland hos en af de rige Magnater, der havde indbudt en Zigeunertrup til at divertere Selskabet med Sang og Dans. En af Gjæsterne, en Hertug, forelskede sig ved den Lejlighed i en Zigeunerske, drog efter Truppen og giftede sig senere med hende.

Onsdag 1. Juli. Kl. $9^3/_4$ fulgte jeg Kronprindsen og Kronprindsessen ind til Amalienborg, hvor den franske Escadrechef, Kontreadmiral Gervais, modtoges i Audiens Kl. 12 først af Kronprindsen og dernæst af Kronprindsessen. En høj, alvorlig

Mand, der nok kunde se ud til at have en Portion Energi indenfor Vesten. Der var hverken noget særlig fransk eller særlig sømandsmæssigt over hans Ydre.

Kl. 3 kjørtes tilbage til Charlottenlund. Ved Taflet drøftedes det Indtryk, Franskmændene havde gjort. Efter Taflet røges Cigar ude i Haven. Særlig imponerende ere de tre mægtige Fyrretræer foran Slottet, tre dejlige Træer, som Kronprindsen sagde vare plantede, da Slottet byggedes, og som altsaa ere over hundrede Aar gamle.

Prinds Haralds Lærer, Cand. Vaupel, yttrede, at han gjerne vilde, at jeg skulde komme ud at overvære den Examen, som Prindsen snart skulde have.

Torsdag 2. Juli. Kronprindsen og Kronprindsessen med Følge kjørte Kl. 11½ til Palaiset paa Amalienborg og derfra til Toldboden. Kl. 1 gik vi ombord i to smaa Dampchalupper, der førte os ud til den franske Escadre, der laa sydost for Trekroner. Da vi naaede ud derforbi, fik vi flere nærgaaende Søer ind over os. Først besteges Pantserskibet »Marengo«, en gammel »Herre« fra 1868. Lokaliteterne m. v. besaaes og fremviste ingen Mærkværdigheder, naar undtages de smaa nette, af Matroserne forarbejdede Tæpper, der laa foran Dørene. Paa Skibet, der er Admiralskib, fandtes en Del Syge i Lazarethet. Forskjellige Forfriskninger, Kager, kandiserede Frugter, udmærket Rødvin og dito Champagne bødes om. Kontreadmiral Gervais var jo Vært, men foruden ham og Officererne havde der indfundet sig ombord den franske Legation med Damer, der gjorde Honneur for Kronprindsen, Kronprindsessen, Prindsesse Louise og Prindsesse Marie.

Forinden Kronprindsen gik fra Borde, holdtes en lille Parade med Mandskabet, der var bleven stillet op paa Dækket. Skibschefen i Spidsen for Mandskabet defilerede forbi Kronprindsen, medens Skibsmusikken spillede. Paraden var — som man siger — derefter, baade i Henseende til Præcision og militær Holdning. Selv Matroser kunde nok have haft lidt mere Snit over sig. Mandskabet bestod gjennemgaaende af høje Folk i Modsætning til Officererne. Man sagde, at det

laa i, at de Fleste jo vare Kystbeboere (Fiskere o. s. v.), der i det Hele ere større og kraftigere end deres Kammerater inde fra Landet.

Fra »Marengo« sejledes til »Marceau«, et nyt og interessant Pantserskib; desværre var Opholdet her saa kort, at man ikke fik Lejlighed til at se noget af virkelig Interesse. Besøget svarede i det Hele ikke til Forventningerne; man opholdt sig længe, hvor intet var at se, og kun nogle Minutter, hvor det havde haft sin Interesse at dvæle længere; men det forstaaer sig, Formaalet var jo heller ikke at studere.

Under Salut og Hurraraab sejledes tilbage til Toldboden. Den franske Mademoiselle var henrykt over Besøget hos sine Landsmænd. Man forstaaer det vel, at fem Aars Ophold borte fra Hjemmet bringer Hjærtet til at banke stærkere, naar man atter omplantes paa en lille fransk Ø midt i Øresund.

Kort efter Taflet paa Charlottenlund kjørtes til Circus Busch, hvis Forestilling overværedes af Kronprindsen, Kronprindsessen, Prindsesserne Louise, Ingeborg og Thyra og Prindsesse Marie. Som Følge: Frøken Wedel-Heinen, Mademoisellen, Professor Ipsen, Prlt. Krieger og jeg.

Den gode Direktør, der mødte i Festdragt nede ved Indgangen, anstrængte sig enormt med en lang Galaforestilling, der endte med den uopslidelige og kjedelige »Badestedet ved Trouville«.

Fredag 3. Juli. Vejret brillant! Stille og lunt; Søen blank som et Speil; herligt under Bøgenes grønne Skygge.

Siesta efter Gaarsdagens Anstrængelser til Søs og til Hest. Jeg maatte dog melde Staldmester, Kammerherre Scheele, hjemkommen efter Orlov til Karlsbad, hvor han søgte Lægedom mod Podagra. Der havde været skammelig koldt dernede; 2 à 3 Grader om Natten og kun 6 à 7 om Dagen. Jeg bemærkede, at man kunde blive 80 Aar med Podagra; han vilde dog give 10 af de 80 for at blive fri for Smerterne. Naa, det er jo altid let at tage fra den Kapital, man ikke sidder inde med.

Telegram fra Lübeck (Jagtkapitain Jacobson), at »Dannebrog«, der hjemfører Majestæterne, formenes at kunne være i Kjøbenhavn imorgen Formiddag Kl. 10.

Efter Taflet drak man Kaffe ude i Haven. Jeg talte længe med Kronprindsessen, der bl. a. talte om Forholdene ude paa Diakonissestiftelsen og den Uoverensstemmelse, som dér havde været, angaaende Spørgsmaalet, om hvorvidt Diakonisserne burde passe mandlige Patienter.

Konversationen ved Theen gik som altid livligt og fornøjeligt.

Efter at være komne fra Slottet spadserede Prlt. Krieger og jeg nede paa Strandvejen. En Garder-Ordonnants bragte ham Ordre vedrørende imorgen, da der paa Grund af Kongens Hjemkomst sker Forandring i Vagtforholdene. Krieger læste Ordren ved Bommandens Lygte. I det samme kom Kronprindsen til og inviterede os til at spadsere en Tour ned til Stranden og ind gjennem Skoven. Talen faldt paa 1874, da Kronprindsen kommanderede Divisionen i Lejren ved Hald, en Tid, som Kronprindsen sikkert altid mindes med stor Fornøjelse. Jeg var selv med i den Lejr ved 2. Pionerkompagni og kunde fortælle flere Smaahistorier, der morede Kronprindsen meget, saaledes om vort Fif at affordre Skildvagten ved Lejrgrændsen Feltraabet istedetfor at give det, hvilket i Reglen lykkedes, naar en troskyldig Bondekarl stod paa Post.

Lørdag 4. Juli. Fulgte Kronprindsen, Kronprindsessen og Prindsesse Louise ind til Toldboden, hvor vi var lidt før Kl. 10.

Paa Slaget 10 lagde »Dannebrog« til Bolværket. Baade Kongen og Dronningen saa raske ud og hilste paa og talte venligt med alle de Tilstedeværende.

Lørdag 25. Juli. Var paa Bernstorff Slot Kl. $10^{3}/_{4}$ og meldte mig Kl. 11 til Kongen, der var meget venlig og talte om, hvor tilfreds man var med Dronningens Villa, som jeg i Udstillingsaaret 1888 besørgede kjøbt og opsat for Hds. Majestæt.

Kongen bad mig møde Kl. 11¾ ved Modtagelsen af Landgreven af Hessen, der vil gjæste vort Hof en Ugestid efter vel overstaaet Islandsrejse. Jeg mødte altsaa, og tilstede var foruden Dronningen og Prinds Hans de to Hofdamer Comtesse Reventlow, Frøken Bluhme og Dronningens Hofchef, den ny Excellence Castenskjold, hvilke tre ere fast indkasernerede paa Bernstorff. Kongen ledte den næsten blinde Landgreve op ad Slotstrappen og præsenterede bl. a. sin ny Adjutant.

Ved Couren inden Taflet Kl. 6 kom Dronningen hen til mig og spurgte venligt til mig og mine. Hendes Majestæt fortalte om sit Ophold i Gmunden, om de dejlige Omgivelser og det skjønne Slot.

Landgrevens to Kavalerer ere: Ritmester ausser Dienst, Kammerherre Rappard, og Prlt. i Infanteriet, Baron Flotow.

Prindsesse Marie, der med sine tre Børn bor paa Bernstorff, er stadig med til Taflerne. Prinds Valdemar for Tiden til Søs.

Inden Theen Kl. 9 giver Landgreven en lille Cour. Han vandrer fra den ene til den anden, men gjør ofte Holdt foran det tomme Rum og rækker Haanden ud. Saa gælder det at være ved Haanden.

Han taler ret godt Dansk og vil ikke have, at man taler Tysk til ham. Mig blev han fornærmet paa, fordi jeg svarede paa Tysk, og senere ved Louen erklærede han bestemt kun at ville tale og høre Dansk, naar han var i Danmark, hvor han jo forøvrigt har tilbragt sin Barndom.

Efter Louen Jordbær med Fløde, Tykmælk etc. Dronningen opfordrer mig til at drikke bra af Bernstorffs søde Mælk; »den er god, kan De tro.«

Søndag 26. Juli. Kongen og Dronningen i Gjentofte Kirke, hvor Pastor Jansen prædikede.

Kl. 5¾ kjørtes til Taffel hos Kronprindsens paa Charlottenlund Slot. Kavalererne i en aaben Charabanc.

Midt i denne Maaned blev jeg overrasket ved Cand. Vaupels Besøg i mit Hjem. Han kom for at spørge, om jeg efter Sommerferien vilde undervise Prinds Harald i Mathematik. Forespørgselen skete efter Kronprindsens Anmodning. Jeg svarede

gjerne ja, og Kronprindsen takkede nu i Dag, fordi jeg var villig dertil, og udtalte de bedste Ønsker for denne Virksomhed. Selv gaar jeg gjerne til Hvervet; thi Prindsen gør et rart, elskværdigt Indtryk, saa selv om han ikke bliver Professor i Mathematik, bliver han nok en flink, elskværdig Elev. Jeg har gjort Vaupel opmærksom paa, at der gives ganske anderledes routinerede Mathematiklærere end jeg.

Mandag 27. Juli. Kl. 9¾ stillede jeg paa Slotstrappen. Foran den holder Kongens Kapriolet, forspændt med to prægtige hvide Skimler; den røde Kudsk paa Bagsædet. Kongen og Dronningen kommer ud og hilser Godmorgen. Kongen møder uden Feltkappe. Jeg vil tage min af, men Kongen siger: »Nej, behold kun Kappen paa; jeg tager ogsaa min paa.« »Ja, det vilde rigtignok ogsaa være for koldt at kjøre uden den,« bemærker Dronningen, »det er slet ikke saa varmt.« »De kan godt stige op, og sæt Dem kun ned, ellers karambolerer vi.« Adræt springer Kongen op, hilser venligt til Dronningen, griber Tømmerne, knalder med Pisken, og rask svinger det lette, elegante Kjøretøj ud forbi Vagten ved Hovedindkjørslen, hvor Garden staar stiv og strunk med præsenteret Gevær. En underlig Følelse var det for første Gang at sidde Side om Side med Landets Konge, vor gamle kjære Konge, om hvem der altid taltes saa godt og smukt i den gamle Ondløse Præstegaard.

Da vi havde kjørt lidt og talt om de »smukke Hvide«, af hvilke den Nærmer er Ungarer og et ualmindelig smukt Dyr, trak Kongen, der selv røg, sit Cigarfoderal op og bød mig en Cigar samt sin egen at tænde ved. De Hvide travede muntert ud under Kongens øvede Haand; Sollyset laa over de bugnende Sædmarker, alt var smilende og lyst. Ad en smal Vej drejede vi fra Lyngbyvejen ned til Strandvejen langs Consul Hansens Ejendom. Dampsporvogne fløj os forbi; vi mødte allehaande Udsalgsvogne, der var paa Vejen for at forsyne Strandvejens Mylder med Mælk, Brød, Kjød o. s. v. Paa Dampsporvognen strøges Hattene af, Kudskene paa Bærmevognene blottede Hovedet, Fodgængerne gjorde Front og

hilste, selv Bicyclerytteren strøg forbi med Sportshuen i Haanden. Her stod en gammel graahaaret Fyr med bart Hoved, hist gjorde en lille barbenet Tøs sit Knix. Og til dem alle sendte Kongen et venligt Nik eller hilste paa militær Vis. Og Samtalen mellem Kongen og hans Adjutant gik jævnt, snart om Et, snart om et andet. Vi drejede fra Strandvejen ned ad den ny Strandpromenade. Langt forud red en Officer. »Jeg møder hver Mandag, naar jeg kjører ind, General L.«, sagde Kongen. Det var ham, der red forude, ladende Hesten skridte og aabenbart i dybe Tanker. Hurtig halede vi ham ind, men Generalen anede Intet. Da vi næsten havde passeret ham, vendte Kongen sig om mod ham med et »Godmorgen, Hr. General!« Man hørte som Svar herpaa kun et forfjamsket »Aa!« Tøjlerne skulde samles, Hesten vendes med Front o. s. v., og da alt det var expederet, har vi nok haft ham en halvhundred Alen bagud.

Vi brugte næppe mer end lidt over en halv Time om at naa Amalienborg.

Audiensværelset stod fuldt af Mennesker, mandlige og kvindelige, Excellencer saavel som Folk, der maatte nøjes med den Titel, de fik i Daaben. Paa Slaget 11 aabnede Kongen Døren; jeg gik derind. »Lad os saa begynde,« sagde Kongen, og saa tog vi fat. En kom ud, og en anden gik ind. 33 Personer havde Audiens.

Kl. 12½ meldte jeg Kongen, at der ikke var flere Audienssøgende, en formentlig ikke uvelkommen Melding. Senere, da Kongen havde spist Frokost, havde Cabinetssekretairen, Marineministeren og Baron Güldencrone Audiens.

Kl. 1¾ maatte jeg holde mig parat nede ved Vognen, der imidlertid var kjørt frem nede i Gaarden. Her var Chefen for Staldetaten, General von der Maase, mødt med tre forspændte Vogne for at præsentere Kongen fem ny indkjøbte Heste, hvilke Kongen synede med Kjendermine.

Vi steg til Vogns, og rask travede de Hvide ud ad Amaliegade og Langelinie. Skildvagten præsenterede. Folk hilste ærbødigt. Da vi naaede Bommen ved Bechs Badeanstalt, lagde Kongen Tømmerne ned under den lille Fals paa For-

smækken for at tage sit Cigarfoderal op. Hestene løb i skarp Trav. Jeg gjorde Mine til at holde Haanden over Tømmerne. »Nej, det behøves ikke,« sagde Kongen, »de ere ikke bange for nogetsomhelst.« Tjeneren paa Bagsædet rakte et tændt Fyrtøj, og Cigarerne bleve tændte, alt mens de Hvide travede rask ud. Jeg nød de kgl. Cigarer med Velbehag. Spidsen var forud afskaaret ved et trekantet Indsnit. Kongen talte om forskellige Sager. Jeg benyttede Lejligheden til at omtale, at jeg var bleven anmodet om at give Prinds Harald Undervisning i Mathematik. Kongen billigede det. Kl. $2^3/_4$ svingede vi op foran Bernstorffs Slotstrappe, og Kongen gav de Hvide et Par kjærtegnende Klap til Tak for Dagens Anstrængelse.

I Taflet Kl. 6 deltog Prinds Valdemar, der atter rejste om Aftenen.

Onsdag 29. Juli. Møder inden Taflet 10 Minutter i Kl. 6. Overhofmarchallen er kommen og vandrer paa knirkende Støvler op og ned ad Havestuens bonede Gulv. Bemeldte Overhofmarchal skal være en persona grata og iøvrigt en dygtig Administrator. Saa kommer Gardekapitainen, Landgrevens to Kavalerer og Hofchefen hos Dronningen. Smaa Replikker vexles. Atter nogle Minutter, og Døren aabnes for Hofdamerne. Der passiares lidt om dit og dat. Klokken mangler nu et Par Minutter i 6, og en rød Tjener viser sig. Sagte aabner han Døren paa Klem ind til Dronningens Værelser, hvor han bliver staaende, mens Selskabet grupperer sig efter Rang. Omsider er Øjeblikket der. »Den Røde« aabner Fløjdørene paa viid Gab, og ind træder Kongen, Dronningen og de øvrige Kongelige Personer, som derefter tale med en og anden af Selskabet, indtil Overhofmarchallen lader Kongen vide, at der kan gaaes tilbords, hvilket selvfølgelig foregaar efter Rang og Værdighed.

Spisesalen paa Bernstorff er kun lille og rummer vel næppe mer end højst 30 Gjæster. Paa Gulvet et elegant hvidt Brysselertæppe med Blomsterbouketter. Paa Væggen Oliemalerier og blandt disse navnlig to mindre af Christian VIII og Karoline Amalie. Hvor har hun været smuk, da hun var

ung! Samt et Billede af Frederik VI og vis à vis til det Bernstorffs Billede. Foruden disse adskillige af den oldenborgske Stamme.

Bag Kongens Stol staar den grønne Jæger (den brave Isachsen), mens fire à fem Lakaier have travlt med at byde om. Alt gaar som efter en Snor.

Overhofmarchallen faaer et Vink af Kongen og rejser sig. Derpaa rejser Kongen og Dronningen sig, og det øvrige Selskab følger efter ind i Havesalen, hvor atter Cour gives, mens Kaffen bydes om.

Torsdag 30. Juli. Kl. 12 modtog vi paa Slotstrappen Prinds Georg af Grækenland, der var afhentet paa Banegaarden i Kjøbenhavn af Kongen og Dronningen. Prindsen vender hjem fra sin lange Rejse til Japan, paa hvilken han har fulgt sin Fætter, Storfyrstthronfølgeren af Rusland, hvis Liv han næst Vorherres Hjælp frelste under det bekjendte Attentat i Japan. Prinds Georg, der jo har faaet sin Uddannelse som Søkadet paa vor Søofficerskole, og som siges at være Kong Christians Yndling, er en ualmindelig høj og kraftig bygget ung Mand, et aabent og venligt Ansigt, livlig, jævn og ligefrem.

Ved Taflet drak Kongen »en Skaal for min højtelskede Sønnesøn Prinds Georg, der lykkelig er vendt tilbage til Danmark efter sin lange Rejse.«

Efter Taflet fremviste Kongen Mage til den Sabel, hvormed Japaneren havde villet dræbe Storfyrstthronfølgeren. En c. $1^1/_2$ Al. lang og krum Klinge med et langt Skaft til at omfatte med begge Hænder. Som gammel Kavallerist gjorde Kongen de reglementerede 6 Kavallerihug med den, og trods sine 75 Aar førte Armen den tunge Klinge saa vel, at Luften fløjtede derved. En af Hofdamerne foer forfærdet tilbage; hun mente, at Klingen let kunde flyve ud af Skaftet ved de drabelige Hug. Det morede Kongen. Han kjendte selv ikke til Frygt for Ild eller Vand. Kongen var i det hele meget livlig og prøvede, som der blev sagt, »sin gamle Sport« med Prinds Georg, der pludselig viste sig med Kongen paa Ryggen

à la Hest og Rytter. Kongen sad strunk paa sin unge, kraftige Sønnesøns brede Skuldre; den kongelige Byrde syntes at tynge ham ligesaa lidt som en jernpansret Ridder generede den vælige Stridshingst.

Om Aftenen efter The saa vi alle de Photographier, Prinds Georg medbragte fra sin lange, interessante Rejse med Storfyrstthronfølgeren gjennem Ægypten, Indien, China, Japan (hvor han skiltes fra Storfyrstthronfølgeren) over St. Francisko og New York til England og hertil.

Fredag 31. Juli. Ved Taflet var blandt indbudne Gjæster Kammerherre X. Kongen fortalte spøgende om, hvorledes X kun havde een Fejl: aldrig at kunne møde i rette Tid. I sine unge Dage havde han fulgt Kongen til Rusland. Kejser Nikolaus var en elskværdig, men meget bestemt og streng Mand. Fem Gange paa deres Udflugter havde Kejseren og hele Følget maattet vente paa Kammerherre X, og man ventede derfor, at der vilde vanke en Overhaling til Kammerherren, men naar denne kom med sit glade, fornøjede Ansigt, var Kejser Nikolaus strax formildet.

X: »Ja, Ds. Majestæt; men det er nu ogsaa bleven fortalt meget værre, end det virkelig var.«

Kongen spøgende: »Jeg saa det jo med mine egne Øjne, Kammerherre X; saa det slipper De ikke fra.«

Lørdag 22. August. Ankom Kl. 8 til Bernstorff. Lidt efter traadte ud fra Havesalen Kongen, Dronningen, Kong Georg af Grækenland og de græske Prindser Georg og Nikolaus (denne sidste i græsk Artilleriuniform) m. v. Oprindelig var det Bestemmelsen at kjøre til Bellevue og der gaa ombord i Dannebrog for at sejle Prindsessen af Wales imøde. Men Vinden var bleven stærk østen, og man kjørte da til Kjøbenhavn.

Det regnede tæt under hele Kjørslen til Kjøbenhavn, og ikke bedre blev det, da vi gik ombord i »Dannebrog« og senere i »Helgoland« og i Têten af vor Øvelsesescadre, under Commando af Viceadmiral Meldal, stod nordpaa. En lille

Forfriskning ombord med et Par Glas Sherry gjorde godt, og en Torpedo, der udskødes af en Torpedobaad og traf »Helgoland« umiddelbart udfor det Sted, hvor Dronningen stod som Tilskuer, bidrog ogsaa sit til, at man kunde konversere om andet end netop Regnen. Jeg talte en Del med Dronningen, der aabenbart trods det kjedelige Vejr var glad ved at være paa Vejen til sin ældste Datter. Ogsaa med Prinds Hans fik jeg en længere Samtale. Prindsen spurgte bl. a. om, hvad jeg mente om Kjøbenhavns Befæstning. Jeg svarede, at jeg var en ubetinget Tilhænger af Hovedstadens Befæstning. Prindsen syntes ikke at være saa fornøjet med den som jeg. Selvfølgelig var der ikke Tale om Detailler, men kun om Princippet: Hovedstadens Befæstning, hvilket jeg kun kan betragte som en Lykke for Landet, om der end i Anlægsmaaden m. v. kan indvendes meget. Prindsen mente, at vi vanskeligt kunde faa Mandskab nok til at forsvare den med. Jeg tillod mig at bemærke, at i Fald det kneb med Mandskab, vilde et ubefæstet Kjøbenhavn være endnu uheldigere stillet. Vi gik da over til andre Themaer, navnlig det litterære. Prindsen er meget bevandret baade i Indlandets og Udlandets Skønlitteratur.

Da vi naaede Hveen, klarede Vejret op; Solen brød frem. Fra raat Efteraarsvejr blev det lys, varm Sommer. Hist laa det maleriske Kronborg med det hyggelige Helsingør. Der tilhøjre det venlige Helsingborg. Solen kastede sine oplivende Straaler ind over den skjønne danske Sundhavn med sine Skove, Villaer, grønne Marker, over Dannebrogsflagene, der vajede fra Havnen og Husene langs Kysten.

De Kongelige gik ombord i »Osborne« og vendte efter en halv Times Forløb tilbage til »Dannebrog« med Prindsessen af Wales, Hertuginden af Fife, Prindsesse Victoria og Hertugen af Fife. Kongen præsenterede mig for Prindsessen af Wales, der trods Sørejsen saa udmærket godt ud. En smuk Figur, smukke regelmæssige Træk, brillant Holdning. Jeg præsenteredes for Prindsessens Kavaler, Admiral Stephensen, en statelig engelsk Admiral, der kun formaar at udtrykke sig paa sit britiske Modersmaal, samt for Prindsessens Hofdame, Frøken Knollys.

Saa hev »Dannebrog« Ankeret og dampede ind i Helsingør Havn. Chefen, Kapt. Bojesen i Søetaten, vilde lægge til ved det vestre Bolværk. Den gamle vejrbidte Lods med sit Holger-Danske Skjæg »grinte« af den Beslutning. Nogle skarpe Replikker vexledes mellem de To, og Resultatet blev da ogsaa, at vi vare tre Kvarter om at naa fra Havneindløbet til bemeldte Bolværk. I disse tre Kvarter stod Helsingørs festligklædte Autoriteter »Ret« inde ved Bolværket. Naa, i Land kom vi. Sort var der af Mennesker baade ved Havnen og i Gaderne, der var net pyntede med danske, græske og engelske Flag. Hurraer raabtes, og Solen skinnede; det var helt festligt.

Pr. Extratog naaede vi Kl. 4³/₄ Fredensborg, klædt i Sommer-Solskins-Dragt.

En Løber bragte Ordre: »Taffel Kl. 7!« Altsaa stillede man ved den Tid i »Havesalen«. Men det var galt fat med den elektriske Belysning i Kuppelsalen, og først henad Kl. 8 sad vi efter en kort Cour bænkede i den, man kan vel sige berømte Kuppelsal, hvor de elektriske Blus kastede deres bedaarende maaneskinsagtige Lys over det pragtfuldt dækkede, hesteskoformede Bord og lod Brillanterne funkle som grønne, gule og røde Stjærner i Prindsessen af Wales' brede Juvelhalsbaand. Et i Sandhed kongeligt og fyrsteligt Taffel under den kirkelignende Kuppel, gjennem hvis Vinduer en og anden fjærn Klode tittede ned paa Danmarks, Grækenlands og Englands Dynastier, der her samledes i det gamle Hjem, i det »lille, fattige Land«.

Pludselig gaaer det elektriske Lys ud; et gravlignende Mørke breder sig over det mægtige Rum, der kun oplyses af en for Tilfældet tændt Lysekrone med Stearinlys. Man hører et gemytligt, langtrukkent »Aah!« Men atter et Øjeblik, og Elektriciteten straaler paa ny. Atter et Aah, og Elektriciteten fører Kommandoen for Resten af Taflet; men Overhofmarchallen er gnaven for Resten af Aftenen.

Efter Taflet Cour. Kongen giver mig Ordre til at telegrafere, at Gardens Musik skal musicere ved Taflet imorgen. Den vagthavende Gardekapitain beder mig spørge Kongen, om der

maa gives Mandskabet Tilladelse til at hjælpe Fredensborgerne med Høstarbejde, da det kniber svært paa Grund af den lange Regntid, og Ministeriet har givet denne Tilladelse, saafremt Majestæten intet har at indvende derimod. Kongen svarer beredvilligt ja.

Søndag 23. August. Slotskirkens Klokker ringe. Idag er det 25 Aar siden, jeg som ung Student kom til Kjøbenhavn. Jeg erindrer saa godt den Dag, Kongen havde lovet at ville hjælpe mig til at blive Officer. Ondløse Præstekald var kun lille. Det kneb at bringe fire Sønner frem. Fader havde ikke Raad at »bekoste den dyre Undervisning til den militære Højskole«. Saa skrev jeg i 7de Klasse B. (Roeskilde Skole) et Brev, vist et meget ungdommeligt Brev, til Kongen og klagede min Nød. Og gjennem daværende Cabinetssekretair, Etatsraad Trap kom der et smukt Svar til min Rektor, Professor Povelsen, at Hs. Majestæt havde modtaget mit Brev og vilde opfylde min Bøn, men at jeg først burde tage min Studenterexamen. Dette Svar blev en god Vending i mit Liv. Der kom Spændighed og Energi i den før dovne og noget ligegyldige Krabat, der helst fordrev Tiden med Spektakler og Drengestreger. Med inderlig Taknemmelighed mindes jeg altid hint Svar, og hvad det blev for mig i de kommende Aar.

Saa blev jeg da Student og kom til Kjøbenhavn. Idag er det 25 Aarsdagen! Nu ringer Fredensborg Slotsklokker til Kirke! Vorherre har været mig god!

Gik Kl. 1 ned til Frokost.

Paa Fredensborg spise alle Damerne og Kavalererne samlet Frokost i den lille Spisesal; Herskaberne spise for sig. Ceremonimester, Kamhr. Oxholm og Overhofmesterinden, Grevinde Bille Brahe agere Vært og Værtinde ved Bordet. Man samles i Kuppelsalen, præsenteres og konverserer og vandrer paa Slaget 1 til Bords.

Efter Frokosten en smuk Tour ad Skipperalleen ned til Søen. Dejligt Sommervejr! Søen kruses let af en svag Vind, der suser i de høje Siv langs Bredden. Histovre den graablaa

Gribskov med Skovridergaarden, Nøddebo, gule Marker med Sædtraver. Luften let og frisk. Jeg følger Stien ind over den kongelige Tørreplæne med de Hundreder af snehvide Lagener, hen forbi to venlige Nøddebuske, hvor de hvide Nøddeklaser lyse mod det mørke Hasselløv, ind paa Vejen langs Søen. Herlige Udsigter ud over Søen. Hist en Bænk ved en Kilde, hvor to Bønderkoner i tommetykke Uldtørklæder om Brystet byde Vand.

Ved Kongebroen var hejst dansk, engelsk og græsk Flag, og Fiskeren laa klar med Sejlene oppe; han kunde jo ikke vide, om der skulde sejles en Tour. Og mange spadserende Grupper sværmede om Broen. Dèr vilde jo være god Lejlighed til at se alle de Kongelige.

Hele Parken gik jeg rundt.

Til Taflet Kl. 7 var de engelske og græske Diplomater med Damer indbudne. Vi vare 54 Personer tilbords. Gardens Musik spillede.

Efter Taflet talte Dronningen med mig. Det var tydeligt nok, at Hendes Majestæt hellere var bleven paa sit »kjære Bernstorff« med sine Gjæster end draget til Fredensborg Slot. »Jeg er altid tilmode her paa Fredensborg,« sagde Dronningen, »som om jeg lever paa et fortryllet Æventyrslot, hvor alt slumrer i Aarhundreders Søvn. Disse store, gammeldags forsirede Sale med de mørke Træer udenfor. Og Marmorstatuerne nede i Haven! Det er ligesom i Æventyret!« Og der er noget i det. —

Kl. 11¾ bankede det paa min Dør. En Tjener bragte Ordre fra Kongen, at jeg imorgen Kl. 9 skal følge Kongen til Kjøbenhavn, hvor Kongen gaaer ombord i »Dannebrog« for at sejle Kejseren af Rusland og de øvrige kejserlige Gjæster imøde.

Mandag 24. August. Kl. 9^{41} med Toget til Kjøbenhavn. (Kongen, Kong Georg, Kronprindsen, gr. Prindser Georg og Nicolaos). Ombord paa »Dannebrog«, der staaer ud Øst om Trekroner og sydpaa. Det regner smaat. Marinemaler Locher ombord for at tage Studier. »Dannebrog« passerer gjennem

vor Øvelsesescadre, der gjøres Honnør med »Kong Christian stod ved højen Mast« og vore brave Gutter i Paradeopstilling langs Skandseklædningen. Escadren følger efter i »Dannebrog«s Kjølvand. Udfor Kastrup nærmer vi os de russiske Skibe: en vældig Kolos (»Polarstjernen«) og »Zarevna«. En kulsort Sky trække op øster fra; fra de danske og russiske Skibe vælter Krudtrøgen fra Salutskuddene; det lille Danmarks og det mægtige Ruslands Nationalmelodier lyde højtidsfuldt respektive fra de russiske og danske Skibe. Oppe paa »Polarstjernen«s Dæk staaer en høj Skikkelse, der rager op over alle de andre. Man peger og viser: »Det er Kejseren! Og der Kejserinden! Og det er Dronning Olga!« Nu ligge Skibene Side om Side. Kongen, Kronprindsen og Kong Georg er i en Fart komne i russiske Uniformer. Jeg kjender dem knap igjen. Er det virkelig Kongen, ham der, med den mørke Barret og de høje Ridestøvler! Og Kronprindsen, med den røde Hue! Den klæder ham brillant. Chaluppen lægger til, og de Kongelige gaa ombord i »Nordlyset«, hvor man ser den hjertelige Modtagelse mellem Vore og de mægtige Gjæster, der søge til Danmark ikke for at retournere en af de sædvanlige Fyrstevisitter, men dragen af Blodets stærke Baand.

Vi Kavalerer ere blevne tilbage paa »Dannebrog«. Regnen vælter ned Spandevis. Skibene letter med Russerskibet i Têten. Kanonerne dundrer paa ny, da vi naa ind til Søforterne.

Udenfor Toldbodgittret er sort af Mennesker. En gammel Dame hænger som et Fugleskræmsel højt oppe paa Gittret, som hun omklamrer med den ene Arm, medens hun med den anden holder en Paraplui. Regnen øser ned. I det pragtfulde Telt ved Landingstrappen staaer Dronningen og de kongelige Damer, Diplomat-Damerne, Ministerfruerne o. s. v., medens disse sidstes respektive uniformerede Halvdele gennemregnes udenfor. Garden staar formeret til Parade med Prinds Christian paa højre Fløj. De høje Gjæster stige i Land. Fornyet hjærtelig Modtagelse. Kejseren og Kongen gaa langs Gardens Front, Honnørmarchen blæses, Fanen sænkes. Kejseren er i blaa dansk Garder-Uniform.

Saa ind i de lukkede Vogne. I den forreste min Ringhed vis à vis Fyrst Obolensky, Kejserens Adjutant, der paa Grund af sit martialske Ydre, i russisk Uniform, med hvid Lammeskinds-Hue gjentagne Gange antages for Kejseren af dem, der nysgjerrigt stikke Næsen hen mod Vognvinduet og ligesaa hurtigt trække den tilbage med Udbrudet »Kejseren!«

En »Sorg« for Kjøbenhavnerne, at Vejret skulde blive saa vaadt; men man trøster sig med, at »vor Kejser« nok vil gjæste Hovedstaden adskillige Gange under sit Fredensborg-Besøg.

Afsted pr. Extratog til Fredensborg, og da vi naaer det, skinner Solen smukt og sommerligt ligesom i Lørdags ved Prindsessen af Wales' Ankomst. Fredensborg holder ikke af at vise sig i Regnvejrsstemning, naar slige Gjæster kjøre op for Slotstrappen. Paa den ere Kronprindsens mindre Børn og de smaa fremmede Prindser og Prindsesser samlede. Kejseren knuger og kysser dem. Han er aabenbart ligesaa glad, som de ere henrykte ved at gjense Onkel Alexander, der som bekjendt er en stor Børneven.

Modtagelsen er forbi. Sammen med Baron Güldencrone gaaer jeg ad vore Værelser til. Kongen passerer os. I en Fart har han klædt sig om, er civilklædt, med Ridestøvler paa. Idet Kongen passerer os og let springer ned ad Trappen ved »blaa Port«, siger han: »Jeg maa ud at have mig en lille Ridetour!«

Kl. 7 Taffel, »Kejsertaffel« kaldet, naar den russiske Svigersøn sidder ved den danske Svigerfaders Bord. Gardens Musik spiller. Det elektriske Lys straaler omkap med Brillanterne om Kejserindens og Prindsessen af Wales' Hals. Jeg sidder ved Overhofmarchallens venstre Side. En Tjener bringer Ordre, at Kejseren ønsker, at Musikken udenfor Tour skal spille først: »Danmark skal staa« og derefter »Slesvig, vort elskede, omstridte Land«. Et Ønske, der formentlig noksom vidner om, hvad Zar Alexander føler for det lille Land, hvorfra han hentede hende, der blev ham en trofast Hustru og Ægtefælle.

Efter Taflet som sædvanlig Cour. Kongen præsenterer

mig for Kejseren, der bl. a. spørger om de danske Ingenieurtroppers Organisation. Konversationen føres paa Fransk.

Kejseren: en imponerende Skikkelse, der minder stærkt om den Russertype, der almindelig ses paa Billeder. Ualmindelig høj og kraftig bygget, noget svær, dog ikke saaledes, at man faaer Indtryk af Vellevnet, tværtimod. Fuldskjæg, der snarere er mere lyst end mørkt; noget fremadliggende Øjenbryn, der dække lidt over et Par blaa Øjne, som her paa Fredensborg lyse af Veltilfredshed og Velvillie, men som vist kunne være mørke nok, naar Sorg og Uvejrsskyer trække op derovre i det uendelige Zarrige. En Del skaldet. Nakkepartiet stærkt spidstudløbende. Staaer med Hænderne paa Ryggen og lader Fingrene spille mellem hinanden. Taler langsomt og ualmindelig hjerteligt.

Taflet og Couren saa sent tilende, at der ikke serveres The.

Tirsdag 25. August. Ved Frokosten præsenteres jeg for russisk Fyrstinde Obolensky, de to Comtesser Kutusoff samt russisk Statsraad Heath (er forud præsenteret for græsk Oberst Reineck, græsk Kantsler Messalas, græsk Fru Sapouritzakir og engelsk Oberst Montaigu).

Taffel Kl. 7. Følgende fyrstelige Personer ved Taflet:

Kongen og Dronningen af Danmark, Kronprindsen og Kronprindsessen af Danmark, Prindserne Valdemar, Christian, Carl, Harald, Gustav, Prindsesserne Marie, Louise, Ingeborg, Thyra og Dagmar, Kejser Alexander III og Kejserinden, Storfyrstthronfølger, Storfyrst Georg, Storfyrstinde Xenia, Storfyrst Michael og Storfyrstinde Olga af Rusland, Kong Georg I af Grækenland og Dronning Olga, Prindserne Georg, Nicolaos og Christoforos samt Prindsesse Marie af Grækenland, Prindsesse Alexandra af Wales, Prinds Georg af Storbritanien, Prindsesse Louise af Storbritanien (Hertuginde af Fife), Prindsesse Victoria af Storbritanien, Hertugen af Fife, Prindserne Vilhelm og Hans af Glücksborg, Prins Valdemars to Sønner: Aage og Axel.

Ialt 36 fyrstelige Personer, hvoraf dog de allermindste ikke ere med ved Bordet.

Til Taflet tilsagt Ministrene og det russiske Diplomati med Damer.

Efter Taflet kom Kongen hen til mig og præsenterede mig for Kejserinden.

Kejserinden er middelhøj. Der er et alvorligt, men venligt og klogt Udtryk i de smukke blaa Øjne. Livet i Rusland synes dog at have taget mere paa hende end det engelske Hofliv paa Prindsessen af Wales, og underligt er det jo ikke; et Liv under denne Verdens mest glimrende og straalende Forhold og samtidig en stadig Frygt for, at Ens Kjære skal falde for Morderhaand. En forfærdelig Tilværelse! Les extrêmes se touchent. Over Kejserinden hvilede en forunderlig velgjørende Ro og Alvor og dog saa megen Blidhed. En Karakter, udviklet og modnet i Livets Skole. Hendes Majestæt var iført hvid Silkerobe og bar om Halsen et Brillantsmykke af ualmindelig Skjønhed.

Kl. $9^1/_2$ The, hvorefter Whist med Prinds Vilhelm og Kammerherrerne Lindholm (attacheret Prindsessen af Wales) og Scheele.

Efter Whisten som sædvanlig forskjellige Forfriskninger med Vin. Kejseren drak dog et Glas Sødmælk.

Torsdag 27. August. Kl. $5^1/_2$ samtlige Kongelige og Kejserlige med Undtagelse af Kejseren til Stationen og pr. Extratog til Kjøbenhavn for at overvære Forestillingen i det kongelige Theater, hvor »Kermessen i Brygge« og »Et Kompagniskab« gaves til Fordel for Ballettens private Understøttelseskasse. Vejret smukt. Kjøbenhavns Gader sorte af Mennesker, der imidlertid næppe var tilfredse med ikke at faa Kejseren med. Han foretrak aabenbart at blive paa Fredensborg fremfor at se et tre Akts Stykke paa Dansk. Logerne nærmest Kongelogen vare inddragne i denne for at give Plads for det ualmindelig store Selskab. Da Herskaberne traadte ind i Logen, udbragtes fra Gulvet et »Længe leve vore høje kongelige og kejserlige Gjæster!« hvorpaa den kvikke Kermesse strax tog fat. Den tiltalte aabenbart de fremmede Gjæster, der næppe fandt saa meget Behag i »Et Kompagniskab«, som jo eo ipso maatte være hebraisk for

mange af dem. Meget varmt var der. Under Opholdet efter Balletten serveredes forskjellige Forfriskninger. Værelser og Trappegange vare festligt smykkede med Blomster. Theaterchefen, Kammerherre Fallesen, gjorde sin Opvartning og overrakte Bouketter.

Af Kavalererne listede Adskillige ud og trak Vejret udenfor.

Hjem til Fredensborg, som naaedes Kl. 11 Aften pr. Extratog. En hurtig lille Souper indtoges i Havesalen.

Fredag 28. August. Taffel Kl. 7. Den russiske Musik fra »Polarstjernen« spillede.

Den græske Dronning Olga har et elskværdigt og mildt Ansigt; er blond og middelhøj. Siges tidligere at have været meget smuk. Nu noget svær. Russisk Storfyrst Georg: ikke høj, ser noget svag ud, hvilket han jo ogsaa skal være. Siges af Helbredshensyn at skulle rejse om nogle Dage til Kaukasus og senere tilbringe Vinteren i Algier.

Brillant tager Havesalen sig ud ved Lys med de store Lysekroner og Lampetrækkerne foran de brede Spejle mellem Vinduerne. De lyseblaat betrukne Sofagrupper i Hjørnerne, det mægtige, tykke tyrkiske Gulvtæppe og de røde Lakaier, der med deres gule Knæbuxer og hvide Strømper vimse om snart med et, snart med et andet.

Paa mit Spørgsmaal til Ceremonimester Oxholm: »Hvormange Mennesker slumre denne Nat paa Fredensborg Slot?« svarede han: »Henved halvfemte Hundrede!«

Passiarede med Kapitain Bull, der fortalte, at Kejserinden ofte læste højt for Kejseren, naar de om Aftenen trak sig tilbage.

Mandag 7. September tilsagt til Taffel paa Fredensborg i Anledning af Dronningens 74de Fødselsdag. Møder civil. Alle Ministrene og alle Hoffets Damer og Kavalerer tilsagte.

Taflet særlig pragtfuldt. Gardens Musik spillede. Kejseren rejste sig og sagde med høj, klar Røst: »Pour la santé de Sa Majesté la Reine de Danemarc!« Brusende Fanfare og der-

paa »Kong Christian stod ved højen Mast«, som hørtes staaende. Champagnen tømtes med ærligt Sind for Danmarks kvindelige højtbegavede Dronning, en smuk Type paa en dansk Dronning, Hustru og Moder. Hun vil mindes længe. Klog og kvindelig har hun gjort det lille Danmark meget godt baade indad- og udadtil.

Dronningen, der havde Kejseren tilbords, var iført mørkerød Silkerobe, Kejserinden hvid Silke, Prindsessen af Wales ligeledes. Glimrende Smykker.

Jeg talte efter Taflet med Dronningen, der berørte det sørgelige i at se det stolte Christiansborg som en Ruin; »jeg naaer næppe at se det i sin nye Dragt.« Iøvrigt var hun glad og livlig og talte om mange forskjellige Ting.

Frokost paa »Polarstjernen«.

Kejser Alexander II's Navnedag 11. Septbr.

Hele Hoffet, russiske Gesandtskab, Gardens Officerer m. fl. tilsagte.

De kongelige og kejserlige Herskaber først til Messe i den russiske Kirke i Bredgade.

Med Kapt. Boeck møder jeg paa Toldboden Kl. $11^3/_4$. Vejret er straalende; der er Masser af Mennesker paa Benene. Ved Landgangstrappen ligge de kejserlige Dampbarkasser; flotte tyrkiske Tæpper og Hynder dække Sæderne. Snart er den fyldt, hvori Boeck og jeg gaa ombord. Den giver et Hvin, puster, stønner og ryster, og snart naa vi den tæppebelagte Falderebstrappe paa »Polarstjernen«. Vi entre op ad den to Etages høje Trappe. Chefen byder Velkommen. Paa Dækket straaler Gardens røde Frakker og Diplomaternes guldbesatte Uniformer.

Klokken slaar 12. Voldsom Kanonade. Kejseren kommer ombord; Musikken spiller Nationalhymnen, denne forunderlige højtidsfulde Melodi, der mere minder om en Choral. Kejserflaget hejses i det Øjeblik, Kejseren sætter Foden paa Dækket. Han er iført russisk Admiralsuniform: Blaa Frakke med Guldepauletter og trekantet Hat, der klæder hans mægtige Figur

brillant. Hans Ansigt lyser af Glæde og Venlighed. Han gaaer fra Gjæst til Gjæst og byder Velkommen. Er det den samme Zar, der i sit mægtige Hjemland lever som en fangen Fugl? Jeg staaer noget tilbage. Han passerer forbi uden at give Haanden, men synes i samme Øjeblik at blive opmærksom paa sin Forglemmelse og rækker mig sin store Haand med et venligt: »Pardon!«

Atter dundre Kanonerne fra Skibene og fra Batterierne. Kongen, Dronningen og alle de fremmede fyrstelige Gjæster komme ombord. Kejseren byder hver især Velkommen ved Falderebstrappen. Damerne ere i lyse, straalende Sommertoiletter. Dækket ligner et spraglet Blomsterbed, hvor Solen straaler paa de stærke Farver, og alt imens spiller Musikken: »Kong Christian stod ved højen Mast«, og Dækket sittrer under Skuddenes Stød fra »Polarstjernen«s Salutkanoner. Et smukt festligt Øjeblik. Det lille Danmark er det store Ruslands Gjæst.

Man gaaer tilbords. De mange Gjæster have gjort det nødvendigt at dække i alt, hvad der findes af Saloner ombord. 24 Mand stærk spise vi i en Kahyt nær Kejsersalonen. Matroser med hvide Bomuldshandsker varte op og pludre deres Slabosnoski Knuski o. s. v. Maden er udsøgt. Vinen brillant. Champagnen skummer i de høje Krus med det indslebne kejserlige Navnechiffer.

Pludselig viser Kejseren sig i Døren. Han vil overbevise sig om, at alle hans Gjæster ere godt bænkede og ikke lide Nød. Vi springe op, men han gjør Tegn, at vi skulle sætte os ned, og forsvinder atter med et venligt og fornøjet Nik.

Dejeuneren er forbi. Man samles paa Dækket. Kaffen bydes om; Cigarerne tændes.

Alt er Solskin, men Klokken er bleven 2½. Kejseren med alle sine fyrstelige Gjæster gaa efterhaanden fraborde, mens Nationalhymnerne blæses, og Skuddene smelde i den lumre hede Sommerluft. Omsider naa vi ogsaa Toldboden, hvor den skuelystne Mængde endnu staaer urokkelig fastnaglet, indtil den sidste Dampbarkasse har lagt til, og man begynder at

fjærne Tæpper og andre Herligheder. Sammen med Kapitain Boeck spadserer jeg hjem gjennem Grønningen.

Lørdag 12. September. Meldte mig til Kongen Kl. 10. Kongen meget bevæget, da han talte om Baron G.s pludselige Død og viste megen Medfølelse.

Frokost Kl. 1. I Kuppelsalen ligger en pragtfuld Blomsterpude, en Gave fra Kjøbenhavns Skydeselskab til Kejserinden af Rusland, der idag har været Selskabets Æresmedlem i 25 Aar. Den bestaaer af Roser og Violer og er et sandt Pragtværk, der vækker almindelig Beundring.

Kl. 7 Taffel. Dronningen siger mig venligt Velkommen tilbage paa Fredensborg.

The Kl. 9½. Adjutanten møder 5 à 10 Minutter før Tiden. De røde Lakaier bære Theservicet ind, Fade med Julekager, »Vrøvl« o. s. v. Themaskinen snurrer henne paa Bordet. Damerne og Kavalererne indfinde sig. Lidt efter gaaer Døren op, og Dronningen kommer ind. Man bukker og nejer. Dronningen laver The assisteret af en Hofdame. Lidt efter give de andre Kongelige og Kejserlige Møde. Kejseren er sjældent med; der siges, at han arbejder om Aftenen. De klare Gardiner ere trukne for Vinduerne, Lysekronerne og Lampetterne foran Spejlene tændte. Lysene tændte paa det ene Spillebord. Inde i Sideværelserne staa flere Spilleborde parate. Børnene ere ikke tilstede.

Henne ved den ene Kamin stod Prindsessen af Wales med flere af de andre fyrstelige Damer. Pludselig bliver der Uro i Lejren. »En Mus!« raaber Prindsessen af Wales. Man jubler som Børn og gaaer paa Jagt. En Mus paa Fredensborg. Man jager det forskræmte Dyr, der forgjæves søger at finde sit Hul. Jeg staaer med Kronprindsessen ved den anden Kamin, da Musen pludselig farer langs Fodpanelet hen til os. Nu gaaer Jagten løs henne ved vor Klynge, men med Et er den langhalede forsvunden. Den er i »Salvetus«.

Spiller Whist med Prinds Vilhelm, der gjør Modpartiet store Slem.

Prinds Vilhelm har et mægtigt Ar i Hovedet; man giver

forskjellige Oplysninger om, hvor Prindsen i sin Tid har faaet det Saar. Den bedst Underrettede forklarer, at han har faaet Saaret i længst forsvundne Dage under en Revolte i Østerrig-Ungarn, hvor hans egne Soldater ikke kjendte ham paa Grund af en ny anlagt Uniform, som Prindsen strax havde anskaffet sig. Han har iøvrigt været en saare uforfærdet og modig Soldat. Særlig hans Deltagelse i Slaget ved Königgrätz omtales med stor Anerkjendelse. Han er østerrigsk Feltmarchal. En lille saare elskværdig og venlig Mand, der i sit Ydre ikke har det mindste tilfælles med sin Broder, Kongen.

Klokken er bleven over 12; men Baron Güldencrone opfordrer til at inspicere Vagterne. Som Chef for Adjutantstaben kan han gjøre dette, der ikke er Adjutanten tilladt uden efter Kongens Ordre. Vi liste os langs hele Slottet, ruske i alle Døre, faa en lille Passiar med Skildvagterne, der alle er aarvaagne og flinke. Oppe i Kejserens Værelse ere Lysene slukkede; han slumrer trygt paa det fredelige Fredensborg og vækkes næppe der ved urolige Drømme om Bomber og Dynamit.

Søndag 13. September. Kl. 10 i Kirke, hvor Kgl. Konfessionarius Paulli prædiker smukt om, hvor forfængelig Livets Glæde er, og hvor hurtig man kan skilles fra dem, man har kjær. Det er min kjære gamle Faders Fødselsdag. Hvor mange Gange — samlede den 13. September os i Ondløse Præstegaard! Som jeg sidder der i Kirken, mindes jeg saa lyslevende min gamle Fader, naar han stod og messede foran Alteret, og hører grant hans Stemme. Velsignet være hans og Moders Minde og det gamle Hjem i Præstegaarden.

Da vi gik derfra, talte Kongen til mig om Prædikenen, som han havde syntes saa godt om, og bad mig tilsige Paulli til Taflet.

Taffel Kl. 7. Garden spillede. Officerer og Honoratiores fra Helsingør og Fredensborg indbudte.

I Billardstuen spilles der Billard og Whist. Kongen byder Cigarer, og man nyder af de fremsatte Forfriskninger.

Da jeg gik tilbage til mit Værelse, mødte jeg Kronprindsen,

der sagde Farvel, da han imorgen drager til Fyen for at lede Cantonnementsøvelserne.

Mandag 14. September. Kjører med Toget 9^{41} Fmdg. til Kjøbenhavn med Kongen. Ceremonimester Oxholm ogsaa med. Vi sidder i Coupé med Kongen, der byder os af sine egne Cigarer. Kongen livlig og munter. Fortæller om, hvorledes Kejseren kan glæde sig over Smaating. En Dag, da der blev budt Kaffe om, hørte Kongen, at Kejseren spurgte, om han ikke kunde faa en større Kop. Kongen lod da kjøbe en stor Kontorkop, og Kejseren var henrykt og forlangte nu altid sin Kontorkop.

Audiens Kl. 12—1½. Hele Forgemakket var fuldt af Mennesker, da jeg traadte ind. De stormede sammen om mig og snakkede i Munden paa hinanden. En vil dit, en anden dat, og for dem alle var det »absolut nødvendigt« at faa Kongen i Tale. Damerne ere værst at slippe fra. De holder En fast ved Ærmet og bruge allehaande Kneb. Det var haabløst. Henved 70 vilde have Audiens, hvoraf kun 25 kom ind.

Paa Tilbagevejen prøvedes for første Gang Asfalten paa Østergade, hvilken Kongen ellers ikke sværmer for af Frygt for, at Hestene skulle falde.

I Coupeen talte Kongen bl. a. om flere af Generalerne fra Krigen: om de Meza, Hegermann-Lindencrone etc. Omtalte sit Ophold ved Dannevirkestillingen umiddelbart før dens Rømning, der efter Kongens Mening var det eneste rette..

Lige som vi stod af i Fredensborg, ankom ogsaa Toget fra Helsingør. Med det var Kejseren, de russiske Børn og Prindsesse Marie; et lystigt Selskab og den muntreste blandt de muntre var Kejser Alexander. De havde efter Frokosten taget det over tvert og vare spadserede til Kvistgaard; hvorfra de nu retournerede. Der var Vogne parate til at kjøre dem til Slottet. Men nej, Kejseren vilde gaa og hele Selskabet med ham; der var en Munterhed, Snakken og Latter, og saa spankede de da ned ad Vejen; i Spidsen Kejseren i graa Spadseredragt og en vældig Knortekæp i Haanden. Den, der mødte hin Klynge og ikke vidste bedre Besked, skulde tro,

det var en Fredensborger med sin Familie, der vendte hjem fra en gemytlig Fodtour.

Til Taflet indbudt nogle franske Søofficerer, hvis Skibe ligge paa Rheden, samt den franske Gesandt Grev d'Aumay.

Tirsdag 15. September. Ingen indbudte Gjæster til Taflet og dog 55 Personer tilbords. Da Dronningen ved Couren efter Taflet naaede hen til mig, gav Hendes Majestæt mig nogle Godter fra Taflet til Børnene.

Onsdag 16. September. Stærk Blæst med Regn. Vinden rusker og slider i Slotshavens gamle Træer. Skildvagterne hyller sig i de mægtige røde Kapper og vandre melankolsk op og ned ad de glinsende Fliserækker. Det synes med Et at være bleven Novembervejr. Alt er graat i graat. Bladene løbe omkap hen over den graa vaade Slotsgaard. Men oppe fra de kongelige Værelser lyder smukt Flygelspil. Dronningen og Prindsessen af Wales spille. Livet paa Fredensborg er stemningsfuldt.

Til Taflet Kl. 7 er indbudt samtlige Diplomater med Damer, der endnu ikke have været til Taffel under Kejserens Besøg. Næsten hele corps diplomatique — Russerne undtagne — er derfor tilstede. Raslende og brusende træde de ind, neje og gjøre Knix, mens Herrerne bukke, og Samtalen gaaer paa allehaande Sprog. Overhofmarchallen staaer midt paa Gulvet og agerer, ikke uden en vis Flothed og Anstand, Vært. Saa rangerer han de Indbudte i første Geled langs Væggene. Den røde Lakaj kommer ind og stiller sig »paa Lur« henne ved Døren ind til de kongelige Værelser. Omsider høres mange smaa glade Barnestemmer inde fra det Hellige. Op gaaer Fløjdøren paa vid Gab, og ind tumler hele Barneskaren: Grækere, Danske, Russere og efter dem Kongen og Dronningen med alle deres voxne fyrstelige Gjæster. Et smukt Syn. Den gamle danske Stamme med sin store Krone af Grene og smaa Kviste. Alle glade og fornøjede. Vimse og adrætte fare de smaa fra Gjæst til Gjæst og række Haanden til Goddag. Det er for kjedeligt for den lille græske Christo-

foros, en dejlig lille blond Dreng paa fire Aar. Han stiller sig midt paa Tæppet, udsøger sig en eller anden Hofdame eller Diplomatfrue og gjør Stormløb mod hende. Under hjærtelig Latter gjentager han Experimentet mange Gange. Undertiden lykkes det Vedkommende at gribe ham, inden Angrebet lykkes; Andre faa Puffet og synke ned i en Lænestol eller polstret Sofa, medens den Lille ler med en allerkjæreste lille Barnelatter. Imens give Kongen og Dronningen Cour til de Indbudte, der alle vise deres bedste Søndagsansigt.

Overhofmarchallen bukker for Kongen. Taflet er serveret. Fløjdørene til Kuppelsalen smækkes op. Musikken fra »Polarstjernen« bruser inde fra Salen. Kejseren byder Dronningen Armen, Kongen Kejserinden, Par følger efter Par, Blodet bliver tyndere og tyndere, indtil det ender med ordinært Borgerblod som mit og Consorters. Ved hver Couvert ligger Spisesedlen og Musikprogrammet med den russiske Ørn, trykt i Guld. Jeg gjennemløber det: »Ouverturen til Elverhøj« og »Slesvig«. Elverhøj paa russiske Instrumenter! Den er fortrinlig sammenspillet og lyder brillant. Lidt efter følger den vemodige Sang om det tabte Slesvig.

Konversationen gaaer livlig overalt. Blikket løber ofte hen ad den fyrstelige Perlerad med Baand og Stjerner, Diamanter, Guld og funklende Stene. Kejserens imponerende Figur troner midt for Bordet ved Siden af Danmarks kloge Dronning. Overfor dem vor elskelige gamle Konge med sin yndefulde Datter, Ruslands Kejserinde. Glæden kaster sit oplivende og forskjønnende Skjær over Ansigterne, de Gamles som de Unges. Man tager for sig af de herlige Frugter og Konfekt og ønsker blot, at Kone og Børn ogsaa engang kunde sidde med ved sligt muntert og festligt Kongebord paa Fredensborg Slot.

Overhofmarchallen rejser sig og bukker for Kongen. Almindeligt Opbrud. Herrerne bukke, og Damerne neje, naar de kongelige Par passerer forbi. Silkeslæbene bruse hen over Gulvet, medens Musikken intonerer Gustaf Adolfs March.

Saa kommer Couren i Havesalen, medens Tjenerne bære Kaffe om. Zaren benaader en og anden Diplomat med en

lille Conversation. Vedkommende anstrænger sig for at slaa Panden mod Gulvtæppet. Prindsesse Louise kommer hen til os. Vi røbe de hvide Sminkeklatter, der ved Vanvare er spildte bag paa Halsen af en ikke bedaarende Diplomatfrue. Moroen er desto større, fordi Vedkommende ikke hører til de mindst selvbevidste blandt de kvindelige Gjæster.

Kejseren sniger sig stille bort; Cigaretten kalder. Henved en Time varer Couren, hvorpaa Herskaberne trække sig tilbage, og Salen lidt efter lidt tømmes.

Torsdag 17. September. Da jeg læser med Prinds Harald, lyder pludselig Musik i Slotshaven. Den spiller i Kuppelsalen, mens vi spise Frokost. Det er »den russiske Kejserindes Livregiments Helgens Navnedag«, der mindes af den russiske Musik fra »Polarstjernen«. Ude i Forhallen ligge de hvide Huer med de gule Baand. Jeg prøver en af dem. Oxholm paastaaer, at det er dumdristigt; men endnu mærker jeg intet!

Fredag 18. September. Følger Kongen med Toget 9^{41} til Kjøbenhavn.

Kl. 12 Statsraad paa Amalienborg. Cabinetssekretairen kommer først og meldes hos Kongen. Lidt efter lidt arrivere Ministrene; blandt dem var den ny Kultusminister, Professor Goos, en velvoxen, kraftig Figur med Fuldskjæg og et kløgtigt Ansigt. Paa Slaget 12 kommer Conseilspræsidenten, og derpaa meldes til Hs. Majestæt, at Statsraadet er samlet. Naar Kongen træder ind i Statsraadssalen, lukkes de dobbelte Fløjdøre ind til Jourværelset. Forinden Mødet talte jeg med Estrup og kunde fortælle ham, at han ved Taflet idag, hvortil hele Ministeriet med Flere var indbudt, skulde spise af den Kæmpehjort, som han havde sendt som Gave til Fredensborg.

Som jeg sad ude i Jourværelset og vogtede paa, at Ingen forstyrrede Statsraadet, kom Kongen ud. Han var bleg; hans Stemme skjælvede. »Jeg har faaet et meget sørgeligt Telegram. Storfyrstinde Paul (Alexandra, Kong Georgs ældste Datter) er farlig syg. Hun har født en lille Dreng! Der er vist Fare

for hendes Liv. Vil De telefonere til Garden og afsige Musikken til Taflet idag, og vil De ogsaa lade Comtesse Scheel faa Afbud. Lad Tjeneren hilse fra Dronningen og sige, at det gjør hende ondt at maatte sende dette Afbud, men at det er Grunden.«

Meddelelsen kom som et Lyn fra klar Himmel. Hvor gjorde det mig ondt for vor kjære gamle Konge. Han standsede ofte, mens han talte, overvældet af Sorg. Endnu to Telegrammer indløb under Statsraadsmødet. Jægeren kom ind med dem til mig; men jeg lod ham bringe dem ind ad den anden Vej. Jeg vilde saa nødig være den, der bragte Ulykkesbudskab.

Da Ministrene kom ud fra Statsraadsmødet, taltes kun om den sørgelige Efterretning. Storfyrstinden var meget syg; man kunde hvert Øjeblik vente det værste. Telegrammer modtoges og afsendtes. Kongen vilde blive i Byen, da den græske Kongefamilie endnu samme Eftermiddag vilde afsejle med »Polarstjernen«. Atter Telegrammer. Kongen vilde med Toget 3^{37} tilbage til Fredensborg. Ude i Haven saae jeg Kongen spadsere ene om i Gangene. Han saae saa alvorlig og bedrøvet ud. I Løbet af nogle Timer var han bleven gammel. Vi kjørte sammen til Jærnbanestationen. Jeg forsøgte saa godt jeg kunde at sige et trøstende Ord.

Kronprindsessen og Prindsesse Louise, der ogsaa havde været i Kjøbenhavn, kom ind i samme Coupé. Der taltes om den stakkels Storfyrstinde. Vi naaede Lyngby. Kongen lænede sig tilbage i Sædet, og lidt efter hørte jeg ham sove. Hovedet var faldet tilbage. Jeg glædede mig ved Tanken om, at lysere og gladere Drømmesyner viste sig for ham og for en Stund jog Sorgen og Ængstelsen paa Flugt. En halv Time sov Kongen; saa vaagnede han atter, sad ganske stille og talte nu og da om, hvilken Sorg det vilde være, om hun »gik bort«, særlig for min kjære Søn.

Prinds Valdemar var paa Fredensborg Station og kjørte til Slottet med Kongen. Jeg gik op paa mit Værelse. Overalt var Opbruds-Travlhed. Man talte kun om eet.

Inde i Værelset ved Siden af mit, hvor Commandør

Jacobson, der er attacheret Kong Georg, boer, hørte jeg Kong Georg tale længe med Jacobson. Jeg sad helt henne i min Lænestol, men jeg kunde høre paa Stemmen, hvor bedrøvet han var.

Fællestaflet blev aflyst. Herrerne og Damerne spiste for sig inde i den lille Spisesal.

Hvilket Omslag! Den muntre, glade Stemning paa Fredensborg havde veget Pladsen for Bekymring og Ængstelse. Det er, som traadte man lige fra en munter Balsal ind i en Kirke, hvor Orgelet præluderer til Ligbegængelse.

Omsider fastslaaes, at de græske og russiske Gjæster imorgen tidlig ville afrejse over Kjøbenhavn, Gjedser, Berlin til Moskov, i hvis Nærhed Storfyrsteparret boer.

Kl. 10 Aften beder en Tjener mig komme op til Kongen. Kongen seer helt glad ud. »Gudskelov,« siger han; »der er kommet Telegram, at der synes at være Bedring.« Jeg bliver selv saa glad ved denne Lysning. Kongen beder mig sende Svar paa et Telegram fra Haandværkermestrenes Stiftelse i Odense.

Lørdag 19. September. Kl. $7^1/_2$ samles alle i Forhallen for at sige Farvel. I en Vinduesfordybning paa Gangen staaer Kejseren og taler med Fyrst Obolensky. Han rækker mig venligt Haanden. Kong Georg og Dronning Olga vare stærkt bevægede; ogsaa mange af de andre græd. De sagde Farvel til hver især og gave Haanden. I Dronning Louises Ansigt stod dyb, inderlig Sorg præget. Kong Christian var gaaet i Forvejen op til Stationen. Jeg tænker, vor gode Konge var bange for, at Bevægelsen skulde tage Magten fra ham.

Jouren kommer hyppigere, idet Commandør Koch er attacheret Kejserinden og Kapt. Boeck kommanderet til Cantonnementsøvelserne i Fyen.

Lørdag 26. September. Paa Fredensborg alt endnu mere stille og trist end idag for 8 Dage siden, da jeg rejste

derfra. Storfyrstinde Paul er død. Kejseren og Kejserinden med Storfyrstthronfølgeren og Storfyrstinde Xenia afrejste for at være tilstede ved Begravelsen. Tilbage ere kun Prindsessen af Wales med to Døttre (Victoria og Maud) og nogle af de mindste græske og russiske Børn.

Melder mig Kl. 10 til Kongen, der bedrøvet taler om, hvad der er sket. Han mindes, hvor glad og overgiven hun som Barn og ung Prindsesse kunde være; hvorledes hun kunde baxes selv med de stærkeste unge Prindser, saa sund og kraftig. Og nu død! »Min stakkels Søn! Hun var hans kjæreste Barn!«

Frokostbordet er svundet ind. Kun Admiral Stephensen og Frøken Knollys ene tilbage af alle de fremmede Herrer og Damer — og den russiske Professor Heath.

Det er Prinds Christians 21aarige Fødselsdag. I den Anledning skal Sorgen lægges ved Taflet. En noget trang Fødselsdag! Danmarks vordende Konge staaer taus og stille henne i Døraabningen. Ved Bordet rejser Kongen sig og udbringer Fødselsdagsbarnets Skaal: »Jeg udbringer min højtelskede Sønnesøns Skaal! Gud bevare Dig, Christian!«

Efter Taflet kom Dronningen hen til mig og talte om den store Sorg, der havde ramt dem alle. Storfyrstinden havde i flere Aar lidt af Blodmangel, og dette, mente Dronningen, stod mulig i Forbindelse med hendes nu indtrufne Død. Dronningen talte om, hvor knust Kong Georg er over at have mistet hende. Hun vilde saa gjerne, at han og Dronning Olga skulde komme tilbage til Fredensborg, og endnu havde hun ikke opgivet Haabet om atter at se baade dem og Kejseren og Kejserinden. Det forstoed jeg godt, thi Ingen kan bedre end Forældre trøste En, naar man er bedrøvet; intet Hjerte slaaer dog saa varmt og inderligt for En som det, hvorunder man engang hvilede. Hvad man mister i sin Moder og Fader, mærkes først ret, naar de ere borte.

Søndag 27. September. Ordre til at møde Kl. 11½ i Forhallen i Anledning af Kronprindsen af Italiens Ankomst for at sige Farvel efter sit korte Ophold her i Landet.

Han er en lille Mand, 22 Aar gammel, svag Moustache, smuk Hovedform, intelligent Ansigt. Han var civilklædt, er snarere blond end mørk og gjør aldeles ikke Indtryk af Italiener. Ansigtstrækkene regelmæssige, uden at Øjet særlig fæstnes ved nogen mer eller mindre kjøn Part deraf. Jeg saae et Photographi af ham i Uniform, der synes at klæde ham fortrinligt. Vi præsenteredes af Kongen. To Timer efter vendte han tilbage til Kjøbenhavn for næste Dag at gaa Syd paa.

Ved Taflet Kl. 6 naaede vi kun til Artiskokkerne, da Kongen brød op for at tiltræde Rejsen til Fyen for at overvære den sidste Dags Cantonnementsøvelser og holde Revue. Altsaa afsted til Banen og i Extratoget, der skulde gaa Kl. 7. I Coupeen var foruden Kongen Cabinetssekretairen, Baron Güldencrone og jeg. Kongen bød Cigarer. I Kjøbenhavn stødte Oberstlieutenant Løvenfeldt til, og med det ordinaire Tog Kl. 8 gik det da videre til Korsøer. Cabinetssekretairen tog Afsked i Kjøbenhavn.

Baron Güldencrone havde i Kjøbenhavn travlt med at faae sit transportable Whistbord af egen Konstruktion bragt ind i Coupeen. Vel udenfor Roeskilde røbede Güldencrone Bordets Tilstedeværelse, og Kongen fik da trods den tarvelige, ja maadelige Belysning fra de to Petroleumslamper Lyst til en lille Whist. Bordet kom altsaa frem, og Whisten forkortede Tiden, indtil vi naaede Korsøer. Kongen var spøgefuld. Lidt før vi holdt ved den første Station, sagde han: »Naar de nu se os her, troe de da, at vi ere nogle rigtige Spillefugle.« Bemærkningen forstodes selvfølgelig. Kortene kom af Bordet, og i Coupéen saaes kun fire andægtige Mennesker.

I Korsøer vare en Masse Mennesker samlede foran »Dannebrog«s Bolværksplads. Der var pyntet med Blomsterguirlander og Flag. Kongen modtoges med Hurraraab. Fyrværkeri afbrændtes, medens Borgmester Sylow og en anden Korsøer-Stormand stedtes til Audiens i Kongesalonen ombord. 10½ lettede »Dannebrog« og stod ud af Havnen, mens Raketter og Fyrværkeribundter knaldede og lyste i den mørke Nat.

Kongen kom ud af Salonen og bad Løvenfeldt og mig, der stode udenfor, at komme ind og faae lidt The. Efter Theen

sad Løvenfeldt og jeg rygende vore Cigarer udenfor Salonen, da Kongen kom hen til os og sagde, at han havde en udmærket Plads, hvor man sad baade lunt og roligt. Der røg vi da i Forening med Kongen vore Cigarer færdige og passiarede om forskelligt.

Kl. $11^3/_4$ naaede vi Nyborg. Atter her vare en Masse Mennesker og Byens Autoriteter samlede ved Bolværket. En Æreport var rejst, mere velvillig end egentlig smuk. Güldencrone gik i Land for at forkynde, at Hs. Majestæt Kongen var gaaet til Ro, hvorpaa Mængden spredtes.

Mandag 28. September. Vejret syntes ikke at se lovende ud, men undtages nogle faa Draaber, holdt det under hele Udflugten.

Kl. 9 Fmdg. tager Kongen med Toget til Marslev Station. Forinden Afrejsen har flere Autoriteter Audiens. Stormende Hurraraab, da Kongen gaaer over til Banegaarden. Vi kjøre i den mer end elegante Salonvogn, betrukket med hvid Silke og udstyret med røde Brokades Sofaer og Stole.

Ved Marslev holder en Deputation Tale til Kongen. Kjører i Vogne til Aarslev Station. Eftersom vi kommer længere og længere frem, møde vi flere og flere Tropper. I Marslev støde vi paa Divisionsgeneralen, Kronprindsen, med hele sin Stab. Nede ved Stationen holde de kongelige Rideheste; der træffer jeg ogsaa min flinke Hestepasser Pedersen og min rare, lille Hest »Peter«. Tilhest efter Kongen, der følges af en vældig Cavalcade. Rungende Hurraraab, hvor vi komme frem. I rask Trav til Bregnebjerg, hvorfra god Udsigt over Terrainet. Et Flankeangreb føres temmelig sent frem. Kongen holder oppe paa Højen. Mængden omsværmer ham og hans Hest fra alle Sider; man mærker, hvor det glæder Mængden at være ham saa nær. Kongen ser en dresseret Meldingshund, der fremvises af Premierlieutenant Krabbe og gjør sine Sager godt; den bringer Melding og afsendes med Melding. Tilbage til Aarslev og retournere pr. Vogn til Marslev. Løvenfeldt og jeg kjøre foran. Overalt standses vi af Tropperne, der er paa Vejen til deres Kvarterer. Vi aver-

tere dem om, at Kongen kommer, og Afdelingerne faa saaledes Tid til at forberede sig til Honnørsafgivelse.

Dog bør jeg ikke glemme den Frokost, der indtoges i Aarslev efter endt Øvelse. Et langt Bord, dækket i en Bondegaards Have. Baron Zütphen-Adeler og Hustru ere Vært og Værtinde. Med dem ere adskillige Damer. Der serveres Smørrebrød, en varm Ret, Kage, Frugt, Vine, deriblandt Champagne. En Photograph benytter flere Momenter til at tage Øjebliksphotographier. Baronen bliver Ridder af Dannebrog. Ankommer pr. Extratog til Nyborg Kl. 4. Krigsminister Bahnson følger med for Natten over at være Gjæst paa »Dannebrog«.

Taffel paa »Dannebrog« Kl. 7. Krigsministeren, de udenlandske Officerer, der have overværet Cantonnementsøvelserne, samt forskjellige stedlige Autoriteter vare indbudte. Vi maatte spise i to Kahytter, og jeg førte da Kommandoen, »marchalerede« i den ene.

Efter Taflet spilledes Kort. Løvenfeldt og jeg passiarede. Udenfor paa Dækket fik Matroserne sig en lystig Svingom efter »rundt paa Gulvet« og andre blide Melodier. Den gik kvikt derude! Premierlieutenant Cold, der er 2den Officer paa »Dannebrog«, fortalte om en udenlandsk Dame, der vilde sige: ja Sømanden har jo en Kjærest i hver en Havn, men tog fejl og sagde: de Sømænd har en Kjærest i hver en Port.

Tirsdag 29. September. Straalende Sommervejr. Kl. $10^1/_2$ med Extratog til Marslev Station. Kongen hilses her af dundrende Hurraraab. Paa hele Vejen ud til Revuepladsen c. 10 Minutter fra Stationen runge Leveraabene: »Leve Kongen!« »Længe leve Kong Christian!« Paa Vejen, i Grøfterne og paa Gjærderne staae tætte Klynger, der hilse Kongen med Jubel; hele Strømmen iler ad Revuepladsen. Kongen rider langs Fronten af Afdelingerne; Honnørmarchen tôner, Tropperne raabe Hurra, og Fanerne sænkes. Derpaa defilere Afdelingerne forbi Hs. Majestæt. Særlig Dragonerne og Husarerne tage sig brillant ud. Revuen i det Hele vel-

lykket; intet Uheld med styrtede Ryttere. Jeg gjenser mit brave 1ste Ingeniørkompagni.

Da Revuen er til Ende, lader Kronprindsen Kamperlinerne borttage, og med et er Kongen, Kronprindsen og vi alle midt inde i et bølgende Menneskehav. Raabende Hurra og svingende med Huerne tumle disse Tusinder og atter Tusinder (20 à 30,000) af Mennesker sig mellem vore Hestes Been. Et helt Vidunder, at ingen bliver redet over. Havde Mængden kunnet det, havde den baaret Kongen og Kronprindsen til Odense. Hele denne Hyldest paa Marslev Revueplads var et smukt Bevis for Fyens loyale Følelser. Efterhaanden kommer man ud af Stimlen og naaer snart Vejrupgaard, i hvis smukke Have en let Frokost indtages.

Kapitain Lesser, der fra Divisionsstaben var attacheret Kongen, modtog den sædvanlige Gave ved slige Lejligheder, en Diamantbrystnaal med Kongens Navnechiffer. Han var ikke uden Grund glad. Jeg mindedes med stor Glæde den Dag, da jeg paa Amalienborg fik min Brystnaal med Dronningens Navnetræk. (Havde efter Dronningens Ønske besørget en Villa købt paa Udstillingen 1888 og ladet den opsætte ude ved Bernstorff.)

Efter Frokosten talte Kongen med Familien Zütphen-Adeler og Juel-Brockdorf, der imidlertid var kommen tilstede. Folk stode i tætte Klynger om Kongen. En gammel Mand med sin Hustru trænger sig gjennem Mængden. Han har aabenbart lovet »Mutter«, at hun skal faae Kongen at se. De naae lige hen til Kongen. Rørende var det at se dette gamle rynkede Kvindeansigt. I over en halv Time havde hun ikke Øjnene fra Kongen; hun saae paa ham som en Moder seer paa sin kjæreste Søn. Der var en Glæde og Mildhed, men tillige en Stolthed i de venlige blaa Øjne. Men smuk og ridderlig tog Kongen sig ogsaa ud, som han stod der og konverserede en af de adelige Damer. Hans høje, ranke Skikkelse i den klædelige Generalsuniform, med de straalende Stjerner paa Brystet og de høje blanke Ridestøvler. Og saa at staae Hans Majestæt nær! Jo, den Gamle frydede sig ret! Og Solen skinnede varmt og kastede sit Guld over det mangefarvede

Løv, mens Plænerne stode vaargrønne. Lidt borte holdt Hestene; der stod ogsaa min Pedersen og mange andre Hestepassere, hver med sin Ganger ved Tøjlen og mellem dem de kongelige Rideknægte i de pyntelige røde Frakker med hvide Benklæder og Ridestøvler.

Saa tilhest og afsted de fem Fjerdingvej til Odense. Overalt store Skarer af Mennesker, der drage fra Revuen ad Odense til. Atter Hurraer og Hattesvingning. Nogle Drenge følge os næsten hele Vejen trods det undertiden skarpe Trav.

I Odense storartet Modtagelse. Alle Gader fyldte med Mennesker. Ansigter i hvert et Vindu. Kongen nikker venligt til dem alle. Byen pyntet med Flag og Blomster. Fra Husene Blomsterregn over Kongen og Kronprindsen, der som Divisionsgeneral har boet 14 Dage i Odense og aabenbart i den Tid vundet alles Hjærter. Det var som et helt Triumftog. Præstesønnen fra Ondløse følte sig stolt ved at have Lov til at ride bagved sin Konge, gjennem al denne Jubel og Begejstring. Kongen greb efter Bouketterne, der hvert Øjeblik susede om ham, og var ogsaa heldig nok til at fange en i Flugten. Op forbi Raadhuset, hvor en Deputation talte, og Vagten blæser Honnørmarchen. Ind i Brockmanns Hotel, hvor Kronprindsen har Hovedkvarter.

En gammel Hestgardist, ved Navn Øderich, vil gjerne have Audiens. Han har staaet i Hestgarden sammen med Kongen som daværende Prinds Christian og i 1845 været med ham og Prinds Frederik i Rusland. Jeg melder ham hos Kongen, der nok holder af at se sine gamle Hestgardister. Jo, Kongen, der kun har eet Værelse og lige har faaet sig klædt om, vil nok se ham og beder mig, naar han gaaer, give ham 20 Kroner.

Den gamle Mand var henrykt, da han kom ud fra Kongen.

Kl. 5 Taffel hos Kronprindsen. Henved 50 tilbords. Kongen og Kronprindsen tale gjentagne Gange; Kongen mindes bl. a. i sin Tale Hertuginden af Cumberlands Fødselsdag idag.

Kl. 7 til Banegaarden. Man kan vanskeligt komme frem for Mennesker. Byen er illumineret. Paa Banegaarden er

fuldt af Mennesker. Inde i Ventesalen staae Autoriteterne, deriblandt Biskop Stein med alle Præsterne. Da Toget sætter sig i Bevægelse, runge øredøvende Hurraraab.

Kongen er *glad* over den smukke Dag! I Nyborg paa Banegaarden en Deputation af Vaabenbrødrene. Det glæder Kongen at tale med dem. De fortalte, i hvilke Træfninger de havde deltaget o. s. v.

Onsdag 30. September. Vaagner Kl. 7 i Korsøer. Ere tidlig paa Morgenen gaaede fra Nyborg, uden at jeg har mærket noget dertil. Toget bruser afsted til Kjøbenhavn. Smukt Solskinsvejr ligesom igaar. Kongen er livlig og munter; taler om de to smukke Dage og fortæller om, hvorledes det nys gik Kronprindsen af Italien, da han i Stockholm besøgte Kong Oskar. Kong Oskar tog ham i Favn, og den lille Kronprinds blev da med Næsen hængende i det Kors, Kongen bar om Halsen. Kronprindsen vred sig som en Orm, men Kongen antog formentlig hans Bevægelser som Udtryk for glad bevæget Stemning og slap ham først sent — det ene Næsebor havde da faaet en Flænge, der endnu ikke var lægt ved Fredensborgbesøget.

I Kjøbenhavn sige Güldencrone og Løvenfeldt Farvel, medens jeg som Jourhavende følger med til Fredensborg.

Da Toget ruller ind paa Fredensborg Station, spadserer Dronningen og Prindsessen af Wales paa Vejen udenfor Stakittet. Kongen nikker venligt til dem. I Ventesalen hilse de kongelige Damer venligt paa os Kavalerer, og Prindsessen spørger ud om Touren og er glad over, at den har været saa vellykket; derpaa kjøres til Slottet.

Oppe i Forhallen ere alle samlede for at byde Kongen Velkommen hjem, og trods de Bortdragne (Russerne og Grækerne) er det dog en stor Kreds, der her samler sig om Kongen, som fortæller om den vellykkede Tour.

Torsdag 1. Oktober. Dronningen fortæller glad, at Kejserinden kommer tilbage tilligemed Kong Georg, Dronning Olga og deres Børn; kort sagt alle de Gjæster, der nys drog

bort i den sørgelige Anledning. »Men Kejseren kommer ikke,« sagde Dronningen, og dog kunde jeg se paa Hendes Majestæts Ansigt, at han ogsaa kommer med. Men jeg skal vel vogte mig for at yttre denne min Tro.

Med Toget 7^{37} fulgte jeg med Kongen til Kjøbenhavn for at overnatte paa Amalienborg. Cabinetssekretairen, der havde været til Taffel, var med i Coupeen.

Kl. 11½ Aften melder Premierlieutenant Appeldorn sig til mig som Vagthavende paa Amalienborg. Jeg byder en Cigar, og vi passiarer til Kl. 1. Prinds Christian sygemeldt og kan ikke være med ved Revuen imorgen over Garden. Kjedeligt, da Kongen holder Revuen særlig af Hensyn til Prindsen.

Fredag 2. Oktober. Smukt Solskinsvejr. Kl. 8½ Fmdg. rider fra Amalienborg. Forrest Kongen og Kronprindsen; Güldencrone og jeg følge efter.

Paa Fælleden modtages Kongen af en hel Cavalcade Officerer med den kommanderende General Tvermoes i Spidsen. Saavel Garden som Reserven toge sig brillant ud og gjorde deres Sager godt. Revuen var særdeles vellykket.

Statsraad Kl. 12—2½. De nye Lovforslag forelægges.

Afsted med Toget 3^{37}. Kongen synes træt og læner sig tilbage. Jeg trækker mig tilbage, og Kongen faaer da en Slummer fra Holte, til vi ere et godt Stykke forbi Frederiksborg.

Til Taflet Kl. 7 indbudt alle Ministrene og de fremmede Officerer, der have overværet Cantonnementsøvelserne; de møde med deres nye danske Dekorationer.

Efter Taflet banker det paa min Dør. Dronningens Lakaj kommer ind med en stor Tallerken toppende fuld med de herligste Godter, Vindruer og Ferskener: »Jeg skulde hilse fra Hds. Majestæt Dronningen, om Kapitainen vilde tage dette med hjem til Børnene.«

Lørdag 17. Oktober. Ved Ankomsten til Fredensborg meldte Tjeneren Andersen fra Oberstlieutenant Løvenfeldt, at jeg maatte skynde mig for at kunne melde mig til, inden

Kongen drog paa Jagt. Med Stormskridt ilede jeg derfor op i Forgemakket, hvor alle de kejserlige og kongelige Herskaber stode parate til at sige Farvel til de bortdragende Jagtherrer. I Forbifarten rakte Kejseren mig venligt Haanden, og bukkende og hilsende naaede jeg da omsider ind i det Værelse paa den anden Side af Forgemakket, hvor Løvenfeldt stod vinkende ad mig.

Vi meldte os nu fra og til hos Kongen, og saa gik det samme Vej tilbage og ned til Vognene. Jeg havde jo unægtelig tænkt mig kongelige Herrer i flottere Jagtcostumer, end Tilfældet var. Elegantest tog Kongen sig ud, i høje Støvler, en fix Jægerfrakke og en lille Jægerhat. Kejseren havde en lang graa Overfrakke, der nærmest lignede en Slobrok, foret med rødt; paa Hovedet en Hue uden Skygge. Han var glad og spøgefuld. Kronprindsen, Storfyrstthronfølgeren og Prinds Valdemar havde store solide Fedtstøvler paa, Kong Georg deltog ikke i Jagten, derimod fulgte Prindsesse Marie og Prindsesse Victoria af England med, den sidste for at tage Øjebliksphotographier.

I den forreste Vogn kjørte Kongen, Storfyrstthronfølgeren, Kronprindsen, Prinds Valdemar. Kongen var selv Kudsk. I den næste Vogn kjørte Kejseren af Rusland med Prindsesserne Marie og Victoria. Derefter fem Vogne med de ikke-kongelige Jægere. Vejret var straalende.

Jeg er da nu atter paa Fredensborg, og hvad jeg sidste Gang troede at slutte mig til af Dronningens Udtalelser, er slaaet til; ogsaa Kejseren er saavelsom alle de andre Gjæster, der drog bort til Storfyrstinde Alexandras Bisættelse, vendte tilbage og have alt været her i nogle Dage.

Dronningen hilste jeg ogsaa paa oppe i Forgemakket, inden Jagtselskabet drog afsted. Det var kjønt at se Kongen sige hende Farvel; han tog hende om Livet og gav hende et Kys. Vorherre har givet dem Glæde og Velsignelse af deres Samliv; men de to have jo ogsaa i sin Tid valgt hinanden af eget frit Hjærte.

Jeg gik en smuk Tour i Parken, hvor jeg mødte Prinds Hans, der ikke er Jæger. Løvet falder nu svært; Gangene

ere brune og mange Træer dygtig afpillede, Søen laa saa blaa mellem de spættede Skove. Forskjellige Steder i Parken sad Malere med deres Staffelier, haabende, at en af de mange fyrstelige Gjæster tilfældig skulde passere forbi og gjøre en Bestilling. Dette Haab er alt gaaet i Opfyldelse for flere Maleres Vedkommende.

Taffel Kl. 7. Samtlige fremmede Jagtherrer indbudne (Grev Toll (rus. Minister), General von der Maase, Oberstlieut. Hegermann-Lindencrone m. fl.). Der serveredes med Østers og derefter med Hvidkaalsuppe med Flæsk o.s.v. o.s.v. Taflet atter i den straalende Kuppelsal. Alle Damerne sørgeklædte.

Stemningen dog ret livlig. Vemodigt at se Kong Georg og Dronning Olga; særlig Kongen syntes dybt nedbøjet. Han stod saa taus og stille for sig; ellers var han altid livlig og talende. Hans Tanker fløj sikkert fra Mindet om den livsglade hjærtenskjære Datter, der saa ofte havde færdedes i disse Sale, til det blege Ansigt, der nu laa i Dødens alvorsfulde Søvn. En af hans Omgivelser sagde: »Han tænker ikke paa andet; hvor han færdes her, dukker Mindet op om hende.« Stakkels Fader! Dronning Olgas Sorg synes mere mild og stille.

Under Couren efter Taflet lød højrøstet Latter ude fra Kuppelsalen. Hvad var det? Da vi kom derud, fandt vi alle de unge Prindser og Prindsesser paa Rulleskøjter, tumlende sig paa Marmorgulvet som paa en anden spejlblank Isflade. Hist jog afsted i susende Fart Storfyrstthronfølgeren, der i en lang Tømme førte Storfyrstinde Zenia og Prindsesse Louise, her slog den græske Prindsesse Marie nogle gratieuse Damesving; det gik med Liv og Lyst. Man havde Mas med at slippe over Gulvet mellem alle de Skøjteløbere og Skøjteløbersker.

Søndag 18. Oktober. Efter Taflet talte jeg med Dronningen, der spurgte, hvorledes det gik med Prinds Haralds Undervisning og derved kom til at fortælle om sine Børns Undervisning. Deres Lærer havde været saa enorm streng og hidsig. »Engang mødte Prinds Vilhelm til Frokost med en

opsvulmet Kind. Men saa tænkte jeg ogsaa, at nu kunde det være nok. Jeg satte mig ind i Værelset ved Siden af, og det varede jo ikke længe, før jeg hørte ham skænde og raabe derinde. Tilsidst fløj der en Bog med et hult Brag mod Døren. Jeg aabnede Døren og sagde roligt: Nu kan det være nok for idag, Hr. Kapitain! Han blev ligbleg; men jeg var skam vred. Dette her maatte jo have en Ende. Naa, saa fik de en anden Lærer, en dygtig og rar Mand, som Børnene holdt meget af.«

Dronningen fortalte, at Børnene selv aldrig havde sagt et Ord om den Medfart, de fik af den første Lærer; men at den jo iøvrig var baade let synlig og ogsaa hørlig. Iøvrig udtalte Dronningen sig meget mod streng Børneopdragelse med Prygl. »Med det gode kommer man længst, og hvis man endelig straffer et Barn, maa man aldrig straffe det i Hidsighed, men bringe det til at indse, at Straffen er fortjent. Ellers faaer man let trodsige og stivsindede Børn.« Det var som talt ud af mit Hjærte.

Jeg benyttede Lejligheden til at takke Dronningen for de gode Sager, jeg sidst havde bragt med hjem til mine Børn. Det fornøjede Hendes Majestæt at høre om deres Glæde.

Atter Skøjteløb ude i Kuppelsalen. Den gamle brave Mr. Heath (de smaa Russeres Lærer) spændte sig for nogle af de unge Prindser og Prindsesser og galoperede rundt paa det glatte Gulv som en gammel stivbenet Droskehest paa Islag. Almindelig Munterhed og Jubelraab. Alle vilde trækkes af den gamle Mand.

Mandag 19. Oktober. Audiens paa Fredensborg Kl. 10—11½. Mange Damer. De fleste var meget benauede, da de kulde ind. En saa betaget, da hun kom ud, at hun mere løb end gik gjennem Forværelset og helt glemte at sige Farvel, skjønt jeg dog havde instrueret hende saa pænt.

Kongen drog et Suk, da jeg fortalte, at der navnlig var en stor Mængde Damer; det maa heller ikke være saa let at slippe gjennem den Skjærsild fuld af Anmodninger om Brude-

udstyrslegater, Pladser i Klostre, Kollectricebegjæringer o. s. v. o. s. v.

Da vi gik til Frokostbordet, stod opstillet i Kuppelsalen et af Kejseren kjøbt Maleri af Holst i Helsingør, forestillende Korvetten Dagmar i rum Sø.

Taffel Kl. 7. Kejseren skal gjerne have fat i en af de Smaa. Han løfter dem da op til sig og giver dem et rigtig Trykkys. Idag var det Prinds Valdemars To, der fik Kejserkysset. Nogle russiske Officerer indbudte til Taflet. Der serveredes med Rhinskvin fra Rosenborg. Exc. Løvenskiold, som jeg sad ved Siden af, fortalte, at den var fra 1589 og en Gave til Christian IV. Den var bra sur og maatte sødes med Sukker. Til Skam for min Vinsands maa jeg bekjende, at jeg foretrækker et godt Glas Rhinskvin af Dags Dato.

Var inde hos Prlt. Wegener og saae de Modeller, han har lavet bl. a. af den græske Grev Messala. Fortrinlige ere de; han har aabenbart meget Talent. Jeg lovede at sørge for, at han kunde gjøre Billedhugger Sindings Bekjendtskab.

Efter Taflet lærte Kapt. Bodenhoff Prindsesserne Ingeborg og Thyra Kragemaal. De spurgte mig, om jeg ogsaa kunde det Sprog, og vi fik da en lang Kragemaals-Passiar.

Tirsdag 20. Oktober 1891. Da vi (Damerne og Kavalererne) som sædvanlig vare samlede i Kuppelsalen henad Kl. 1 for at gaae til Frokostbordet, passerede Kejseren Salen oppe paa Balkonen med Storfyrst Michael ved Haanden. Kejseren fløjtede en munter lille Melòdi og var aabenbart i godt Humeur. Fredensborg synes at være hans Eldorado.

Efter Taflet kom Kronprindsessen hen til mig. Hun fortalte mig om Prinds Christians ny Hjem ovre i Randers, hvor Prindsen skal gjennemgaae en Kavalleriskole. Efter megen Snak frem og tilbage var det nu bleven til, at man havde lejet en særlig Lejlighed og opgivet Tanken om at bo paa det derværende Hotel. Prindsen medfører 1 Tjener og 1 Kudsk, 2 Kjøreheste og 1 Ridehest. »Jeg er helt benauet ved Tanken om at skulle af med ham«. Kronprindsessen er uden Tvivl en ualmindelig kjærlig og god Moder for sine Børn.

Jeg spurgte til den lille Prindsesse Dagmar, som jeg slet ikke har set noget til her paa Fredensborg. »Nej, hun er for lille til at vise sig herude. Men hun har det Gudskelov rigtig godt og kan nu gaa. Har De Lyst til at se hende, saa sig det blot til Harald, naar De læser med ham imorgen, saa kan Louise vise Dem hende.«

Prindsesse Louise, som jeg derpaa talte med, var glad ved Tanken om snart at skulle flytte ind til Kjøbenhavn. »Der er saa hyggeligt paa Amalienborg, synes De ikke? Og nu har jeg faaet to Værelser indrettede for mig selv De er saa fine. Jeg skal vise Dem dem, naar De kommer derop. Dagligstue og Soveværelse. Tidligere skulde man gjennem de Smaas Værelser for at komme ind til mig. Det var altid kjedeligt, naar der kom nogen for at besøge mig.«

Efter Taflet røg jeg en Cigar hos Grev Moltke. Greven fortalte flere interessante Detailler fra en Rejse, han i 1885 havde foretaget i det hellige Land. Ceremonimester Oxholm aflagde ogsaa Greven Visit, og vi talte da om det Kejsertrain, der snart skal transportere de Kejserlige og vor Konge og Dronning til Krim, hvor Kejserparrets Sølvbryllup den 9. November fejres. Bemeldte Kejsertog medfører i sine luxurieuse Vogne allehaande Bekvemmeligheder; i Spisevaggonen kan der serveres til 24 Personer. Iøvrig kjører Toget temmelig langsomt; naar det alligevel naaer Krim forholdsvis hurtigt, ligger det i, at det ikke standser paa Stationerne. I Henhold til tidligere Erfaringer mente Oxholm, at der utvivlsomt vilde være opstillet Soldater langs Banen lige fra Grænsen til Krim. Toget vilde passere flere af de Egne, der i Aar hjemsøges af Hungersnød. Vi talte om den frygtelige Jærnbanekatastrofe i 1888 ved Borki, af hvilken Dronningen i sin Tid har vist mig Photographier.

Onsdag 21. Oktober. Stærk Regn, hvilket var uheldigt for Jagten i Dyrehaven. Man tog dog afsted, vel indpakket mod Himmelens Væde. Kun Kong Georg er ikke med, da han ikke er Jæger. Ligesom i Lørdags fulgte Prindsesse Marie og Prindsesse Victoria med paa Jagten.

Da Oxholm er med paa Jagten, maa jeg marchalere ved Frokostbordet sammen med den elskværdige Overhofmesterinde, Grevinde Bille-Brahe, om hvem Comtesse Reventlow siger, at hun er den mest beskedne og mindst fordringsfulde af alle Damer, hun har kjendt.

Efter Frokosten viste Comtesse Reventlow, der er vel bevandret paa Slottet, mig forskjellige Curiositeter: En smal stejl Trappe, der i Nærheden af Bibliotheket fører op til de øvre Etager. »Her spøger det slemt ved Nattetid. I længst forsvunden Tid fandt man en skjøn Morgen en ung Pige, der laa med knust Hoved ved Trappens Fod. Vedkommendes Elsker, der var bleven kjed af hende, havde styrtet hende ned.«

»Hvem var Elskeren?«

»En Hofmand. Men siden den Dag vover man sig ikke ad den Trappe ved Nattetid. Da Frederik VII efter Frederiksborg Slots Brand flyttede til Fredensborg, lod han et Vindu sætte op i Taget, saaledes at der dog nu kommer lidt Lys ind paa Trapperummet. Tidligere var der bælgmørkt ved Dag som ved Nat.«

Ogsaa et gammelt kostbart indlagt Chatol med hemmelige Gjemmer viste Comtessen mig. I en Skuffe laa en Erklæring fra den Snedker, der i det 17. Aarhundred havde forfærdiget det. Drog man den Skuffe helt ud, var der inde bag den et lille Fortepiano.

Inde i en Dørkarm var med Blyant ridset en Mængde Højdemaal med tilhørende Aarstal. Det første Aarstal var c. 1760. Comtessen mente, at det var Frederik VI.s Højdetal. Der var givet streng Ordre til, at man ved Rengjøringerne ikke maatte vadske Mærkerne ud, og trods Blyanten staae de der ogsaa endnu over 100 Aar gamle.

»Og her er Arveprindsessens (Carolines) Sovekammer. Men nu skal De høre, hvor frygteligt det gik hende. Hun var her i Besøg; det var til Prindsesse Thyras Konfirmation. Om Morgenen, da hun kommer ned, havde hun trukket Sidehaaret helt frem til Øjnene. Sagen var, det gamle Menneske

var om Natten faldet ud af sin Seng og havde slaaet sig slemt i Tindingen. Fra den Dag vilde hun ikke mere sove paa Fredensborg Slot. Hun sagde, at det var Juliane Marie, der havde trukket hende ud af Sengen.«

Torsdag den 22. Oktober 1891. Da jeg havde læst med Prinds Harald Kl. 7½—9, fortalte jeg Prindsen om Kronprindsessens Tilladelse til at se den lille Prindsesse Dagmar. Han kaldte da paa Prindsesse Louise, og saa aflagde vi i Forening den lille Prindsesse et Morgenbesøg. Hun løb og tullede om paa Gulvet mellem Klodser og andet Legetøj, medens hendes Barnepige var i Færd med at gjøre Værelset i Stand. Saasnart hun fik Øje paa mig, sagde hun »Dat!« (Soldat) og var grumme glad ved at faa Lov til at trække i min Adjutant-Distinktion.

Prindsesse Louise tumlede rigtig med hende. Et smukt, kjærligt Samliv er der mellem de Sødskende. Jeg har aldrig hørt et vredt eller gnavent Ord imellem dem.

Kl. 9½ tog alle de Kongelige til Kjøbenhavn for at dejeunere hos Prinds Valdemar og Prindsesse Marie. Ingen af Damerne eller Kavalererne var med. Kejseren havde ønsket en særlig rummelig Vogn at kjøre til Banen i. Den holdt efter Kammerherre Scheeles Ordre ogsaa parat, men Dronningen, som ikke vidste Besked dermed, steg med flere andre op i den. I den næste Vogn, der ikke udmærkede sig ved særlig brede Sæder, tog Kejserinden Plads. Saa kom Kejseren. »Men hvem har taget min magelige Vogn?« Kejserinden: »Ja, den er kjørt; det er til Straf, fordi Du kommer for sent.« Kejseren lo hjærtelig over, »at man saaledes havde snuppet hans Kjøretøj,« sprang op i Vognen og tog Plads ved Siden af sin »Skytsengel«.

Efter Taflet kom Dronningen hen til mig og talte om den forestaaende Rejse til Krim. Dejligt mildt var Klimaet dernede, og Dronningen var derfor noget ængstelig ved at tænke paa Kulden herhjemme, naar de atter vendte tilbage, hvilket vilde ske i den første Halvdel af December.

Fredag den 23. Oktober 1891. Læser med Prinds Harald 7½—9. Nu har jeg læst med ham et Par Maaneder. Han har en god og elskværdig Charakter og møder punktlig paa Klokkeslet.

Med Opgaverne gør Prindsen sig megen Umage. Han har ikke Vanskelighed ved at forstaa Mathematik og har iøvrig en livlig Aand, der let vækkes til Interesse for, hvad der fortælles ham. Hans egentlige gode, rare og livlige Charakter skjules af et vist tilbageholdent og taust Væsen, hvoraf den, der ikke kjender Prindsen, let tager fejl. Jeg holder grumme meget af ham; han har uden Tvivl baade Hjærte og Hoved paa rette Sted og vil nok gjøre sine Forældre Glæde. Han ønsker meget at uddannes som Officer, og forhaabentlig vil det ogsaa lykkes ham.

Prindsen fortalte, da jeg idag kom, om Kapitain Galsters pludselige Død igaar Aftes. Han kom for at læse med Prinds Carl paa Amalienborg. Som de sad bedst, sank Kapitainen sammen i Stolen og var død, ramt af et Hjærteslag.

Gik en smuk Tour gjennem Sørup ud til Frederiksborg-Landevejen. Vejret var straalende og sommerligt. Paa Hjemvejen i Udkanten af Sørup mødte jeg Fyrstinde Obolensky, de to Comtesser Kutusoff og Frøken Delannay. Den sidste var »saa bange for de mange Koer.« Jeg beroligede hende med, at de danske »Koer« ere fredelige Dyr. Brøle de, er det kun af Velvære.

I mit hyggelige Værelse sad jeg i den magelige grønne Lænestol, nydende en Times Siesta, opfriskende i Erindringen, hvad jeg har set og hørt og oplevet her paa Fredensborg i disse »Kejserdage«. Sikkert ere de Fredensborg-Fyrstebesøg ganske enestaaende i sin Slags ej blot paa Grund af de mange fyrstelige Personer, der mødes her, men ogsaa ved det smukke Familieliv, som man bliver Vidne til. Det er, som aflagdes Krone og Scepter for en Stund at glæde sig ved at leve sammen og fornøje sig som andre dødelige Mennesker, fri for Etikettens Snørliv og politiske Genvordigheder. Mennesket er stedse den samme Skabning. Kun de ydre Forhold kunne tilsyneladende gjøre dem saa forskjellige. Alle bunde vi i

samme Ophav; Jordelivet iklæder os forskjellige Dragter, men naar de falde af os, ligne vi igjen hinanden.

Hvo veed, om jeg mere skal komme til Fredensborg under saadanne Forhold. Interessante vare Dagene. Jeg har set det store kongelige Selskab baade i Glæde og i Sorg, og under begge kunde de taale at ses nærved. Det er ikke alle, der kan det.

Ved den korte Cour inden Taflet var det den lille græske Prinds Christoforos, som idag fik et Smækkys af Kejseren. Saa vandrede man tilbords.

Prindsessen af Wales kom hen til mig og var meget naadig imod mig. Hun talte om Livet her paa Fredensborg, som nu snart var Slut, og fortalte, at hun drog ned til Krim. Prindsessen glædede sig til Rejsen og beklagede kun, »at Prindsens (af Wales) 50aarige Fødselsdag netop faldt den 9. November, altsaa samme Dag som det russiske Kejserpars Sølvbryllup.« Uvilkaarlig fløj mig mange Tanker gjennem Hovedet. Jeg mindedes hin længst forsvundne Dag, da jeg som Skolediscipel i Roeskilde saae hende passere gjennem Byen paa Vejen til sin Brudgom. Les temps se changent! Jeg mindedes ogsaa, hvorledes Organist X med det tynde graa Haar flagrende om Hovedet og Hatten i Haanden løb langs Toget, da det satte sig i Bevægelse, og vilde overrække Prindsessen den Sang, som Roeskildenserne stode parate til at afsynge. Og hvorledes man pludselig saae ham forsvinde ned i en Kulgrube i Nabosporet. Dirigenten var væk! Toget bruste afsted! Om det blev til noget med Sangen, mindes jeg ikke.

Men Prindsesse Alexandra mindedes jeg tydeligt. Ung, smuk og straalende af Forventning stod hun hilsende ved Coupévinduet! — Aarene ere gaaede, men det ser man ikke paa Prindsessen af Wales.

Da jeg kom ud i Kuppelsalen, stod Kronprindsessen der. Hun talte til mig om Kapt. Galster, hvis Død aabenbart havde berørt hende stærkt. Kronprindsessen talte med stor Deltagelse om hans Enke og de mange Børn. Saasnart hun havde erfaret hans Død, havde hun sendt Enken et deltagende

Ord. »Det trøster vel ikke; men det gjør dog altid godt at mærke, at andre kunne føle med En.« Under Samtalen, der iøvrig drejede sig om Prindsens Undervisning, naaede vi ned i Kirkegangen. Her fangede Prinds Harald og Storfyrst Michael, der kom farende paa deres Rulleskøiter, mig i deres Tømme og førte mig til stor Moro helt op i den lille Spisesal, inden jeg atter kunde sno mig ud af deres Garn og vende tilbage for at gjøre Kronprindsessen en Undskyldning for den afbrudte Konversation.

Dronningens Lakai bragte mig atter idag en Tallerken med dejlige Godter, Vindruer og Pærer til Børnene.

Lørdag 7. November 1891. Meldte mig Kl. 10 Formiddag — efter at have læst med Prinds Harald Kl. 7½—9 — til Kronprindsen, der er Regent, medens Kongen og Dronningen opholde sig paa Krim.

Under Couren efter Taflet talte jeg med en gammel, graanet Hofmand. Han vender sig om mod Væggen og tager en Pris Tobak. »Seer De, det gaar her som ved alle andre Hoffer paa Jordkloden; man maa tidt vente saa urimelig længe paa at faa sin Cigar. Jeg døjede uhyre derved, til jeg fandt paa at snuse. Og det lugter man jo ikke af som af Skraa.» Jeg saae paa Snusen, der sad i Næsehaarene, og tænkte ved mig selv: nej man lugter ganske vist ikke af det! — —

Onsdag 2. December 1891. Jeg stod hjemme parat til at gaa ud, da Tjener Andersen bragte mig et Brev fra Oberstlt. Løvenfeldt, der meddelte, at han var syg og anmodede mig at overtage hans Jour og melde mig ved Taflet Kl. 6. Min Jourtjeneste skulde ellers først være begyndt paa Lørdag den 12. Kufferten pakket i en Fart, Knapper og Sabel, Sporer og Støvlerne pudsede; og saa afsted pr. Droske til Amalienborg.

Taffel Kl. 6. Kongen og Dronningen, der kom hjem igaar fra Livadia, se begge raske og vel ud.

Ved Taflet fortalte Kongen om Rejsen, om den store

Kirkegaard i Sebastopol, hvor 50,000 faldne Russere ere jordede, og om Kirken, i hvis Krypt 4 russiske Generaler, der faldt i Krigen, ere begravede. Man tillod sig at yttre Tvivl om, hvorvidt virkelig 50,000 skulde være faldne; jeg refererede det uhyre Tal, som hin Krig opviste alene af Døde ved Sygdom. Ved Desserten serveredes med Druer, medbragte fra Livadia, hvor Kejseren ejer mægtige Vinbjærge. Nogle store gule, meget krydrede, vare navnlig fortrinlige. Dronningen sværmede særlig for nogle mindre, næsten kulsorte og lod en Klase passere hen til mig; de udmærkede sig særlig ved deres Sødme.

Hyggeligt og fornøjeligt var det atter at sidde ved det »snævre« Familietaffel i den lille Spisesal (var kun 11 tilbords). Kongen og Dronningen vare aabenbart »glade ved atter at sidde lunt hjemme i det kjære Amalienborg«. Man læste det i deres Miner, hørte det paa Stemmen. Kongen var spøgefuld. Da Desserten kom til Comtesse Reventlow, lagde hun tre mægtige Vindruklaser paa sin Tallerken, dertil et Par Pærer, en Skefuld Cholade-Pastiller foruden andre Godter. Gardelieutenanten klippede kun et Par Druer af. »De maa tage nogle flere,« sagde Kongen; »Beskedenhed er Ynglingens skjønneste Dyd — men ikke Alderdommens,« sluttede han spøgende henvendt til Comtessen, der svarede i samme Toneart, at hvis blot Tallerkenen havde været større, vilde hun have været endnu mere beskeden. Kongen besvarer altid elskværdig spøgende Comtessens ligesaa spøgende Replikker. Trods et svageligt Helbred har hun altid en Vits eller et bon mot paa rede Haand og spiser — ligeledes trods Helbredet — af alt, hvad der smager hende; »selv om det er Gift, nyder jeg det med Appetit, blot det smager mig.« Og Kongen er stadig paa Post for at hindre hende i at falde i Fristelse. Saaledes giver Kongen en Dag Lakajen, der bringer en fristende, men forbudt Ret, et Vink, og han springer Comtessen over. Hun bliver lang i Ansigtet, men gjætter strax Sammenhængen. »Maa jeg allerunderdanigst spørge Ds. Majestæt, om man skal gjøre sin Tjeneste her ved Hoffet og saa ikke engang faa saa meget Mad, at man kan blive mæt?«

Selskabet brister i Latter, og Kongen ler ikke mindst hjærteligt.

Efter Taflet fortalte Dronningen mig om den interessante Rejse til Livadia; man mærkede dog tydelig Glæden over atter at være hjemme.

Kl. 9½ The hos Dronningen. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie tilstede. Spillede Lou. Derefter saae vi Billeder og Photographier fra Livadia. Dronningen fremviste to nydelige smaa Oliemalerier, hun havde faaet af en Marineofficer, der var ansat som Fyrmester i det Fyrtaarn, der vistes paa et af Malerierne. »De kostede mig et Ridderkors,« sagde Kongen spøgende til mig; »nu skal vi spørge Dronningen.« Derpaa vendte han sig mod Dronningen: »Gav Du slet ikke den stakkels Mand noget for hans Opmærksomhed?« Dronningen: »Ingenting? Jo, det gjorde jeg rigtignok. Han fik et Par nydelige Diamantknapper.« Kongen smilte skælmsk. Russeren var aabenbart bleven godt honoreret og dekoreret for sine to smaa Billeder. —

Torsdag 3. December. Ved Taflet Kl. 6, hvor vi kun vare 10 til Bords, blev der talt om, at det idag var Frederik VI's Dødsdag. »Hvor husker jeg tydelig den Dag,« sagde Dronningen; »Palaiset her laa saa mørkt og trist, og uden om Statuen brændte Fakler.«

»Det var den Gang en langsom Postgang,« yttrede Prinds Hans; »først den 5. fik vi gjennem en Stafet Meddelelse derom paa Glüksborg Slot. Vi vare netop alle samlede. Det gjorde et dybt Indtryk.«

Lørdag 5. December. Da Klokken var 10, kom Kongen ind i Jourværelset og spurgte, om jeg skulde løses af idag. »Da det kun er to Dage, jeg har overtaget Tjenesten for Oberstlieut. Løvenfeldt, har jeg, hvis Ds. Majestæt befaler, tænkt ikke at skulle afløses idag.« »Det er vist meget rigtigt,« svarede Kongen; »saa bliver De altsaa.« Vi talte om de to Syge: Güldencrone og Løvenfeldt, samt om den

desværre stærkt begyndende Influenza-Epidemi. I forrige Uge c. 135 Tilfælde i Kjøbenhavn.

Større Taffel Kl. 6 i Anledning af Prinds Hans' Fødselsdag.

Da Champagnen var skjænket om, rejste Kongen sig: »Jeg udbringer en Skaal for min kjære Broder Hans. (Spøgende henvendt til Fødselsdagsbarnet.) Er det ikke 35 Aar, Du fylder idag?« Munterhed! Glassene tømtes paa Fødselsdagsbarnets Sundhed.

Kl. 9¾ The hos Dronningen.

Der taltes om Børneopdragelse. Kongen og Dronningen fandt det meget skadeligt for Børn hver Dag at faa mange Retter og Vin. Deres egne Børn vare voxne, inden de fik Lov at faae et Glas Vin daglig ved Taflet.

Da jeg gik ned ad Trappen med Prinds Hans, fortalte han, at han var født fem Minutter, før Midnatsklokken slog. Om en af Frederik VI's Døttre fortalte han, at hun blev født den 18. Januar fem Minutter over Klokken 12 Nat. Kongen gik imidlertid hen og drejede Viseren 10 Minutter tilbage, saaledes at Prindsessens Fødselsdag blev den 17. Januar. Den 18. Januar var nemlig hans ulykkelige Moder Caroline Mathilde bleven fængslet.

Søndag 6. December 1891. Om Aftenen The hos Dronningen, i hvilken hele den kongelige Familie deltog. Kongen spillede Whist. Dronningen lod mig kalde til Lou-Bordet, og inde ved Siden af fik Prindsesse Louise og Prinds Hans sig et lille Parti Skak. Jeg sad ved Siden af Prinds Carl, der var meget kvik og munter.

Kongen fortalte, at det som ung var hans Skjødesynd ikke at kunne møde i rette Tid. Ved en Parade ved den kgl. Livgarde til Hest, ved hvilken Kongen jo stod som ung Prinds, sagde Chefen, Oberst Bentzon, der var en meget punktlig og bestemt Mand, efterat han havde set sig om i Kredsen og savnet Prindsen: »Prinds Christian af Glücksborg er død!« — »Aa, Herregud,« udbrød Næstkommanderende; »er

han død; han var dog saadan et rart ungt Menneske.« I det samme traadte Prindsen ind. »Men der er han jo,« udbrød Næstkommanderende glad. »Ja, hvor kunde jeg tænke andet, end at Prindsen var død, naar han ikke møder her til rette Tid.« Kongen lo ved at mindes den lille Episode fra »sin glade Tid ved Livgarden tilhest«.

Mandag 7. December. Stor offentlig Audiens Kl. 11—1; blandt andre var Geheimeetatsraad Tietgen der; han var meget elskværdig og meget konversabel. (Traf ham i sin Tid ofte i Lyngby Præstegaard).

Et lille Taffel Kl. 6 paa 11 Personer. Jagtcapitainen, Jacobson, var indbudt. Han fortalte om Opholdet i Livadia. Dagen før Fyrst Obolensky blev syg, havde han gaaet en lang Tour med ham op i Bjergene. Næste Dag var Fyrsten angreben af Lungebetændelse, der udviklede sig med rivende Fart. Kejseren, Kejserinden og alle Børnene vare samlede om hans Dødsleje. Kejserinden søgte ved et Indaandingsapparat at lette ham Aandenøden. Han døde fuldstændig rolig efter at have faaet Alterens Sacramente. Efter græsk katholsk Skik bandtes et bredt Baand om Panden, og alle, ogsaa Kejseren og Kejserinden, kyssede det. Kejseren og Storfyrsten bar hans Kiste ved den et Par Dage senere stedfindende Bisættelse. Alle vare dybt grebne. Man spørger nu om, hvem der skal være Kejser Alexanders højre Haand. Nok er der at vælge imellem, men Valget er derfor ikke let.

Dette Dødsfald i Forbindelse med den herskende ondartede Influenza havde naturligvis berøvet hele Touren meget af den Charme, den ellers vilde have haft. Kun Kongen havde hele Tiden været ganske rask dernede.

Det var urimeligt at tale om Anstrængelse ved den lange Rejse, thi Kejsertrainet ydede i den Grad Bekvemmeligheder i enhver Retning, at man egentlig slet ikke havde Tanke for, at man sad paa et brusende Jærnbanetog. Paa den Vis kunde man rejse i Maaneder, uden at det vilde genere En. Overalt, lige fra Grændsen til Krim, var opstillet Soldater. Efter en løselig Beregning vare c. 45,000 Soldater i Aktivi-

tet. Ved alle Broer eller Viadukter Dobbeltposter og foruden Infanteri stadig Kosakpatrouiller. Hele dette Arrangement gjorde et meget ejendommeligt Indtryk. I Sebastopol paraderede et Gardekompagni, der særlig havde udmærket sig i Kampene ved Plevna (1878). I Warschau havde bl. a. General Gurko gjort sin Opvartning.

De russiske Bondehuse ere usle faldefærdige Hytter, der mere synes opførte for Dyr end Mennesker.

Paa Hjemrejsen aflagde Kongen Kejser Wilhelm et Besøg i Potsdam. Jacobson havde ved Galataflet siddet ved Siden af Rigskantsler, General v. Caprivi, hvem han skildrede som en smuk, vindende Personlighed.

Tirsdag 8. December. Efter Taflet bad Dronningen mig bestille en Kane, der skulde være hendes Julegave til Prinds Valdemars to ældste Sønner.

Kl. 9½ The hos Dronningen. Talen faldt paa Udtalen af Navne. Kongen paastod, at Comtesse Reventlow egentlig hed Reventklo, hvilket hun energisk protesterede imod.

Prinds Hans vilde vide, at Dronningen kaldte sin gamle Lakaj Jyderup for »Nyderup«. Man yttrede Tvivl, om det forholdt sig saaledes, og Prindsen tog da strax Initiativet. »Hvorledes er det nu Din gamle Lakaj kaldes?« Dronningen forundret: »Min gamle Lakaj? Mener Du Nyderup!« Almindelig Munterhed. Dronningen lo med. Kongen: »Men han hedder jo Jyderup. Han er ude fra Byen Jyderup.« Dronningen: »Jeg kalder ham Nyderup!« Historien om Jyderup ledte Talen hen paa det gamle Personale, og Kongen fortalte da meget komisk om den gamle Kone, der om Morgenen gjør rent i forskjellige Værelser, bl. a. i Adjutantens Værelse. »Jeg staaer en Dag,« fortalte Kongen, »og hører paa Gardens Musik inde i Vinduet, da den gamle Kone kommer hen og stiller sig ved Siden af mig med Fejekosten i Haanden. Der stod vi nu Side om Side, og jeg troede selvfølgelig, at hun snart vilde fortrække. Men det lod til, at hun ogsaa holdt af at høre Musik. Da jeg omsider gav hende et lille Vink om, at hun gjerne maatte forsvinde, sagde hun, at hun egent-

lig vilde spørge mig, om hun baade skulde feje i Adjutantens Værelse og lægge i Kakkelovnen. Som om jeg skulde befatte mig med slige Detailler!«

Onsdag 9. December. Estrup havde Audiens. Inden han gik ind til Kongen, havde vi en lang Samtale om de moderne litterære Frembringelser. Han misbilligede, at det kgl. Theater havde optaget adskillige af den Slags, men undskyldte tildels Theaterchefen, idet han bemærkede, at den forrige Cultusminister (hans Fætter Scavenius) stod hele den Retning nær. »De giver jo Stykker,« bemærkede han bl. a., »som man ikke kan være bekjendt at se sammen med en voxen Datter.«

Efter Taflet Kongen og Dronningen i kgl. Theater. Saae »Ved Bosporus« og »Cavalleria rusticana«.

Torsdag 10. December. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie gav Møde til Theen. Prinds Hans vendte hjem fra »et Pølsegilde« blandt Skydebrødrene paa den kgl. Skydebane. Kongen oplæste den afsungne Pølsegildesang (af Overretssagfører Tvermoes), der var meget humoristisk. Efter Louen gjennemsaaes en Mængde Julebøger, der vare sendte Dronningen til Gjennemsyn.

Fredag 11. December. Statsraad Kl. 11.

Kl. 6 Statsraadstaffel, hvortil hele Statsraadet indbudt, samt den kongelige Familie. Jeg sad ved Siden af den elskværdige Statsraadssekretair Koefoed.

Kl. 8 Kongen og Dronningen med hele den kongelige Familie henne at høre den svenske Operasanger Ødmanns Concert i Concertpalaiset.

Efter Concerten The hos Dronningen Kl. 10. Tilstede kun Kongen, Dronningen, Prinds Hans, Frøken Oxholm og jeg. Dronningen stille og alvorlig; der var kommen Brev fra Grækenland om Kong Georgs Sygdom (han siges at være angreben af Skaalkopper; andre mener, at det er de rigtige Kopper), og Meddelelsen aabenbart ikke god. Der taltes iøvrig om den

verserende Sag ved Søofficerskolen, om det forenede Dampskibsselskabs 25-aarige Stiftelsesfest. Kongen var meget misfornøjet med den Pavillon, det lader opføre ved Anlægsbolværket, idet den berøver Kongen den sidste Udsigt til Havnen.

Lørdag 2. Januar 1892. Igaar, Nytaarsdag, vare Hoffets Herrer og Damer tilsagte til Cour Kl. 12. Den almindelige store Nytaarscour var aflyst paa Grund af Influenzaen. Vi mødte 11¾ i stiveste Puds, med alle Dekorationer, og stillede os op i Havesalen i Kongens Palais. Ogsaa Ministrene vare tilstede. Paa Slaget 12 traadte Kongen og Dronningen med Prinds Valdemar og Prindsesse Marie ind i Salen. Kongen og Dronningen tog fat hver ved sin Side af Kredsen og passiarede lidt med hver Enkelt. Til mig sagde Kongen venligt: »Tak for det gamle Aar og et glædeligt Nytaar!« og spurgte, hvorledes det stod til hjemme. Hele Couren varede kun ½ Time. Derefter over til Cour hos Kronprindsen.

Kl. 5½ stort Gallataffel. Gardens Musik spillede. Kongen rejste sig og udbragte Skaalen for Danmark.

De fremmede Diplomater indbudte. Flere af dem bare adskillige Pund Guld paa Ryg og Bryst. Navnlig Russeren og Franskmanden stærkt broderede for og bag. Ogsaa Storkorsridderne vare indbudte. De hvide Baand toge sig brillant ud. Et pragtfuldt uniformeret Selskab, — Uniformer, straalende af Guldbroderier og Ordner, elegante, silkeklædte Damer, der funklede af »ædle Sten«, samledes om det festligt smykkede Bord.

Blandt Storkorsridderne var tidligere Cultusminister Scavenius. Han var aabenbart noget trykket af Situationen, men konverserede desuagtet ivrig sin Sidemand og lod Hovedet gaa i Takt efter Gardens Musik. Hans Plads ved Taflet var nu adskilligt mere beskeden end som Cultusminister.

Blandt andre Gjæster var ogsaa den nysudnævnte Overpræsident, Gehejmeetatsraad, tidligere Justitsminister Klein.

Gamle Professor (Komponist) Hartmann smykkede Taflet ved sit elskværdige, aandrige Ansigt. Man spillede flere af hans Kompositioner, bl. a. en Del af »Liden Kirsten«.

Om Aftenen var Kongen i Det kgl. Theater.

Først Kl. $10^1/_2$ kom Kongen fra Theatret, og vi toge da fat paa en Lou: Kongen, Dronningen, Prindserne Vilhelm og Hans, Frk. Oxholm og Ego. Dronningens Værelse, hvor der til daglig serveres The og spilles Lou, er overordentlig hyggeligt og smagfuldt. I Reglen er der tre store Lamper tændt: en paa Bordet, en Standlampe og en Lampe paa Bogreolerne, idet disse have brede, lukkede Skabe forneden og smallere aabne Hylder foroven. En Masse Bøger i Pragtbind. I Værelset findes hist og her smukke, gammeldags højryggede Lænestole. Tykke Portierer og persiske Tæpper. I de kongelige Gemakker brændes kun Olie. Undertiden nægte de gammeldags Moderateurer at gjøre Fyldest. Man drejer paa Skruen og hører den fra sin Barndom vel bekjendte klukkende Lyd.

Paa den nederste Ende af Bordet staaer det skinnende Messingthetøj med gammeldags Maskine, der knurrer og hvæser med sit boblende Vand. Om den Kopper, Fløde og Sukkerskaal. Lampen garneres af Tallerkener med skaaret Smørrebrød, Thebrød, Julekage o. s. v. Foran hver Plads en Tallerken. Alt paa en skinnende hvid Dug.

De store røde Lampeskjærme give Værelset en dæmpet Belysning. Ilden brænder i Kaminen og lyser gjennem Glasskjærmen. Hofdamen eller Hds. Majestæt selv laver Theen.

Naar Theen er nydt, siger Kongen til Adjutanten: »Vil De være saa venlig at ringe?« Man trykker paa den lille Knap, og ind træder to røde Lakajer, samler Thesagerne paa Bakker; Adjutanten løfter Lampen, Dugen trækkes bort under den, og alt er klart til Louen. Prinds Hans bringer Dronningen Kassen med Loubrikkerne; Adjutanten bemægtiger sig Papir og Blyant til Regnskabsføringen, og Kongen begynder at give. Man spiller højst en Timestid. Alt imens passiares om dette og hint, eller Dagens Begivenheder drøftes. Med en gemytlig Kommandostemme tordner Kongen et »Partagez!« og Regnskabet gjøres op.

Saa nydes en lille Forfriskning, der imidlertid er bleven

bragt ind af Tjeneren, hvorpaa siges Godnat, og hver gaaer til sit.

Søndag 3. Januar. Kl. 10 i Garnisonskirke med Kongen og Prinds Valdemar.

Til Taflet Kl. 6 var indbudt Prinds Valdemar, Prindsesse Marie, hendes unge 16-aarige Broder Prinds Jean af Orleans, den siamesiske Prinds Klang og den nys ankomne 14-aarige siamesiske Kongesøn.

Efter Taflet præsenteredes jeg for Prinds Jean, med hvem jeg fik en lang Passiar. Kun lidt Dansk kunde han; men desuagtet begynder han imorgen sin Undervisning her paa Dansk. Undervisning i Danmarks Historie paa Dansk, naar man saa at sige intet forstaaer af Sproget! En ubehagelig Opgave for Eleven; indtil videre haabløst for Læreren. Han agter senere at gjennemgaa vor Officerskole. Den unge Prinds er meget høflig; han paastod, at jeg talte perfekt Fransk, mens Faktum er, at jeg vel højst kunde gjøre Regning paa Charakteren tg? i Conversationen.

Blandt Gjæsterne ved Taflet var ogsaa Pastor Fenger. Han fornøjede mig med et to Timers Besøg, under hvilket vi nød vore Cigarer oppe i mit Værelse. — Vi talte bl. a. om Forholdene i Rusland, som han paa forskjellig Vis kjender godt. Om den nuværende Kejser fortalte han, at denne, under Napoleon III's Regjering, som Storfyrstthronfølger gjæstede Paris. Ved en stor Fest spurgte Kejserinde Eugenie ham: »Synes De ikke, vi har meget smukke Damer i Paris?« Han svarede: »Jeg kender kun een smuk Dame, min Hustru.«

Mandag 4. Januar 1892. Begyndte efter endt Juleferie paany Timerne med Prinds Harald oppe i hans hyggelige Værelse.

Der er Tæppe paa Gulvet, men Værelset er iøvrigt tarvelig udstyret. Paa Chatollet og Bordene har Prindsen opstillet en Masse forskellige Sager: Photographier, Nips o. s. v., der er Foræringer fra Jul og Fødselsdage. Paa Væggene forskjellige Photographier og andre Billeder i Ramme. Der er lavt til

Loftet, hyggeligt og lunt. I Vinduet staaer et Bur med Fugle, som Prindsen er en omhyggelig Plejefader for.

Kl. 11 offentlig Audiens. En Masse Mennesker til Audiensen. Blandt andre fremtren fire mere end almindelige fedtede Sjovere, der dog imidlertid holdt sig nede ved Døren. En af dem kom »qua Skraldemandskudsk« for at ønske Kongen »glædeligt Nytaar«. Han vistes over paa Hoffourerkontoret. De tre andre, der kom for at tigge, tog Intendanten, Etatsraad Struckmann, sig af, hvorpaa de forsvandt.

Da jeg nogle Minutter i Et meldte Kongen, at Klokken var ved Slag, spurgte han, om der endnu var mange i Forværelset.

»Ja, Ds. Majestæt, navnlig en Mængde Damer, hvoraf de fleste søge det ledige Vallølegat.« Desuden nævnte jeg de Herrer, der endnu ikke havde været inde.

Kongen: »Aa, de stakkels Damer; De maa gjerne lade dem komme ind.«

»Alle, Ds. Majestæt?«

»Ja, alle sammen.«

Og Glæde blev der, da jeg kom ud og forkyndte, at samtlige Damer vilde faa Audiens. Ansigterne straalede. Og en for en kom de saa ind. Hvor de takkede og nejede, da de gik! Vist hundrede Gange maatte jeg fortælle, at jeg slet ingen Part havde deri, men at det var Kongen selv, der havde ønsket saa. Men desuagtet smilede og trykkede de min Haand saa varmt, som om de i deres stille Sind tænkte: »Jo, den Rørdam er alligevel en rar lille Adjutant.« Saaledes høster man tidt i Livet uforskyldt Tak; det modsatte kan jo stundom ogsaa hænde. Jeg foretrækker ærlig talt den første Rolle.

Klokken var bleven 1½, og jeg meldte da Kongen, at nu var der ikke flere kvindelige Væsner i Forværelset. Kongen smilte. »Lad os saa sige stop; nu har jeg ogsaa holdt tappert Stand i over to Timer.« Jeg bukkede, forsvandt og forkyndte i Forværelset, at Audiensen var sluttet. Forkyndelsen mødtes af flere tvære Herreansigter. En blev saa fornærmet, at han — glemte at sige Farvel; og han var dog

— Kammerjunker! Her spillede jeg altsaa den anden Rolle. Afvexling fryder!

Tirsdag d. 5. Januar 1892. Voldsomt Fygevejr.

Løvenskiold (Overhofmarchallen) søgte Audiens hos Kongen. Indenrigsministeren var inde, og i den lange Ventetid fortalte han da en Del om et Forslag, han vilde gjøre Kongen om i Anledning af Guldbrylluppet at indstifte en ny dansk Orden. Det skulde ikke være en Realisation af den tidligere Ide om et Ridderkors (Dannebrog) i Sølv, saaledes at det nuværende blev et Officerskors, men skulde være en hel ny Orden. Hele Forslaget laa færdig, men han tvivlede om, at Hs. Majestæt vilde approbere det. Den gamle Overhofmarchal var aabenbart meget optaget af Ideen.

Han fortalte om flere af vore danske Dekorationer med Brillanter, hvis Historie man kunde følge langt tilbage i Tiden. Den Elephant, Prins Carl nu bærer, havde Madvig baaret.

Kapitain i Garden Lemvigh havde Vagt; han har mistet sin gamle Moder. Jeg skal aldrig glemme det deltagende Udbrud, det lille »Aa!«, hvormed Kongen besvarede Lemvighs Meddelelse om, at hans Moder var død. Der laa i dette lille Ord en Deltagelse, der sagde hundrede Gange mer end mange lange Sætninger. Og forunderligt var det at se Virkningen paa Lemvigh, der synes at være en Natur, der gjerne skjuler sit bedre Jeg. Han havde med en noget paafaldende Ro, jeg kunde næsten sige Ligegyldighed, talt om Moderens Død med os andre, Herrer og Damer, der jo ogsaa udtalte vor Deltagelse. Med samme Ro fortalte han Kongen, at hans Moder var død; men da Kongen svarede med det lille Udbrud, var det, som om en Isskorpe med et smeltede, og han kjæmpede haardt for at lægge Dæmper paa sin Bevægelse. Saa gaaer det os alle, naar vi mærke den rette Deltagelse. Den lille Scene greb mig. Ja, en Moder! Skulde vi vel skamme os ved at fælde en Taare for hende? Hvor mange har hendes Kjærlighed ikke fældet for os!

Vi ere idag flyttede op i vore ordinære Værelser i Christian VII's Palais, hvor man har det saare hyggeligt.

Naar vi efter Taflet kommer ind i Havesalen, gaaer Kongen i Reglen hen og aabner Døren ind til sine Værelser. Hans smukke, sorte langhaarede Hund springer da ind, glad og logrende med sin lange buskede Hale. Den plejer altid at søge hen til mig, formentlig under Følelse af, at jeg holder meget af Hunde. Gardeofficeren fortalte imidlertid idag, at Kongen ikke holder af, at Andre kjærtegner den. Det skrev jeg mig strax bag Øret, og den traskede derfor lidt flau af, da den idag fandt sin tidligere Ven kjølig. Jeg havde helst klappet den, som jeg plejer. Men paa den anden Side indrømmer jeg, at en Hund helst kun maa holde sig til sin Herre. Efter at have givet Cour Raden rundt plejer den at tage Plads midt paa Gulvet og lig andre Væsener af samme Kategori at forsøge at karte de smaa sorte Uhyrer bort, der saa let finde Skjulesteder i dens Vams.

Torsdag 7. Januar 1892. Under Jourtiden 10—2 hørte jeg de smaa Prinds Valdemarers høje glade Stemmer i Haven udenfor Vinduerne. I den lille Kane, Dronningen forærede dem til Julen, sad Prinds Aage; Prinds Axel skød bagpaa; Prindsesse Marie og Gouvernanten trak; og afsted gik det i susende Fart Gang op og Gang ned under Latter, Raab og Pusten. Saa tog de fat paa at lave en Snemand. Prindsesse Marie, bevæbnet med en ordinær stor Jernskovl, der vist var annekteret inde fra Stalden, skuffede med øvet Haandelag Sne sammen, mens Gouvernanten klistrede Manden op, medens der af og til førtes en lille Conversation med Dronningen, der sad ved sit Vindue oppe paa 1ste Sal.

Chefen for Adjutantstaben, Baron Güldencrone kom for efter 5 Ugers Sygdom at melde sig rask. Han var meget venlig mod mig. Gammel bliver han! Hans store buskede Fuldskjæg og Sneen udenfor begynder at ligne hinanden.

Efter Taflet fortalte Prinds Vilhelm mig, at han til Guldbrylluppet vilde forære sin Broder Kongen et Photographi, vi-

sende Uniformerne i de sidste — ja, jeg erindrer ikke hvormange — Aar.

Ligesom jeg kom op i mine Værelser efter Taflet, bragtes mig et Telegram, hvori jeg anmodedes om at meddele Hs. Majestæt, at Generallieutenant Kauffmann »i Dag Kl. 4 var død stille og rolig«. Jeg bad Jægeren bringe det ind til Kongen.

Ved Theen Kl. $9^1/_2$ taltes der meget om dette Dødsfald. Kongen satte overordentlig Pris paa Generalen og holdt meget af ham. Saavidt jeg mindes, var det ifølge Kongens personlige Initiativ, at han i sin Tid blev Krigsminister. Kongen omtalte ham med varme, hjertelige Ord og mindedes ham særlig fra Dybbøl, »hvor han optraadte med samme uforstyrrelige Ro, som naar han færdedes hjemme i Garnisonslivet«. Ogsaa den efterlevende Broder, Generalen — Stabschefen fra 1864 — omtalte Kongen overordentlig smukt.

For mit eget Vedkommende har jeg altid haft en Faible for denne høje aristokratiske Skikkelse med den lyse Knebelsbart og den fremmede Accent. Jeg troer, han kunde have røget sin Cigar midt i en exploderende Granat. Der var ingen Spræl ved ham; men skjønt langsom i sin Tale var han et overmaade hurtigt og kvikt Hoved. Jeg kan ikke tænke mig, at den Mand nogensinde har sagt noget Vrøvl.

Fredag 8. Januar 1892. Kandidat Vaupel spurgte, om jeg kunde have Lyst til ogsaa at undervise Prinds Harald i Physik, hvortil jeg svarede Ja (2 Timer ugentlig).

I Jourtiden 10—2 kom Livlægen Professor Petersen fra Gjentofte. Han var meget optaget af, at der i Bladet »København«s Meddelelse om Folkethingsvalget i Lyngby (Oberstlieut. Colding contra en Socialist; Kmhr. Rosen død) havde staaet, at en af de værste til at afbryde Socialisten og gjøre Spektakler var Hs. Majestæt Kongens Livlæge. Jeg kunde fortælle Professoren, at man igaar ved Taflet havde moret sig over at høre ham fremstillet som et sligt lystigt Gemyt. Han indrømmede, at han havde staaet ved Siden af en lystig Murer, der stadig afbrød Socialisten, og at han havde moret

sig kostelig over dennes Bemærkninger. Man har om med eller imod sin bedre Villie taget Esau for Jacob. Det er jo mere underholdende at kunne beskylde Majestætens Livlæge end Murer Sørensen for Valgspektakler.

Efter Taflet fortalte Dronningen mig, at de idag kunde fejre deres ældste Barnebarns 28 aarige Fødselsdag, nemlig Prindsessen af Wales' ældste Søns, kaldet Hertugen af Clarence og Avondale. I næste Maaned fejres hans Bryllup med Hertuginden af Teck. Man har talt om, at vor Konge og Dronning vil overvære Brylluppet.

I Løbet af Thekonversationen fortalte Frk. Oxholm om »Times's« Meddelelse om Grunden til, at Kejser Alexander ikke havde besøgt Berlin paa Vejen fra Kjøbenhavn til Livadia. Den danske Konges Følge havde bestaaet af saa gamle aflægs Individer, at Kejseren ikke kunde forsvare at trække dem med til Berlin, og forøvrigt vilde Kejser Alexander ikke under de daværende Forhold kunne være optraadt med den Pomp og Pragt, der svarede til hans mægtige Zar-Stilling. Dronningen morede sig kostelig derover.

Saa faldt Talen paa Storfyrst Sergius, Kejserens Broder, der er Statholder i Moskou, og som ifølge Bladene skulde være falden i Unaade og afskediget fra sin Stilling. Dronningen paastod, at det ikke var sandt. »Hvad Grunden da skulde være?« »Ja han havde bl. a. givet Ordre til, at et stort Væddeløb ikke maatte begynde, før han kom, og det store talrige Publikum, der var mødt, maatte da vente over en halv Time efter den fastsatte Tid.« »Ja, har han gjort det,« svarede Dronningen, »saa fortjener han ogsaa sin Afsked; men det troer jeg ikke.«

Dronningen, der ugentlig faaer Breve fra Kejserinden, turde være bedre underrettet om, hvad der sker i Rusland, end mangen Russer; derfor skal man nødig fortælle Hendes Majestæt mere opsigtsvækkende Nyheder fra Rusland.

Blandt andre Forfriskninger efter Theen vare fortrinlige kogte Cathrineblommer, som Kongen spøgefuldt særlig anbefalede mig som gode i forskjellige Henseender.

Lørdag 23. Januar 1892. Kommandør Koch havde i forrige Uge meldt sig syg, og min Jour-Uge blev derved skubbet 8 Dage frem. Jeg afløste Oberstlt. Løvenfeldt. Men en mørk Sky er draget over Amalienborg siden sidst. Ottende Dagen efter, at Dronningen havde fortalt mig, at de »idag« fejrede deres ældste Barnebarns Fødselsdag, laa han Lig, efter at være bukket under for en faa Dages akut Lungebetændelse. I den Kirke, hvor han om en Maaned skulde have staaet som Brudgom, samledes man til Ligfærd om hans Kiste. Den engelske Nation har paa utallige Maader vist de stakkels Forældre sin Sympathi og Deltagelse. Overtroisk, som det engelske Folk siges at være, tilskriver man næsten hans Død, at han fik Titel: Hertug af Clarence og Avondale, idet en ulykkelig Skæbne har ramt tre af de fire Forgængere, der bar dette Navn. Man mindes hin Hertug af Clarence, der dømt til Døden af sin Broder valgte som Dødsmaade at blive druknet i et Fad Malvasirvin, og spørger: »hvorfor gav man den unge Prinds denne ulykkebringende Titel?« En Korrespondent skriver fra London: Saasnart Bulletinen forkyndte, at Prindsens Tilstand var betænkelig, hørte man overalt: »Han døer!« Det var den ulykkelige Titel, der strax spøgede Folk i Hovedet.

Hans stakkels Forældre og hans kjære gamle Bedsteforældre! Kun faa Maaneder er det siden, at et andet af deres Børnebørn, den unge Storfyrstinde Paul, døde. Som et Lyn kom ogsaa dengang Budskabet om hendes haabløse Tilstand!

Alt nærmer sig Tiden for Guldbrylluppet, den 26. Mai. Vorherre forskaane vort kære Kongepar for yderligere Sorger!

Lidt før Kl. 10 kom Kongen ind i Jourværelset, hvor Løvenfeldt og jeg stode parate til at melde os. Jeg udtalte min allerunderdanigste Deltagelse i Anledning af Dødsfaldet. Der kom et sørgmodigt Udtryk i Kongens Ansigt, og han fortalte da, at netop nu paa Morgenstunden havde Dronningen fra Prindsessen af Wales modtaget det første Brev efter Dødsfaldet, 14 tætskrevne Sider.

Jeg talte senere med Løvenfeldt derom; han sagde, at

Dødsfaldet i de første Dage havde gjort et overvældende Indtryk baade paa Kongen og Dronningen.

I Jourtiden Kl. 10—2 kom Decisor, Overformynder Linde. »Han havde en vigtig Sag at forebringe.« Da han kom ud fra Kongen, fortalte han, at han havde søgt Majestæten for i Tide at tænke paa Tilvejebringelsen af de til Guldbryllupsfesten fornødne Midler. Kongen havde yttret, at han og Dronningen helst fejrede den Dag som en Hjemmets Fest. Linde havde svaret, at det var umuligt; Kongen og Dronningen vare saa populære, at hele Folket glædede sig til paa den Dag at vise sin Sympathi og Deltagelse. Det vilde derfor blive en sand Folkefest.

»Veed De, hvad Kongen svarede dertil?« fortsatte Linde: »De er en rigtig Hykler.« Linde, der ganske rigtig opfattede denne Bemærkning spøgende, lo hjærtelig ved at referere den. Havde Kong Christian ment, at Linde virkelig var en Hykler, havde han næppe heller sagt det. Og paa den anden Side: skjøndt saa kort i Tjenesten har jeg alt adskillige Gange haft Lejlighed til at høre, hvorledes Kongen forstaaer med en spøgefuld Bemærkning at holde sig al Smiger fra Livet. Hans Dom over Andre er altid mild; han er en sjælden beskeden og bramfri Natur.

Jeg talte videre med Linde, i hvis Faders Hus Kongen som bekjendt har tilbragt flere af sine unge Aar.

»De maa jo kjende Kongen ud og ind, som man siger,« bemærkede jeg.

»Ja vist saa,« svarede han. »Kongen har kjendt mig, fra jeg var spædt Barn; men er det ikke underligt nok; netop derfor betragter han mig endnu altid som et Barn.« Jeg svarede, at Sligt saae man ganske almindeligt. Jeg er yngst af 8 Sødskende, og jeg er vis paa, at overfor mine ældste Sødskende er jeg stadig den »lille Christian«.

Kl. 1 ankom den svensk-norske Kronprinds paa Rejse til St. Petersborg via Kjøbenhavn, Berlin. Prindsen anvistes Værelser i Christian VII's Palais. Umiddelbart efter Ankomsten aflagde han Dronningen et Besøg og kjørte derefter til Kron-

prindsessen. Kronprindsen er i England i Anledning af Hertugen af Clarences Begravelse.

Sorgen over Hertugen af Clarences Død synes at have taget meget paa Dronningen, der var alvorlig og stille. Prinds Valdemar gør, hvad han kan for at live op. Hans livlige, men rare og elskværdige Væsen virker aabenbart velgjørende paa Kongen og Dronningen.

Søndag 24. Januar 1892. Den svenske Kronprinds med Følge tog fra Amalienborg Kl. 9. Kongen fulgte ikke.

Kl. $9^3/_4$ i Kirke med Kongen og Prinds Valdemar. Vi hørte Domprovst Gude (fra Roeskilde), der prædikede i Slotskirken. Ved Indgangen modtoges Kongen af Slotspræst Poulsen, der er Gudes Svigersøn.

Til Taflet Kl. 6 Kronprindsessen med Børn og Prinds Valdemar. Jeg sad ved Siden af Slotspræst Poulsen, med hvem jeg fornyede gamle Erindringer fra Roeskilde Skole. Han fortalte, at han et Par Dage, efterat jeg var bleven Adjutant, havde været hos Kongen. Talen var da faldet paa min Fætter, Provst Rørdam, ved Holmens Kirke, og Kongen havde da sagt: »Ja nu skal jeg ogsaa have en Rørdam til Adjutant; men han er ikke Grundtvigianer. Jeg har spurgt ham om det.«

Mandag 25. Januar 1892. Kl. 11—1 Audiens. En Masse Mennesker.

Blandt andre Audienssøgende, som kom ind til Kongen, var Fru Oda Nielsen, der kom for at takke for Udnævnelsen til Kgl. Skuespillerinde. Hun var aabenbart mere benauet ved at skulle vise sig for Kongen end paa Scenen.

Da Audiensen sluttedes Kl. 1, var der endnu en 30 à 40 Mennesker i Forgemakket.

Ved Taflet Kl. 6 blev der talt meget om den russiske Storfyrstes indtrufne Død. Den nuværende Kejsers Onkel og den græske Dronning Olgas Fader. Han skildredes som en velbegavet Mand, der havde ført et ret ulykkeligt Liv. I sine unge Dage har han ofte opholdt sig paa Besøg her i Kjøbenhavn.

Efter Taflet fortalte Prinds Hans Kapt. Lemvigh og mig forskjelligt fra sin Barndom. Kongen var kommen saa tidlig hjemmefra og herover til Frederik VI's Hof, at Prinds Hans ikke tydeligt mindedes ham fra sin Barndom. Og Prinds Vilhelm var saa meget ældre end han, at han saa at sige heller ikke havde kjendt ham, der var borte fra Hjemmet, før i den ældre Alder. »Man skulde jo ikke se, at han (Prinds Vilhelm) og Kongen vare Brødre.«

Kl. $9^1/_2$ The med Lou. Frøken Bluhme kom galt afsted. Indsatsen lægges i en lille Skaal. Touren var til hende at betale ind, og da Skaalen stod ved den anden Bordende, udbrød hun: »Aa, maa jeg faa Potten!« En Herre (!) bemærkede til sin Sidemand: »Frøken Bluhme skal bruge Potten.« Bemærkningen kom saa uventet, at alle brast i en ustandselig Latter.

Dronningen viste mig en smuk blomstrende Syren i Urtepotte fra Rosenborg. Den mindede om Sol og Sommer. Udenfor var det Fygevejr.

Tirsdag 26. Januar 1892. Vejret smukt og stille efter flere Dages hundekoldt og blæsende Vejr.

Gik efter et Besøg i mit Hjem tilbage til Amalienborg gjennem Kastellet. Dagene begynde at længes; man bilder sig ind at kunne mærke Foraarsspor. Solen skinner. »Slid din Tid« synger sin lille stemningsfulde Sang. Ja, Sommer! Sommer! — — Evighedens Sommer! Langs de lave hyggelige Huse i Kastellet, hvor Minderne om Griffenfeld og Struensee raabe højt, at »Hovmod staaer for Fald.« Den ene, en trofast Søn mod sin Moder; den anden, en hensynsløs, nydelsessyg Materialist. Men begge faldt for Hovmodets Djævel. Hvo stiger højt, falder og dybt — om han falder. Derfor:

»Vi er ikke skabte til Højhed og Blæst;
At blive ved Jorden, det klæder os bedst.«

Kunne vi kun blive i den aandelige Klædning, Vorherre har skabt os i, ville vi altid have Benene paa Jorden, hvad

enten vor Kappe bliver guldbræmmet eller med Armods Lapper.

Inden Taflet stod jeg med Overhofmarchal Løvenskiold i Havesalen. Vi talte om Palais'ets Benyttelse under Frederik VI. »Ja, her i Havesalen gav Frederik VI altid Audiens. Værelset inden vor nuværende Konges Arbejdsværelse var Frederik den Sjettes Arbejdsværelse, hans Soveværelse, kort sagt alt. Midt paa Gulvet stod et stort rundt malet Fyrretræsbord, op mod Væggen vis à vis Vinduerne hans tarvelige Seng og henne mellem Vinduerne den lille hvide Pult, De vist kjender fra Rosenborg. Hans Datter, Arveprindsesse Caroline, forærede ham et smukt Mahogniskrivebord. Men det var Kongen for fint. Det blev sat hen i en Krog i Værelset, og Kongen sad aldrig ved det.«

Ved Bordet paastod en af Damerne, at en Læge havde sagt, at man efter at have spist sin Middagsmad var bleven et Par Pund lettere end før Bordet, og havde en Læge sagt det, maatte det være rigtigt.« Hun troede det ogsaa.

Kongen hørte Konversationen og rystede tvivlende paa Hovedet, hvorpaa han leende fortalte Dronningen det. Man disputerede videre derom. »Men lad os høre, hvad den videnskabeligt dannede Officer siger dertil,« bemærkede Kongen, henvendt til mig. »At det er en physisk Umulighed, Ds. Majestæt. Men at jeg vil tro, at Mangen en, der rejser sig fra et velbesat Bord, synes at føle sig lettere.« Kongen lo og refererede Svaret til Dronningen. Men bemeldte Dame vilde trods alle Argumenter ikke give tabt. Jeg foreslog sluttelig at lade en Decimalvægt med justerede Lodder afgjøre Spørgsmaalet.

Kl. 9½ The. Kongen fortalte mig, hvor velgjørende en Cour i svensk Gymnastik for en 20 Aar siden havde virket overfor Smerter, som Hans Majestæt dengang altid følte i Benene, naar han gik længere Toure, men som efter den Cour var helt forsvunden. Vi talte derpaa om Ridning og om den saakaldte »Riden engelsk«, som jeg antog strabadserede Hesten. Kongen paastod, at denne Maade tværtimod lettede Byrden af Rytteren. I hans Ungdom havde den imid-

lertid været strengt forbudt i flere Hæres Kavalleri. Hans Broder, Prinds Hans, havde engang faaet Vagtarrest, fordi han red engelsk paa Vejen hjem fra en Revue og var bleven set af sin Chef under Udøvelsen af denne »forbudte« Sport.

Der kom Bud fra det gule Palais, at Prindsesse Marie kom ikke til The, hvorimod Prinds Valdemar vilde komme noget senere. Anledningen var, at Prindsesse Maries kostbare Buldog var bleven bidt paa Gaden af en anden Hund. Dronningen fortalte, at Prindsessen havde faaet den af sin Fader, der havde betalt den med 1200 Francs. Dronningen beskrev nærmere dens besynderlige Ydre: den fremadstaaende Underkjæbe og dens firkantede Hoved. Af Naturen viste den altid Tænder, og dens Medskabninger, der ansaa de hvide Tænder for en Krigserklæring, attakerede den ved alle mulige Lejligheder.

Prinds Valdemar kom. Prindsessen viger ikke fra sin stakkels Buldog, der ligger med et dødeligt Bid i Hjærnen.

(Der serveredes med dejlige syltede Blommer). Kongen spurgte, om jeg ikke vilde have lidt Fløde paa. »Jo Tak, det kunde vist smage udmærket.«

Da Kongen skjænkede Fløde over dem, udbrød Dronningen: »Men hvad er det dog, Du gjør? Fløde paa syltede Blommer!« Vi forsikkrede alle, at det netop smagte delikat. »Saa maa jeg ogsaa prøve,« sagde Dronningen, tog en Blomme og hældte Fløde over den. Men Kritikken lød· »Uh nej, det er jo en frygtelig Ret, Du har serveret for den stakkels Kapitain.« Jeg beklagede mig imidlertid ikke, men kunde godt have nydt en lille Portion til. Dronningen mente imidlertid at forudse Følgerne af dette »Slikomsøde« og bød mig nyde et stort Glas Portvin som Modgift.

Onsdag 27. Januar 1892. I Jourtiden havde Estrup Audiens hos Kongen. Excellencen havde det ikke godt. »Baade jeg og min Kone »hiver« i det,« sagde han.

Næsten hvert Menneske, man træffer, gaaer med Influenza i Kroppen eller har haft den. Gudskelov og Tak, at vi hjemme have været forskaanede for den.

Ved Theen viste Dronningen mig et Nummer af »London News« og af »Graphic«, hvori talrige Afbildninger af den unge Hertug af Clarence, hans Død og Ligbegængelse. Dronningen var meget bevæget. Jeg spurgte til Prindsessen af Wales, og Dronningen yttrede da bl. a., at hun baade under Sorgen og efter den havde vist sig saa aandelig stærk; »og det bedste er,« tilføjede Dronningen, »de veed, hvor han er gaaet hen.« Idet Dronningen bladede om, viste hun mig og forklarede mange smaa Enkeltheder. I samme Hefte var et Billede af den nys afdøde Ærkebiskop Manning i London. Han havde, fortalte hun, haft en forunderlig Magt over Londons Bærme. Naar Excesser forestod i London, vilde man helst have ham hjemme; thi han havde mer end een Gang ved sin personlige Nærværelse og ved nogle Ord tæmmet den vildeste Pøbelsværm.

Torsdag 28. Januar. Til Taflet var indbudt Prinds Valdemar, Prindsesse Marie og Prinds Jean. Prindsesse Marie havde mistet sin Buldog. Jeg sad ved Siden af Prinds Hans, der fortalte om et interessant Besøg, han for nogle Aar siden havde aflagt i Moskou. Kejserfamilien havde ikke samtidig opholdt sig der, men alt var stillet til hans Disposition; ethvert Ønske, han udtalte, blev opfyldt. Slottets Equipager og Tjenerskab stod til hans Disposition; han skulde bestemme Retterne til Taflet, afgjøre, hvem der skulde indbydes; men ukjendt med Forholdene overlod han klogelig den fungerende Hofmarchal at arrangere alt. Det hele havde været som en »Drøm i Feverdenen«. Den almindelige Conversation ledtes derpaa hen paa Rusland, hvor man for Tiden fryser med Anstand i 27 Graders Kulde.

Da jeg fulgte Gjæsterne ned og sagde Farvel, takkede Prindsesse Marie for min Deltagelse overfor hendes stakkels lille Hund, der nu var død. Jeg havde i den forløbne Tid flere Gange spurgt til den, og mulig har Prindsessen mærket, at det virkelig gjorde Indtryk paa mig, naar hun fortalte om det stakkels, lille Dyrs Lidelser og Taalmodighed, skjøndt det laa med opsprættet Pande og i stor Vaande.

Frøken Oxholm fortalte mig senere, at hun var gaaet over til Prindsessen, da hun havde hørt, at Hunden var død. Prindsessen havde da været meget bedrøvet og havde grædt over sin lille døde Hund.

Fredag 29. Januar 1892. I Jourtiden Kl. 10—2 kom Livlægen, Professor Petersen. Hans Fader har undervist Kongen i Historie, og dette skyldes efter Professorens egen Forklaring, at han senere blev Livlæge. Han fortalte en Del om Grevinde Dannemand, i hvis Hus hans Fader var kommet meget. Frederik VI skjænkede hende den Gaard paa Toldbodvejen (Nr. 34), som nu Conseilspræsidenten ejer. Her boede hun og opdrog de Børn, hun havde med Frederik VI. Ofte tilbragte Kongen Aftenen der, og der samledes da forskjellige Personer. Lærde og Embedsmænd, der iøvrig ikke kom til Hove, men paa en eller anden Maade vare knyttede til dette Hjem. Professorens Fader havde ofte omtalt Grevinden som en overordentlig smuk og forstandig Dame, der aldrig blandede sig i Politik eller Statssager. Som bekjendt var hun oprindelig en Nyboders Pige; men paa mit Spørgsmaal om, hvor Kongen først havde truffet hende, og hvorledes Bekjendtskabet var indledet, kunde Professoren ikke give Besked. Dronningen vidste nøje Besked om dette Kongens Forhold, men iøvrig viste Grevinden sig aldrig ved Hove. »Kongen var elsket af Folket, som derfor bar over med denne lille Skrøbelighed,« yttrede Professoren.

Christian VII stiftede »Holmens Hæderstegn«, der uddeles til Marinens Underofficerer, og fra den Tid er det Skik, at bemeldte Underofficerer den 29. Januar, Christian VIIs Fødselsdag, fremstilles for Kongen af Chefen for Orlogsværftet. Det skete ogsaa idag. Der var kun to blaa Gutter, som præsenteredes af Viceadmiral Braag med Adjutant Kapitain Bræstrup. De mødte paa Slaget 12, bleve stillede op i Havesalen under Chr. IV, hvorpaa jeg meldte Kongen deres Nærværelse.

Taffel Kl. 6. Indbudte vare de to Søofficerer fra Audiensen i Formiddags.

Baron Blixen-Finecke fortalte om sin Svigerfader Kmhr. Castenskjolds (Borreby) store Arbejdsomhed ved sin landlige Bedrift. Helten fra Dybbølskansen Nr. II synes at være bleven en ivrig Landmand, der med Held har omdannet Sværdet til Plovjern.

Til Theen om Aftenen mødte Prinds Valdemar og Prindsesse Marie samt Baron Blixen-Finecke, der som vagthavende Lieutenant og nær Slægtning af Kongehuset altid deltager i Theen.

Lørdag 20. Februar 1892. Forrygende Vejr med Storm og Sne. Afløste Kommandeur Koch. Kongen kom ind i Jourværelset nogle Minutter før Kl. 10. Spurgte »om hele Familien var rask,« hvilket jeg Gudskelov og Tak kunde bekræfte. Koch fortalte, at den gamle krumbøjede Rengjøringskone — hende, der i sin Tid konverserede Hs. Majestæt i Vinduet, bevæbnet med Støvekost og ligesom Kongen lyttende til Parademusikken — var død. Som Argument for, at hun ikke detailleret røgtede sin Gjerning, fremviste Kommandeuren et Stykke Boeuf, der laa mellem de to Klapper paa Spillebordet, og som havde ligget der, siden han sidst var paa Jour for — fem Uger siden. Kommandeuren vilde have brugt det som Argument overfor Overhofmarchallen. Nu behøvedes det altsaa ikke.

Kgl. Konfessionarius Paulli, Frue Kirkes nye Provst, kom for at takke Kongen for Udnævnelsen.

Paa Slotspladsen susede en saa voldsom Storm, at den stakkels Parade hvert Øjeblik var flyvefærdig, tilmed da det var speilglat Føre. Fanebæreren bevægede sig med Dannebrog ved Siden, som en Skude, der krydser op mod Vinden.

Taffel ½ Time tidligere end ellers, da Kongen vilde høre Oberst N. P. Jensens Foredrag i Off.-Foreningen om Forholdene i Hæren før og efter 1842. Kongen livlig ved Taflet. Dronningen spurgte venligt til min Familie og talte om sin gamle Tegnelærer Buntzen, der er død i disse Dage. Han levede som Spartaner, gik trods sin høje Alder ind til Byen fra Strandvejen, hvor han boede. Sov altid paa en Sofa.

Dronningen havde ofte sendt ham Vin, men tvivlede om, at han havde smagt paa den. Hun havde endnu sin Charakterbog fra Barneaarene; Charaktererne vare gode, »men de vare vist ogsaa altfor gode.«

Kongen fortalte om et morsomt Billede, han havde fundet blandt Dronningens Papirer, forestillende en Parade, som Frederik VI holdt paa Amagertorv. Det viste alle Uniformerne fra den Tid. Kongen vilde hente det. Dronningen paastod, at han ikke kunde finde det. »Jo, jeg skal nok finde det.« »Ja, men jeg holder saa lidt af, at nogen gaaer i mine Papirer og gjør Uorden,« bemærkede Dronningen spøgende. Kongen lo og forsvandt. »Han finder det ikke,« sagde Dronningen, og Kongen kom ogsaa tomhændet tilbage.

The Kl. $9^1/_2$. Kongen havde faaet det ovenfor nævnte Billede frem og forklarede mig, hvem de paagjældende Personer m. v. var. Man ser Frederik VI, Kronprinds Christian (VIII), Prinds Frederik (VII), Arveprinds Ferdinand, Kongens Fader m. fl. samt de forskjellige Vaaben i deres pyntelige Uniformer. Garden til Hest, Jægere, Artillerister, Ingenieurer o. s. v. Kongen fortalte om, hvor ureglementeret Officerer dengang gik klædt paa Gaden; man kunde møde Officerer (han nævnte en bestemt) iført civile graa Benklæder, Vaabenfrakke og Felthue og derover en gammel brun civil Overfrakke. Paa Afstand tog Uniformerne sig straalende ud; paa nært Hold vare de forfærdelige. Vor Hær var dengang utvivlsomt den slettest klædte i Europa.

Ved Louen spurgte Prinds Hans Dronningen, om man maatte gratulere til den ny Ejendom, hvorom »Berlingske« i Aften bragte Meddelelse. Dronningen svarede ja og fortalte, at hun navnlig havde kjøbt den for at hindre Opførelsen af et Villakvarter opad Slotsparken. Den omfatter Holgershøj, Brødrehøj og Vældegaard (ialt c. 25 Tdr. Land — Kjøbesum 180,000 Kroner). »Du maa antage Titel: »Grevinde af — —« ja hvad skal det være?« spurgte Kongen. Man fremkom med forskjellige spøgefulde Forslag, som Dronningen morede sig over.

»Ja, skal jeg have et eller andet udført, kommer jeg til Dem,« henvendte Dronningen til mig. Jeg bukkede. »Ja, det er virkelig mit Alvor.« Jeg takkede; jeg vilde altid være beredt. Hendes Majestæt nikkede venligt og tænkte formentlig paa den lille Villa ved Bernstorff, som jeg hidtil har taget mig lidt af. Forøvrig var Kjøbet af den ny Ejendom mig ikke ubekjendt. Professor Petersen, der har kjøbt den i Dronningens Navn, havde forud fortalt mig derom.

Ved at lede paa Gulvet efter et af Prinds Hans' Kort fandt jeg en nydelig lille Guldknap. »Hvis var den?« Kongen mente, at det var gamle Lakaj Lunds. Lidt efter kom Lund ind. »Kom her hen, Lund!« Den gamle Mand traadte hen og bukkede dybt for Majestæten. »Det er vist Deres Knap; se paa den.« »Jo, det er det rigtignok. Jeg takker saa mange Gange, Ds. Majestæt.« Og glad puttede han Knappen i Vestelommen. »Jeg kjendte dog Lunds Knapper,« bemærkede Kongen med et Smil.

Søndag 21. Februar 1892. Kl. 10 i Garnisonskirke. Hørte Fenger, der holdt en smuk Tale om »Guds Naade og Menneskets frie Villie.«

Kl. 6 Taffel, hvortil som altid om Søndagen Kronprindsens og Prinds Valdemars var indbudt samt de to siamesiske Prindser og Pastor Fenger. Den sidst ankomne Prinds, en kvik lille Fyr paa 14 à 15 Aar, føler aabenbart Kongeblodet svulme i sine Aarer. Saavel Holdning som den noget naadige Maade, hvorpaa han hilser, røber det. Helt sort som Ibenholt er han ikke, men de hvide Tænder staaer dog godt til den røgfarvede Hud. Øjnene ere spillende, og han taler livligt. Han vil nok engang kunne nappes med Englænderne, der efter den ældre Prinds' Udsagn krakilisere de stakkels Siamesere »højst uforskammet.«

Ogsaa paa Jøderne faldt Talen og paa de sørgelige Jødeforfølgelser, der er en Skamplet paa Kristendommen. Derfra gik Talen over til de Nationalliberale i 1864.

Mandag 22. Februar 1892. Læste med Prinds Harald $7^1/_4$—$9^1/_4$. Da vi talte om en Præst, som han undertiden havde hørt, bemærkede han: »Han taler saa langsomt; man kan tælle til 10 mellem hvert Ord, han siger.«

»Har Prindsen prøvet det?«

»Ja, mange Gange!«

Jeg lo. Prindsen saae paa mig og lo med.

Kl. 11 offentlig Audiens, der mirabile dictu var endt Kl. 11^{25}. Ved det Tidspunkt var der kun den Slags Audienssøgende tilbage, der kan henvises til Intendanten for Civillisten. En vil bede om Hjælp til Brændsel, en anden mangler 10 Kr. i sin Husleje o. s. v. Og vistnok bliver de Fleste hjulpne; det skal være utrolige Summer, der medgaar til Kongens Godgørenhed.

En stakkels Moder kom for at bede om Benaadning for sin Søn, der alt har siddet en Tid paa Vridsløselille for Vexelfalsk. Et forgræmmet Ansigt i Silke og Fløjl. Kongen talte senere til mig om hende. »Jeg har aldrig kunnet lide det Princip at lade de Store løbe og hænge de Smaa,« sagde han. Jeg bemærkede, at de Dannede jo havde større Forpligtelser end den simple, udannede Mand, men at samme Straf ogsaa faldt forholdsvis haardere paa de første. Dette særlige Tilfælde her beskæftigede aabenbart Kongen meget. Han kom flere Gange tilbage dertil.

Taffel Kl. 6. Kun 9 tilbords.

Kongen havde paa sin Spadseretour været nede forbi Circus, hvor »Samaritanen« for Øjeblikket virker med Uddeling af varm Mad til de Fattige og Trængende, og fortalte om de mange forsultne Stakler, som strømmede sammen der. Vi havde Dagen i Forvejen talt om »Samaritanen«, idet jeg havde fortalt om den i Ravnsborg Tværgade etablerede Uddelingsstation af samme Navn. Kongen vil da gjerne med egne Øjne se sligt, og paa sine Spadseretoure efter Kl. 2 lægger han Vejen over de vedkommende Steder, hvor han civilklædt ofte ikke bliver kjendt og derfor bedre kan observere. Han talte kjønt og deltagende om Fattigdommens tunge Lod. Utvivlsomt vil man ved det forestaaende Guld-

bryllup ikke kunne gjøre ham og Dronningen større Glæde end ved Stiftelsen af Legater og lignende i velgjørende Øjemed.

Talen sprang derpaa over paa Kjøbenhavns mange Forlystelsessteder med al deres Fordærv for Ungdommen og letsindige Mennesker. I Talens Løb spurgte Comtessen, om ikke »nogen af de unge Herrer« havde været ude at høre den italienske Prindsesse synge i Tivolis Sangerpavillon. Nej, ingen havde været der. »Ja, havde jeg været ung, vilde jeg virkelig være gaaet ud at høre en Prindsesse synge paa saadan en Tribune. Det oplever man dog ikke hver Dag.« Ceremonimester Oxholm tilbød Comtessen at følge hende derud. »Ih, Gud bevares, saa vilde jeg da næste Dag være i alle Bladene. Sikken Fryd, naar det kunde fortælles, at Hds. Majestæts ældste Hofdame havde været i »Kisten«.«

Tirsdag 23. Februar 1892. I Jourtiden gav Intendanten for Civillisten, Struckmann, mig et langt Foredrag om sin Administration vedrørende Gaver og Understøttelser, som Kongen giver. Nøjagtige Registre føres, saaledes at man let gjenfinder Enhver, der tidligere har faaet Understøttelse, med alle dertil hørende Oplysninger.

Sad ved Taflet ved Siden af Chefen for Staldetaten, General von der Maase. Talen faldt paa den i disse Dage faldne Dom over Svenskeren Grev X . . . ., der skød sin Broder. Kongen undrede sig over, at Dommen ikke havde lydt paa Dødsstraf. Uvilkaarlig førtes Tanken hen paa Philipsen, der dræbte det gamle Bud Meyer, puttede Liget i en Kalktønde og sendte det til Amerika. Man skjønnede nok, at Benaadningen fra Livsstraf i dette Tilfælde egentlig ikke stemmede med Kongens Syn paa Philipsens Gjerning. Kongen fortalte videre, at da han for adskillige Aar tilbage besøgte London, huserede de berygtede »Garotter«. Først da man begyndte at anvende korporlige Straffe overfor disse Niddinger, forsvandt de. Hele London var grebet af Skræk. Man talte ikke om andet i den engelske Hovedstad og advarede ogsaa ham ind-

trængende mod at færdes paa Gaderne, hvilket Raad han dog imidlertid ikke fulgte.

Under Louen Kongen meget munter og spøgefuld.

Naar jeg fra disse fornøjelige Aftenselskaber hos Majestæterne vandrer gjennem Kolonaden, misunder jeg ikke Gardisterne, der i Vinterkulden se Lysene slukkes lidt efter lidt i Palais'erne og formentlig tænke paa de Lykkelige, der kunne krybe ind under de varme Dyner og give Sne og Frost en god Dag. Og dog staae disse brave Jenser saa stive og strunke paa deres Post.

»Folk!« siger Gardens Chef til sine Rekrutter, naar de begynde at forrette Vagttjeneste paa Amalienborg; »husk altid paa, at det er en Hæderstjeneste for Eder at staae Vagt for Kongen!«

Onsdag 24. Februar 1892. Taffel Kl. 6. Cabinetssekretairen indbudt. Talen drejede sig navnlig om det forkvaklede Unionsforhold mellem Sverrig og Norge. Man var enig om, at hvis Norge nu hørte til Danmark, vilde der formentlig være de samme rivaliserende Spektakler. Jeg mener dog, at man nok kunde finde sig deri og komme over det døde Punkt hellere end nu at maatte savne Norge ved sin Side. Derom kan imidlertid disputeres.

Kongen viste mig et smukt lille Oliemaleri, visende Gardens Vagtstyrke ved Fourchetterne paa Amalienborg. Jeg bemærkede, at de hvide Benklæder, der iøvrig tog sig nydeligt ud til de røde Uniformer, forudsatte mindre kolde Vintre end nu. Men Kongen oplyste, at de altid, naar det var koldt, havde de blaa indenfor. I saa Fald kan jeg tænke mig, at Gardisterne i sin Tid nødig have opgivet de hvide Vinterbuxer.

I den iskolde Vinter paa Aspirantskolen 1867—68 vilde det have været en Svir, om vi kunde have snydt os til at have de blaa under de hvide Gymnastikbenklæder.

Fulgte de kongelige Gjæster ned. Kronprindsessen gik daarlig, støttende sig til Kronprindsens Arm. Hendes kgl. Højhed var faldet og havde slaaet sig slemt ovre i deres

eget Palais, inden de tog over til Kongens. Nu kom det først frem. Vor vordende Dronning er sikkert meget haard og standhaftig overfor Smerter.

Torsdag 25. Februar 1892. Ved Theen Kl. 9½ var endnu ingen kommen, da jeg stillede. Kun Kongen og Dronningen sad ved Thebordet, hver studerende og fordybede i sin Bog. De bød venligt Godaften, og Kongen viste mig et smukt Photographi af Hertugen af Clarence, der lige var modtaget fra Prindsessen af Wales. Dette Billede var senere, da Selskabet var fuldtalligt, Gjenstand for Diskussion. Kongen yttrede, at da han i sin Tid første Gang saae Prindsen af Wales som ganske ungt Menneske, »endnu inden han var bleven forlovet med Alexandra, var han det smukkeste Menneske, han nogensinde havde set.«

Atter taltes om Vanskelighederne i Kristiania, som Kongen synes at følge med megen Interesse, og ganske naturligt faldt da Talen paa Expremierminister Sverdrup, der i disse Dage begraves og følges til sit sidste Hvilested af vort Folkethings Formand Høgsbro. Et af vore Blade har foreholdt Høgsbro det mindre heldige i, at han følger, men han fastholder haardnakket, at det ikke er qua Folketingsmand men ganske privat, at han giver Møde.

Da vi talte om Festen, som for nogle Aar siden gaves for Excellencen Sverdrup ude paa Skodsborg, yttredes, at Sverdrup som Gjæst paa dansk Grund dog havde vist den Takt at udbringe den danske Konges Skaal.

Kejser Wilhelms sidste Tale, hvori han fremsætter Ønsket om, at de, der ikke ere tilfredse med Opholdet og Forholdene i Tyskland, vilde ryste Støvet af deres Fødder og drage andre Steder hen, drøftedes.

Fredag 26. Februar 1892. Under Jourtiden Bud fra Dronningen, om jeg vilde komme op til Hds. Majestæt. Que faire? Det er jo strængt forbudt at forlade Jourværelset i Tiden 10—2, at ikke den første den bedste skal rende lige ind til Kongen. Altsaa stod jeg lige i Færd med at sende

Bud, at Hds. Majestæt maatte have mig undskyldt. Da reddede Professor Petersen (Livlægen) mig. »Det var et Kort over den ny Ejendom, Dronningen vilde give mig. Og nu skulde han passe paa saalænge, mens jeg var borte.« Da jeg kom op til Dronningen, gjorde hun Undskyldning for at have sendt Bud ned. Hun havde troet, at det var Lørdag, og at jeg altsaa var færdig med Tjenesten. »Thi De maa jo ikke gaa dernede fra.« »Nej, men Professor Petersen havde taget Vagt for mig saalænge.« Dronningen lo, gav mig Kortet med en lille gesvindt Forklaring, som skulde blive suppleret efter Taflet, og i en Fart var jeg atter paa min Plads i Jourværelset. Livlægen spiste derpaa Frokost hos mig. Han fortalte, at en vis Person var meget bange for, at Dronningen skulde anmode mig om at administrere den ny Ejendom. Jeg svarede, at derom kunde der slet ikke være Tale. Dronningen havde kun bedt mig assistere, naar et eller andet af teknisk Art forefaldt, og det vilde jeg med Glæde. Vedkommende kunde uforstyrret nyde sin Nattesøvn.

Ligesom Klokken slog to, sendte Cabinetssekretairen et Telegram om Optøjerne i Berlin, hvilket jeg bragte Kongen. Hans Majestæt studerer aabenbart flittig de udenlandske Blade; thi i Reglen sidder han med et saadant foran sig, naar man kommer ind. Overhovedet finder man altid Kongen i Beskjæftigelse, enten med Læsning eller ifærd med at skrive — i Selskab med den »gode Ven« Cigaren.

Ved Theen spurgte Kongen, om jeg idag havde været hjemme paa Østerbro. Han havde nemlig set mig, da jeg lidt efter Kl. 2 vandrede ad Østergade til for at kjøbe Cigarer. »Og det var jo ikke Vejen.« Jeg fortalte, at jeg ikke alene havde været hjemme, men endogsaa haft Besøg af min Kone og de tre Ældste og trakteret dem med Portvin og Kager. Det fornøjede Kongen at høre. »Er det da første Gang, de har besøgt Dem denne Gang?« »Ja, Ds. Majestæt!«

Vi kom til at tale om Faren ved Petroleumslamper og elektrisk Belysning, og Talen faldt der paa gamle Arveprindsesse

Caroline. Kongen fortalte, hvad jeg jo iøvrig nok vidste noget om, at hun to Gange var bleven frygtelig forbrændt. Den ene Gang var der gaaet Ild i hendes vide Polkaærmer, idet Prindsessen, der var nærsynet, var kommet for nær til Lyset, som hun arbejdede ved. Hun blev frygtelig forbrændt. Et Guldarmbaand, hun havde paa, var trængt helt ind i det blodige Kjød. En anden Gang var der gaaet Ild i hendes Hovedpynt, der var bundet under Hagen, saaledes at hun ikke kunde kaste den fra sig. Ansigtet var skrækkelig forbrændt. Længe tvivlede man endog om hendes Liv. Hun havde vist en forbausende Taalmodighed under de mange Pinsler, hun havde lidt. Da jeg bemærkede, at jeg havde hørt, at Prindsessen havde været saa smuk, inden hun kom saa ulykkeligt afsted, svarede Kongen: »Aa nej, egentlig smuk har hun aldrig været. De kan se et Billede af hende som ganske ung. Det hænger i det grønne Værelse over Døren, inden De kommer ind til mig.»

Lørdag 19. Marts. Taffel Kl. 6. Prinds Hans ikke tilstede. Selskabeligheden blandt Diplomaterne og Adelen i denne Tid saa stor, at Prindsen daglig er ude. Man kjører til Middag hos een Excellence, derefter til »Reception« hos den og den Gesandt og ender sluttelig til Bal hos den og den Greve. De stakkels Maver? Men heldigvis begynder alt i Mai Coursaisonen.

The Kl. 9. Et lille Aftenselskab, bestaaende af Konseilspræsidenten med Frue og Svigerinde; Grevinde Danneskjold-Samsøe (født Zahrtmann) samt General von der Maase med Frue (født Danneskjold-Samsøe). Dronningen spurgte til Konseilspræsidentens Befindende. »Jo, Tak, Ds. Majestæt, jeg kan sagtens være fornøjet; man har givet mig en Finantslov med 50 Millioners Overskud.« Bemærkningen gjaldt Korsgaards vanvittige Forslag om som Indtægt paa Finantsloven at optage 50 Millioner Kr. ved Salg af Kjøbenhavns nedlagte Befæstning. Ved Theen konverseredes ivrig om Pater Langes Conferencer, der for Tiden vækker berettiget Protest. Flere

af Damerne havde hørt Lict. Ussings Modforedrag og følt sig meget tiltalte af dets rolige og klare Form.

Kongen spillede Whist med Estrup, von der Maase og Frøken Bluhme. »Den stakkels Kapitain maa altid offre sig for Damerne,« henvendte Dronningen til mig, da vi gik til Loubordet, Jeg forsøgte at svare med en Gestus, der skulde modsige Hds. Majestæts Beklagelse. Og Loupartiet var virkelig ogsaa ganske ualmindelig animeret, vel tildels fordi de fremmede Damer ikke før havde forsøgt sig i Loukortene og desaarsag gjorde adskillige Bommerter.

Grevinde Danneskjold-Samsøe, som jeg havde den Ære at have paa min højre Side, var meget livlig og underholdende, og saa muntert faldt Spillene, at vi sad midt i det, da Kongen og hans tre Medspillere kom ind efter at have fuldbragt de ordinære tre Omgange. »Jeg troer, Comtessen har taget Kommandoen fra Kapitainen,« bemærkede Kongen ved at høre, hvorledes hun tumlede med os alle, og unægtelig maatte jeg bekjende, at Comtessen, hvis hun var bleven Mand og ikke Hofdame, burde have været øverste Højstkommanderende over hele den danske Hær. Kongen lo.

Mandag 21. Marts 1892. Taffel Kl. 6.

Efter Taflet talte jeg med Prinds Hans om Feltmarchal Moltkes nys udkomne Breve vedrørende Krigen 1864. Ogsaa Prindsen var meget forbauset over de haanende Udtryk, Marchallen har brugt om de Soldater, i hvis Rækker han engang tjente. Dog maa man næsten mest undre sig over, at Marchallens Familie har tilladt Udgivelsen af slige ganske private Udtalelser. De bidrage næppe til at forhøje den Glands, der hidtil har omstraalet hans Minde. Jeg kom ved den Lejlighed til at fortælle om Kejsermanøvren ved Itzehoe, som jeg i sin Tid overværede. Det interesserede Prindsen, hvis Søster dengang havde følt sig mindre behagelig berørt ved at skulle modtage Kejser Wilhelm I til en Dejeuner i Itzehoe.

Dronningen spurgte, om man havde kunnet høre hendes Musiceren ned i Audiens-Forgemakket. Jeg kunde jo ikke

benægte det og havde haft Lyst til at bemærke, at den vist havde været til Opmuntring for de Mange, der ventede timevis paa at stedes for Majestæten.

Tirsdag 22. Marts 1892. The Kl. 9½. Dronningen kom hjem fra en Concert, hvor man havde maattet vente en kvart Time paa Vognen, hvilken Cour ikke er god for en Dame i den Alder. Frøken Oxholm havde bredt sit Skindslag ud paa det kolde Stengulv, at Hds. Majestæt kunde staae paa det. Kongen vendte hjem fra det kongelige Theater, har set »Hagbart og Signe«, som har tiltalt Hs. Majestæt, der udtaler sig rosende om Fru Nyrops Spil i det hele taget. Imidlertid kommer Prindsesse Marie. Louen begynder, og man tilbringer som sædvanlig en hyggelig Aften.

Onsdag 23. Marts 1892. Kl. 5½. Saakaldt »Onsdagstaffel«, hvortil mellem Nytaar og Paaske Stadens Honoratiores og de Adelige, der tilbringe Vinteren i Kjøbenhavn, m. Fl. indbydes efter Tour. Ceremonimester Oxholm og jeg tage imod i Jourværelset. Gardens Musikkorps spillede. Inde ved Marchalstaflet, hvor Oxholm præsiderede, gik Conversationen livlig.

Couren efter Taflet varede lige til Kl. 8¼. I al den Tid vandrede Kongen og Dronningen utrættelige fra Gjæst til Gjæst.

Ved Thebordet konverseredes bl. a. om Mennesker, som tale meget ved selskabelige Lejligheder. Om Christian VIII fortalte Dronningen: »Han talte altid saa meget, ja meget for meget. Min Fader kaldte altid Onkel for »Professoren«.« Dronningen bemærkede om en anden af Slægten, at han ogsaa talte for meget.

Torsdag 24. Marts 1892. Først The Kl. 10, da Dronningen var til Concert, hvorfor ingen Lou. Man talte om det Coup, som Ministerpræsident Delyannis nys havde villet gjøre i Grækenland. Kong Georg havde fra Slotsvinduet bemærket en Major, der vilde forlede Tropperne til at løbe over; han

blev arresteret. Frk. Oxholm mente, at han burde hænges eller skydes.

Fredag 25. Marts 1892. Taffel Kl. 6. Grev Moltke (Nørager) indbudt. Comtessen, der var hans Sidemand, bemærkede, efter at han havde fortalt om et Onde, hvoraf han lider: »Ja, De veed naturligvis, at det er incourabelt.« Greven tog Bemærkningen med elskværdig Ro, medens Kongen under en spøgefuld Form lod hende vide, at man dog ikke plejede at fortælle Patienter, at de vare incourable. Lidt efter faldt Talen paa en Herre, der i Comtessens unge Dage havde været hendes Balkavaler. »Men til Slut vilde jeg ved Gud ikke danse med ham, saadan traadte han En paa Fingrene.« En af Herrerne fik ved disse Ord et Latteranfald, der efterhaanden smittede hele Selskabet.

Da vi efter Taflet kom ind i Havesalen, smuttede min Sabel af den øverste Karabinkrog og faldt med Rabalder paa Gulvet. »Man skal aldrig bruge de Kroge,« sagde Kongen; »det er noget Jux. Man er meget sikkrere, naar Sablen er spændt ind i Læderremmen. Nu skal De se,« og med egen Haand spændte han Karabinkrogen af mit Gehæng og anbragte Sablen i den almindelige Læderrem. Saa hjælpsom stod han der, Landets Konge, overfor sin Adjutant og tumlede med min Sabel og mit Gehæng, som om det havde været en anden Officer, der hjalp sin Kammerat.

Kongen lod mig vide, at han gik i Theatret, og jeg overværede da ogsaa sidste Akt af »Den Vægelsindede« og »Rescencenten og Dyret«. Dog ikke helt tilende, thi Kongen rejste sig, og jeg maatte saa ogsaa afsted.

Louen efter Theen gik muntert. Kongen havde moret sig godt. Man talte om mangt og meget (Pater Lange; Whitechapel-Mordene; en lille Verdensborger, der idag har set Lyset i en Sporvogn). Da jeg vilde følge Prindsesse Marie ned, sagde Kongen: »Prindsessen suspenderer Dem for i Aften,« og jeg havde da god Tid til at nyde min Grød og et Glas Portvin.

Lørdag 16. April 1892 (Paaskelørdag). I Jourtiden var dansk Konsul X. fra Odessa inde for at takke for et Ridderkors, han fik, mens Kongen var paa Livadia i Efteraaret. Efterat have haft Audiens slog han sig ned i en af Jourstolene og fortalte vidt og bredt om Forholdene i Rusland, som han skildrede som overordentlig demoraliserede. For nylig havde en højere stillet Embedsmand indberettet, at tre store Skibsladninger, der var undervejs med Korn til de Nødlidte, vare gaaede under. Det opdagedes imidlertid, at han havde solgt bemeldte Ladninger og puttet Pengene i Lommen, hvorpaa han blev afskediget fra sit Embede. Overalt Fordærvelse og Korruption. »Med Penge vil jeg paatage mig at bestikke hele Odessas Politi lige fra den simpleste Politifunktionær op til Politidirekteuren.« Jeg bemærkede, at den Jordbund maatte være god for Nihilisterne. »Brillant!« svarede han. »Men hvad skal eller kan Kejseren da gjøre for at faa Ende paa disse sørgelige Forhold?« »Intet, der er absolut Intet at gjøre, thi Korruptionen strækker sig fra Toppen gjennem alle Lag ned til Bærmen. Ja, en Revolution, en voldsom Revolution, der kaster alt overende og vender op og ned paa alt.« »Om der var noget, der varslede, at en saadan nærmede sig.« »Aa nej; man siger, at paa den Vis er det altid gaaet i Rusland.«

Og om de russiske Damer fortalte Konsulen, at de intet nyttigt kunde foretage sig. Hans Hustru (fra Randers) blev anset for et Vidunder i Odessa. At hun kunde lave en Kage! »Hvor hun dog havde lært det?« »I sit Hjem.« Ja, det forstod man ikke.

Og grumme let var Livet og Conversationen mellem Herrer og Damer. Ligeoverfor en russisk Frue, der med en Herre havde ført en temmelig slibrig Conversation, havde han engang tilladt sig at bemærke, at sligt Conversationsstof næppe vilde blive taalt andetsteds af vedkommende Dame. Hun svarede: »Man er nødt til at give Herrerne lidt Frihed; det er det eneste, de bryde sig om at tale om.«

Iøvrigt skildrede han Rusland som et Land, hvor der var mange Penge for en driftig og energisk Ikke-Russer. »Sex Aar endnu, saa har jeg tjent, hvad jeg behøver for Resten af

Livet, og saa rejser jeg ogsaa strax.« Han var en Mand paa c. 30 Aar. Om Halsen bar han et mægtigt Kommandeurkors og paa Brystet en Stjerne som en lille Desserttallerken, begge tæt besat med store funklende Brillanter, persiske Dekorationer til mange tusind Kroners Værdi.

Søndag 17. April (1. Paaskedag) 1892. I Jourtiden var Livlægen, Professor Petersen, hos Kongen. Han fortalte mig, hvor stærkt alle Kongens Børn følte sig knyttede til det gamle Barndomshjem, Bernstorff Slot. En Sommereftermiddag han vandrede om derude med Prinds Valdemar, og Gjentofte Kirkeklokker ringede til Solnedgang, standsede Prindsen pludselig og sagde: »Har De nogensinde hørt saa dejlige Kirkeklokker som dem?« Og aldrig kom de — Kejserinden, Prindsessen af Wales og Kong Georg — hjem, uden at de spurgte til den og den af de Fattige, som de kjendte fra deres Barndomstid. Der var saaledes »Mutter een, to, tre,« som havde faaet sit Øgenavn, fordi hun under sin Gang altid gjorde tre Trin og saa pustede lidt, saa atter gjorde tre Trin og saaledes videre. Bemeldte »Mutter een, to, tre« havde iøvrigt sin Historie. Hun var oprindelig af god Familie, havde været en flot Baldame, men med stærke erotiske Følelser. Og galt gik det. Hun endte paa Gjentofte Fattighus og drak sig til Slut ihjel! »Ak, hvor forandret!« Ude paa Landevejene dinglede hun om, fuld som en Allik. En Dag kom Professoren kørende, og »Mutter een, to, tre« laa tværs over Vejen. Professoren maatte holde. »Hvad fejler I, Madam?« Hun rejste sig overende, men blev siddende midt i Sølet og stønnede. »Er I syg, Madam?« »Nej, Hr. Doktor, jeg er — — fuld!«

En Gang vilde Præsten, der var en meget smuk ældre Mand, tale hende rigtig til for alle de Skandaler, hun gjorde derude ved sin Drukkenskab. »I maa rigtig skamme Eder, rigtig skamme Eder, Madam X, har I nu igjen — —«. »Nej, hvor er Præsten dog en smuk Mand!« faldt hun pludselig ind og stoppede baade for den Gang og for Fremtiden Præstens Mund. »Hun er ikke til at have at gjøre med.«

Kl. 5½ Taffel hos Kronprindsen og Kronprindsessen. Fra Prinds Harald fik jeg Bud om at lægge Mærke til Rednings-medaillen paa vedkommende Lakais Bryst. Han havde for nylig fortalt mig om, hvor behjærtet denne Lakai ude ved Charlottenlund for nogle Aar siden havde reddet, jeg troer, endog flere Mennesker, der kuldsejlede i en Baad. Ja, havde man en virkelig Rangliste, var det vel ham, der skulde sidde tilbords, og mig, der skulde byde Fadene om.

Mandag 18. April (2. Paaskedag) 1892, Mindedagen for Stormen paa Dybbøl 1864. Kl. 4 Festforestilling i det kgl. Theater i Anledning af Brødrene O. og E. Poulsens 25-aarige Jubilæum. Der spilledes »Erasmus Montanus« (to Akter), »Maskeraden« (1. Akt) og »Ambrosius« (4. Akt). Stormende Jubel, da de to Brødre, først Olaf og senere Emil, viste sig paa Scenen. Kongen tilkastede hver af dem en kostbar Laurbærkrands med Blomster og en mægtig Dannebrogssløjfe. Mellem de to første Stykker hentedes Jubilarerne op i Kongelogen; de kom springende forbi os i deres Costumer og vendte lidt efter tilbage med kostbare Krandse, formentlig de kongelige Damers Hyldest. Ved Festmaaltidet samme Aften skulde Theaterchefen, Kammerherre Fallesen, fra Hs. Majestæt overrække hver af Brødrene en Brystnaal med Kongens Navnetræk i Brillanter.

Jublen over de to Broder-Talenter var uhyre. Theatret rystede under enorme Klapsalver og Bravoraab; Krandse, Bouketter og Blomster regnede ned paa Scenen; begge vare stærkt bevægede, og aabenbart kostede det ikke ringe Selvbeherskelse fra Virkelighedens Feststemning at slaa over i Rollen. Men begge, dog mest O. Poulsen, gjorde dette uvante Kunststykke med beundringsværdig Selvbeherskelse, og paany dirrede Theatret under Klapsalverne.

Kl. 7 Taffel. Kongen fortalte om Carl XV af Sverrig og hans store Interesse for alt Militærvæsen. Han havde engang sagt til vor Konge, at hans højeste Ønske var engang at falde for en Kugle paa Valpladsen og slippe for Straadøden. »Det

skete nu imidlertid ikke; han fik netop en haard Sottesengsdød, den Stakkel,« sluttede Kongen.

Tirsdag 19. April 1892. Kl. 6 Gallataffel i Anledning af Prinds Vilhelms Fødselsdag. Fem Minutter før 6 bruse de silkeklædte Damer henad Fløjlstæpperne; paa Gangene og i Forgemakket røde Lakaier og Løbere. Forgemaksposterne præsentere og tage ved Foden i en Uendelighed; de ere moderne: med Tjauserne fra Bjørneskindshuerne ned i Panden. Overhofmarchallen tripper om med det hvide Baand over Barmen; naar Lakajen melder »Kronprindsens«, »Prinds Valdemars«, faar han travlt, men naaer dog aldrig længere end til Forgemakket. Og dog møder han de Indtrædende af Blodet med en Ilfærdighed, som om det ikke er hans Skyld, at han ikke er naaet helt ned til Vogndøren. Gamle Skjælm! Musikken intonerer Riberhusmarchen. Champagnen skummer i de høje, »fyldige« Glas. Kongen rejser sig og udbringer i faa jævne Ord »sin kjære Broders Skaal«. Prindsen nikker til alle, og Pokalerne tømmes til Bunden. Saa spilles en March. Ret characteristisk. Jeg kjender den ikke. Man fortæller mig, at det er »Oldenborgernes gamle Honneurmarch«.

Kl. 9½ The. I ældre Tider hørte det til Sjældenhederne, at der om Aftenen var The hos Dronningen. En af Adjutanterne har fortalt mig, at man ved Afløsningen altid fremhævede det som noget meget usædvanligt, naar der en Aften i den forløbne Uge havde været Tilsigelse til The hos Hds. Majestæt. Nu paa de ældre Dage hører det til Dagens Orden, og vist er det, at det Par Timer, som tilbringes i de Kongeliges snævrere Kreds om Aftenen, altid ere grumme fornøjelige og efterlade mange Erindringer, som nok ere værd at eje. Prinds Carl livlig og elskværdig; han er et kvikt ungt Menneske.

Onsdag 20. April 1892. Da jeg kom ind til Kongen, sagde han, at jeg idag ikke behøvede at bryde mig om Jourtjenesten. »Den første Pligt idag er at afgive sin Stemme.«

Jeg svarede, at da jeg hørte til 5te Kreds (Red. Fred. Hansen contra Socialisten Holm), vilde det være mer end tidsnok at møde efter Kl. 2. Før ud ad Aftenen vilde Stemmegivningen ikke være endt der. Og altsaa blev jeg som sædvanlig til Kl. 2 i Jourværelset.

En Valgdag er mig en Pestilens. Den kontrasterer til Glæden 1849 over Grundloven som en knyttet Næve til et venligt smilende Øje.

Kl. 2½ henne at stemme i Gothersgades Exercerhus. Store Masser paa Benene. Øllet flød rigeligt i de omliggende Beværtninger. Trods de store Skarer dog nogenlunde Ro og Orden.

Taffel Kl. 6. Kongen viste mig efter Taflet de ankomne Telegrammer om Valgresultaterne. Hørup faldet i Kjøge for Alberti. Socialisten Holm gjenvalgt i 5te Kreds.

The Kl. 9½. Med faa Minutters Mellemrum afbrødes Theen af Lakaien, der paa en Sølvbakke præsenterede Majestæten de ankomne Valgtelegrammer. De Radikale Henning Jensen og Bing falden, Krigsminister Bahnson gjenvalgt paa Frederiksberg. Kammerherre Bille er falden i Holbæk.

Kongen fortalte om et mærkeligt Fund, han havde gjort idag. »I 1839, da Frederik den Sjette døde, studerede jeg ved Universitetet i Bonn. Det var mig en uendelig Sorg. Jeg holdt af ham som min Fader. Gjerne vilde jeg have været hjem. Men den lange Vej og de daarlige Communicationer, vi den Gang havde, samt Hensynet til mine Studeringer gjorde Udslaget. Jeg kom ikke hjem. Det var mig imidlertid ligesom en Trøst, at jeg nogen Tid efter fik forærende en Ring med Kongens Haar. Jeg satte overordentlig Pris paa den saa vel som paa en anden Ring, jeg havde faaet af Oxholm[1]), der, som De maaske veed, var med mig i Bonn. Efterat være rejst fra Bonn opdager jeg, at begge Ringe vare forsvundne. Vare de stjaalne? Man skrev og spurgte overalt, men Ringene vare og bleve borte. Det var mig en hel

---

[1]) Dengang Kapitain i Garden, senere Overhofmarchal og Overkammerherre.

Sorg. Vil De derfor tænke min Overraskelse, da jeg nu i Formiddags ved at se efter i nogle gamle Sager og aabne en lille rød Æske finder begge Ringe i den. Der har de ligget lige siden 1839 — hvormange Aar er det?« »53, Ds. Majestæt,« svarede jeg. »Ja, tænk, hvilken Aarrække! Jeg blev saa glad.«

I Anledning af Valgene faldt Talen naturligvis stærkt paa det Politiske, og Forholdene i Grækenland vare da ogsaa paa Bane. »Ja, min græske Svigerdatter siger, at det parlamentariske System er det 19de Aarhundredes Misfoster,« yttrede Kongen blandt andet.

Torsdag 21. April 1892. Tjener Andersen sendes ud for at kjøbe Bladene. Oppositionspressen (»Politiken« o. s. v.) revet bort. Publikum har aabenbart været begjærlig efter at læse Oppositionens Flauhed ovenpaa Valgene.

I Jourtiden var Krigsministeren hos Kongen. Han fortalte mig om den støjende Valghandling paa Frederiksberg igaar. Hele Landbohøjskolens Ridehus var propfuldt, »men mellem den store Forsamling fandtes maaske kun 50 Højremænd; Resten var skrigende og raabende Socialister, der stode i tætte Skarer tæt om Talerstolen.« Jeg kunde ikke lade være at bemærke, at der maatte uhyre Koldsindighed til for at finde sig i alle de raa og ofte uforskammede Afbrydelser og Tilraab. Det havde været en anstrængende Dag for Ministeren. Først Valghandling, saa Frokost, derefter Middag med Meningsfæller hos Højesteretsadvokat Hindenburg. Derefter Valgresultatets Forkyndelse, Fælles-Aftenspisning og sluttelig Sammenkomst til Kl. 2 Nat paa »Sommerlyst«, hvor man havde talt, spist og danset. Excellencen saa ogsaa lidt schakmat ud, men var jo iøvrig vel fornøjet med Resultatet. Vi talte om det bagvendte Forhold: »Samaritanens« Virksomhed om Vinteren, naar der faktisk er Mangel paa Arbejde, og Mange maatte sulte, hvis ikke Kjøbenhavnernes Godgjørenhed traadte saa virksomt til, og saa de nu grasserende, store Strejker netop, naar der er Arbejde nok.

Taffel Kl. 6. Der serveredes med Østers. Jeg sad lige-

overfor Dronningen, der havde Prinds Hans paa sin venstre Side. Paa Dronningens Miner saa jeg nok, at den Østers, hun holdt paa sin Gaffel, ikke var god. Hun rækker den til Prinds Hans, for at han ved sin Lugtesands skal bekræfte hendes Formodning. Men Prindsen misforstaaer Situationen og sluger den fatale Østers. Frygtelige Grimacer røbe, hvilken »Lækkerbidsken« Hs. Højhed forsøger at nedsvælge. Dronningen leer og forsikkrer, »at saaledes var det jo heller ikke ment.« Det lille Dyr havner da omsider i Prindsens Lommetørklæde, men endnu længe efter forsikkrer Prindsen, at »det var frygteligt.«

The og Lou Kl. 9½. Talen drejede sig bl. a. om, at der igaar Aftes dog har været ret alvorlige Socialistoptøjer i Rømersgade.

Fredag 22. April 1892. Taffel Kl. 6. Inden vi gik tilbords, viste Dronningen mig et »Paaskeæg«, hun havde faaet fra Kejserinden i Rusland. Af Størrelse som et lille Hønseæg, drevet Guld. Lukkede man det op, laa der inde i det et andet mindre Guldæg, besat med de skjønneste Ædelstene og Brillanter, der funklede i alle Regnbuens Farver. Der undslap mig et »Aa!«, da jeg saa den lille straalende Sol. Dronningen var aabenbart meget glad for det.

The Kl. 9½. Dronningen var til Concert, meldte den brave Jyderup, da han lukkede Døren op for mig; »men Hds. Majestæt vil vist strax være her.« Jeg gav mig da ifærd med at beundre alle Dronningens kostbare Nipssager, men var ikke naaet langt i min Beundren, da Prindsesse Marie traadte ind. Hun tog Plads inde i Bibliotheket, bad mig ogsaa sætte mig ned, og vi fik os da en lang Passiar om Børneopdragelse. Vi vare enige om, at det ikke var blandt de letteste Opgaver at opdrage Børn. »Jeg tager mig ikke nær,» sagde hun, »at Børnene tidt kunne være uartige; det kan jo ikke være anderledes. Kun forlanger jeg een Ting; de skal være lydige. Naar jeg siger noget, skal de strax gjøre det. Men det holder de jo tidt ikke af. Og nu de bliver større og faaer Kræf-

ter, ere de ikke altid saa lette at magte. Naar Valdemar er hjemme, kan jeg sagtens; men han er jo tidt længe tilsøs.«

Omsider afbrødes vor Samtale ved Dronningens og Prinds Valdemars Komme. Han sagde spøgende: »De har nok haft en tête à tête med min Kone.«

Dronningen beklagede, at jeg ikke havde hørt den philharmoniske Concert, der havde været baade righoldig og smuk.

Lidt efter kom Kongen og Prindserne Vilhelm og Hans og Hofdamerne, og saa gik vi løs paa Theen og Louen.

Da jeg gav Kort om og passerede Prinds Hans, nøs han stærkt. »Jeg haaber, vor gode Kapitain har Vandstøvler paa,« bemærkede Kongen spøgende. »Ja og Paraplui,« tilføjede Prinds Valdemar, der iøvrigt hele Aftenen havde meget Kommers for med sine Onkler, navnlig Prinds Vilhelm, der lo og aabenbart morede sig udmærket.

Lørdag 14. Mai 1892. »Er De der igjen,« spurgte Kongen spøgende, da vi meldte os; »jeg troede, det var Kapitain Boeck, der skulde komme idag.«

Da Güldencrone kom ud fra Kongen, lod han Ord falde om, at Hs. Majestæt tænkte paa at ville glæde Boeck og mig med Sølvkorset. Jeg tillod mig at bemærke, at jeg jo ikke noksom kunde være glad over Kongens Godhed, men at jeg for mit Vedkommende troede, at man tidt helst maatte undvære slige Naadesbevisninger, hvorved mangen forbisprungen Kammerat følte sig saaret og tilsidesat. Güldencrone indrømmede dette, og dermed var den Sag afgjort, idet han ganske rigtig bemærkede, at det maaske ogsaa vilde være vel tidligt. I 1888 fik jeg nemlig baade Fortjenstmedaillen og Ridderkorset.

Jagtkapitainen meddelte, at Kongen imorgen gaaer ombord i »Dannebrog« for i Lübeck at afhente Hertugen og Hertuginden af Cumberland med sex Børn. Iberegnet Følget møder ialt 26 Mand fra Gmunden. »Om han troede, at Kongen vilde beordre mig med?« Det vidste han ikke; Pladsen ombord vilde jo blive lidt kneben. »Men De maa i hvert Fald

være forberedt.« Altsaa Bud hjem efter et Sæt civilt Tøj o. s. v. og Tjeneren Ordre til for alle Tilfældes Skyld at have Kufferten pakket imorgen Aften Kl. 7.

Vi flyttede ned i det tidligere benyttede Værelse ved Siden af Jourværelset. Adjutantens to Værelser i Christian VII's Palais skulle under Guldbryllupsfestlighederne beboes af den russiske Storfyrstthronfølger. Kejseren og Kejserinden drage ind i Palaisets Stueetage; Hertugen og Hertuginden af Cumberland i Kongens Palais (Hofdamernes Værelse), kort sagt en storartet Omflytning og Udflytning samt Lejning af Værelser i »Hotel d'Angleterre« og »Phoenix« for i Tide at træffe Forberedelser til Modtagelsen af de mange ventede Guldbryllupsgjæster.

Efter Taflet spørger Dronningen til min Hustru og Børnenes Befindende og fortæller om, hvor glad hun er ved at skulle have hele Familien Cumberland hos sig. Hertugen har ikke været her siden sit Bryllup. »Ja, De faaer Dem jo en lille Sejltour, men holder maaske nok af Søen,« tilføjede hun. Saa maa det vel være Kongens Mening, at jeg skal ledsage ham til Lübeck, skjøndt man fra anden Side har sagt mig, at jeg næppe kommer med, da Prinds Valdemar vil ledsage Majestæten, og Kongen da plejer at lade Adjutanten blive hjemme. Enfin; Bagagen er i fornødent Fald i Orden.

Søndag 15. Mai 1892. I Kirke med Kongen og Prinds Valdemar. Gik derhen. Paa Fortovet udfor Casino mødte vi nogle smaa søndagsklædte Piger, der kjørte med en lille Dukkebarnevogn. Kongen tog fat i Vognens ene Skyder og holdt igjen; forundret stirrede den lille Pige paa den fremmede Herre, ikke ahnende, at det var Kong Christian, der altid saa gjerne vil gjøre lidt Kommers med Børn. Hen over St. Annaplads under en frisk Foraarsbrise, der pludselig førte en graa Bulehat hen mod Kongen. Han standsede den med sin Stok. Ejermanden kom til og gjorde mange Reverenser, da han saae, hvem det var, der havde grebet Flygtningen i Farten.

Pastor Fenger prædikede smukt og varmt. Alle Kron-

prindsens vare ogsaa i Kirke. Da vi gik hjem, udtalte Kongen sin Glæde over at høre Fenger.

Taffel Kl. 6. De sædvanlige Søndagsgjæster: Kronprindsens, Prinds Valdemars og Siameserne.

Efter Taflet spurgte Overhofmarchallen: »Har De faaet Ordre, om De skal med eller ikke?« — »Nej, Excellence«. — »Men Gudbevares! Og Kongen gaaer ombord Kl. $7^1/_2$.« — »Ja, jeg veed det!« — »Kan De da i givet Fald tage med? Har De Deres Sager i Orden?« — »Kufferten staaer pakket, Excellence.« — »Naa, det var da godt. Men nu skal jeg nok faa det at vide. Jeg siger til Kongen, at jeg for alle Tilfældes Skyld har givet Dem Rejsepenge med.« Han stilede hen mod Kongen, og idetsamme kom Dronningen hen til mig og begyndte at tale om det urolige Vejr, og hvorvidt jeg kunde taale Søen. Formentlig skulde jeg altsaa med. Dog længe varede det ikke, saa kom Kongen hen og sagde: »Kapitain R., jeg har ikke tænkt at bede Dem gaa med til Lübeck. Pladsen paa »Dannebrog« bliver knap. De kommer 26 Mand stærk. De kan derfor godt blive hjemme; saa forsømmer De heller ikke Haralds Timer.« Dronningen smilede: »Ja, Touren bliver vist heller ikke saa behagelig. Blot de Smaa ikke skal komme til at lide for meget af den slemme Søsyge.«

Prinds Harald drilles af Prindsesse Ingeborg, da hun hører, at han ikke slipper for Timerne, hvad han jo saa smaat havde glædet sig til.

En Lakai med Ordre at møde til The. Hele den Kongelige Familie samlet. Kongen i Admiralsuniform. Majestæten bryder op. Jeg ud i Forværelset, hvor jeg træffer Prinds Valdemar, der er saa elskværdig at skaffe Besked, om jeg under Kongens Fraværelse skal blive paa Amalienborg. Kongen kommer ud: »Ja, Kapitain R., De bliver nok her, mens jeg er borte.« Følger Kongen og Prinds Valdemar tilvogns og ønsker lykkelig Rejse. Kongen siger mig venligt Farvel og paalægger mig at »hilse Dronningen og hele den kjære Familie.« Vender tilbage til Selskabet og udfører Ordren.

Prinds Vilhelm indbyder venligt til et Whistparti, men

Dronningen bemærker: »Nej, vor Regnskabsfører kan Du jo ikke tage fra os,« og vi tage saa fat paa Louen, der gaaer kvikt og muntert. Kronprindsen meget livlig. Vi tale om Store Bededagsaften paa Langelinie, da jeg mødte Kronprindsen i den tætte Menneskevrimmel. Han fortalte, at han lidt længere fremme maatte ned ad Skraaningen paa Vejen, skjønt der stod Politi for at hindre det.

Da Selskabet opløstes, sagde Dronningen: »Men troer Deres Kone nu, at De er taget til Lübeck, saa er det jo kjedeligt.« Jeg svarede, at jeg havde sendt hende Bud, at jeg var bleven hjemme. »Naa, det var dog godt.« »Ja, jeg spiser ude imorgen,« fortsatte Dronningen, »saa jeg fritager Kapitainen for Tjeneste imorgen«.

Tirsdag 17. Mai 1892. I Theatret med Livlægen. Saae »Drot og Marsk«. Fr. Bruun elendig som Erik Glipping, navnlig naar man engang har set Emil Poulsen i den Rolle. Kl. 8¾ stikker Controlløren Hovedet ind ad Døren: »Ordre fra Hds. Majestæt, at drikke The Kl. 9.« Dronningen havde en Del Hoste og klagede over ikke at have kunnet sove for den hele sidste Nat. Sørgeligt vilde det jo være, skulde Guldbruden blive ilde tilpas under Bryllupsfestlighederne. Men det sker forhaabentlig heller ikke. Det vil efter alle Solemærker blive sande Festdage ikke alene for vort kjære gamle Kongepar med hele deres store Slægt, men for hele Kjøbenhavn, ja for hele Folket. De To, der trofast have fulgt hinanden gjennem de mange Aar og altid staaet som et smukt Exempel for ægteskabeligt Samliv, ville med Guds Hjælp ogsaa nok faa en glad og solbeskinnet Guldbryllupsdag.

En af de Tilstedeværende yttrede til Dronningen: »Ja, »Berlingske« fortæller jo stadig, hvad der skal ske, og om alle de Gaver, der er undervejs, saa Ds. Majestæt vil jo slet ikke kunne blive overrasket over Noget.« »Nej slet ikke,« svarede Dronningen; »saasnart jeg i en Avis seer et Stykke med Overskrift »Guldbrylluppet«, vender jeg Bladet. Jeg vil ikke vide noget.« Comtessen fortalte desuagtet, at der fra Damer i Hertugdømmerne vilde blive sendt et kostbart bro-

deret Tæppe. »Hvor det er smukt,« udbrød Dronningen og sad en Tid taus med Taarer i Øjet. Mange Erindringer dukkede vist op ved at mindes de danske Kvinder i Slesvig og Holsten.

Lakajen bragte et Telegram fra Kongen, der mente at være her imorgen Kl. 11 Formiddag.

Atter et Telegram. Denne Gang fra Kong Georg, der mener at naa Lübeck paa Søndag. Man talte om de for Kongen gode græske Valg, ved hvilke Delyannis's Tilhængere sattes ud af Spillet. Dronningen glædede sig ubeskriveligt ved Tanken om at faa de to smaa Oldebørn (det græske og det engelske) med herop.

Comtessen er misfornøjet med den bebudede Festforestilling paa det kgl. Theater: En i Dagens Anledning forfattet Sang med Recitation, 1. Akt af »Hexen« og en tildels af P. Krohn arrangeret Ballet »Foraaret kommer«. Man kunde maaske have fundet noget bedre. I hvert Fald er »Hexen« med Dødningehovederne næppe en Guldbryllupsopera. Men mulig har man villet vise de Fremmede, at vi ogsaa have danske Componister.

Onsdag 18. Mai 1892. Telegram, at Kongen med Gjæster ikke ville naa Kjøbenhavn før Kl. 4 Eftermiddag.

Kl. 4 paa Toldboden. Lidt efter kom Dronningen, og nu gled »Dannebrog« ind til Bolværket. Derefter den almindelige Modtagelse, hvorpaa Vognene kjører frem. Ind i den første og afsted til Amalienborg, hvor jeg hjælper Kongen og Dronningen med deres Gjæster ud. I Forværelset præsenterer Kongen mig for Hertugen af Cumberland, der mindes mine Forgængere Güldencrone og Hoskiær. Derefter komme sex nydelige Børn med den ungdommelige Hertuginde i Spidsen.

Taffel Kl. 7. Hertuginden hilste venligt paa mig og mente at have set mig for 3 Aar siden, men at jeg dengang bar Skjæget anderledes. Det nyttede ikke, at jeg protesterede i sidste Henseende, og altsaa maatte jeg give tabt, hvilket jeg med Glæde gjorde overfor den milde, venlige Hertuginde, som jeg ikke tidligere har haft den Ære at være forestillet for.

Sad ved Taflet ved Siden af Lægen Dr. med. Lurtz. Overrejsen havde været meget stormfuld; alle Mand søsyge og han selv deriblandt; men han havde haft det store Uheld tiltrods for den største Tilbøjelighed ikke at kunne offre til Neptun af sit Indre. »Und es peint ja schrechlich.«

Efter Taflet spurgte Hertugen ud om Middelgrundsfortet. og Kjøbenhavns Landbefæstning. Han synes at nære stærke militære Interesser.

Torsdag 19. Mai 1892. Theaterchefen Kammerherre Fallesen tog mig i Negligé Kl. 9½, da jeg var ved at klæde mig om. Han vilde partout tale med Kongen om Repertoiret, der skulde ændres noget. Jeg gjorde lidt Vrøvl, men meldte ham da til Slut til Kongen, der slog en lille Passiar af med mig om Vanskelighederne ved alle de vordende Attacheringer til de mange fyrstelige Personer, hvoraf nogle »vare meget vanskelige og ømfindtlige« i det Kapitel. Kammerherren kom da ind og vendte vel fornøjet tilbage. Han betroede mig adskillige af sine Theatergenvordigheder navnlig ved den forestaaende Festforestilling. Jeg mente, at en Akt af »Figaro« havde egnet sig bedre end den bedrøvelige »Hex«, og det var han enig med mig om, »men Fru Keller vil ikke have Pagerollen; hun er for svær. Man vil le af hende, siger hun.« Kongen kom ind i Jourværelset, og Talen faldt da paa »den kjære Familie«, som det lod til, at Hs. Majestæt syntes ganske godt om, idet han dog satirisk bemærkede, at det var »tre sjældent elskværdige Døttre«. der præsenteredes Publikum.

Taffel Kl. 5½. Taffelmusik. Rørende at se Kongens og Dronningens Glæde over Børnebørnene. De smaa Cumberlændere: Marie Louise, Alexandra, Olga, Georg Vilhelm, Christian og Ernst August. Jeg sad ved Siden af Dr. Stern, der er Lærer for Hertugens Børn. Han fortalte, at Dr. Lurtz idag maatte blive hjemme, fordi han endnu havde Efterveer efter Sørejsen. Vi talte om det glade Wien og »an der schönen blauen Donau«, hvor jeg i Efteraaret 1884 tilbragte saa mange glade Dage.

Efter Taflet legede vi med de smaa Prindser inde i Jourværelset. Kongen og Hertugen kom derind. Jeg maatte paa Kongens Opfordring fortælle om de der posterede Faners Ælde og om »Statsraadsbilledet« fra 1877.

Hele den kongelige Familie med Gjæster i Theatret til »den kjære Familie«, der unægtelig morer bedre første end anden Gang.

Fredag 20. Mai 1892. Livlægen spiste Frokost hos mig. »Dronningen havde noget Hoste. Blot jeg kan faa det til at gaa over inden Guldbrylluppet. Men Dronningen er ikke saadan at kommandere til at være forsigtig og tage Hensyn til sig selv. Ej heller med varmt Undertøj.

Kongen gaaer med Uldtrøje inderst og er lettere at bevæge til at tage den Medicin, man skriver op. Man maa kun ikke ordinere Medicinen som noget, der er strengt nødvendigt. Jeg plejer at sige: »ja nu skal jeg skrive noget op til Ds. Majestæt.« Kommer jeg saa den næste Dag, siger Kongen gjerne: »Jeg har taget det, De skrev op. Det smager fælt« eller andet lignende. Men han bruger det dog.«

Güldencrone skulde have Audiens. »Har Kongen sagt noget?« spurgte han, da han gik ind. »Nej.« — »Ja, saa skal jeg fortælle Dem det, naar jeg har været inde.« Da han kom tilbage, fortalte han, at Kongen havde udnævnt Kapt. Boeck og mig til Dannebrogsmænd. »Kongen vilde ikke anderledes,« sagde han. »Men De maa endelig ikke sige, at jeg har sagt noget; thi da jeg kom ind, sagde Kongen i Talens Løb: »De har vel ikke sagt noget derom til Kapitain Rørdam.« Jeg maatte jo svare nej, da jeg kunde se, at Kongen saa gjerne vilde berede Dem en Overraskelse. Spørger Kongen Dem, maa De for Guds Skyld sige, at De intet har ahnet derom.« Iøvrigt kunde det kun hjærtelig glæde mig at høre, hvor kjønt vor kjære gamle Konge efter Güldencrones Udsagn havde talt om mig.

Overhofmarchallen kom. Vi talte om den dødssyge Udenrigsminister, der ikke synes ganske at falde i Løvenskiolds Smag. Men den brave Løvenskiold er ogsaa noget nervøs i

KONG CHRISTIAN OG DRONNING LOUISE
VED GULDBRYLLUPPET

disse Dage, hvilket ikke er saa forunderligt, da han jo har meget at tage vare.

Taffel Kl. 6. Jeg sad ved Siden af den lille cumberlandske Prindsesse Alexandra, en sød lille Pige. Det var en hel Fornøjelse at se hendes smaa Fingre tumle Kniv og Gaffel. Jeg konverserede hende paa Tysk om, hvad jeg nu mente, der kunde ligge en 8 Aars Prindsesse paa Hjærte. Vor Samtale morede aabenbart Dronningen og Hertuginden, der sad ligeoverfor. De nikkede flere Gange opmuntrende til hende, som vilde de sige: »Du skal ikke være bange for den fremmede Herre.« Om den lille Prinds Christian sagde Kongen: »Han skal være mit udtrykte Billede, da jeg var Dreng.« Tilvenstre for den lille Alexandra sad Prinds Georg Vilhelm og Marie Louise. Kun af Champagnen skjænkedes der ganske lidt i deres Glas, som de saa selv fyldte med Vand. Ellers maatte de lade sig nøje med Øl. Lille Alexandra skjænkede over, saa Vandet løb ned paa Dugen. Et bønligt Blik fra hende til Hertuginden besvaredes med et vist alvorligt Nik.

Efter Taflet kom Dronningen hen til mig og talte om deres 31 Børnebørn, om de 4, de havde mistet, og om de 2 Oldebørn.

Inde i Jourværelset sad Kongen med den lille Prinds Christian paa Knæet, mens Oxholm fortalte den lyttende Børneskare en lang tysk Historie. Efterhaanden samledes hele Selskabet derinde. Prinds Christian og jeg trak en Knallert af, saa Dronningen leende gyste derved. Sluttelig præsenteredes et Skilderi, der om Formiddagen var bleven sendt Kongen som Gave, og som forestillede Kongen i lyserød Garder-Uniform tilhest i en Skov af Mos og Lavarter. Gaven var sikkert velment, men udmærkede sig hverken ved Lighed eller Skjønhed. »Det kan hænge og pynte inde i Adjutantens Værelse,« sagde Kongen.

Saa slutter vel for denne Sinde Jouren paa det rare, hyggelige Amalienborg. Naar jeg næste Gang drager til Tjeneste, bliver det formentlig til Bernstorff. Guldbryllupsfesten vil da være forbi. Vorherre give, at det maa blive glade Dage for vort kjære Kongepar.

Lørdag 11. Juni 1892. Kl. 12½ Frokost paa Dronningens nye Ejendom, der ifølge Hds. Majestæts Ordre har changeret Navnet »Holgershøj« med »Bernstorffshøj«. Her bo de danske Hofdamer: Comt. Reventlow og Frk. Bluhme, (Frk. Oxholm Orlov og paa Bergmansdal), den engelske Hofdame Frk. Knollys, den cumberlandske Frk. Miltzgin, samt de to Russere Comtesserne Kutusoff. Nede i »Kavalerbygningen« (over Stalden) residerer nogle af de russiske og græske Prindser samt deres Lærere, blandt hvilke Dr. Stern. Oppe paa selve Slottet: Kongen og Dronningen, Kejseren og Kejserinden, Dronning Olga (Kong Georg er rejst), Prindsessen af Wales, Prinds Valdemar og Prindsesse Marie, Storfyrstinde Xenia, Prindsesserne Maud og Victoria m. fl. I den saakaldte »Dronningens Villa« (af Prinds Hans til Hæder for mig kaldet »Kapitainens Hus«) have efter Sigende over en halv Snes smaa Prindser og Prindsesser med deres Bonner og Jomfruer Husly. Paa Charlottenlund Slot boer Kronprindsens. Inde i Byen paa Hotel Phoenix Grev Kutusoff, tidligere Militær-Attaché i Berlin, der fulgte efter Fyrst Obolensky som Kejserens Reisemarchal, samt Hertugen af Cumberlands Intendant Heyse. Der er altsaa godt besat overalt.

Kl. 12½ spise Damerne og Herrerne Frokost paa Bernstorffshøj. Comtesse Reventlow agerer Værtinde, Adjutant du jour Vært. Efter Bordet nydes Cigarerne ude paa Verandaen. Der tales i forskjellige Tungemaal: Fransk, Tysk, Engelsk og Dansk. Comtessen elskværdig og venlig som altid.

Kl. 7 Eftermiddag: Middag sammesteds.

Man har det som Blommen i et Æg, men til de kejserlige og kongelige Herskaber ses ikke meget. For at spare de Audienssøgende for at gaa den lange Vej op til »Triangelen« og tilbage til Slottet har man meget fornuftigt indrettet det saaledes, at de kunne meldes til Hs. Majestæt af Tjeneren i Forgemakket. Adjutanten nyder derfor Landlivet i det Grønne, ryger et halvt Dusin Cigarer om Dagen, plejer sin Sund- og Magelighed og slumrer sluttelig blidelig ind, mens

Vinden suser i Lindetræerne udenfor, og Køerne brøle ovre fra Gjentoftes bugnende Kløvermarker.

Mandag 13. Juni 1892. Stillede Kl. 9½ paa Slotstrappen. Kort efter kjørte den lille Kabriolet med de bekjendte »Hvide« for Døren, og umiddelbart efter kom Kongen fulgt af Dronningen. Adjutanten gjør Honneur. »Vær saa god at sætte Dem op.« Som en Sylfide svæver Adjutanten over Vogntrinet og daler ned i det bløde Sæde. Et rask Smæld; Garden præsenterer Gevær, og rask trave de Hvide ad Kjøbenhavn til. »Hvem var de to Herrer?« spørger Kongen, »To af det russiske Politi, Ds. Majestæt.« Snart spørger Kongen om Et, saa om et Andet. Vi tale om de glade Guldbryllupsdage og om den smukke Stemning i alle Samfundsklasser. »Hvad synes De var smukkest i Folketoget?« »Studenterne med de grønne Bøgegrene.« — »Ja, det var ogsaa en nydelig Ide. Og saa Brandmændene og Postbudene.« Jeg mente, at det maatte have været anstrængende at staa de mange Timer. »Aaja,« svarede Kongen; »jeg kunde jo ogsaa nok mærke det bagefter, men det fortog sig snart.« Lidt efter sagde Kongen: »Jeg har ladet tilsige til Audiens idag en Deputation af Underofficererne; de havde jo deltaget i Hærens Gave. Men det var dog Synd, at de med deres knappe Lønning skulde give noget.« »De gjorde det sikkert med Glæde,« svarede jeg. »Hvormeget har nu hver af dem maattet give?« Ja, det kunde jeg ikke svare paa. Jeg fortalte Kongen, at Arbejderne paa den kongelige Porcelainsfabrik alle som een frivillig havde deltaget i Guldbryllupslegatet. Jeg kunde mærke, at Kongen ikke havde nogen rigtig Forestilling om, hvor almindelig Tilslutning Indsamlingerne havde fundet ogsaa nedad, og jeg fortalte ham derfor adskilligt, som var mig bekjendt, og som aabenbart glædede ham meget.

Vi kom forbi Strandmøllen, hvor Udgravningerne til den ny Frihavnsbane ere begyndte. Kongen spurgte, hvad det var, og jeg maatte da forklare, hvad jeg vidste derom. Vi talte om det frugtbare Aar, som det tegnede til at blive, og

om de gode Udsigter, som ogsaa meldtes fra Rusland, der iaar har lidt saa haardt under Hungersnød. Hurtig fløj de tre Kvarter, de hvide bruge for at trave fra Bernstorff til Amalienborg. Luften var sval uden at være kold, og Kongens Cigar brillant.

Da vi rullede over Amalienborg Plads, stode Vinduerne i Forgemakket fulde af Audienssøgende. Det vilde formentlig blive en varm Audiens efter den stærke Ordensregn ved Guldbrylluppet. Jeg spurgte, om Hs. Majestæt befalede, at de Audienssøgende kom ind Gruppevis. »Ja, lad os kun det,« svarede Kongen. Inde i Jourværelset stod Conseilspræsidenten og Overhofmarchallen, som derpaa begge stedtes til Audiens. Forgemakket var mer end propfuldt af Audienssøgende. Det vilde være umuligt at faa alle de Navne skrevne op. I en Fart lod jeg nogle Ark Papir med Blyanter henlægge i Forværelset og gav den der posterede Lakaj Ordre til at lade alle skrive sig, naar de kom ud fra Audiensen. Alle disse Mennesker stimlede sammen om den lille tynde Adjutant. »Jeg er Kammerraad Petersen.« — »Jeg vilde saa gjerne have Audiens; Hofjægermester Jacobsen, om jeg tør præsentere mig.« — »Troer Adjutanten, det bliver muligt idag?« — — »Jeg har et Kort fra Comtesse Reventlow. Vær saa artig. Det er mig uendelig magtpaaliggende. Jeg søger Vallø-Legatet« — — o. s. v. i en Uendelighed.

Mer end et halvthundrede Gange maatte jeg gjentage samme Remse, der lød paa, at de formodentlig vilde komme ind alle, da Hs. Majestæt havde tilladt, at jeg indlod de Audienssøgende gruppevis, og at jeg kun vilde anmode hver enkelt om at skrive sit Navn paa det i Forværelset fremlagte Papir. Saa tog jeg da fat, begyndende med tre Excellencer, derefter en Lehnsgreve, derpaa Hofchefen hos Kronprindsen Grev Moltke, saa Officererne af Hæren med General Koefoed i Spidsen, derpaa Kontreadmiral Schiwe i Têten for Søofficererne, saa alle Kammerherrerne en bloc o. s. v. o. s. v. — Allerede Kl. 12$^{3}/_{4}$ kunde jeg melde Kongen, at nu var der ikke flere. Ikke mindre end 160 Personer havde da været stedte for Hs. Majestæt, der ogsaa syntes at være lidt træt

af det stadig skiftende Billede af Ansigter i Dusinvis. »Er De ikke træt?« spurgte Kongen. Jeg løj ikke, naar jeg svarede »nej, Ds. Majestæt,« thi hele denne Forestilling morede mig saa meget, at de 1 3/4 Time fløj for mig som et kort Sekund. »Nu skal De gaa ind og tage Dem en forsvarlig Frokost,« sagde Kongen. Jeg takkede og bukkede. Men ak ve! Inde i Jourværelset stode endnu en fem, sex Plageaander, deriblandt Cabinetssecretairen, Intendanten m. fl., der vilde søge Kongen i Forretningsanliggender. Dem maatte Kongen ogsaa expedere, saa megen Gavn og Glæde har han næppe faaet af sin Frokost, thi næppe slog Uhret 1 3/4, før ind treen de to Berliner-Professorer Werner og Herder, der vare tilsagte til Audiens til det Klokkeslet. Werner, en af Tysklands bekjendteste Malere, fortalte med Begejstring om den storartede gjæstfri Modtagelse, de tyske Kunstnere havde faaet paa deres Besøg her i Kjøbenhavn. Den noget ældre Herder lyttede med Hørerøret i Øret til og nikkede uafbrudt bejaende til Kollegaens Udtalelser. De to Germaner beundrede »Statsraadsbilledet« og fandt navnlig Indenrigsminister Skeels Hoved fortrinligt. Werner havde for nylig haft en vanskelig Opgave: at male den tyske Rigsdags Aabning med Kejseren og henved 100 andre Personer, »alle Portrætligheder«.

Kongen lod mig kalde og bad mig føre de to Herrer ind i Havesalen, hvor de saa fik sig en lang Audiens paa henved en halv Time. Grumme glade vare de, da vi atter skiltes. En halv Snes Kommandørkors dinglede paa Werners hvide Manchetskjorte.

Paa Vejen hjem talte vi om de smukke »Hvide«. »Hvor gammel er den Nærmer?« spurgte Kongen Tjeneren. »Fjorten Aar, Ds. Majestæt.« »Saa kan den vel holde lidt endnu?« yttrede jeg. »Det bliver desværre ikke længe,« svarede Kongen. Vi kom derved til at tale om de 12 stolte sorte Hingste, Circus Schumann i denne Tid præsenterer, og Kongen fortalte da følgende pudsige Historie om de »tre dresserede Svin«, som en Clown fører frem: »Schumann gav Forestillinger i Rusland i en By, hvor Politimesteren hed »Gröszer«.

Da Clownen en Aften præsenterede sine tre velmæskede Firbenede, sagde han: Hier, meine geehrten Herschaften, habe ich die Ehre ein Schwein zu präsentieren, und hier ist noch ein, der gröszer ist.« Politimesteren foranledigede næste Dag Clownen med sine tre Svin udviste af det russiske Rige.« Kongen bad mig efterse Forholdene nede paa Bernstorffshøj, da man havde opsat et nyt Comfour nede i Kjælderen, og Dronningen havde lagt Mærke til, at den tilstødende Væg oppe i Spisestuen var saa varm, at man ikke kunde holde paa den. Man var bange for, at der skulde være Brandfare forbunden med det ny Arrangement. Med Hensyn til den saakaldte Dronningens Villa tillod jeg mig at tilraade, at der ikke brændtes Petroleum, men Olie i Lamperne, da Ild jo vilde udbrede sig med stor Hastighed i Træbygningen. »Men vore Petroleumslamper ere rigtig gode,« yttrede Kongen. »Jo, men man kan mod sin Villie komme til at vælte en Petroleumslampe, Ds. Majestæt.« »Ja, det har De Ret i; og nu ligge de mange Børn dernede.« Jeg var glad ved at have faaet givet denne lille Advarsel; thi det er for sent at tilkaste Brønden, naar først Barnet er druknet, og Kongen, der holder saa uendeligt af sine Børnebørn, vil nu næppe glemme at give Ordre om Petroleumslampernes Afskaffelse dernede. Iøvrig maatte jeg fortælle Kongen om, hvor rart vi havde det paa »Triangelen« og paa »Bernstorffshøj«, om vore Spisetider o. s. v. Ved at tale om de russiske Comtesser Kutusoff fortalte Kongen, at de begge havde været med ved den forfærdelige Jærnbanekatastrophe ved Borki. Den ældste havde faaet en saa alvorlig Contusion i det ene Ben, at hun havde været Patient et halvt Aar efter.

The paa Slottet Kl. 9½. Jeg stod ved Siden af Kapitain Arendrup, da Dronningen kom hen til os og venlig indlod sig i Passiar med os. Omsider trak hun en lille Æske op af Lommen og overrakte Arendrup Guldbryllups-Erindringsmedaillen. Hans Ansigt blev eet Solskin. Det er kjønt at se et Menneske blive rigtig glad. Saasnart Dronningen, der iøvrigt talte om de dejlige Guldbryllupsdage og bl. a. ogsaa om »den varme Væg« paa Bernstorffshøj, var gaaet, spurgte

Arendrup efter en Knappenaal, som jeg da ogsaa kunde trække ud af Vesten, smuttede ud i Forhallen og vendte et Øjeblik efter tilbage med Medaillen ved Siden af Ridderkorset. Min Medaille havde jeg allerede faaet Kronprindsens Fødselsdag, den 3. Juni, da jeg ovre i Forgemakket sammen med Baron Reedtz-Thott (nu Udenrigsminister) traf Dronningen. »Jeg har en lille Ting til Dem,« sagde hun, »hvis De vil vente paa mig, til jeg kommer tilbage.« Det var Medaillen. Nu i Aften fortalte Dronningen, at hun selv havde givet Tegningen til den. »Enkelte Smaating maatte min Datter hjælpe mig med,« yttrede hun.

Ogsaa Kejserinden, Hertuginden og Prindsessen af Wales talte jeg med. De vare saare venlige og elskværdige. Prindsessen saa ung og smuk ud som forrige Sommer paa Fredensborg. Hertugen af Clarences Død har jo været hende en uendelig Hjærtesorg, men udadtil sporedes intet. Ogsaa Kejseren kom venlig hen, gav mig Haanden og slog en lille Passiar af. Dronningen spillede »Halma« med den engelske Admiral Stephensen, medens Kongen spillede med sine tre Døttre; et smukt Firkløver! Inde i Værelset ved Siden af dyrkede de unge engelske, russiske og danske Prindsesser og Prindser Musikken, særlig Dansemelodier og lystige Smaa-Arier.

Efter at Konversationen havde gaaet livlig en Times Tid, serveredes Forfriskningerne. Hds. Majestæt var saa naadig egenhændig at anrette til mig en dejlig Portion Rosenborg-Jordbær.

Onsdag 15. Juni. Kl. 2½ kom Dr. Stern til mig ledsaget af Prindserne Georg Vilhelm og Christian. »Om det var mig belejligt at gaa med paa »Dyrehavsbakken«, som de gjerne vilde se, og som jeg iforgaars havde lovet ved Lejlighed at ville vise dem.« De smaa Prindser undersøgte nøje min Sabel og mine Photographier. »Det er hele min Familie,« forklarede jeg. »Nei, ikke den hele,« indvendte lille Prinds Christian skjælmsk, »for De mangler jo.« Ja, det var ganske rigtigt. Saa begav vi os da paa Vej. Vejret saae jo

just ikke lovende ud, mais enfin. »Om min Sabel var skarp?« »Om der var Blod paa den?« spurgte Prinds Christian bl. a. »Hvordan det gik Harald? Om han kunde sine Lektier?« Under livlig Samtale med de to smaa vakre Prindser gik Vejen hurtig op forbi »Vilvorde«, ind gjennem »den røde Port« og til Bakken. Tre Gange kjørte vi i Karoussel. Vi saae »Fiskedamen«. »Er hun rigtig?« spurgte de. Imidlertid begyndte det at regne, og da samtidig Kraftkunstnerne toge ſat inde i Teltet i Anledning af en Skoles Besøg, søgte vi Ly der og saae paa Forestillingen. Begge de to smaa Prindser klappede begejstret af de to 5 à 12 Aars gamle Akrobater, der gjorde allehaande Hundekunster. Endnu stærkere regnede det, da vi kom ud. Et Forsøg ovre hos »Mester Jakel« mislykkedes, da »Manden paa Grund af det daarlige Vejr først kom Kl. 6.« Endnu engang besteg vi en Elephant paa Karoussellen og snurrede rundt, mens Dr. Stern saae til. Klokken var bleven mange; vi maatte afsted, og heldigvis klarede Vejret, saa vi naaede hjem i god Behold, men 10 Minutter for sent efter Børnenes Spisetid. De var grumme glade for Touren og beklagede kun, »at Polichinel (Mester Jakel) havde svigtet.«

En Overraskelse var forbeholdt Selskabet. Kongen bad det træde ind i Spisesalen, hvor alt var gjort klart for Skyggetegneren, der for at underholde Selskabet var kaldt herud fra Tivolis Arenatheater. Hele Selskabet tog Plads paa de fremsatte Stolerækker, og efter at Kunstneren havde beklaget, at han ikke var det danske Sprog mægtig, tog han fat paa Fransk. Stor Moro vakte hans spisende Gæs, hans kjæmpende Hanekyllinger, Advokaten paa Talerstolen og »Stævnemødet«. Kejser Alexander lo, saa det rystede i Salen, og de Unge tiljublede Tryllemanden det velfortjente Bifald. Det hele medtog 25 Minutter, hvorefter jeg fik mig en lang Passiar med Hertugen af Cumberland om forskellige Udstillinger og om Forholdene i Amerika, som Hertugen syntes at have studeret grundigt, saafremt han ikke selv har været der. Hertugen synes i det Hele at være en overordentlig elskværdig og kundskabsrig Mand med mange Interesser.

Fredag 17. Juni 1892. Op som de andre Morgener Kl. 6½ for Kl. 7 at vandre til Charlottenlund at docere Mathematikkens Hemmeligheder for Prinds Harald. Vejret ikke det bedste, men dog altid dejlig forfriskende at komme ud i Morgenluften og faa Søvnen drevet ud af Øjnene. Om Natten var jeg bleven vækket at to Bogfinker, der sade i Linden udenfor og i den tidlige Morgendæmring sang med en Kraft, hvis Mage jeg aldrig har hørt. Der var formelig Elektricitet i deres sittrende Toneslag. Jeg havde Lyst til at tænde en Cigar og lytte til min Yndlingsfugl; men inden Lysten blev til Virkelighed, slumrede den lille »poetiske« Adjutant ind.

Lørdag 9. Juli 1892. Sammen med Løvenfeldt og mig søgte Viceadmiral Meldal Hs. Majestæt. Attacheret Kejseren af Rusland kom han for at bede Kongen om Tilladelse til at bære St. Annaordenens Storkors i Brillanter, som Kejseren havde givet ham igaar. Den elskværdige Admirals udtryksfulde Ansigt straalede omkap med den funklende Stjerne, som han halede frem fra Brystlommen og viste os, og som han vurderede til 6000 Kroner. »Det er jo et godt Kabinetsstykke,« yttrede Kongen. »Der er et Par Stykker til, som har den; men de har, saavidt jeg veed, sorte Stene i den.« Kongen hentydede derved til den ikke ualmindelige Praxis at retournere slige Brillantsmykker til vedkommende Jouvelerer og faa tilbagesendt en Pose Penge samt Ordenen med indsatte falske Stene. Sligt skal iøvrig ikke være stridende mod Conveniens.

Alle de Kongelige og Kejserlige er i Kjøbenhavn for at følge Kammerherre Lindholm, der forleden ved Frokosten paa »Polarstjernen« styrtede ned af Kahytstrappen og forslog sig saaledes, at han Kl. 9 samme Aften afgik ved Døden uden at være kommen til Bevidsthed. En rar, elskværdig Mand, med hvem jeg var sammen forrige Sommer paa Fredensborg, hvor han dengang laa som attacheret Prindsessen af Wales. De Kongelige have taget sig hans ulykkelige Død meget nær. Fra den tidligste Tid have de kjendt ham, idet han som ung Officer var Adjutant hos Dronningens Broder,

Prindsen af Hessen. Han tegnede smukt og havde megen Interesse for Astronomi. Man har sagt, ar det var en let Død, han fik, og at den kom under de Omgivelser, som han satte mest Pris paa at være blandt. »De Kongelige havde netop den Dag været saa venlige mod ham, talt med ham og vist, hvor megen Pris de satte paa ham. Frokosten var tilende. Stemningen glad og livlig. Han stod paa Trappens næstøverste Trin med sin Kaffekop, vilde gjøre en hilsende Gestus til Grev Danneskjold-Samsøe. Koppen glider; han vil gribe efter den, glemmer Trappen og styrter i — Dødens kolde Favn.«

Søndag 10. Juli 1892. Søndagen forløb med Venten paa Kejserens Afrejse. Først Kl. 4 kom der bestemt Ordre: »Kejseren rejser Kl. 6.« Fem Minutter i Sex kaldtes jeg til Telefonen. »Om Adjutanten mente, at Garden vilde kunne stille Kl. 7 paa Toldboden.« »Nej, det troede han rigtignok ikke, da det var Søndag og Mandskabet altsaa ikke samlet.« »Ja, saa fik det ogsaa være.« Jeg vilde dog nødig risikere samme Kalamitet, som da Kejseren kom inden Guldbrylluppet, at Garden drejede om fra St. Kongensgade, da Kejseren kjørte ind paa Toldboden.

Kongen og Dronningen fulgte alene de bortdragende Gjæster pr. Jærnbane fra Gjentofte til Kjøbenhavn. Briterne drage Vest paa, mens Kejseren og Kejserinden med Børn gik ombord paa »Polarstjernen« for at sætte Coursen mod Cronstadt.

Saa ere da de sidste Guldbryllupsgjæster dragne af Landet. En smuk, lykkelig Tid for vort kjære gamle Kongepar. En smuk Aftenrøde, der længe vil kaste sit Skjær over de To og alle dem, der have dem kjær.

Mandag 11. Juli 1892. Ordre, at Hs. Majestæt kjører Kl. 10. Dronningen og Prinds Valdemar stode nikkende paa Slotstrappen, da Kongen med et lille Smæld satte »de Hvide« i Gang. Hans Majestæt var som altid glad og fornøjet og talte om mange forskjellige Ting. Om Tomheden

paa Slottet efter de mange Gjæsters Bortrejse, om »den brave Lindholms« sørgelige Endeligt, der var gaaet Kongen nær til Hjærte; om de fælles Minder, de havde haft fra den tidlige Ungdomstid fra Rusland og andre Steder. Derved faldt ogsaa Talen paa den russiske Kejserslægt. Kongen fremhævede hos sin Svigersøn hans »gode Jugement« om de Personer, han kom i Berøring med, hans Glæde ved at være her i Danmark og hans Kjærlighed til de Unge. Hans høje kraftige Skikkelse og hans smukke, velklingende Stemme var en Arv fra Fædrene. Jeg mindes ikke, om det var hans Fader eller dennes Forgænger, om hvem Kongen fortalte, at han var berømt for sin smukke Kommandostemme og sin musikalske Sands. Fremdeles talte vi om den nuværende Kejsers ældre Broder, der døde i Nizza af Brystsyge. »Det var en stor Sorg for min Datter,« yttrede Kongen.

Inde paa Amalienborg var Audiensværelset fuldt. Jeg fik af Kongen Tilladelse til ligesom sidst at lade dem komme ind Gruppevis; men Kongen ønskede forud for hver Gruppes Indtræden at faa opgivet, hvem det var, der »nu kom ind«. Jeg maatte derfor tidt ind at give en lille Oversigt.

Klokken blev 1, og endnu var der adskillige Audienssøgende tilbage, deriblandt en Mængde Damer. Jeg meddelte Kongen det, og de fleste af Damerne fik da Foretræde, saaledes at Klokken blev henad halvto, inden jeg fik Ordre til at slutte Audiensen.

Imidlertid meldtes to Flensborgere, der kom for at overrække Kongen en Guldbryllupsgave fra danske Mænd og Kvinder i Flensborg. Efter at have meldt dem til Kongen talte jeg længe med dem inde i Havesalen. Et prægtigt gammelt Par, han — som Cabinetssekretairen senere fortalte mig — bekjendt bl. a. fra Krigen 1864, da han efter Kampen ved Sankelmark samlede alle de Vogne, han i en Fart kunde faa fat i, og drog med dem til Valpladsen for at bringe de Saarede til Flensborg, og hun, vel kjendt for sit danske Sind, der havde givet sig Udslag paa saa mange Maader, og som yderligere bekræftedes ved den Guldmedaille, hun bar i Dannebrogsbaand paa Brystet. Længe talte jeg med de gjæve

Sønderjyder, thi Kongen havde Bud i Byen efter nogle af sine Photographier, som han vilde forære dem, naar han modtog dem. Mens jeg talte med dem, og de fortalte om Sønderjyderne og deres haarde Kamp under Tyskens Aag, var det, som hørte jeg tone »den tappre Landsoldat« og »Slummrer sødt i Slesvigs Jord«. Jævnt og bramfrit fortalte de, og stærke vare deres Følelser ved Tanken om et Øjeblik at skulle staa for ham, der for dem repræsenterede deres rette Fædreland — Danmark. Da Kongen aabnede Døren til sine Værelser, trak jeg mig tilbage. En lang Stund talte de Tre sammen. Da de kom ud, vare de begge stærkt bevægede. Jeg kunde se, at de havde grædt. Men der var Glans over de to gamle Ansigter. Vi trykkede hinandens Hænder, og stille vandrede de afsted. Brave, trofaste Sønderjyder! Hvad den ældre Slægt vel næppe faaer at se, kan maaske en yngre Slægt opleve. Kun Een raader.

Snart efter rullede vi atter ud gjennem Porten.

De Hvide vare aabenbart glade ved at skulle hjemad. Den Nærmer gjorde mange Kabrioler, der noksom viste dens Higen efter at naa Bernstorffs Høhæk.

Ret som de travede ud ad Strandvejen, kom en sød lille Pige paa c. 1½ Aar trillende ud paa Vejen fra et Hus. Hjærtet fløj op i min Hals, men med en beundringsværdig Snarraadighed fik Kongen de vælige Gangere i Skridt. Vogntrinet rørte næsten den Lilles Hoved. Men hun saae smilende op til os, det lille Skind. Den, der ikke forstaaer Faren, skjælver jo heller ikke for den. Men Kongen tilraabte det Kvindemenneske, der stod og vaskede ved Huset, et tordnende: »Saa pas dog paa Barnet!« Denne lille Begivenhed optog os selvfølgelig stærkt. Den gode Madam, eller hvad hun nu var, maatte love, at Kongen saa hurtig tabte hende af Syne; thi ellers havde der vist vanket en ordentlig »Omgang«.

Onsdag 13. Juli 1892. Taffel Kl. 6. Conseilspræsident Estrup indbudt. Jeg sad ved Siden af ham ved Bordet. Meget livlig Konversation om de for Tiden udstillede Guldbryllups-

gaver, blandt hvilke jeg for mit Vedkommende foretrækker Godsejernes kostbare og kunstindustrielt udførte Sølvopsats, samt om Høstudsigterne saavel som om den sig nærmende Cholera. Estrup bemærker: »Meget værre end Choleraen er Mund- og Clovesygen i Hamborg.« Jeg benægter det, men han fastholder sin Mening.

Paa Bordet pyntede den nydelige Sølvopsats, som i Mandags overraktes Kongen fra Danske Mænd og Kvinder i Flensborg. En Sølvvase, der paa Forsiden bærer Inskriptionen: »Fortid, Nutid, Fremtid.« En dejlig Sølvbouket af danske Sædarter (Rug, Hvede o. s. v.) fylder Vasen. Den vakte megen Beundring.

Kongen, der sagde, at det egentlig gjorde ham ondt at skulle forlade Bernstorff, ret som Somren syntes i Færd med at komme, tømte bl. a. et Glas paa, at han ved sin Hjemkomst maatte gjenfinde sine Gjæster her ved Bordet — ogsaa de Herrer Kapitainer — glade og raske. Herpaa svarede Prinds Vilhelm med kjønne, hjærtelige Ord, der sluttede med »Haabet om at se vor kjære Konge og Dronning vende tilbage styrkede og oplivede af Rejsen.«

Prinds Hans, hvem jeg ved Afrejsen kjørte med, og som skal følge Kongen til Wiesbaden, fortalte bl. a. om sit Ophold for et Par Aar siden ved Marienlyst Badested og om alle de Bekjendtskaber, han der havde gjort; om den hjærtelige Afsked ved Afrejsen, og hvorledes han havde tilraabt Forfatteren Herman Bang, der stod bukkende i sit Vindu, et »Farvel Herman!« — idet han i Øjeblikket ikke kunde erindre Efternavnet, hvilken lille Begivenhed — som rimeligt er — havde vakt megen Munterhed blandt Badegjæsterne.

Ved »Nordre Toldbod« laa »Dannebrog« parat med Dampen og de elektriske Lanterner oppe. Trods given Bestemmelse om, at »officiel Afsked« ikke fandt Sted, vare mange af »det bedste Selskab« mødte. Jeg holdt mig saa langt i Baggrunden, at jeg ikke fik sagt Farvel. Hellere for langt bagud end omvendt; men gjerne havde jeg dog ønsket vort gamle Kongepar en lykkelig Rejse.

Saa ringede Skibsklokken; Tovene kastedes los, og under Hurraraab strøg »Dannebrog« fra Bolværket.

Fredag 15. Juli 1892. Efter Taflet røg Oberstlieutenant Søltoft en Cigar hos mig nede i Hofchefens Have. Han talte om sin nuværende Stilling og fortalte flere Historier fra Frederik den Syvendes Tid. Som Chef for det skaanske Husar-Regiment deltog Frederik VII i en Maneuvre under Carl XVtes Commando. Regimentet fik Ordre til at indtage en Stilling, som Frederik VII mente var for exponeret for Fjendens Artilleri. Han henledte Carl XVtes Opmærksomhed herpaa, men denne fastholdt sin Ordre. Efter Maneuvren, da Carl XV red ned langs Fronten af Afdelingerne, og disse hilsede ham med det befalede: Gud bevare Kongen! hørtes ikke en Lyd fra de skaanske Husarer. »Hvorfor hilser Dine Folk mig ikke paa sædvanlig Vis?« spurgte Carl XV. »De ere alle skudt ned!« svarede Frederik VII.

The Kl. $9^1/_4$. Jeg sad ved Siden af Prinds Harald, der nu synes ganske frejdig ved Examenstanken. Morgendagen drøftes: jeg mener, det vil gaa Prindsen godt i Mathematik, blot han tager Sagen roligt.

Da jeg kom, sagde Kronprindsen: »Jeg skal hilse Dem fra Kongen. Det gjorde ham ondt, at han ikke fik sagt Dem Farvel paa Toldboden.» Denne Hilsen fra vor kjære gamle Konge glædede mig meget.

Taler med Kronprindsessen om de nuværende mindre gode Forhold i Norge. Jeg mente, at en Splittelse i Unionen stillede sig meget forskjellig, naar man saae den fra et svensk eller dansk Standpunkt o. s. v. Kommer derved ind paa Spørgsmaal om de nuværende europæiske Alliancer, særlig Triplealliancen kontra Rusland—Frankrig. Udenrigspolitik interesserer Kronprindsessen meget.

Lørdag 16. Juli 1892. Melder mig fra Kl. 10.

Kl. 2 tilbage paa Charlottenlund for at holde Examen. Professor Bloch fra Metropolitanskolen giver Spørgsmaalene og Karaktererne. Tilstede: Kronprindsen, Kronprindsessen,

Prinds Vilhelm, Prindsesserne Louise, Ingeborg og Thyra, Kapitain Bull og samtlige Lærere. Da jeg fik Papiret, hvorpaa Prof. Bloch havde opskrevet Spørgsmaalene, hviskede Prinds Harald: »Uf! De er vist svære.« Jeg beroligede ham med et sagte: »Saa lette som Fod i Hose,« og saa gik vi paa dem. Nydeligt klarede han sig baade i Algebra og Geometri; ikke slet saa godt i Physik. Professor Bloch udtalte, at Mathematikken syntes at ligge godt for Prindsen, og gav ham »ug« i Algebra og »mg« i Geometri.

Derpaa examineredes han i de øvrige Fag (i Historie Tidspunktet 1700 i Norden og derefter Begivenhederne 1660). Havde jeg ikke selv læst med Prindsen og altsaa kjendt hans Evner, vilde jeg være bleven forbauset over hans Præstationer i det hele taget.

Professor Bloch udtalte sluttelig, at efter hans Mening havde Prindsen udviklet sig meget i det forløbne Aar. Denne Udtalelse glædede mig meget paa Prindsens og hans Forældres Vegne. Og selv var han, det rare, elskværdige unge Menneske, saa glad, at det var helt rørende.

Efter Prøven bødes Forfriskninger om.

Lørdag 6. August 1892. Taffel Kl. 5½.

Prinds Christians Vel ligger aabenbart Kronprindsessen ganske overordentlig paa Sinde; Hendes kgl. Højhed yttrede, at det var hendes Haab, at han, naar han kom tilbage fra Jylland (Aarhus), vilde gjennemgaa Officerskolens Stabsafdeling. Talte ogsaa om Prinds Haralds Fremtid som Husarofficer, der jo er hans Ønskers Maal.

Efter Theen Kl. 9¼ en hyggelig Aften. Samtalen faldt paa Professor Sibbern, der om Somren tog sin ene Galosche af og holdt den for Øjnene som Solskærm.

Da Prlt. Engelbrecht og jeg nød vor Cigar ved Laagen, kom Kronprindsen hen til os. Talen faldt paa den ny Traverbane, som Kronprindsen for nylig havde besøgt. Da de kom ind paa Banen, opdagede han paa den Tribune, der var forbeholdt de Kongelige, nogle højryggede Stole med Svinelæders Betræk, som han kun altfor godt gjenkjendte fra en

tidligere Begivenhed. En Kirke skulde indvies, og de Kongelige overværede Ceremonien. Da Kronprindsen omsider rejste sig fra den ny statelige Stol, man havde placeret ham paa, gav det et formeligt Knald, og alle de forgyldte Snirkler vare fra Stolesædet overførte paa hans lyseblaa Benklæder. Det var de samme Stole, der nu havde faaet Plads paa Traverbanen, og uvilkaarlig skjalv det i ham, da han saae den gamle Bekjendt med den halvcirkelformede udviskede Figur paa Sædet.

Mandag 8. August 1892. Kjørte Kl. 9½ med Kronprindsen ind til Amalienborg.

Blandt andre Audienssøgende den udmærkede Skolerytter Fillis (Circus Schumann), der overrakte Kronprindsen et af ham forfattet Værk om Hestedressur, samt Direkteuren for den i disse Dage ankomne Beduinertrup, der vilde anmode Kronprindsen om at beære en af Forestillingerne med sin Nærværelse. Det morede mig at snakke med bemeldte Direkteur, en Berliner og ægte Geschäftsmand, der fortalte, hvorledes han nu efter endt Saison her sendte hele Beduinertruppen med sine Kameler hjem til Kairo for ved Foraarstid atter at lade den retournere til Tournée i Europa og formentlig Amerika (Verdensudstillingen i Chicago).

Da vi kjørte ind, spurgte Kronprindsen, om jeg vilde følge med paa en Inspectionsrejse til Aarhus. »Vi rejser imorgen Eftermiddag Kl. 6 og ere hjemme igjen Fredag, senest Lørdag.« Jeg takkede underdanigst.

Kl. 2 Statsraad.

Tirsdag 9. August 1892. Efter at have nydt en hastig Dejeuner steg vi Kl. 5 til Vogns for at begynde Aarhus-Touren. Jeg kjørte i bageste Vogn med Prinds Harald og Frøken Wimpffen. Prinds Harald græd sine modige Afskedstaarer, da han sagde Prindsesserne Ingeborg og Thyra Farvel, og et godt Stykke naaede vi ned ad Strandvejen, inden han blev lidt trøstet. De tre danner ligesom et Kløverblad, og det var jo første Gang, at han saaledes skulde bort fra dem

for flere Dage. Denne lille Episode vidnede atter om hans gode, trofaste Sind. Men alt som vi nærmede os Kjøbenhavn, tog Tanken jo uvilkaarlig Flugt mod Aarhus og alt, hvad han der skulde opleve paa sin første Rejse udenfor Sjælland.

Kl. 6 ombord paa »Dronning Lovisa«, et af det forenede Dampskibsselskabs Skibe, der iøvrig havde en Masse andre Passagerer ombord. Vejret skyet med Ruskregn. Jeg var omkring med Prinds Harald og viste ham alle Skibets Mærkværdigheder: Maskine, Kompas o. s. v. Kl. 8 udfor Kronborg, hvorpaa Theen og Aftensmaaltidet serveredes. Stemningen meget livlig. Man attakerede rask og energisk det »kolde Bord« for eventuelt at have noget at give af.

Kapt. Bull faaer ondt, og Prindsesse Louise er strax rede med sine Draaber. Kl. 10 ere de Fleste til Køjs, men oppe i Kapitainens Bestiklukaf, der venlig er stillet til Disposition, nydes endnu adskillige Cigarer og Cigaretter.

Kronprindsessen fortalte om sin Fader Carl XV, hvormeget han led, inden han døde. Flere Gange var han bleven opereret for sit Onde, Mavekræft. Syg og elendig vendte han tilbage fra Tyskland, hvor han var paa Rejse, men naaede kun til Malmø. Det havde været hans sidste Haab dog at kunne dø i Stockholm; men det skulde nu ikke ske. Kronprindsessen, der jo dengang alt var gift, vilde have taget over til ham, men han havde bedt hende pr. Telegram vente med at se til ham, til han havde naaet sit kjære Stockholm, og hun fik ham da ikke at se, hvad der naturligvis havde været en stor Sorg.

Onsdag 10. August 1892. Selskabet, med Undtagelse af Kronprindsen, oppe, da jeg kom paa Dækket. Mange Mennesker i Land. Men al officiel Modtagelse iøvrigt frabedt. Prinds Christian kom ombord. Derpaa gaaer det afsted til Hotel Royal.

Kl. 10 inspicerer Kronprindsen 14de og 20de Bataillon, hvorpaa Kasernerne beses. Vejret henrivende.

Inde i Domkirken, hvor Orgelet præluderer smukt og

højtidsfuldt, da Kronprindsen og Kronprindsessen træde ind.

I Prindsesse Carolines Asyl, hvor alle de smaa Børn synge en Psalme (»Dejlig er Jorden«) og en Fædrelandssang for os. Mange smaa søde Ansigter. Saa troskyldigt og upaavirket synge de deres Sange.

Efter et Besøg i Haandværkerforeningen hjem til »Royal« og Taffel $6^1/_2$. En Snes Gjæster indbudte. Oberst, nu Udskrivningschef Krøyer fortæller mange Smaahistorier fra den Tid, da han var Adjutant ved den Bataillon i Nyborg, ved hvilken Kronprindsen umiddelbart før Krigen 1864 gjorde Tjeneste. Om en pludselig Ordre fra Frederik VII, at Kronprindsen skulde kommandere Bataillonen ved Maneuvrerne i Slesvig. Fremhævede Kronprindsens elskværdige Character og gode Hjærte.

Torsdag 11. August 1892. Kl. 10 inspicerer Kronprindsen 3die Dragonregiment, ved hvilket Prinds Christian for Tiden gjør Tjeneste. Prindsen præsenterer sin Deling overordentlig smukt; har en ualmindelig god Kommandostemme og tumler sin Ganger flot foran Fronten. Kronprindsessen, Prindsesse Louise og Prinds Harald, der vare med til Inspiceringen, havde Grund til at være stolte paa Sønnens og Broderens Vegne.

Hos Ritmester Rothe bødes en lille Forfriskning, inden vi forlod Artillerietablissementet, hvorpaa det militære Sygehus toges i Øjesyn.

Ved Frokosten Kl. $1^1/_2$ var Conseilspræsidentens Hustru tilstede.

Røg min Cigar nede i Vestibulen, da jeg ude i Porten opdagede en Bondekone, der nærmer sig mig nejende i dybeste Ærbødighed. »Om det var Kronprindsen?« Nej, det var det da ikke, men hvad hun ønskede at tale med Kronprindsen om? »Ja, seer De, Hr. Adjutant, det er jo mig, der sendte Kongen og Dronningen de Kaniner til Guldbrylluppet, og nu har jeg jo tænkt, at det kunde more de Kongelige at see, hvordan jeg seer ud.« Unægtelig morede det mig at staa Ansigt til Ansigt med Moderen til bemeldte smaa hvide

Tøjkaniner, som flere Gange efter Guldbryllupsdagene vare Gjenstand for Omtale ogsaa fra Majestæternes Side, idet man ikke ret kunde blive klog paa, hvad Giverinden havde tænkt sig dem anvendt til. Da Guldbryllupsgaverne senere udstilledes i Industriforeningen vakte den store Hatæske med de hvide Kaniner atter Opmærksomhed. Jyden er født Forretningsmand. Det viste sig ogsaa her.

»Det var galt med det ene Øre.« Det havde kostet mange Penge. Hun drog Tørklædet til Side for at vise sort paa hvidt for, at hun talte sandt. Jeg viste hende op til Kapitain Bull.

Kl. 3 Besøg i det gamle Kloster. Smukt at se Kronprindsessens Deltagelse overfor en gammel sengeliggende Kone. Hvor var hun glad, den Gamle, ved at holde Kronprindsessens Haand. Der kom Solskin over det gamle rynkede Ansigt. To Kvindehjærter forstod dog hinanden bedst. Man fornam det ret, baade paa Spørgsmaalene og paa Svarene.

Besaae det ny opførte Guldbryllupsasyl, hvor Børnene havde Ferie.

Senere paa Amtssygehuset. En Mand paa 60 Aar havde faaet sit ene Ben amputeret, men smilede desuagtet glad og fornøjet.

Paa Fattiggaarden en gammel blind Kone, der, da Kronprindsen ønskede »Lev vel, til vi ses igjen,« svarede: »Det bliver med Guds Hjælp sidste Gang!« Hun hang aabenbart ikke meget ved Livet, og dog vil det maaske gaa hende som Brændehuggeren.

Gik om Aftenen en Tour langs Havnen. Mange Mennesker paa Benene. Aarhus er tydeligt nok Jyllands Hovedstad. Den har sine Pengematadorer, sine Promenader, sine Stjerner paa Asfalten, Sporvogne o. s. v. o. s. v. og har nu ogsaa faaet sine Arbejderkvarterer.

Fredag 12. August 1892. Kl. 10 besaaes Jærnbanens Centralværksteder, der var i fuld Virksomhed. En Arbejder overrækker Kronprindsessen en Rose. Prinds Christian paastaaer,

at han kan knække en Stang Aluminium; det lykkes ham ogsaa at bøje den under en ret Vinkel, og havde kun Tiden tilladt det, var hans Energi ogsaa nok gaaet af med Sejren.

Kjørte derfra en dejlig Tour til Marselisborg, hvor Indenrigsminister Ingerslev havde indbudt Kronprindsen til Dejeuner. Storslaaede romantiske Omgivelser, men en tarvelig Hovedbygning, der med sine smaa Ruder minder mest om en Præstegaard. Foreløbig lægge to Kirsebærtræer, et med sorte og et med gule spanske Bær, fuldstændig Beslag paa de unge Prindsers og Prindsessers samt min Opmærksomhed. Excellencen havde ondt ved at faa os til Bords, men glædede sig iøvrigt over den Gunst, hans Bær nød. Flot Traktement. Hans Søster Enkefru Bülow var Værtinde. Efter Bordet en god Cigar med en Kop Mokka ude paa Verandaen, hvorpaa Hjemvejen til »Royal« tilbagelægges i bedste Velbefindende.

Kl. 6 Taffel. Den rare venlige Oberst Neergaard, hvem jeg altid mindes med Beundring fra Lejren ved Hald 1874, sad paa den anden Side af Prinds Harald. Det fornøjede mig at høre ham tale saa livligt med Obersten, der drak et Glas med ham qua vordende Husarofficer.

Kl. $11^1/_2$ kjørte vi til Dampskibet »Dronning Lovisa«. Alle Gader ned til Havnen var illuminerede, Domkirken oplyst, Husene smykkede med Flag og Blomsterguirlander. En umaadelig Menneskemængde var paa Benene. Kun Fod for Fod kunde vi kjøre gjennem dette Menneskehav, og endnu værre blev det, da vi naaede Havnepladsen. Skibene laa pyntede med kulørte Lamper, hist og her et Transparent. Nu og da dundrede Hurraraabene. De røde Kudske og Lakajer ragede op over Mængden som straalende Nelliker. Omsider naaede vi ombord. Kronprindsessen og Prindsesse Louise stod med Favnen fuld af de skjønneste Bouketter, en sidste Hyldest fra det loyale Aarhus. Inde fra Land udbringes et »Længe Leve vort elskede Kronprindsepar!« der ledsages af tordnende Hurraer. Kronprindsen træder frem paa Falderebstrappen og tolker i smukke og hjærtelige Ord sin Tak! Atter sittrer Luften af Hurraraabene. Kronprindsessen omfavner og kysser Prinds Christian til Farvel, Tovene kastes los, og under »Kong

Christian stod ved højen Mast« skyder Snækken fra Land, mens Menneskehavet derinde sender sine Hurraraab efter de Bortdragende, og Blaalysene straale omkap med Raketterne og »Guldregnen«, der opsendes fra Land og besvares fra Skibet. Jeg stod ved Siden af Kronprindsessen, der var stærkt bevæget. »De undrer Dem maaske ved at se mig saadan,« yttrer hun med sittrende Stemme; »men jeg holder saa forfærdelig af den Dreng (Prinds Christian) og blev saa bevæget ved at høre dem spille »den tappre Landsoldat« og se dem sænke Fanerne for ham, da han kom ombord.« Det forstod jeg saa godt; en øm og kjærlig Moders Følelser for hendes Børn rører ved noget af det bedste i Menneskehjertet; thi, som der saa smukt staar i Sangen: Hjertet ved, Kjærlighed er det fagreste Træ i Lunden.

Kl. 9 i Land ved Kvæsthusbroen, hvor jeg meldte mig fra med en underdanigst Tak for den rare, fornøjelige Uge.

Lørdag 27. August 1892. Meldte mig Kl. 10 paa Charlottenlund.

Taffel Kl. $5^1/_2$. Prinds Carl kommer hjem efter endt Kadettogt og har nu en otte Dages Ferie, som han nyder med Velbehag. Fortæller om Livet ombord. Kadetterne spise i Kahyt sammen med Officererne. Fra de Sidstes Bord trænger Lugten af Suppe, Steg og Jordbær til Kadetbordet, hvor Øllebrøden og Klipfisken serveres. Lige haard nok at gaa paa! Man maa beundre Prindsens Evne til at finde sig i ganske samme Tilværelse som de andre Kadetter. En Sidemand bemærker: »Det maa han jo.« Jeg svarer: »Det er lettere sagt end gjort. Var jeg Prinds, vilde jeg vist gjøre Vrøvl. Hvad vilde De? Øllebrød og Klipfisk, naar man er vant til henved en halv Snes Retter Mad og diverse delikate Vine. Mon De vilde lade være at rynke paa Næsen?« Han tier og samtykker aabenbart. Desto mere respekterer jeg Prindsen.

Mandag 29. August 1892. The Kl. 9. Kronprindsessen fortæller, hvorledes Prindsesse Louises Tid skal gaa i

den kommende Vinter; ialt 15 Timer til ugentlig Undervisning i Sprog, Litteraturhistorie, Historie, Sang og Musik. Nu og da gaaer hun ogsaa lidt med i Kjøkkenet og lærer at lave Mad. »Det gaaer jo her hos os, da vi ikke have Kok, men kun kvindelig Betjening i Kjøkkenet. Jeg holdt som Barn frygtelig af at lave Mad, men vi havde naturligvis Kok, saa jeg kunde jo ikke være dernede. Jeg havde mit eget lille Komfur med alt Tilbehør, indrettet til rigtig Indfyring. Hvor har jeg tilbragt mange — mange Timer ved det.«

Tirsdag 30. August 1892. Kl. 12 kjørte med Kronprindsen til Strandmøllen for at lykønske fhv. Fabrikant Drewsen og Hustru, der idag fejre deres »Jærnbryllup«, den 70aarige Bryllupsdag.

En talrig Slægt var samlet i det gamle Drewsenske Hjem. Udenfor Huset Flagstænger med Blomsterguirlander. Man var aabenbart glad ved Kronprindsens Besøg, der var et nyt smukt Bevis for, hvor varmt vort Kongehus' Hjærte slaaer for os alle. Det lød kjønt, da Kronprindsen ved Afskeden med de to Gamle, der stode omgivne af en stor Slægt-Kreds i 1ste, 2det og 3die Led, sagde paa sin smukke hjærtelige Maade: »Jeg ønsker ret Vorherres Velsignelse over dette Hjem.« Man bad mig medtage til Kronprindsen et Photographi af Jærnbrudeparret som unge, og som de nu se ud. Vi studerede det paa Vejen hjem til Charlottenlund. Ude i Sundet gav Prinds Valdemar ombord paa sin Kanonbaad Salut til Ære for Brudeparret. Brudgommen 92, Bruden 87 Aar.

Onsdag 31. August 1892. Taffel 5½. Cabinetssekretairen indbudt. Man taler om den forestaaende Quarantainelov mod Choleraen, der vistnok med Rette menes at ville virke beroligende. Et Brev fra Prinds Christian i Aarhus skildrer Stemningen derovre som trykket, hvilket ikke er saa forunderligt efter Etatsraad Walters og en af hans Ligbæreres Død.

The Kl. 9. Da Prlt. Knuth og jeg efter en Spadseretour ved Stranden gik op til The, var det bælgmørkt. Komne ud

paa Ridebanen, omsværmes vi af flere smaa sorte Skikkelser. Vi vare fordybede i en Conversation, da en af Skikkelserne løber helt ind mellem os. Jeg saae alt i Tankerne Knuth slaa en Kuldbøtte over vedkommende og udbryder: »De træder paa det Barn der,« da der i det samme høres en stormende Latter. Det var hele den kronprindselige Familie, der efter Kjøretouren m. v. havde været en Tour ved Stranden, og hvis yngste Medlemmer nu vilde prøve Mors' Sønners Løvemod i Ravnemørke. Tableau! Almindelig Henrykkelse! Vi vandre da sammen op ad den lange Allé, fra hvis Baggrund Lygterne ved Slotstrappen sende indbydende Vink, mens en rød Lakaj viser sig som et sort Skyggebillede i Fløjdørens stærkt belyste Aabning. Theen serveres, og Konversationen gaaer som altid hyggeligt og rart, til Klokken slaaer 10.

Torsdag 1. September 1892. Kjører Kl. 10 med Kronprindsen til Amalienborg. Tage undervejs Professor Ipsen op. Kun een audienssøgende.

Kl. 1½ Statsraad. Samtlige Ministre tilstede. Justitsministeren gjennemstuderer for sidste Gang det Papir, der nu blot venter paa kongelig Approbation. Efter en halv Times Forløb ringes; altsaa nu forbi og lidt efter Afsked med d'Herrer. Den omtalte Lov underskrevet og Cantonnementsøvelserne i September opgivne.

Kronprindsen kommer ud til mig: »Ja, Kapitain Rørdam; De kan gjøre Regning paa en Time. Kan De naae hjem, vil man dog vist blive glad i Deres Hjem ved at se Dem.« Ja, jeg takker jo saa mange Gange, sætter det lange Ben foran, kommer hjem, træffer alle glade og raske og er atter tilbage fem Minutter, før vi skal afsted.

Tilbage til Charlottenlund, hvor der er Taffel Kl. 5½. Prindsesse Louise bliver maalløs, da hun ser Kronprindsessen i nedringet Dragt, og hun selv er højhalset; men Kronprindsessen forklarer, at hun alt er paaklædt til Theatret, hvor Prindsesse Louise ikke skal med. »Da jeg saae Mama nedringet, troede jeg jo, der skulde være Statsraadstaffel,« forklarede hun. Hvorfor Prindsesse Louise ikke skulde med til Premi-

èren i det kongelige Theaters Sæson, forklarede Frøken Wimpffen. Forældrene vilde altid først have set et Stykke, inden de Unge kom med, et Princip, som man kun maatte ønske, at alle Forældre fulgte.

Fredag 2. September 1892. Efter Frokosten besaae jeg med Gartner Frederiksen Slottets Driverier. Navnlig Vinhusene fik Tænderne til at løbe i Vand. De fire mindste Prindser og Prindsesser kom til og fik en stor Klase til Deling. Ved Taflet drak Kronprindsen et Glas med mig: »De begyndte og slutter ogsaa.« Prindsen hentydede dermed til Kongens bebudede Komme imorgen. Dog næppe sandsynligt, at Kongen gaaer i Land imorgen, da han udentvivl vil holde de Quarantainebestemmelser, som nu overhovedet gjælde for alle Rejsende syd fra.

Efter Taflet ind med Kronprindsen for at faa de to Skrivelser underskrevne. Prindsesserne Ingeborg og Thyra fulgte bagefter for at udfinde, om der var Sandsynlighed for, at »Harald skulde med til Beriderne« iaften. Da Kronprindsen yttrede: »Nej, Harald maa helst blive hjemme at læse Lektier,« tillod jeg mig at bemærke, at jeg ikke troede, det vilde genere for Mathematikkens Vedkommende, og Resultatet blev da, at han kom med, til stor Glæde for »Trekløveret«.

Kjørte i forreste Vogn med Prinds Carl, der er et rigtig elskværdigt og underholdende ungt Menneske. Man mærker de gode Følger af Samlivet med Kammerater. Livlig, mange Interesser, en sund god Dømmekraft; fortæller kvikt. En vældig Storm føg Strandvejens Grus ind til os. I Circus de sædvanlige Badutspring m. v.

Kjørte hjem i stærk Regn. Større Ildebrand ude paa Lyngby Vejen. Sagdes at være Galle & Jessens Chocoladefabrik. Prinds Harald og flere af de Unge paastod, at de kunde lugte den brændte Chokolade.

Lørdag 3. September 1892. Melder mig fra Kl. 10, afløst af Kapt. Boeck. Kronprindsen gjorde Kommers med den brændte Chokolade, de Unge saa tydeligt havde mærket

igaar Aftes, da det havde vist sig at være nogle — Halmstakke, der vare gaaede op i Luer.

Lørdag 17. September 1892. Paa Bernstorff Kl. 9½ og meldte mig Kl. 10 tilligemed Oberstlieutenant Løvenfeldt, hvem jeg afløste.

Kongen saae lidt træt ud, syntes det mig, men var ellers mild og venlig som altid.

L. fortalte om Dronningens Hjemrejse med »Dannebrog«; Kongen med Baron Güldencrone gik ombord og blev der, til Quarantainetiden var udløben.

Løvenfeldt havde begyndt at lade lægge i Kakkelovnen, og unægtelig skader det ikke. Vejret koldt, regnende og blæsende.

Søndag 18. September 1892. Skoven begynder at gulne, paa Vejen ligger det brune Løv; ude om de indhøstede Marker slaa Krager Sving over mod Skoven; ingen Fuglesang; Luften er let og skarp, og alt tidligt sender Solen sit rødmende Farvel for at straale over andre Egne, hvor alt nu vaagner til svulmende Foraarsliv.

Kl. 5½ Taffel. Frk. Bluhme fortalte om Opholdet i Gmunden, hvor der daglig er 24 à 26° Varme, der imidlertid ikke generede hende, der kan bruge al den Varme, Solen giver. Efter Hertugens Ønske spiste man til Middag allerede Kl. 1½ ved kunstigt Lys i et »för tillfället« mørknet Værelse.

Dronningen spurgte venligt til alle mine. Iøvrigt talte vi om den i Udlandet grasserende Cholera, for hvilken vi Gudskelov hidtil er blevne forskaanede her hjemme.

Talen faldt derpaa atter paa Varmen i Gmunden, og Kongen fortalte da til stor Moro ogsaa for Dronningen, at han ofte havde søgt et svalt, uset Sted i Parken, trukket Støvler og Strømper af og gaaet paa bare Fødder i det friske Grønne.

Efter Taflet tumlede Prinds Valdemars tre Drenge sig i den lange Sofa. Pastor Jantzen bemærkede: »I den selvsamme Sofa har jeg set Prinds Valdemar tumle sig akkurat som nu

hans tre Børn.« Dronningen var svært glad for de tre Drenge. Hendes Majestæt paastod, at den mindste af dem havde valgt mig til Favorit. Jeg troer, det var den røde Adjutantfjer, der virkede som Magnet.

Tirsdag 20. September 1892. Taffel Kl. 6. Overhofmarchallen fortalte Historier fra Frederik den 7des Tid. Man var paa Rejse i Slesvig. Om Aftenen paa et Hotel fortæller en Herre om en overvættes smigrende Tale, der om Formiddagen var holdt til Grevinde Danner. En af de Tilstedeværende spørger: »Hvad var det for en Æsel, der holdt den Tale.« Fortælleren seer rødmende ned og svarer: »Det var mig.« Og videre: Kongen vilde til Ribe »for at grave«. Vejret var uroligt. Regnen strømmede ned. En Herre, som Kongen ønskede at tale med undervejs, havde faaet Plads i Kongens Vogn ved hans Side. Der sad han, indhyllet i en gul Regnkaabe med Hætten trukket op over Hovedet og udvexlede Anskuelser med Hs. Majestæt. Stadig strømmer Regnen ned, man naaer Ribe, og den første Deputation indfinder sig for at byde Kong Frederik Velkommen. Den gule Regnkaabe afslører sig ikke, og Ordføreren, der troer, at det er Grevinden, udbryder da bl. a. henvendt til den Gule: »Og Du, ædle Kvinde, som har din Plads ved Dannerkongens Side.« Man talte ved Taflet om den gamle Ægtkjørsel, hvis storartede hele Maskineri Overhofmarchallen forklarede. Overalt modtoges Kongen med stor Begejstring, ligesom han hilsedes med Velkomstvers i Transparent. Disse vare dog undertiden mere velmente end egentlig poetiske eller loyale. Over et Beværtningssted i en lille Provinsby stod saaledes:

»Her beværtes med Drik
Og Saapianer.
Velkommen Kong Frederik!
Og Grevinde Danner!«

Vi deltage i større offentlige Festligheder. Vi, der færdes om Dronningen i det daglige Liv, kunne jo ikke noksom beundre hendes Aandslivlighed, Friskhed og gode Helbred trods de 75.

Torsdag 22. September 1892. Ordre om at møde paa Slotstrappen Kl. 6 ved Kronprindsen og Kronprindsessen af Sverrig-Norges Ankomst. De kongelige Herskaber ankom paa Slaget, ledsagede af Hofdame Frøken Nordenfalk og Lieutenant Baron Blixen-Finecke. Kongen præsenterede mig for Kronprindsen. Taffel Kl. 7. Forinden dette præsenterede Kongen mig for Kronprindsessen, der gjør et overordentligt vindende Indtryk. Velvoxen, snarere blond end brunette, smuk Teint. Vidste man det ikke, skulde man ikke troe, at hun er svag.

Efter Taflet kom Prinds Valdemar hen til Skibsted og mig og slog en lille Passiar af paa sin sædvanlige elskværdige og ligefremme Maade. Efter at have drøftet adskillige heterogene Materier gik Samtalen over til den fransk-tyske Krig 1870—71. Prindsen fortalte om sin Svigerfader, Hertugen af Chartres, der som de andre Orleans'er var forvist fra Frankrig, men en skøn Dag ved Benyttelsen af Legitimationspapirer, hvorefter han skulde være nordamerikansk Underofficer, landede i Frankrig, blev antaget som Frivillig og deltog i Kampen for det Fædreland, der havde forvist ham fra sin moderlige Favn. En skjøn Dag heftedes Æreslegionens Kors paa »Nordamerikanerens« Bryst, og hurtig avancerede Manden fra den ny Verden gjennem de forskjellige Grader til Oberst.

Jeg spurgte, om Hertugen aldrig var bleven gjenkjendt.

»Jo een Gang. En anden Officer, der skulde melde sig til ham, studsede, da han traadte ind, og sagde overrasket: »Men, det er jo Hertugen af Chartres«.

»Stille«, svarede Hertugen og førte Haanden til Revolveren, »siger De et Ord derom, skyder jeg Dem ned«. Og den anden tav; selv om han har været Anti-Orleanist, har han vel ikke villet berøve sit stakkels Fædreland en saa tapper og ridderlig Arm. Det er i hvert Tilfælde min Tanke.« —

Efter Taflet Billard. 13 Deltagere. Kongen beder mig »skrive op« og holde Orden. Man gjør Ball'er og forløber, men Spillet vil ingen Ende faa med de mange Spillere. Kongen beder mig spille for ham; 13 dampende Cigarer kan ogsaa blive vel meget af det gode. Da Kongen har trukket sig tilbage, standser Spillet.

I en Fart over at klædes om til The. Fra Staldbygningen lyder vældige Hyl. Hvad var paa Færde? Tjener Andersen svarer flegmatisk: »Det er Sangerne, der øve sig, Hr. Kapitain.« Man havde indlogeret Ellen Nordgreen og Albert Lange, der vare tilsagte til Underholdning for Selskabet, lige op ad mig. Rystende Triller bragte Staldbygningen til at bævre. De forberedte sig til »Slaget«. Efterhaanden samledes Selskabet i Havesalen. Let maa det ikke være at synge med fyrstelige Tilhørere saa nær paa Lemmerne. Albert Langes Hustru akkompagnerede. Ellen Nordgreens Stemme for stærk i Forhold til Lokalet. Albert Langes Stemme smuk afdæmpet og i høj Grad sympathetisk. Min Nabo tilhøjre, X, har den Vane at trække Vejret saa dybt gjennem Næsen, at en Uindviet troer, han slumrer. Længe havde Concerten ikke staaet paa, før jeg hørte hans langsomme tunge Aandedræt. I Pauserne kunde den ikke andet end vække Opmærksomhed. Kongen lænede sig frem og saae paa mig med en Mine, der tydeligt nok sagde: »Sidder Du og sover, Uhyre, under den dejlige Musik!« Jeg haaber imidlertid, at mit rolige Ansigt svarede tilbage: »Uskyldig«. I hvert Fald oplystes det senere af en af Hofdamerne, hvem Synderen var. Hun havde forlængst opdaget hans Skrøbelighed, sagde hun. Mulig har imidlertid »skjøn Ellen« antaget mig for den Skyldige; thi hun forekom mig lidt retirée ved Afskeden, og jeg kunde jo dog ikke sige: »Min Nattergal, det var ikke mig, men X, der snorkede under Forestillingen.«

Lørdag 15. Oktober 1892. Inden Taflet fortalte Dronningen spøgende, at de gode Damer (Hofdamerne) saa gjerne vilde ind til Amalienborg; »de fryser derude«. Hds. Majestæt lader imidlertid til at befinde sig vel.

Sad ved Siden af Comtessen. Derivationen af »Solsik«, med hvilke Blomster Bordet var rigt smykket, forsøgtes. Comtessen fandt Behag i min Fortolkning: »Sikker paa Solen« ɔ: viser altid, hvor Solen staaer, som derpaa forkyndtes med lydelig Røst til Fjærn og Nær, mens jeg rødmede undselig

og nok en anden Gang skal vogte mig for at give Comtessen en Dessin.

Kongen talte om det nys stedfundne Vædderidt mellem tyske og østerrigske Officerer paa Distancen Berlin—Wien og omvendt, hvilken Sport ikke havde Hs. Majestæts ubetingede Bifald.

The Kl. 8³/₄. Ved Forfriskningen efter Louen fortalte Kongen om nogle Maneuvrer, ved hvilke han som daværende Prinds havde kommanderet Rytteriet, og som efter Øvelsens Ophør var bleven kriticerede af den Øverstbefalende (senere General Wilster), der satirisk havde yttret: »Kavalleriet optraadte idag tappert.« Bemeldte Wilster havde senere ved en Maneuvre i Hannover faaet tildelt en Hest, der paa Grund af sine store Dimensioner ikke stod i ligefrem Proportion til Generalens lille Skikkelse, hvilket han havde taget den fremmede Øverstkommanderende meget ilde op, idet han deri havde set en Tendens til at ville gjøre ham ridicul. Talen faldt i det Hele paa tidligere Tiders Maneuvrer, og Kongen fortalte da videre, at ved en Maneuvre, ved hvilken Frederik VII kommanderede det ene Parti og han det andet, saae han pludselig Frederik VII komme sprængende hen mod sig, efterfulgt af en af sine Adjutanter, der under Armen holdt en Mængde Ladestokke. »Se«, sagde Frederik VII, »alle dem har Dine Folk skudt ud mod mine Soldater«. Prinds Christian havde let paa lignende Vis kunnet opsamle adskillige Ladestokke fra Fjendens Stillinger, thi det var meget almindeligt, at disse tabtes under Ladningen, saaledes at en Ladestok her og der ingenlunde var et Bevis for utilgivelig Kaadhed fra Soldaternes Side.

Tirsdag 18de Oktober 1892. Smukt, klart Solskinsvejr, men noget kjøligt. Solen forgylder den brune Allé ned fra Slottet og kaster en sparsom Straale ind i Adjutantværelset.

Taffel Kl. 6. Sidder ved Siden af Livlægen, Professor Petersen. Kongen spørger satirisk Overhofmarchal Løvenskiold, der qua Administrator har tilbragt nogle Dage med Jagt paa Løvenborg, hvem der nu udbragte Baronens Skaal; »man var jo dog i hans Hus, spiste hans Mad og drak hans Vin?«

Prinds Vilhelm fortalte, da Conversationen pludselig slog over paa Lykke og Lotterigebetet, om et pudsigt Tilfælde, han selv havde oplevet. Som yngre Mand red han en Dag i Wien sammen med en General og dennes Adjutant. Denne sidste fortalte, at han om Natten havde drømt »et Nummer« og bad om Tilladelse til, naar de passerede en Lotteribod at maatte gjøre Holdt og faa bemeldte Nummer. Det skete også, og et Par Dage efter kom Adjutanten glædestraalende. Der var faldet 25,000 Gylden paa hans Seddel.

Ved Theen og Louen diskuteredes den verserende Strid mellem Grækenland og Rumænien paa Grund af, at sidstnævnte Stat ikke vil udlevere Grækenland den Formue, som en bekjendt afdød rumænsk Millionær har testamenteret Grækenland. Dronningen paastaaer, at Meddelelserne i Bladene om denne Sag er urigtige. »Forøvrig faaer jeg snart Brev igjen fra Villi« (Kong Georgs Kjælenavn i Familien). Paa Grund af de mange Familieforbindelser og en meget hyppig Korresponderen turde Dronningen være en af de bedst underrettede i alle politiske og diplomatiske Sager.

Onsdag 19. Oktober 1892. Ved Billardet udtalte Kongen sig med stor Harme om den i disse Dage opdagede Forbryder X, der har bragt saa mange unge Piger i Fordærvelse. Aldrig har jeg set vor gode Konge saa vred, som da han stødte Billardqueuen haardt mod Gulvet og udtalte sin Dom om Forbryderens Færd.

Ved Louen talte man bl. a. om den lille syge spanske Konge og om Dronningen af Rumænien, hvis Helbredstilstand heller ikke er god. Kongen fortalte om den nuværende østerrigske Kejser Franz, at han staaer op hver Morgen Kl. 4, og at hans Adjutanter maa møde Kl. 6 baade Sommer og Vinter. Paa Spørgsmaalet, om jeg vilde være glad ved at have det saadan, maatte jeg svare, at jeg unægtelig foretrak en lidt længere Morgensøvn. Frøken Oxholm mente, at man sagtens kunde komme tidligt op, naar man kom i Seng i god Tid, og Kejseren med hans Adjutanter lagde sig formentlig tidligt til Hvile.

Med Prinds Hans talte jeg om den svenske Statsmand de Geers udgivne Memoirer, som ogsaa jeg har læst med megen Interesse. Prindsen udtalte sig med Begejstring om dem og yttrede: »Ja, jeg skriver ogsaa mine Erindringer; men det er mere en Fremstilling af de forskjellige smaa og store Tildragelser, jeg har oplevet, uden dertil knyttede Bemærkninger og Domme. De ville derfor staa langt tilbage for de Geers«.

Torsdag 20. Oktober 1892. Da Kapt. Herbst og jeg vare ret heldige ved Billardet, yttrede Kongen: »Det er saa Naturens Orden; den Gamle bliver staaende, og de Unge gaa fremad«. Passiaren gik som ellers livligt; man passer sit Stød og sin Cigar, alt mens Talen falder snart paa et, snart paa et andet. Kongen, der er meget optaget af det nys stedfundne Ridt Berlin—Wien, som han kalder for »Dyrplageri«, oplæste af et tysk og et østerrigsk Blad to Artikler, begge forfattede af Ryttergeneraler, der ligesom Kongen hævdede, at slige Ridt ere uden militær Betydning.

Lørdag 26. November 1892. Jagtcapitain Jacobson indfandt sig ogsaa for at faa Audiens.

Vi kom til at tale om »Prindseundervisning«, og han fortalte da, at den første Betingelse, han stillede, da den græske Prinds Georg kom hertil og stilledes under hans Opsigt, var, at Prindsen ikke spiste med ved Taflerne, sikkert en meget forstandig Foranstaltning, da fem à sex Retter Mad med Vine ikke er den bedste Studenterhavre. Kommandør Jacobson har Breve fra Kong Georg lige fra dennes første Tid som Konge i Grækenland; han modtager i Reglen 4 à 5 Breve aarlig fra Kongen.

Ved Taflet (det var Kejserinde Dagmars Fødselsdag) rejste Kongen sig og udbragte »Skaalen for min elskede Datter«, som vi derpaa staaende tømte til Bunden. Professor Petersen, hvem jeg sad ved Siden af, talte om den nys afdøde Overlæge Iversen, i hvem den danske Lægestand havde mistet en Kapacitet.

Selskabet beundrede iøvrig den elektriske Belysning, som i Løbet af Somren er bleven indlagt i Palais'ets Stueetage og ude paa Trappegangene. I den lille Spisesal er foruden Kronen anbragt fire smaa Glødelamper, en i hvert Hjørne over Gesimsen, hvilket tager sig fixt ud.

Efter Taflet spurgte Kongen, om jeg var i Familie med Digteren Hostrup, der begraves imorgen fra Holmens Kirke. »Som Digter«, yttrede Kongen bl. a., »sætter jeg ham meget højt. Han har mangen Gang glædet mig med sine Stykker som »Gjenboerne«, »Spurv i Tranedans« og da særlig »Æventyr paa Fodrejsen«.« Jeg omtalte hans Prædikensamling, som jeg holder saa meget af. Kongen kjendte den ikke. Med Hensyn til »Slægtskabet« oplyste jeg, at det indskrænkede sig til, at Hostrup og Provst Rørdam ved Holmens Kirke vare gifte med to Søstre (Døttre af Digteren Hauch).

The Kl. 9½. Frøken Bluhme og jeg tilraadede kraftigt Dronningen, der var meget hæs, paa fastende Hjærte at drikke varm Mælk med Sodavand i. Men Dronningen protesterede med et: »det smager saa afskyeligt«. Vi mente, det smagte fortræffeligt, men Dronningen blev ved sit og fortalte da spøgende, at hun havde bedt Professor Petersen give hende en Medicin, der kunde »hjælpe strax«. Iøvrig fik Amalienborg Skyld for Hæsheden. »Var vi bleven paa Bernstorff, var det ikke bleven saa slemt. Den friske Luft hjælper saa udmærket for Forkjølelse. Her er overalt saa varmt med alle disse tykke Tæpper og Gardiner. Og saa de mange Mennesker, man skal tale med herinde i Byen. Nej, vi skulde være bleven paa Bernstorff, men Damerne klagede jo over, at der var saa »frygtelig koldt«.«

Først Kl. 10 vendte Kongen og Prindserne Vilhelm og Hans tilbage fra »Maria Stuart«. Der taltes om de to Dronninger, Fru Eckardts og Fru Hennings', Spil. Kongen erklærede, at Klokken nu var for mange til Lou, og Resten af Tiden fordreves da med at se det kostbare Album, som Store nordiske Telegrafselskab forærede Majestæterne til Guldbrylluppet. Kongen viste det selv frem, og alle beundrede vi de overordentlig

smukke og smagfuldt udførte Tegninger af alle de Egne, hvorover Telegrafen har spændt sit hurtigttalende, tause Net.

Da Talen faldt paa Formiddagen imorgen, da Prinds Valdemar og Prindsesse Marie Kl. 10 Fmdg. vende hjem fra Udlandet, yttrede Kongen: »Ja, jeg gaaer virkelig i Kirke. Jeg har skrevet til dem, at de skulle komme en Dag før eller senere. Men nu kommer de alligevel imorgen ved Kirketid.«

Forfriskningerne kom ind. Kongen rettede an til mig en vældig Portion Grød med Fløde og Sukker paa. »Det feder saa godt,« bemærkede Kongen spøgefuldt.

Søndag 27. November 1892. Fenger havde i sin Bøn efter Prædikenen bedt saa smukt for de Unge, der nu begynde at gaa til Konfirmation hos ham, og talt varmt og indtrængende til Forældrene. Disse hans Ord havde særlig tiltalt Kongen og Prinds Hans.

Da vi stege af i Slotsporten, stod Prinds Valdemar paa Trappen, og Fader og Søn hilste hjærteligt paa hinanden. Kongen holder aabenbart meget af denne sin yngste Søn og er glad ved at vide ham hjemme igjen.

Taffel Kl. 6. Kronprindsparret med Børn var Gjæster.

Ogsaa Prinds Valdemar og Prindsesse Marie vare indbudne. De kom, ledsagede af den statelige Prindsesse Marguerite, der er fulgt hjem med dem fra Udlandet. Hun tog sig overordentlig nydelig ud i sin hvide Silkekjole. Prindsesse Marie var iført en stærk rød Silkerobe, der ogsaa klædte fortræffeligt. Jeg tillod mig at ønske velkommen tilbage til Danmark. De vare alle grumme venlige. Ogsaa Prinds Jean var med. Lidt efter kom de to Siamesere. Saa gik man tilbords til dette det første Vinter-Familietaffel paa Amalienborg 1892.

Efter Bordet gav Kronprindsessen mig to Julegaver i Commission: et Bestik til Prinds Carl og en Kasse med elektriske Apparater til Prinds Harald. Kronprindsessen talte en Del om Prinds Christian, der aabenbart er hendes Øjesten, og fortalte da bl. a., at hun og Prindsesse Louise ogsaa en enkelt Gang havde aflagt ham Besøg, naar han havde haft Vagt paa Slottet. »Maaske,« yttrede hun, »er det ikke stemmende med

Etiketten, men jeg vilde saa gjerne se, hvordan han havde det.« Jeg synes, det kun taler til Gunst for Kronprindsessens Moderhjærte.

Kl. 9½ kom Bud, om jeg vilde komme ned til The. Kongen, der var i Gang med Whistpartiet med Prinds Vilhelm, Frøken Oxholm og Baron Blixen-Finecke, bad undskylde, at han efter Taflet havde glemt at sige mig til. Bad mig gaa ind til Damerne. Dronningen spurgte, om jeg kunde spille »Knægt«. »Jo, Drs. Majestæt.« Medens det øvrige Selskab tog Plads ved Lou-Bordet, havde jeg den Ære at spille med Hds. Majestæt. De to andre Medspillere vare Prinds Hans og Frøken Wimpffen. Spillet morede aabenbart Dronningen meget. Vi sade i Hendes Majestæts Dagligstue, hvor en Masse Malerier, Billeder og Photographier pryde Vægge, Staffelier, Etagerer o. s. v. Talen faldt paa Udstillingen i 1888, og Dronningen bemærkede: »Jeg har endnu i Dag set et Brev fra Dem om Villaen.« Vor gode Dronning synes altid med Tak at mindes den Smule Ulejlighed, jeg i 1888 havde med at kjøbe bemeldte Villa og faa den opstillet.

Lige som vi vare færdige med »Knægten«, tog Kronprindsessen og Prinds Valdemar Afsked, saa jeg maatte ned at følge til Vogns. Da jeg kom tilbage, vare kun Kongen, Dronningen og Frøken Oxholm tilbage. Skjønt Appetitten ikke var stor, maatte jeg sætte adskillige Forfriskninger til Livs »ovenpaa den Anstrængelse«. Kong Christians og Dronning Louises Omhu for, at deres Omgivelser i alle Retninger befinde sig vel, rører mig altid! Uden Overdrivelse kan man sikkert sige, at man vist kan lede længe for at finde Mage til det danske Kongepar.

Mandag 28. November 1892. Kl. 11 Audiens. Saa mørkt, at vi maatte tænde den ene elektriske Lampe i Forgemakket. Blandt andre Audienssøgende Forfatteren Thyregod, der nys blev Ridder paa sin 70aarige Fødselsdag. Det fornøjede Kongen at tale med den gamle Mand. To Bønder ovre fra Jylland kom »for at søge om en Præst, men havde Skam tabt Andragendet, da de vare inde i en Gaard her i

Byen«. Ja, det var jo en gal Historie. Overvættes stor Stemning har der dog næppe været for bemeldte Præst, da Andragendet efter deres Udsagn kun var underskrevet af 12 Mænd. Den ny Adjutant, Kapitain Scheller (Kommandør Kochs Eftermand) havde bedt mig om at maatte overvære Audiensen for at se, hvorledes det gik til.

Taffel Kl. 6. Afskediget General Trepka indbudt. Kongen og han mindedes ved Bordet Barndomslegene og blandt dem en Leg med Tøndebaand, hvor en af de Tilstedeværende ved at gribe efter Baandet fik »en skrækkelig Splint« op under en Negl. »Ja,« tilføjede Trepka bl. a., »jeg mindes ogsaa tydelig Hendes Majestæt fra den Tid. Hun vilde ikke rigtig have noget med os at gjøre.« »Saa,« svarede Kongen; »hvorfor ikke det?« »Jo, Deres Majestæt, Dronningen var jo eet à to Aar ældre end os andre, og i den Alder er det en stor Forskjel. Jeg mindes det saa tydeligt.« Dronningen hørte ikke, hvad der blev sagt, ellers havde hun nok blandet sig i denne Konversation om Ungdomstiden, som hun ellers altid gjærne dvæler ved. Talen mellem Kongen og Generalen faldt derefter paa Holsten, hvor Generalen har sit Gods, samt paa Bismarck og hans nuværende Opposition overfor Kejseren og de ledende Mænd i Tyskland. Det var just ikke beundrende Udtalelser, der faldt om ham. Det tidligere tyske Forbunds Stabilitet drøftedes.

The Klokken 9. Prindsesse Marie kom, fremvisende en hvid Spids, hun i Frankrig har anskaffet sig til Erstatning for den Hund, hun nys mistede. Et nydeligt Dyr. Ogsaa til Dronningen havde hun en lille Hund med fra Seinestaden. Dronningen var glad for den. Hendes gamle »Mops«, der nu var 13 Aar, var sat i god Pleje ude i Byen; den var ikke mer til at have i en Stue.

Tirsdag 29. November 1892. Overhofmarchal Løvenskiold til Audiens. Skildrede, hvorledes han efter Christian IX's Thronbestigelse virkede for, at Christiansborg Slot skulde være taget til Residensslot istedetfor Amalienborg, og at det ogsaa var lige paa Nippet, at det var sket. »Saa var Slottet ganske

vist ikke brændt,« yttrede han. »Hvorledes det, Excellence?« »Jo, saa havde Rigsdagen maattet bort derfra eller havde i hvert Fald ikke kunnet udvide sig, som den senere gjorde, og det var jo fra dens Lokaler, Ilden kom.« Jeg mente, at man nu hellere maatte give hele Bygningsmaaden Skylden for Ulykken. Da jeg bemærkede: »Amalienborg vil engang brænde paa lignende Vis. Her gaaer jo ogsaa Masser af Kakkelovnsrør gjennem Alen tykke Skillerum, formentlig mange Steder hvilende paa Trækonstruktioner, der efterhaanden forkulles for til Slut at antændes, ligesom ogsaa her findes store hule Rum inde i Etageadskillelsen,« spurgte han: »Ja, hvad vil De da, man skal gjøre?« Jeg mente, man burde grundig undersøge Forholdene overalt paa hele Slottet, eventuelt ommure slige Kakkelovnsrør eller trække dem paa en ny, mere betryggende Maade. Han sagde, at der allerede var gjort en Del i det Spørgsmaal, men slog det iøvrigt hen med den Bemærkning, at Ilden jo ogsaa kunde komme fra en væltet Petroleumslampe eller lignende. Grunden til vor Samtale var den, at der igaar var Ild i en af Skorstenene. Folk fra Gaden meldte, at Ilden stod ud af en af Palaiets Skorstene. Den viste sig at stamme fra en Kakkelovn i Overhofmesterindens Aftrædelsesværelse, hvor Rengjøringskonen havde stoppet siger og skriver tolv Stykker Bøgebrænde i Ovnen og derefter ladet fem være lige. Naa, den Gang gik det jo godt. Men næste Gang?

Taffel Kl. 6. Prinds Vilhelm havde haft den Sorg at miste sin gamle Kammertjener, der faldt om, midt som han stod og hjalp Prindsen med Toilettet, ramt af et apoplektisk Tilfælde. Den gode gamle Prinds Vilhelm var dybt rystet deraf. »Min kjære Olsen!« udbrød han flere Gange og havde Taarer i Øjnene. En Kammertjener *kan* være »mageløs«, og det var gamle Olsen, der saa brillant forstod at omgaaes Prindsen og kjendte alle hans Smaavaner paa en Prik, saa at man godt forstaaer Tabet.

Talen faldt paa den nys henrettede Jens Nielsen, der ved sit sidste Mordforsøg lovede, at hvis han ikke denne Gang dømtes til Døden, skulde han nok næste Gang gjøre det saa

godt, at man ogsaa maatte tage Livet fra ham. Han henrettedes inde i Fangegaarden (Horsens), og man fortæller, at da den berygtede Morder Philipsen, der oppe fra sit Cellevindu var Vidne til Executionen, saae Jens Nielsens Hoved falde for Bøddeløxen, besvimede han.

Kl. $7^3/_4$ kjørte vi til Studenter-Sangforeningens Koncert i Koncertpalaiet. Bestyrelsen modtog de Kongelige og førte dem til Logen, hvor fire Ordensmarchaller med brede røde Silkeskærf toge Plads bag Stolene. Mange smukke og kvikke Sange vandt fortjent Bifald. Tilsidst afsang man Chr. Richardts smukke Guldbryllupskantate fra Universitetsfesten.

I Logen ved Siden af havde Componisten Hartmann Plads. Morsomt var det at se den gamle Mand, hvor han »var med«. Han sang sagte for sig selv det Hele, alt mens Hovedet nikkede i Takt, Ordene fløj over Læberne, og Udtrykket i Ansigtet vexlede med Stemningen.

Vor gode gamle Konge var flere Gange stærkt bevæget, særlig ved Romancen: »Lad drages Dig i Minde, vor ejegode Drot« samt ved Slutningsromancen: »Vel har vi kun en liden Fløj«. Ved Stroferne:

»Den Yngste styrer sin lille Baad,
ham lyster til Søs at være«

puffede Prindsesse Louise, der tilligemed Kronprindsessen ogaaa var tilstede, gemytlig til Prinds Valdemar.

Da Kantaten var tilende, udbrød Tilskuerne i stærke Leveraab for Kongen og Dronningen.

Da vi kom hjem og samledes ved Theen, yttrede Kongen: »Havde jeg vidst, at Kantaten skulde synges, var jeg ikke gaaet derhen. For det var dog ikke Meningen, at vi vilde lade os hylde for anden Gang.« Alle vi andre vare glade over at høre de smukke, stemningsfulde Ord, der mindede om hine straalende Guldbryllupsdage.

Onsdag 30. November 1892. Kommandør Koch kom for at melde sig fra Tjeneste qua Adjutant. Han fortalte om Prinds Napoleons Besøg i sin Tid her ved Hoffet. Hvorledes

han saae ud, denne Ætling af de stolte Napoleonister, Napoleon III's og Eugenies eneste Søn? Koch, der ved den Lejlighed var attacheret Prindsen, og som af ham havde modtaget til Erindring en kostbar Brystnaal med N i Brillanter, svarede: »En lille Fyr, med stort Hoved paa en lille Krop, og egentlig intet, der mindede om hans Herkomst.« Nogle Aar senere drog han med Englænderne til Kaplandet og faldt som bekjendt i Kampen mod Zuluerne til uendelig Sorg for hans stakkels Moder, medens man fortæller, at Zuluerne, da de erfarede, hvem det var, de havde dræbt, dybt beklagede, at den unge franske Prinds var faldet for deres Pile.

Kongen forærede Koch et kostbart Sølvblækhus, medens Dronningen gav ham en »Guldbryllupsnaal«.

Torsdag 1. December 1892. I Anledning af Prindsessen af Wales' Fødselsdag serveres Champagne ved Taflet. Kongen rejser sig: »En Skaal for min Datter. Gud velsigne hende.« Bægrene tømmes. Kongen fortæller om sine Vagttoure som Hestgarderofficer under Frederik den 6te her paa det samme Palais, hvor han nu residerer som Konge. »Vi havde vore Lokaler i »det gule Palais«' gyselige Lokaler! Men om Middagen spiste jeg altid sammen med Kongen og Dronning Marie, vi tre.«

The Kl. 9. Den tidligere Overhofmesterinde Gehejmeraadinde Bille indbudt. En fortræffelig gammel Dame med et Par ærlige og hjærtensgode Øjne. Dronningen fremviser sin lille Hund, hun for nylig har faaet af Prindsesse Marie, en grinagtig lille Tingest med stærk fremskudt Underbid. Man drøfter dens Lighed med forskjellige Personer (Latter).

Ved Forfriskningerne efter Theen talte man om Prinds Vilhelm og hans afdøde Kammertjener. Prindsen havde sagt: »Det gjorde mig dog saa ondt, at vi havde en lille Ordstrid lige til det sidste« og hentydede derved til et lille Ordskifte, der havde været mellem dem, umiddelbart før Døden kom, idet Prindsen havde villet, at Olsen skulde gjøre noget ved en slem Hoste, han led af, hvortil Kammertjeneren noget bidsk havde svaret: »Prindsen vil ogsaa altid have, at jeg

skal være syg. Jeg fejler virkelig ikke noget.« Faa Sekunder efter laa han Lig. Vanskeligt bliver det for Prindsen at faa en Afløser. Kongen mente, at Prindsen ogsaa gjorde sig altfor afhængig af sin Kammertjener. »Der er ikke den Ting, som han ikke maa gjøre for ham. Min Kammertjener lægger mit Tøj hen til mig; men iøvrigt klæder jeg mig selv paa. Jeg holder ikke af at være saa afhængig af andre. Men min Broder er bleven forvænt fra Østerrig, hvor han havde en hel militær Stab til sin Disposition.«

Fredag 2. December 1892. Statsraad Kl. 11.

Statsraadstaffel, der afholdtes i den lille Spisesal. Sad mellem Statsraadssekretair Koefoed og Kapitain Arendrup, der er vagthavende Kapitain idag. Arendrup ledsagede fornylig Prinds Hans til Lutherfesten i Wittenberg, om hvilken det morede mig at høre lidt nærmere. Kejser Wilhelm havde oplæst den lange Tale, hvoraf Bladene gav Referat. I en Samtale mellem Kejseren og Prinds Hans havde den Første yttret om Conseilspræsident Estrup: »Han er Exempel paa en Ministerpræsident; en loyal Mand, der kun tjener sit Land.« Formentlig har Kejseren med et Suk tænkt paa den gamle Jærnkansler, der nu residerer paa Wilhelmsruhe som Tysklands onde Aand.

Pudsigt nok hørte jeg efter Taflet Estrup yttre til Dronningen, da Talen faldt paa Kejser Wilhelm: »Ja, Deres Majestæt, man kan vel sige, at han er en meget begavet Mand, men vel næppe nogen klog Mand.« Jeg troer, de to talte gjensidig sandt om hinanden.

The Kl. 9½. Prinds Valdemar og Prindsesserne Marie og Marguerite. Livlig Discours om Fru Heibergs Memoirer. I Sagen Høedt contra Fru Heiberg var Kongen paa den sidstes og Dronningen paa den førstes Parti. Prinds Hans refererede en Udtalelse af en Person, der havde staaet den berømte Skuespillerinde nær, og som nu efter at have læst hendes Bog havde udbrudt: »Det er ikke den Fru Heiberg, jeg har kjendt.«

Lørdag 17. December 1892. Afløser Kapitain Scheller, der aflægger Rapport om, hvorledes det er gaaet ham paa hans første Jour. Lidt efter kom Kongen, der udtalte sin Tilfredshed med Schellers første Jouruge og yttrede til mig: »Og det er nok Kapitainen, der har instrueret ham.«

Forinden Taflet spurgte Kongen, om jeg var præsenteret for hans Søster, Prindsesse Louise (Itzehoe), der igaar kom paa Besøg her ved Hoffet. »Jo ved Udstillingen i 1888.« Havde hendes Hofdame Frøken Wimpffen, en Søster til Kronprindsessens dame d'honneur af samme Navn, tilbords.

Efter Taflet kom Dronningen hen til mig. »Nu naaer vi snart det nye Aar,« yttrede hun; »men jeg venter mig ikke noget godt. Jeg troer, det bliver et frygteligt Aar.« — »Hvorfor dog det, Deres Majestæt?« — »Aa, jeg veed ikke, men jeg har det saadan paa Fornemmelsen.« — »Jeg troer netop, at det bliver et rigtig godt Aar.« Hun lo og vedblev: »Alle disse frygtelige Historier i Frankrig, al denne Corruption og Gjæring. Og derfra breder det sig videre.« Jeg maatte indrømme, at det ikke saae særlig lystigt ud mellem de brave Franskmænd, og at man vel maatte være forberedt paa, at Panamaskandalen efterhaanden kunde voxe til en Lavine, der mulig for en Stund kunde vende op og ned paa meget i Frankrig, men at Ondet dog formentlig var lokal fransk. »Ja, saa slemt som dernede er det vel endnu ikke her,« yttrede hun spørgende. »Forholdene her ere mindre,« svarede jeg, »og baade det Gode og det Daarlige derfor ogsaa af anden Kvantitet. Mulig er der ogsaa dem herhjemme, der misbruge deres Stilling og Indflydelse, men det gaaer jo altid efter det gamle Ord: Svig og Falsk slaaer sin egen Herre paa Hals.« — »Ja naturligvis,« sagde Dronningen, »det kommer engang som en retfærdig Straf. Men den Slags urolige Forhold ere saa sørgelige, fordi de saae saa megen Mistro og Had mellem Menneskene.« Deri har Dronningen ganske Ret!

Søndag 18 December 1892. I Slotskirken med Kongen og Søsteren Prindsesse Louise. Ogsaa Kronprindsen med

Prindserne Christian og Harald og Prindsesse Louise vare der. For første Gang Gudstjeneste efter Kirkens Restauration. Pastor Poulsen prædikede.

Kl. 1 modtog Kongen i Havnegade Kronprindsen af Sverrig-Norge, der ankom paa Gjennemrejse til Tyskland.

Taffel allerede Kl. 5 af Hensyn til den svenske Kronprinds' Afrejse Kl. 7. Ialt 40 Gjæster og blandt dem de to Siamesere, af hvilke Prinds Klang nu forlader Danmark for efter en længere Rejse i Europa at vende tilbage til Siam. I den Anledning udnævnt til Kommandeur af Dannebrog.

Sad ved Taflet ved Siden af den svenske Major X, der i nogen Tid har opholdt sig her i Landet for nærmere at studere vore Skytteforeningers Organisation. Han havde i lignende Øjemed været i Norge, men fandt vor Organisation mere tiltalende og hensigtsmæssigere. Han mente, at Vedtagelsen af den ny svenske Hærorganisation navnlig skyldtes Forholdene i Norge og det spændte Forhold mellem de to Unionsstater. Iøvrigt maatte jeg nævne ham alle Gjæsternes Navne, og da vi talte om Kejserdagene paa Fredensborg, yttrede han: »Ja, en slig Samling af Fyrster og Fyrstinder, der alle ere i Slægt med samme Stamme: Konung Christian og Drottning Louise, er jo noget ganske enestaaende.« Den brave Svensker drak ikke mindre end t r e Glas med mig. Om han mærkede Uraad, veed jeg ikke; men sluttelig spurgte han, om det var Brug her ved det kongelige Taffel »at drikke Glas«, og jeg forklarede ham da, at man vel drak Glas sammen, men iøvrigt uden at markere dette ved andet end højst et Blink med Øjet og Bægrenes samtidige Tømning.

Kl. 7 følger Kongen den svenske Kronprinds til Banegaarden. The Kl. 9. Samledes mod Sædvane i Damesalen paa 1ste Sal, her unægtelig bedre Plads til de mange Søndagsgjæster. Dronningen viste mig et kostbart Tæppe, Hendes Majestæt havde faaet fra nogle Asylbørn, men som nok i Virkeligheden var skjænket af Etatsraad Ph. Heymann. Det gjør Tjeneste som Flygeltæppe, men var nok oprindelig be-

stemt til Sengetæppe. »Men det var det virkelig meget for smukt til,« bemærkede Dronningen.

Jeg spillede Whist med Kongen, Prinds Hans og Frøken Bluhme. Kongen spurgte, om det havde været en underholdende Bordkavaler, jeg havde haft ved Taflet, og Talen faldt da atter paa den nys nævnte svenske Hærorganisation. Kongen morede sig over en Bemærkning af den svenske Gesandt Baron Beck-Friis, der idag var med ved Taflet. Denne havde nemlig yttret, da han præsenterede Major X for Prinds Hans: »Ja, Ds. Højhed, jeg burde jo egentlig have tilladt mig at henvise Majoren til Ds. Højhed for nærmere at belæres om Skydeselskabets Regler,« idet han dermed hentydede til Prinds Hans' Deltagelse i det kgl. Skydeselskab.

Henne fra Loubordet lød med eet et voldsomt Brag. Stolen, hvorpaa Prinds Vilhelm sad, laa i Ruiner, men Prindsen slap godt fra det. »Det er saamænd ikke saa underligt at de begynde at nægte at gjøre Gavn,« yttrede Kongen. »De Stole ere mindst 50 Aar gamle.«

Sammen med Prinds Christian saae jeg flere af Guldbryllupsgaverne, deriblandt Fortegnelsen over Bidragyderne til det store Guldbryllupslegat. En jydsk By var særlig markeret.

Dronningen var saa naadig at servere mig en stor Portion Risengrød. Maden og Vinen ved Taflet havde været saa rigelig, at jeg med Benauelse saae paa al den dejlige hvide Grød. Tilfældet reddede mig imidlertid; thi Kronprindsens brød op. Jeg sneg mig forsigtig over Parketgulvet og fik Tallerkenen anbragt paa Thebordet. Dronningen, der opdager alt, blev ogsaa strax opmærksom derpaa, og bemærkede spøgende til en af Hofdamerne: »Jeg havde vist ogsaa anrettet for meget til Kapitainen.« Jeg kunde dog nok se, at Hendes Majestæt ikke tog mig det ilde op, og man kan jo heller ikke følge til Vogns med en Tallerken Risengrød i Haanden!

Mandag 19. December 1892. Læser i Morgen-Berlingeren, at Digteren Pastor Chr. Richardt er død. Gjør

opmærksom derpaa. Kongen har alt læst det. Udtrykker sin Sorg derover. Han havde for ikke saa længe siden selv tilskrevet Chr. R.

En ung Pige, hvis Undervisning Kongen har bekostet, kom for efter vel overstaaet Examen at takke. Kongen beholdt hendes Examensvidnesbyrd og læste det op for mig, da Audiensen var forbi. Ualmindelig gode Charakterer, næsten lutter ug'er. Kongen var glad over, at hans Hjælp var faldet paa et saa godt Sted, og vilde nu yderligere bekoste hendes Musikundervisning.

Tirsdag 20. December 1892. Prinds Christian meldte sig Kl. 12 efter Ferien. Han kom med smukt Vejr. Saae ude fra Forgemakket Prindsen føre Fanen op, hvilket han gjorde meget stateligt. Maatte han engang i mange Aar selv se Dannebrog blive ført op, mens han residerer som Christian X, hvor nu vor gode gamle Konge har sit gode fredelige Paulun i et lykkeligt Hjem. Til den Tid kan meget være forandret baade i og udenom Danmark; men hvordan det nu end gaaer, jeg troer, han engang vil blive en god Konge og med Hæder beklæde Danmarks Kongestol. Thi der er baade Godhed og Alvor i hans Øje, og Øjet er jo Sjælens Spejl, siger man.

Taffel Kl. 6. Naar Prinds Christian er paa Vagt, behandles han i alt som vagthavende Lieutenant i Garden. Staaer nederst ved Døren i Coursalen og indtager den ved Rang laveste Plads ved Bordet. Men netop denne Overgang synes at more ham — et godt Vidnesbyrd om hans Charakter! Kongen drak Glas med ham, og han talte naturligvis livligt med sine Bedsteforældre. Talen faldt paa Lieutenanternes March, naar de føre Fanen op, og Prindsen bemærkede da til sin Sidemand, Kapt. Arendrup: »Ja, Kongen har aldrig sagt noget om min March; han har hverken rost den eller sagt, at den var daarlig. Var den altfor daarlig, havde han nok sagt det.« Og i Virkeligheden kan Prindsen ogsaa godt være sin Fanemarch bekjendt, først og fremmest overfor Kongen, der jo altid er i Vinduet ved den Lejlighed, og

overfor det talrige Publikum, der Dag efter Dag giver Møde Kl 12 paa Amalienborg Plads. Prindsesse Louise fortalte mig forleden, at det stundom generede hendes Broder at høre en og anden af Publikum udbryde, naar Føret var glat: »Nu falder Prindsen vist.« Kongen yttrede videre i Samtalen, at han undertiden, naar han stod og saae til, kunde faa Lyst til selv at føre Fanen op.

Paa en Bemærkning om, at de to Billeder i Salen af Frederik VI og Dronning Marie ikke vare af samme Format, oplyste Kongen, at det første i sin Tid havde tilhørt Hertugen af Nóer og efter dennes uhyggelige Optræden var bleven bragt hertil. Billedet af Christian VIII, fortalte Kongen, var malet nogle faa Uger før hans Død og lignede overordentlig godt. Det skyldtes en fransk Maler. Talen faldt derved paa Christian VIII, og Kongen fortalte da blandt andet: »Orla Lehmann var bleven dømt for Højforræderi, og Stemningen her i Byen var i den Anledning stærkt ophidset. Mængden besluttede at begive sig her til Amalienborg for at vise sin Usympathi med Dommen og eventuelt indvirke paa Kongen. Da Kongen kom kjørende over Pladsen, var den sort af Mennesker. Kun Fod for Fod kunde Vognen bevæge sig frem gjennem den tætte Menneskemasse. Man peb og hylede umiddelbart om Kongen, der imidlertid naaede ind i Palaiet.« Men fra den Dag er der givet Ordre til, at der altid skal være en Beholdning af skarpe Patroner i Amalienborg Vagten. Vi talte derpaa om Caroline Amalies Portræt, der hænger ved Siden af hendes Gemals. »Aa, det er et slet Billede,« yttrede Kongen; »nej, nu skal jeg vise Dem et Photographi, jeg har.« Medens Kongen hentede dette, udtalte Prinds Christian sig med den største Beundring og Veneration om den gamle Enkedronning. »Hende kan jeg aldrig glemme,« sagde han. Kongen kom med Billedet, et meget stort Photographi i Ramme, som jeg saa godt kjendte i mindre Udgave ude fra min Farbroder Peter Rørdams Skrivebord i Lyngby.

Onsdag 21. December 1892. Baron Güldencrone spiste Frokost hos mig. Fortalte om sine Rejser med Kongen. »De

kan tænke Dem; en Aften paa et Hotel kommer Kammertjeneren. Om jeg ikke havde en Bønnebog? Kongen maatte have forlagt sin. Jeg havde skam ingen Bønnebog, men sagde til Tjeneren, at han maatte se at faa fat i en Salmebog. Jeg skal sige Dem, Kongen læser hver Aften i en Andagtsbog, inden han gaaer til Sengs,« fortsatte Baronen.

Jeg blev ikke overrasket ved at høre dette; thi naar man veed, hvor nødig Kongen forsømmer om Søndagen at gaa i Kirke, og iøvrigt ser hans hele Leven og Færden, faaer man et bestemt Indtryk af, at den christne Tro er hans Livs Hovedhjørnesten.

Taffel Kl. 6. Havde Frøken Wimpffen tilbords og sad iøvrigt ved Siden af Kongens Søster Prindsesse Louise. Der var lige inden Taflet kommet Efterretning om en sørgelig Begivenhed i Folketheatret. Inde i Balletdanserindernes Værelse gik ved Uforsigtighed Ild i en Dames Paryk; hun river den af og kaster den paa Gulvet, hvorved Ilden breder sig til flere andre Danserinders lette Costumer. 7 siges at være bragte paa Hospitalet. Kun den førstnævnte skal dog være betænkelig forbrændt. De Stakler! Man talte med stor Medlidenhed om de ulykkelige unge Piger.

Da Prindsesse Louise, Kongens Søster, der ellers taler Dansk, i sin Medfølelse med fornævnte Balletdanserinde betjente sig af Tysk, faldt Kongen strax ind: »Her taler man kun Dansk.« Prindsessen undskyldte sig med, at det undertiden i ivrig Conversation faldt hende vanskeligt at finde det rette Ord. Men Kongen svarede: »Nej, naar Du blot altid taler Dansk, saa kommer det af sig selv.« »Det troer jeg ogsaa, Christian,« svarede hun kjønt stille.

Efter Taflet bad Kongen mig sende Kapt. Scheller Ordre til at repræsentere Allerhøjstsamme ved Chr. Richardts Bisættelse i Vemmetofte paa Fredag. »Jeg sender en Krands ud paa Banen. Vil De bede Kapitainen tage den med til Digterens Kiste.«

Premierlieutenant D. var optaget af, at vi idag havde været tretten tilbords. Sidst det samme hændte ham, døde Staldmester Haxthausen kort efter. »Hvem stod nu for

Tour?« Taabelige Mennesker, der mene, at Vorherre indretter Liv og Død efter, om man spiser sin Middagsmad i Selskab med 12 eller 20 Personer. Man maatte da inderligt beklage den Fader og Moder, der har 11 Børn. Forunderligt, at fornuftige Mennesker kunne troe paa den Slags Taabeligheder! —

The Kl. 9½. Prinds Valdemar kom med sin Gemalinde og Prindsesse Marguerite. De havde i det Kgl. Theater hørt Ouverturen til Elverhøj, der aabenbart havde tiltalt Prindsesse Marguerite ganske overordentlig. Prindsessen spiller selv meget smukt og siges i det hele at være meget musikalsk.

Fredag 23. December (Lille-Juleaftens Dag) 1892. The Kl. 9. Hertugen af Chartres indfandt sig, ledsaget af Prinds Valdemar og sine to Døttre samt Commandeur (nu snart Kontreadmiral Koch), der havde været til Taffel hos Prindsens. Kongen forestillede mig for Hertugen. »Om jeg var af Generalstaben.« — »Nej, Ingenieurofficer.« — »Ah ja, nu ser jeg det paa den sorte Fløjlskrave, den samme, Oberst Hoskiær bar.« Obersten har tidligere været attacheret Hertugen, der udtalte sig overordentlig venligt om ham. De Kongelige med Hertugen tog Plads ved det ene Thebord, vi Herrer og Damer ved det andet. Hertugen konverserede Dronningen livligt. Noget over Middelhøjde, bredskuldret og i det hele kraftig bygget, egentlig røber intet andet end Sproget Franskmanden. Regelmæssige men ikke markerede Træk, Fuldskæg og et Par rare, livlige Øjne. Ved vort Bord gik Snakken rask om denne Louis Philippes Sønnesøn, om hans djærve Deltagelse i Krigen 1870, og om hvorlunde han under Revolutionen som lille to-Aars Dreng blev borte fra sin Moder og ved et Tilfælde fandtes siddende paa en Gade-Trappe. Han skildredes som værende i Besiddelse af langt mere Energi og Intelligens end Broderen, Greven af Paris, der jo staaer som den eventuelt nærmeste Arving til Frankrigs Throne. Man havde, fortalte Kommandeur Koch ved Taflet idag hos Prindsen, drøftet »Udsigterne« i Anledning af den stadig voxende Panamaskandale.

Efter Theen spillede Kongen Whist med Hertugen, Prinds Valdemar og Prinds Vilhelm, medens vi andre fornøjede os med Lou inde hos Dronningen. Som vi sad bedst, meldte en Lakaj mig: »En russisk Kurér.« Ude i Forgemakket traadte mig imøde en ældre, stærkt graahaaret Mand i flot Uniform og med Dekorationer paa Brystet. Jeg rakte ham Haanden og modtog bogstavelig fem Istapper. Han var lige kommen med Aftentoget, havde rejst uafbrudt Dag og Nat og udrettede nu i den sildige Aftentime trods Frost og Kulde sit Ærinde. Han overrakte mig adskillige Breve fra Kejseren og Kejserinden m. fl. til Kongen, Dronningen og den øvrige Familie samt meddelte, at han ogsaa medbragte en Kasse. Han var lidt betænkelig ved at overgive Brevene i mine Hænder, da han efter Sigende plejede egenhændig at overrække Majestæterne visse Brevskaber. Naa, omsider gjorde han det dog, da jeg forklarede min Stilling og fortalte, at Hertugen af Chartres i Øjeblikket var Gjæst hos Kongen og Dronningen. Dronningen blev glad over Brevene. »Hvad taler han? — »Tysk, Ds. Majestæt!« — »Er det en gammel Fyr.« — »Ja.« — »Ja, saa kjender jeg ham. Han er næsten ikke til at forstaa. De Stakler, de maa rejse uafbrudt baade Nat og Dag.« Jeg meldte derpaa Kureren til Kongen, der jo imidlertid var optaget af sin Whist. Dronningen kom til, og efter nogen Debatering blev Kureren modtaget af Dronningen.

Kort efter Taflet havde Dronningen sendt op til mig en stor Krystalskaal med Godter med Hilsen, om jeg vilde tage dem med hjem til min Kone og Børn. Da jeg inden Theen underdanigst takkede derfor, yttrede Dronningen noget om »Jordbær«, som jeg oprigtig talt ikke forstod. Gjennem en Yttring af Dronningens Kammertjener opklaredes det senere, at Meningen var, at bemeldte pragtfulde Krystalskaal ogsaa skulde være en Gave. Jeg kunde dog ikke ret tro det og envendte mig derfor i min Tvivl til Frk. Oxholm, der imidertid noksom bekræftede Kammertjenerens Udsagn, idet hun selv havde besørget Skaalen indkjøbt. »Dronningen mente, at min Hustru nok kunde bruge Skaalen til Blomster, Frugt

o. l.« Ja, det troer jeg! Nu forstod jeg Hds. Majestæts Bemærkning om Jordbærrene.

Inde i den store Sal stod Juletræet alt pyntet, et mægtigt Grantræ, og udenom det Smaaborde med Duge paa. Enkelte Gaver vare alt fordelte paa Bordene. Konferencen med Kureren gav Anledning til, at jeg flere Gange kom gjennem Salen, hvor man jo ellers ikke færdes.

Efter at have fulgt Hertugen og de andre Gjæster til Dørs, sagde Kongen og Dronningen venlig Godnat, idet Dronningen, som jeg jo ikke seer imorgen, ønskede mig og mine »en rigtig glad og lykkelig Jul.«

Den 24. December (Juleaftens Dag) 1892. Oberstlieutenant Løvenfeldt afløste mig. Kongen kom ind lidt før Kl. 10, ønskede venligt »glædelig Jul«, og saa satte jeg da Coursen ad Hjemmet til med Krystalopsatsen og alle dens dejlige Godter vel indsvøbt paa Forsædet. Dejligt at komme hjem til den skjønne Juleaften og træffe Alle raske og glade. Stor Henrykkelse over Gaven fra Dronningen.

Lørdag 14. Januar 1893. Bestemmelsen er, at Kongen paa Søndag 8 Dage, den 22de, vil rejse til Berlin for at overvære Kejser Wilhelms Søsters, Prindsesse Margaretes, Bryllup med Prindsen af Hessen (Dronningens Slægtning); Vintervejret synes imidlertid at ville lægge uoverstigelige Hindringer i Vejen, da man alt begynder at tale om Istransport. Da Kongen kom ind i Jourværelset, bemærkede han bl. a. til Kapitain Boeck, hvem jeg afløste, og som eventuelt skal med paa Rejsen, at Vinteren næppe vilde tillade dem at komme afsted, og at han skulde faa Bud, naar Turen definitivt var opgivet. Megen Opmærksomhed vækker nogle Yttringer af den tyske Rigskansler Caprivi i det Ministerudvalg, der er nedsat for at drøfte det tyske Militærforslag, der tilsigter en betydelig Forøgelse af Tysklands Stridskræfter. Han skal have udtalt, at Stemningen ved det danske Hof ikke var gunstig for Tyskland sidste Sommer, og derigjennem ladet skimte, at Tyskland under en Krig maatte vente at see Danmark som

Ruslands og Frankrigs Allierede. »Danmarks Konge er derimod Tysklands Ven,« skal han siden have yttret, medens han slog paa, at mange politiske Traade løb sammen i Kjøbenhavn. »Berlingske Tidende« har igaar Aftes, efter at de første Referater ere blevne modificerede, dog taget ret kraftigt til Orde overfor de Yttringer, som Caprivi i hvert Fald synes at have brugt. Geschichten kommer særlig uheldigt, henset til bemeldte forestaaende Rejse, som Blæst og Kulde formentlig vil hindre, saaledes at man kunde spare sig alle Udlægninger. Caprivis Bemærkning om vor Konge som »Tysklands Ven« er i hvert Fald ganske urigtig, men iøvrigt maa det ikke glemmes, at naar en tysk Rigskansler vil have Germaniens Stridskræfter forøgede, viser han Sort i Sort: overalt Farer, overalt Fjender. Ingen tvivler jo dog om, at Danmark kun tilstræber Et: Bevarelsen af sin Neutralitet. Det er den, vor Hær og Flaade og Kjøbenhavns Befæstning skal værne om.

Jagtcapitain Jacobson fortæller om et Besøg paa St. Helena. »Jeg veed intet, der har grebet mig, som da jeg traadte ind i den Hytte, hvor Napoleon tilbragte sine sidste Aar ude paa den eensomme Ø. En tarvelig Bindingsværks Bygning, hvori to mindre Værelser, som Kejseren benyttede som Dagligstue og Soveværelse. Jeg kunde tænke mig, om han havde maattet bestaae en haard Kamp for ikke at øve Vold mod sig selv. En forfærdelig Tilværelse for den Mand! Endnu gjemmer jeg nogle Kviste fra Sørgepilene paa hans Grav.«

Ved den græske Kronprinds's Bryllup havde Jacobson truffet Herbert Bismarck. Herrer og Damer havde — som forrige Sommer paa Fredensborg — spist Frokost sammen. Den første Dag var Selskabet mødt undtagen den store Jærnkanslers formentligt adskilligt mindre Søn. Den græske Overhofmesterinde gav derfor Ordre til at vente. Man ventede og ventede. Der gik 10 Minutter, et Kvarter, en halv Time. Omsider kom han. »Man havde dog vel ikke ventet paa ham?« — »Jo.« Ja, han gjorde en Masse Undskyldninger. Næste Dag gjentog det samme sig, men Taalmodigheden havde tabt i Styrke. Da der var gaaet et Kvarter, gik man tilbords. Noget efter kom han. »Han var aabenbart fornær-

met,« sluttede Jacobson, hilste knap paa Overhofmesterinden og tog mut og taus Plads. Fortællingen stemmede godt med det Indtryk, jeg fik af samme Hr. Bismarck, da han i 1888 ledsagede Kejser Wilhelm her til Kjøbenhavn og bl. a. besaae den nordiske Udstilling. Et mere brøsigt Mandfolk er ikke kommet mig for Øje; hans Faders Storhed syntes at have pustet ham op til formidable Dimensioner, der lod formode, at han engang maatte sprække. Selv overfor Kejseren optraadte han som en vigtig Amme, og denne er da ogsaa til Slut bleven leed ved saavel hans som hans Faders Die — mærkværdigt nok, seet fra et tysk Standpunkt, men ingenlunde til Beklagelse for Ikke-Germanere.

Da Garden Kl. 12 trak op, viste Thermometret ÷ 10° R, saaledes at det var umuligt for den at spille, idet de smaa Klapper frøs fast paa Fløjterne m. v.

Taffel Kl. 6. Dronningen fortalte, at det iaar var ualmindelig koldt i Rusland, Kejseren plejede hver Dag at tage sig en Motion i det Fri sammen med de yngste Børn; de huggede da enten Brænde eller skuffede Snee. »Men i et Brev, jeg fik igaar, skriver min Datter, at det en Dag endog var saa koldt, at Kejseren ikke vovede sig ud. Det er første Gang, det er hændt.« Paa mit Spørgsmaal, hvorledes den næstældste Søn nu levede, svarede Dronningen, at han nu saa at sige næsten var ganske rask, hvorover Forældrene vare inderlig glade og taknemmelige. »Det har været nogle svære Aar baade for min Datter og for Kejseren; men nu er der, Gudskelov, efter Lægernes Udsagn ikke Anledning til Frygt. Han har nu overstaaet den værste Alder, bliver fed, seer rask ud og mærker ingen Sygdomssymptomer.«

Ligesom jeg var kommen op paa mine Værelser og havde faaet Rygefrakken paa, kom Jægeren med Ordre, om jeg vilde komme ned til Kongen. I Kongens Arbejdsværelse fandt jeg da hele Familien samlet; Kongen og Prinds Vilhelm i Færd med at nyde Middagscigaren. Kongen: »Jeg sendte Bud efter Dem, for at vi kunne træffe lidt Dispositioner for Vagterne. Det er jo saa koldt. Thermometret staaer paa 10 Grader. Jeg har givet Ordre til Extrauddeling af varmt Øl Kl. 10

iaften (Gardisterne faa alt varmt Øl Kl. 8 Morgen og Kl. 8 Aften). Men saa kunne vi vist ogsaa godt lade Dobbeltposterne for Natten reducere til Enkeltposter.« Ja, det mente jeg godt lod sig gjøre. »Ja. vil De saa arrangere det fornødne med Gardekapitainen.« — »Vel, Ds. Majestæt.« Med Kapt. Waagepetersen ordnede jeg det da saaledes, at der om Natten kun gaaer 1 Skildvagt langs den udvendige og 1 langs hele den indvendige Facade (Gaarden og Haven), samt at der afløses hver Time, medens der jo ellers ordinært afløses hveranden. Denne Afløsning hver Time er utvivlsomt bedre for Soldatens Helbred, selv om han derved kun faaer 3 istedetfor 4 Timers Søvn. I den unge Alder tager man ofte mindre Hensyn til Helbredet end til det, der i Øjeblikket forekommer En behageligere.

The 9¼. Der taltes om det strenge Vejrligt, som iaar hersker overalt i Evropa. Kun i Grækenland er det mildt Vejr. Medens Frost i Italien og Spanien, holder Temperaturen sig i Athen paa + 13° R. (Brev fra Kong Georg). Dronningen fremviste en Frugt, hun havde faaet sendt fra Kong Georg. »Om vi kunde gjætte, hvad det var for en?« Ja, vi gjættede paa allehaande. »Nej, det var Sukat.« Kongen fortalte om de ynkeligt udseende, afsvedne Marker i Grækenland ved Sommertid. »Alt er som brændt af Solen. Jeg saae nogle stakkels Geder, der forgiæves søgte efter Føde og til Slut maatte tage til Takke med nogle Papirstumper, som de i Mangel af bedre gumlede i sig.«

Mandag 16. Januar 1893. Taffel Kl. 6. Cabinetssekretairen og Viceadmiral Meldal indbudte. Den første refererede Folkethingets Forhandlinger idag vedrørende den til Udenrigsministeren stillede Interpellation om Rigskansler Caprivis Udtalelser i det tyske Militærudvalg.

Prinds Vilhelm fortalte om Oprøret i Ungarn 1848 og sin Deltagelse i Krigen 1866. »Benedetti,« yttrede han, »havde i sin Tid været en udmærket Militær, men var alt i 1866 en gammel og svækket Mand, saaledes at man utvivlsomt begik en stor Fejl ved at gjøre ham til Øverstkommanderende.«

Jeg spurgte Prindsen, om han ikke havde optegnet sine mange Erindringer i en Dagbog, hvortil han svarede: »Noget har jeg nok skrevet op, men en egentlig Dagbog har jeg desværre aldrig ført.«

Ved Theen og Louen megen Munterhed. Jeg hørte Kongen sige til Frøken Bluhme: »Har De budt Kapitainen Risengrød?« hvortil hun svarede: »Han siger nej, naar jeg jeg byder ham. Men hvis Ds. Majestæt spørger ham, svarer han strax ja.« Kongen lo og vendte sig henimod mig: »Maa jeg servere Kapitainen en Portion Risengrød?» — »Takker allerunderdanigst!« — Kongen rettede en enorm Portion an og overdængede den med Sukker, tyk gul Fløde og Kanel og bød mig den smilende, som om han tænkte ved sig selv: »Mon det dog ikke skulde hjælpe paa min »skindmagre« Adjutant?« Men min Magerhed er vist medfødt; thi den har endnu intet faaet Bugt med, selv ikke den kongelige Risengrød. —

Tirsdag 17. Januar 1893. Kongens Rejse til Brylluppet i Berlin endnu ikke definitivt opgivet. Kongen vil see Tiden an. Men alt synes at tyde paa, at Vinteren drager et stedse tykkere og tykkere Læbælte om Sjølunds »fagre Sletter«.

Dronningen talte efter Taflet med stor Medfølelse om den Nød, som denne haarde Vinter maa bringe de stakkels Arbejdere og deres Familier. »Og hvad forslaaer alt, hvad der bliver givet?« — »Ja fuldtud forslaaer det jo ikke, Ds. Majestæt; men for hver Trængende, der hjælpes, gjøres der dog en god Gjerning. Karret er vel paa sin Vis bundløst, men mange Huller kan dog stoppes.« Fra Damerne veed jeg, hvormeget godt Dronningen gjør i al Stilhed. Fornylig havde Hendes Majestæt til flere Fattige sendt tykke uldne Tæpper. Mellem de Fattige er der jo den største Communication, og det varede derfor kun et Par Dage, saa indløb der en Masse Anmodninger, om ikke Dronningen vilde sende et Tæppe Mage til det, som den og den havde faaet. Saa sendtes atter en Sending uldne Tæpper ud i Verden. Og ikke mindre hjælpsom er vor kjærlige gode Konge. Hvad han i slige

trange Tider yder, overstiger sikkert langt, hvad de Fleste have nogen Forestilling om.

Dronningen var tilfreds med, at Politiet havde forbudt Slutningstableauet i Esmanns nye Stykke »Magdalene«, der opføres paa Casino. »Hvad unge Piger dog kunne faae at see i vore Dage,« yttrede hun. »Hvor gives der dog ogsaa i vore Dage mange slette, nedbrydende Stykker paa Theatrene, herhjemme som i Udlandet. Det er skammeligt. En Misforstaaelse af Kunsten at fremstille Sligt. Derfor bør Forældre heller ikke lade de Unge læse Bøger eller gaa i Theatret, før de selv kjende Indholdet af, hvad der bydes.«

Taler med Jagtcapitainen om Fru Heibergs Memoirer. Da hans Hustru i sin Tid har været ved Theatret, kjender han jo godt Fru Heiberg og bemærkede: »Hun har næppe vist sig selv en Tjeneste ved at udgive den Bog.«

Onsdag 18. Januar 1893. Onsdagstaffel Kl. 5½. Blandt det indbudte Selskab, ialt c. 50 Personer: General Linnemann og Kammerherre Castenschiold til Borreby (Helten fra Dybbøl, Skandse II) i sin Artilleripremierlieutenants-Uniform med Kammerherre-Nøgle paa. En brillant Mand! I Tankerne seer jeg ham altid staaende i sin sønderskudte Skandse rolig, modig og uforfærdet midt i Kampens Bulder, saaledes som han altid vil staae i Mindet for dem, der oplevede hint uforglemmelige Aar 1864. — — I Jourværelset faaer hver Gjæst opgivet sin Plads ved Bordet. Nogle komme i god Tid, andre i sidste Øjeblik. Man samles i Havesalen, hvor den tjenstgjørende Kammerjunker holder sig parat ved Døren ind til Kongens Værelse. Salen fyldes efterhaanden af Herrer i Uniformer, prydede med Kors og Stjerner, og elegante Damer i raslende Silkekjoler. Ude i Forværelset ordner Gardens Musikkorps sig. Paa givet Signal intoneres »Radetsky-Marchen«, Kammerjunkeren smækker Fløjdørene op, og de Kongelige bevæge sig Parvis gjennem det festligt klædte, bukkende og nejende Selskab ind i Spisesalen, efterfulgt af de Indbudte, alt mens Musikken bruser, og den store Skare Lakaier hjælper Gæsterne med at finde deres respektive Pladser. Saa

tager den festlige Dîner sin Begyndelse! De mægtige Krystallysekroner straaler som hele Sole og »Gardens herlige Musik« bruser gjennem Salen.

Torsdag 19. Januar 1893. Ved Taflet Kl. 6 idag saa mange Damer i Forhold til de faa Herrer, at jeg havde den Ære at sidde ved Siden af Hds. Majestæt Dronningen. Talen faldt paa den kjøbenhavnske Godgjørenhed. Dronningen mente, hvad der sikkert ogsaa var det ene rigtige, at alle Understøttelsesforeninger o. l. burde forenes til een stor, under een Bestyrelse. En af Herrerne ved Onsdagstaflet igaar havde villet have Dronningen til Protektrice for en saadan stor Understøttelsesforening, men denne Tanke mente Hendes Majestæt ikke at kunne gaa ind paa. »Jeg er nu for gammel til Sligt,« yttrede hun. Sagen er nemlig den, at naar Dronning Louise paatager sig noget, vil Hendes Majestæt kende den nøje i alle Detailler og stadig følge den; men disse vilde i et saa stort Foretagende som dette og i Hendes Majestæts Alder blive for anstrengende.

Jeg tog en Appelsin, da Desserten bødes om: »Det var da en daarlig en, De der valgte,« bemærkede hun. »Den har Pletter paa den ene Side. Den er ikke god. Nej tag De min.« Hun lagde sin Mandarin hen til mig.

The Kl. $9^1/_4$. Conversationen faldt paa Tyskland, og Dronningen bemærkede da: »Det ligner den Vaffel dér; lutter smaa erobrede Firkanter.«

Kongens Rejse til Tyskland er nu definitivt opgivet, idet der overalt er Istransport.

Fredag 20. Januar 1893. Concertmester Petri kom — ledsaget af Musikhandler Hansen — med en Anbefalingsskrivelse fra Kongen af Sachsen til vor Konge. Bemeldte Petri skal være en fortrinlig Violinist. — I det Hele modtager — som rimeligt er — vort musikelskende Hof en uendelig Masse Besøg af allehaande Musici fra alle Verdens Hjørner og Kanter.

Stærkt Omslag i Vejret. Temperaturen steget til 0°. Efter

de mange Dages strænge Kulde forekom det En helt foraarsvarmt. En dejlig Overgang.

Taffel Kl. 6. General Schroll, der skulde have ledsaget Kongen til Berlin, indbudt. Jeg havde Frøken Bluhme tilbords. Vi talte om, hvad disse Mure kunde fortælle, og hun bemærkede da: »Naar jeg kjørte med den gamle Arveprindsesse (hos hvem hun var Hofdame) gjennem Frederiksberg Allé, sagde hun altid: »Naar disse Træer kunde fortælle!« »Aa, hvad,« tilføjede hun saa altid: »vi har saamænd Snak nok at høre paa!«« Der kan være noget i det! — —

The 9½. Tale om Flatøbogen, der af et amerikansk Krigsskib vil blive afhentet til Udstillingen i Chicago. Bogen er som bekjendt et ældgammelt Haandskrift, der omhandler Amerikas Opdagelse ved Nordboerne længe før 1492. Regjeringen har givet sit Minde til, at den maa udstilles.

Lørdag 11. Februar 1893. Conseilspræsident Estrup kommer ind, pustende og hastende. »Et gruligt Vejr! Snart varmt, snart sibirisk Kulde! Alverden forkjølet.« Det indrømmes Excellencen.

Ovre i Christian VII's Palais er man begyndt at fyre op i Anledning af Ballet, som paa Fredag den 17de gives til Ære for Prindsesse Louise, der den Dag fylder 18 Aar. I Anledning af Nytaarstaflet begyndte man Indfyringen allerede 2den Juledag og naaede dog kun til 11° i den store Sal.

Taffel Kl. 6. Kongens Søster, Prindsesse Louise, er endnu paa Besøg, blokeret af Vinteren og Isen i alle vore Farvande.

Kongen var kjed over, at hans Skomager for nylig var død. »Det var en ganske almindelig billig Skomager,« yttrede Kongen; »men han syede udmærket. Det var saamænd en af Gardens Officerer, der anbefalede ham.« Lidt efter tilføjede Kongen skjelmsk: »Han havde kun een Mangel: Skulde jeg have syet et Par Støvler, bad han altid om at faa Pengene forud. Stakkels Mand, han sad smaat i det. Naa, saa har jeg maattet pensionere hans Enke med 100 Kroner om Aaret; saa mine Støvler kommer mig endda ikke saa billigt.«

Dronningen synes at være noget medtaget af Hoste og Forkjølelse; men Hendes Majestæt giver sig ikke for saa lidt. Talen faldt paa en Dame, der hver Dag trods 10 Graders Kulde kjører ud i aaben Vogn og netop derved synes at bevare Helbredet.

Søndag 12. Februar 1893. Kongen var mod Sædvane ikke i Kirke. — Meget koldt; Thermometret viste ÷ 13° R.

Efter Bordet fortalte Kronprindsessen om sit Besøg i Stockholm. Det havde været smukke Dage. »Men desværre faldt jeg en Dag deroppe og slog mit Knæ, og det var ikke saa behageligt, da vi jo var paa Bal efter Bal. Jeg maatte lade som intet. Der var jo adskillige Herrer, som jeg maatte byde op, og det gjorde naturligvis ikke Knæet bedre. Hun bad mig kjøbe nogle flere Smaabilleder til »lille Gustav«.

Jeg tilbød Prinds Harald at holde Ferie imorgen, Fastelavns-Mandag. »Nej,« svarede han, »jeg faaer fri Kl. 11, saa for min Skyld kan De godt komme Kl. 7.« Hans Svar glædede mig, da det viste mig, at han dog ikke er saa forfærdelig kjed af at læse med mig. Prinds Carl, der nu hænger stærkt i til sin Lieutenants-Examen, beklagede sig over, at det kneb med Mathematikken. Om han da ikke havde lært Begyndelsesgrundene ordentligt? »Nej, jeg fik det Hele ind i for kort Tid. Kun eet Aar læste jeg, inden jeg kom ind paa Søofficerskolen.«

Mandag (Fastelavns-Mandag) 13. Februar 1893. Ingen Audiens, da man idag slaaer Katten af Tønden og bider til Bollen.

Taffel 6. Som første Ret serveredes for Liebhavere Fastelavnsboller i Mælk. »En skrækkelig Ret,« forsikkrede Dronningen. »Kan De lide den?« »Jo, Ds. Majestæt; det er min Livret.« Ja, Kongen holdt ogsaa meget af den, men Meningerne vare delte, og Halvparten af Selskabet holdt sig til Kjødsuppen. De gængse Fastelavnsløjer diskuteredes. Ceremonimester Oxholm forebragte Programmet for Prinds Valdemars Kanetour imorgen.

Efter Taflet talte Dronningen med stor Interesse om de forskjellige Fund, som i Løbet af Sommeren ere gjort i Udgravningerne i den gamle Havbund, der nu uddybes til Frihavn, og som paa forskjellig Vis bringer Fakta fra den forhistoriske Tid Hds. Majestæt beklagede sig iøvrigt stærkt over den strænge og vedholdende Vinter. »I mine unge Dage,« sagde hun, »holdt jeg saa meget af Vinteren, men nu bryder jeg mig ikke om den.« Jeg bemærkede, at Hendes Majestæt dog i Reglen kjørte en Tour. »Nej,« svarede hun, »det bryder jeg mig heller ikke mere om. Jeg kan ikke lide at se Kudsk og Tjener sidde blaa af Kulde.«

The Kl. 9¼. Prinds Vilhelm fortalte om en Sygeplejerske, han nys havde haft. »Alle de andre, jeg har haft i det sidste halve Aar, ere døde,« havde hun gjentagne Gange fortalt Prindsen. »Det lød jo ikke meget opmuntrende,« bemærkede han og lo hjertelig.

Kongen var i ualmindelig godt Humeur. Da Forfriskningerne serveredes, bemærkede han spøgende: »Jeg har iaften istedetfor Risengrød beordret Vinsuppe; den har Kapitainen godt af,« hvorpaa Hans Majestæt anrettede mig en Kjæmpeportion. Bemeldte Vinsuppe viste sig at være Kirsebærsuppe. »Kan Du huske,« henvendte han til Dronningen, »da vi vare unge, fik man den altid til Ballerne. Nu er alt saa overdrevent. Selv Børn skal trakteres med Vin. Dengang nøjedes man med Kirsebærsuppe og afbrændt Rødvin og morede sig desuagtet brillant.« Naa, den gode Skik hævede da ogsaa Hovedet, da jeg var Barn.

Tirsdag 14. Februar 1893. Kl. 8¾. Traf Prindsesse Louise, der vendte hjem fra Morgentour. Da jeg undrede mig over, at Prindsessen, der slet ikke har det godt, gik ud og tilmed saa tidlig paa Morgenstunden, svarede hun: »Ja, jeg har det rigtig daarligt, med Smerter i Hovedet og hele Kroppen, men Lægen vil jo have, at jeg skal gaa ud. — Jeg skal vænne mig til Luften, siger han, for at jeg ikke skal blive yderlig daarlig paa Fredag (Balaftenen).« Jeg tænkte ved mig selv, at Prindsesser altsaa stundom ogsaa under-

kastes Hestekour. »Prindsessen saae dog saa rask ud igaar,« bemærkede jeg. »De var ved Taflet helt rødmusset.« »Det var af bare Feber,« svarede hun; »jeg befandt mig frygtelig ilde.« »Men hvordan skal det gaa paa Fredag?« — — »Jeg skal danse det hele bort, siger man,« svarede hun.

Jour Kl. 10—2. Fyrst Koudacheff kom for at melde sin Svigerfaders, den russiske Gesandts Grev Tolls Død. Han var meget nedtrykt. Døden var trods det lange haabløse Sygeleje dog kommef uventet. Netop den Dag om Morgenen havde Greven haft det meget bedre og havde haft Lyst til at staa op. Da var Døden kommet pludselig som et Hjærteslag. Jeg meldte Fyrsten til Kongen, som derefter talte længe med ham.

Etatsraad Struckmann og jeg saae ude fra Forgemaksvinduet Kaneoptoget, der samledes ude paa Amalienborg Plads. Prinds Valdemar kjørte Fru Evers i en smuk lueforgyldt Enspænderkane. Fruen var vel indhyllet fra Top til Taa i en varm Pels. Baron Blixen-Finecke kjørte for Prindsesse Marie. Nede paa Forlæderet laae den nye hvide »Spids«; den, der ikke vidste, at Dyret var levende, skulde troe, at det var et eller andet Dyreskind, saa urokkelig stille laae den med Hovedet hængende ud over Kanen til den ene Side og den tykke hvide Hale slæbende paa den anden Side. Paa Slaget 11 slog Prindsen et Knald, og Toget, ialt 8 Kaner, satte sig i Bevægelse med den kongelige Kane i Têten. — —

Etatsraaden og jeg begave os ind til Frokosten, hvor han gav mig en lang Skildring af Kanetourene under Christian den VIII. »Det er helt underligt, naar jeg tænker paa de Tider,« sluttede han. »Hvor Stemningen dog dengang var ophidset. Var Kongen i Theatret, var Pladsen her i Reglen sort af Mennesker ved det Klokkeslet, da man ventede Kongen tilbage. Der lød da Hurraer, men ogsaa mange Mishagsyttringer. Altid Tumulter. Selv havde jeg engang nær faaet Prygl. Det var en saadan Aften, vistnok i 1846—47; jeg kom ind i Trængslen. Og ung og varmblodig var man jo dengang og loyal til det yderste. Jeg kom i Klammeri med nogle af Hylerne og havde utvivlsomt faaet Prygl, var ikke

tilfældig en Onkel af mig kommet forbi og havde klaret mig ud. Ja, slige Optøjer hørte til Dagens Orden. De kjender vel nok Historien om den Student, der blev ført for Kongen?« Nej, det gjorde jeg ikke. »Jo, Kongen lod en Aften en af de Studenter, der rigtig havde hylet op, arrestere og føre for sig. »Hvorfor raaber De egentlig saadan?« spurgte Kongen ham. »Jo — — o. Jo — — o,« svarede Studenten, befippet ved pludselig at være blevet stillet Ansigt til Ansigt med Majestæten, »vi ville have en fri Forfatning.« »Hvorfor vil De egentlig det?« spurgte Kongen. »Fordi den vil blive til Lykke for Folket,« svarede Studenten. »Unge Mand!» svarede Kongen, »som interesserer sig saa levende for Folkets Vel, har De nogen Tanke om, hvordan en saadan Forfatning skulde see ud, for at den kunde blive til virkelig Lykke for Folket. Jeg kunde ønske at blive bekjendt dermed, thi ogsaa mig ligger den Sag stærkt paa Sinde.« Man gav derefter Studenten Papir og Blæk for at han i korte Træk kunde fremsætte Hovedprinciperne i den Forfatning, han havde tænkt sig og virkede saa ivrig for. Da den unge Studiosus i en Time havde siddet overladt til sine egne Tanker, bad man om at see Papiret. Det var blankt — og han erklærede sig renons, hvorpaa man gav ham løs.«

Historien er charakteristisk nok; men at kræve en fri Forfatning nedskreven under de Forhold vilde dog maaske have overskredet selv en Solons Evner.

Bemeldte Kanefart skulde være endt med en lille Dans om Aftenen hos Dronningen; men Grev Tolls Død foranledigede, at Lystigheden blev sagt af, »udsat«, sagde man, til en anden Gang.

Vore Blade have i denne Tid bragt forskjellige Historier om Spøgeri, som Kronprindsen med Følge skal have oplevet under Besøget paa Stockholm Slot. Det interesserede mig derfor at faa fat i Kapitain Arendrup, der sagdes at have været Gjenstand for paatrængende Aander. »Hvad han da havde oplevet?« »Jeg vaagnede,« forklarede han, »ved, at En tog mig voldsomt i den ene Skulder. Jeg gned Øjnene, kneb mig i Benet à la Jeppe for at overbevise mig om, at jeg

virkelig var vaagen, og strøg derpaa en Svovlstik. Men der var Intet. Lidt efter begyndte et forfærdeligt Spektakel, frygtelig uhyggeligt. Gjentagne Gange tændte jeg paany Lyset; men der var Intet at see.« Den gode Kapitain, der ellers ikke synes at være skabt for Spøgelseseventyr, blev helt fornærmet, da jeg bemærkede, at han jo godt kunde have drømt dette Tag i Skuldren, og at Spektaklet formentlig skrev sig fra et Kompagni Rotter, der inde i de hule Vægge, Lofter eller Gulve slæbte afsted med en eller anden Lækkerbidsken. »Det kan gjerne være,« svarede han; »jeg veed blot, at det var nederdrægtigt uhyggeligt.« Ogsaa Prinds Christian skal have været plaget af et lignende Spektakel i sine Gemakker, ligesom man endog vil vide, at Kronprindsessen har seet en brun Munkeskikkelse, som forsvandt i en Væg. Jeg er nu kemisk fri for Tro paa Spøgelser af en hvilken som helst Art. Hvad der er fortalt mig af den Slags »selvoplevede« Historier, kan, troer jeg, altid henføres til den menneskelige Frygt og Indbildningskraft. Hvad kan den ikke udrette især i Forbindelse med et Par Glas Champagne?

Til Theen Kl. 9½ var indbudt Grev Danneskjold-Samsøe (tidligere Hofchef hos Kronprindsen) og Hustru. Man dyrkede alle under Et Louen.

Fredag 17. Februar 1893. (Prindsesse Louises Fødselsdag).

Inden jeg gik ned til Taflet, bragte en Lakaj fra Dronningen et mægtigt Kræmmerhus, indeholdende de dejligste Godter. »Jeg skulde hilse fra Hds. Majestæt, om Kapitainen vilde tage det hjem med til Børnene.« Altid er vor gode Dronning saa venlig og betænksom og glæder mig paa det Punkt, hvor jeg lettest glædes.

Ved Taflet livlig Stemning. Dronningen og Prinds Hans carambolerer i al Gemytlighed om en ung Dame. »Ja, saa maa Kapitainen danse med hende,« bemærker Prinds Hans. »Det skal være mig en Fornøjelse, Deres Højhed.« Selskabet lo.

Ceremonimesteren, Kmhr. Oxholm, kom op til mig Kl. 8½ for at lægge den sidste Haand paa Fortegnelsen over, hvor-

ledes Herrer og Damer skulde parres ved Souperen. Lidt efter indfandt sig Kapitainerne Waagepetersen og Arendrup, der ogsaa skulle assistere. Man fik sig en Cigar paa Faldrebet. Paa Slaget 9 begyndte Karether og Wienervogne at rulle ind i Slotsporten. Alt i Feststemning, da jeg lidt før halv Ti gik over Kolonaden til Kongens Palais, hvorfra Ds. Majestæter vilde begive sig over til Ballet Kl. 9½. Paa alle Trapper og Reposer stode dejlige Blomsterplanter, som var det midt i Sommerens Hjærte. Overalt vimsede de røde Lakajer. Balklædte »Skjønne« brusede i Silke og Tyl op ad den brede Slotstrappe, convoyerede af bestjernede men ikke uniformerede Kavalerer, ind i Gobelinsgemakkerne, hvor Excellencen Løvenskiold med Stab gjorde Honneur.

I Dronningens Forgemak mødtes jeg med Excellencen Castenschiold, lidt efter kom Kongen og Dronningen, hvorpaa man satte sig i March med Adjutanten som yderste Blænker og Castenschiold umiddelbart foran de to Majestæter. Vejen gik over Kolonaden, gjennem Dansesalen og ind i Thrmedian-gemakket, hvor den kronprindselige Familie og Prinds Valdemar imidlertid havde samlet sig. Dronningen bar en pragtfuld gul Atlaskes Robe med enormt Slæb, som klædte Hendes Majestæt udmærket.

Couren i Skilderigemakket varede saa nær en Time, saaledes at Dansen først begyndte Kl. 10½. Allerede Kl. 9¾ vare de dansende Par marcherede ind i Salen, hvor de havde taget Opstilling, længselfuldt ventende paa det Øjeblik, da Majestæterne traadte ind efter Riberhusmarchens Toner. De smaa Fødder trippede utaalmodigt, og omsider slog da ogsaa Timen. Om der var mange smukke Damer? Det sete afhænger som bekendt af Øjnene, der seer. Men efter min Mening var der mange nydelige unge Piger, og forøvrigt fornøjer jeg mig altid ved at see paa en ung balklædt Pige, blot hun selv seer glad ud. En mindre kjøn med glædestraalende Øjne tager utvivlsomt Luven fra en Skønhed med en overlegen blaseret Mine.

Gulvet brændte mig under Fødderne ved »Sirenen-Zäuber« og andre brillante Valse, men man maatte qua Jourhavende

lade Wienervals være Wienervals. Noget efter den første Kvadrille, i hvilken alle de Kongelige (ogsaa Kongen) undtagen Dronningen og Prindsesse Marie (for hvem det er Fastetid) deltog, gik Kongen til Whistbordet med Conseilspræsidenten og Krigsministeren.

Mellem 2. og 3. Vals blev en Del unge Damer og Herrer præsenterede for Dronningen, der iøvrigt underholdt sig med flere af de Tilstedeværende, bl. A. den franske Legationssekretair Pasteur, en Søn af den berømte Videnskabsmand. I den Maade, hvorpaa han stod og converserede Dronningen, var der adskilligt, som røbede den republikansk-demokratisk opdragne Franskmand.

Efter endt Whist Kl. 11¾ talte Kongen bl. a. med Kammerherre Fallesen. Fallesen benyttede til Moro for Kongen nogle af de kjendte Whistslagord fra Wiesbaden, hvor Kammerherren i Reglen opholder sig samtidig med Kongen, og hvor Aftenerne da ofte tilbringes ved et Slag Kort.

Kl. 12 Souper; en velkommen Afbrydelse, hvor man træffer en Mængde, Unge og Gamle, Damer og Herrer, som Conversationen gaaer livligt med.

Efter Souperen dansede Kongen med Frøken Bluhme.

Kl. 2½ blæses Fanfare, hvorpaa jeg følger over med Kongen og Dronningen. Kongen: »Vil De sige den Herre, der løser Dem af imorgen, at jeg ikke er visibel før Kl. 10.«

Lørdag 11. Marts 1893. Afløste Kapt. Scheller. Kongen kom ind til os, da Klokken endnu ikke var 10, og bemærkede i den Anledning: »Jeg kommer nok fem Minutter for tidlig.« Saae som altid rask og vel ud tiltrods for, at det nu lakker stærkt ad de 75.

Prinds Christian tiltræder Vagttjeneste for næste Døgn. Smukt Solskinsvejr. Jeg spurgte til Prindsesse Thyra, der igaar blev opereret for en lille Kirtelknude i Halsen, hvorfra hendes Ørelidelser i den sidste Tid, ifølge Prof. Blochs Mening, stamme. Operationen gaaet godt. Kun lokal Bedøvelse anvendtes. En halv Time efter Operationen var Prindsessen, der siges at være meget haardfør, ude at spadsere.

Søndag 12. Marts 1893. Livlægen Professor Petersen nød sin Frokost hos mig. Han gav adskillige Historier til Bedste, saaledes om en Lakaj, der engang maatte vende sine Lommer, mistænkt for at have tilvendt sig forskjellige Sager fra Taflet. Kaffen var ved at blive budt om, da Overhofmarchallen attaquerede den stakkels Lakaj med et: »Hvad har De i Deres Baglommer?« — »Intet.« — »Jo, De har; jeg kan jo see det.« Lakajen vendte sine Lommer, der kun indeholdt hans Ejendele: Lommetørklæde o. s. v. Kongen havde lagt Mærke til den lille Scene, og kort Tid derefter avancerede Lakajen til Kammertjener hos Hs. Majestæt.

Kl. 6 Taffel ovre hos Kronprindsens.

Aftalte med Moltke, at jeg skulde hente ham efter Tilbagekomsten til Kongens Palais for at følges ad i Theatret. Tiden løb imidlertid fra mig, men vi fik os dog et Kvarters Samtale i hans smukke hyggelige Lejlighed i Bredgade, hvorpaa vi fulgtes til Theatret. Her var imidlertid Besked fra Dronningen om at møde til The Kl. 9¹/₄. Der var da lige Tid til at faa Slutningen af 2den Akt med. Den ny Tenorsanger Herold sang sine Partier overordentlig smukt og med stor Følelse.

Theen Kl. 9¹/₄. Prinds Carl er meget optaget af Tanken om sin forestaaende Lieutenants-Examen ved Søofficerskolen.

Han læser hver Nat til Kl. 2 og maa saa atter op Kl. 7 for at være i rette Tid paa Skolen. Jeg foreholdt forgjæves Prindsen, at slig forceret Læsning i Reglen ikke gavner; men han paastoed, at den var nødvendig. »Jeg har saa mange Huller og kan jo dog ikke risikere at komme op i dem,« bemærkede han. Prinds Christian gav mig Medhold, skjøndt han indrømmede, at han havde læst ganske paa samme Vis. »Men det medtog mig ikke,« yttrede han; »jeg havde noget skaaret Smørrebrød og Kaffe staaende og tog mig engang imellem en Bid. Det hjalp.“ Kongen spillede Whist og Dronningen »Knægt«, medens vi Yngre holdt det gaaende inde ved Lou-Bordet, hvor det gik livligt til, takket være de unge Prindsers og Prindsessers gode Humeur.

Mandag 13. Marts 1893. Offentlig Audiens Kl. 11—1. En sand »Kvindestorm« efter Guldbryllupslegater. 95 Fruer, Frøkner, Madammer, Jomfruer samt andre kvindelige Væsner, der slet og ret benævnte sig selv Enke Sørensen eller Marie Jensen, Madsen o. s. v. og alle som een vare de lige overbeviste om, at »naar blot jeg kom ind til Majestæten, saa fik jeg Legatet.« Nærmere og nærmere trykkede denne Kvindehær mig henimod Kongens Dør. Ni à ti Geledder tæt stode de om mig, mens Spørgsmaalene regnede ned over mig som Regn fra en Tordenbyge. »Mit Navn er Fru P.« »Adjutanten fik vist ikke mit « »Troer De, jeg kan komme ind.« »Aa, De maa endelig tænke paa mig.« »Jeg har en Søster, der har været hos Adjutantens Fætter.« »Komme vi ind, eftersom vi ere skrevne op?« o. s. v., o. s. v. i een Uendelighed. Adskillige forsøgte Bestikkelsessystemet ved at titulere mig »Hr. Kammerherren«, »Hr. Oberst« o. s. v. De Stakler! Der er ialt 50 Portioner, nemlig 25 paa 200 og 25 paa 100 Kroner og over 300 Ansøgninger siges alt at være indkomne. Da der tilmed var mange mandlige Rangspersoner, naaede kun 22 ind over Majestætens Dørtærskel. Jeg fortalte Kongen om, hvordan det stod til derude, og hele Resten blev saa til Slut, da Klokken alt gik henimod 2, henvist til Cabinetssekretairen. Blandt bekjendte Damer vare gamle Fru Phister og Juliette Price. Lige som jeg lukkede Døren for den sidste, saae jeg hende gjøre en Compliment, der noksom røbede, at hun engang i fordums Dage har været en af det kongelige Theaters Primadonnaer. Da Luften imidlertid var varm i Forgemakket, og adskillige af »de Skjønne« bestemt erklærede, at nu besvimede de snart, lod jeg baade Vinduer og Døre aabne ud mod Pladsen. Desuagtet opfordrede jeg forgjæves Damerne at gaa nærmere hen til den friske Luft. De bleve hvor de vare: i sluttet Karré om Adjutanten, der søgte ved Gemytlighed at holde Humeuret oppe paa de Mange, som begyndte at tabe Haabet, jo nærmere Viserne paa Uret kom til det fatale Klokkeslet for Audiensens Afslutning. Kongens Jæger fortalte senere, at en stærkt dekoreret Herre midt under alt dette var traadt ind i Forgemakket. »Hvor er dog Adjutanten?« spørger

han. »Ja, han staaer inde mellem alle de Damer.« »Gudbevares! Hvad skal det betyde?« »Men Exc. kan jo nok komme gjennem dem.« »Nej, Tak skal De have. Saa vil jeg hellere komme igjen næste Gang. Nu har jeg dog aldrig set Mage.« »Ja, det er i Anledning af Guldbryllupslegatet.« »Men det er jo forfærdeligt. Nej; jeg gaaer. Gudbevares! Farvel!« Ingen beklagede dog mer end vor gode gamle Konge de Mange, der ikke kunde faae deres Ønske opfyldt. Da jeg senere kom ind til Kongen, yttrede han, at de mange Penge, der var paatænkt anvendte til et Monument, langt hellere maatte have været anvendte til Legater. »Saa havde man kunnet glæde langt flere.«

Tirsdag 14. Marts 1893. Lille Prindsesse Thyras Fødselsdag. Ønskes til Lykke. Prindsessen, der alt viste sig efter Taflet igaar, bar Hovedet og Halsen ombundne med Lærredsstrimler, men har det iøvrigt godt og mærker nu ikke mere til Snittene fra forleden.

Taffel Kl. 6. Kongen fortalte om de mange Damer, der havde givet Møde ved Audiensen igaar, og bemærkede: »Ja, det gik da navnlig ud over Kapitainen.«

De ualmindelig kunstigt dresserede Elefanter, som i denne Tid forevises i Circus, og som alle de Kongelige have været ude at see, gav Anledning til, at Dronningen fortalte mig om en Elefantjagt, som Prindsen af Wales havde været med til i Indien. En anskudt Elefant var som rasende styrtet mod det Sted, hvor Prindsen stod; lige i sidste Øjeblik reddede han sit Liv ved at krybe op i et Træ. Man blev i Øjeblikket, fortalte Dronningen, saa konfus, at man rent glemte Prindsen, der ukjendt med den Jagt ikke vidste, hvad han skulde gjøre. Først da han saae de Andre søge Ly i Træerne, fulgte han Exemplet. Nær kunde det altsaa være gaaet ham som den unge Prinds Napoleon mellem Zulu-Kafferne. Og et lige saa farligt Æventyr havde den russiske Storfyrstthronfølger forrige Aar haft paa en Tigerjagt. En Tiger var sprunget op paa Ryggen af den Elefant, han red. Dybt borede den sine Kløer i det ulykkelige Dyrs Ryg. »Men Storfyrstthronfølgeren be-

varede mærkværdigt nok sin Koldblodighed og sendte sit dræbende Skud lige ind i Tigerens hvæsende Gab.«

Prinds Hans fortalte om et Rygte, der i hans Barndom gik i hans Hjem. Han var kort efter Fødselen bleven bragt ind i et andet Værelse, da Moderen var meget svag og medtaget. Da Barnet atter bragtes til Moderen, yttrede hun Frygt for, at det i Mellemtiden skulde være bleven forbyttet. »Derved kom det Rygte ud, at jeg virkelig var et forbyttet Barn, og det gav Anledning til, at der senere maatte skaffes paalidelige Oplysninger om, at jeg var den, jeg var. Jeg mindes det saa tydeligt. Husker Du det ikke, Christian?« spurgte han Kongen. Jeg hørte ikke Kongens Svar. »Jo, det er ganske vist,« sluttede Prindsen. »Jeg kan ogsaa godt huske, at Fader tidt bebreidede Moder, at hun ved sin Frygt havde givet Anledning til det dumme Rygte.«

Onsdag 15. Marts 1893. Fulgte Kl. 8 med Kongen og Dronningen til den østerrigske Violinist Rossis Concert i Concertpalaisets lille Sal. Spillede smukt og med enorm teknisk Færdighed.

Hds. Naade Fru Estrup og Datter (Fru Neergaard) fulgte med tilbage til Theen paa Amalienborg. Kongen, ja hele Selskabet, var i Perlehumeur. Det gaaer aldrig Kongen rask nok, naar der tages af Bordet. Han triller da for Kommers Tallerkener og Glas henad Bordet. Iaften tog han en Flødekande og lod, som om han vilde hælde Indholdet ud i Comtessens Skjød. Det gav et voldsomt Sæt i denne, der aabenbart alt i Tankerne saae sin lilla Silkerobe for evig Tid forvist fra Hofgarderoben. Prinds Christian lo hjærtelig over den Angst, Comtessens Ansigt røbede.

Fredag 17. Marts 1893. Jourtiden: Da Krigsministeren, der havde Audiens, kom ud fra Kongen, spurgte han bl. a.: »Naa, hvad siger man ved Hoffet om et eventuelt Forlig?« Jeg svarede undvigende. »Ja,« vedblev han videre, »Højre er som en Hær af demoraliserede Soldater. Mange er vrede. Særlig skal jeg være Syndebuk.« Jeg fik Indtryk af, at han

ansaae et Forlig for sandsynlig og da vilde træde af som Minister. For mit Vedkommende vil jeg helst see Forliget, inden jeg troer det.

Ogsaa General Holten, der jo tidligere har været Adjutant hos Kongen, havde Audiens. »Vil De melde mig. Jeg plejer jo engang imellem at hilse paa Hs. Majestæt.« Han var meget snaksom, da han kom ud og fortalte Forskjelligt, som interesserede mig. Saaledes oplyste han bl. a., at det Oliemaleri af Thorvaldsen, som hænger i Adjutantens Værelse, er malet af den bekjendte Amerikaner Morse (Morses Telegraf), der var Maler og i 1831 malede dette Billede af Thorvaldsen under dennes Ophold i Rom. Da Morse senere blev Minister, sendte han Billedet som Foræring til Christian IX.

»Men her hang ogsaa engang,« vedblev Generalen, »et Billede af General de Meza, og det kan jeg ogaa fortælle en Historie om. Feltmarchal Moltke var paa Gjennemrejse til Sverrig og havde ladet sin Ankomst anmelde for Kongen. Denne havde ladet ham tilsige til Audiens, og saa var det en Dag, jeg sidder i Stolen der. Saa banker det paa Døren, og ind træder en Herre. »Ich bin Hr. Graf Feltmarschall Moltke!« Stiv og tilbageholden var han. Naa, jeg meldte ham til Kongen. Hvad de har talt om, veed jeg ikke; men han var helt tøet op, da han kom ud derindefra. Han standsede her paa dette Sted og saae sig om: »Hvor det er underligt igjen at færdes i disse Værelser. Der nede i Kjælderen bleve vi Pager klædt paa, inden vi skulde til Taflet.« »Ja, af Madam X (jeg mindes ikke Navnet).« »Madam X,« gjentog han; »det er rigtigt.« »Maa jeg see derind,« sagde han saa og gik derind og saae først paa Thorvaldsens og derpaa paa de Mezas Billede, som dengang hang dér paa det Sted. »Det er de Meza,« udbrød han og betragtede det længe i Taushed. Derpaa gik han tilbage og udbrød, idet han traadte over Dørtærskelen ind til Jourværelset: »Modigere Soldat har den danske Hær aldrig haft.« »Forstaaer De,« sluttede Holten, »Moltke vilde have haft, at vi skulde være bleven ved Dannevirke, for at han saa kunde have maset os.«

Lørdag 8. April 1893. Kong Christians 75aarige Fødselsdag.

Afløste Kapitain Boeck. Da vi paa Slaget 10 kom ind i Havesalen og naaede Døren ind til det grønne Gemak, befandt vi os med Et under Krydsild, som man siger. Kongen traadte ind fra Gemakket, medens hele den kronprindselige Familie nærmede sig inde fra den store Spisesal, alle stilende hen mod Bordet, der var dækket med Kongens Gaver: Blomster i Massevis, grupperede om forskjellige Guld- og Sølvgjenstande.

Rask og glad saae han ud, vor kjære gamle Konge! Vorherre bevare ham endnu i mange, mange Aar!

Kl. 11½ Cour for Hoffets Damer og Herrer.

Alle de unge Prindser og Prindsesser komme hver med en dejlig Bouket til »Bedstefader« og lidt efter Prindsesse Marie med sine tre Smaa, der ogsaa hver bærer en herlig Bouket Roser. Jeg hjælper den lille Prinds Erik Tøjet af, og til Gjengjæld stikker han mig gjentagne Gange sine duftende gule Roser op i Næsen.

Ind i Jourværelset for at tage mod Gardeofficerernes Melding. Pladsen er sort af Mennesker. Musikken bruser, mens Gardisternes røde Rækker prange som en enkelt Blomsterrabat paa en ny tilsaaet Plæne. »Kong Christian stod ved højen Mast« vexler med de russiske, engelske og græske Nationalmelodier.

Kl. 12½ Cour for Diplomaterne. Præsenteres for den ny russiske Gesandt Grev Muravieff.

Kl. 12^{40} paa Reposen ved Kolonaden for at følge Kongen over. Mængden nede paa Pladsen strømmer over mod Kongens Palais. Stærke Hurraraab. Det er Kongen, der viser sig i et Vindu nede i Stuetagen. Lidt efter kommer Kongen fra Dronningens Værelser. Et Buk og omkring, over Kolonaden, forbi Gardisterne, der præsenterer Gevær, gjennem Salen og hen til Døren ind til Throngemakket, hvor der gjøres Front, medens Kongen passerer, og derpaa tilbage gjennem Gemakkerne ud til Haven og ind i Spisesalen, der er propfuld af uniformerede og dekorerede Fødselsdagsgratulanter. Taler med et Utal af Mennesker.

Kl. 3 Couren til Ende. Følger Kongen over. »Er De træt?« spørger han ved mit Afskedsbuk. »Nej, Ds. Majestæt.« Det var nu ikke ganske sandt. Man vil jo gjerne gjøre sig raskere og stærkere, end man i Virkeligheden er. Medens jeg hviler mig paa Chaiselonguen, vandrer Kongen nede i Haven, rygende en af sine lette Havanesere.

Kl. 5 Galataffel hos Kronprindsens. Alle de Kongelige ere komne, men endnu mangler Hs. Højærværdighed Biskop Fog. Har han mulig helt glemt Tilsigelsen? Utænkeligt var det maaske ikke. Kl. $5^1/_4$ kommer han omsider anstigende, med Skridt saa langsomme, som var han bange for at komme for tidligt. »Kommer jeg for sent?« spørger han Bull. »Aa, ikke saa meget,« svarer denne høfligt.

Et ualmindelig smukt og festlig dækket Bord. Et Brigademusikkorps forhøjede yderlig Stemningen. Ved Champagnen rejser Kronprindsen sig: »I det smukke, sommeragtige Vejr idag seer jeg et lykkeligt Varsel om gode, velsignede Fremtidsdage for min elskede Fader. Vorherre bevare ham endnu i mange Aar til Held og Lykke for Fædrelandet og til Glæde og Velsignelse for os.« Saaledes lød omtrent Ordene, hvorpaa Champagnen tømtes, Fanfaren brusede gjennem Hallen, og Nationalmelodien paahørtes staaende. Kongen takkede i faa og hjærtelige Ord for Skaalen.

Nogle Minutter før Kongen og Dronningen skulde ledsages til Dansesalen, bringer en Lakaj en hel Bunke Telegrammer med Hilsen fra Hs. Majestæt, »om jeg vilde besvare dem venligt.« Ved at gjennemløbe dem opdager jeg til min Forbauselse Lykønskninger fra Villy (Kong Georg), Alix (Prindsessen af Wales), Sacha og Minni (Kejseren og Kejserinden af Rusland). Que faire? Her maa jo foreligge en Misforstaaelse. Faaer efter at have fulgt Kongen og Dronningen til Throngemakket fat i Admiral Koch, der ved at see Telegrammerne erklærer, at det aldrig er hændt ham i hans Adjutanttid. Der kan da ikke være Tvivl om, at Lakajen har bragt mig en fejl Bunke. Imidlertid vanskeligt at faae Kongen i Tale, der inde i Skilderigemakket vandrer fra Gjæst til Gjæst. Omsider lykkes det dog at fange Kongens Øje, og da jeg samtidig træder et

Skridt frem, ahner Kongen, at Noget ligger mig paa Hjerte, og kommer hen til mig. »Ds. Majestæt, Lakajen har bragt mig en Del Telegrammer, men formentlig er her en Misforstaaelse tilstede, thi der er en Del fra Ds. Majestæts nærmeste Slægt.« — — »Saa! Fra hvem?« — »Fra Kongen af Grækenland, Kejseren og Kejserinden af Rusland.« — »Saa har den Klodrian af en Lakaj taget de forkerte. Det var rart, De gjorde mig opmærksom derpaa. Aa, vær saa venlig at give min Broder Hans dem.«

Prinds Hans stod i ivrig Conversation med Etatsraad Tietgen, men omsider fik jeg da Prindsen i Tale, og snart efter vandrede da den hele Bunke over i hans Kjolelomme.

Inde i Dansesalen er fuldt af Dansende og Tilskuere. Kun to Gange naaede jeg derind. Man var et Kvarter om at naae fra den ene Dør til den anden. Pludselig hænger jeg fast i en Dame. Kongen sender Bud efter mig, og saa hurtig som mulig »forcerer« jeg Forhindringerne. De fine Kniplinger paa hendes Kjole havde viklet sig fast ind i mit Ridderkors, og utrolig Møje kostede det atter at blive løst fra den Skjønne. Grevinde Danneskjold morede sig kostbart over den lille Scene, der selvfølgelig gav Anledning til adskillige Bemærkninger og Indfald.

Kl. 12 præcis blæses af. Derpaa i Têten af Toget over til Souperen, hvor de udsøgte Retter og den skummende Champagne perler i Glassene.

Kl. 1 ifærd med at aflægge Stadsen, da en Lakaj hæsblæsende melder: »En Herre beder om at faa Kapitainen i Tale. Han bringer et meget vigtigt Telegram.« Saa atter i Tøjet. »Hvem har jeg den Fornøjelse at tale med?« — »Direktør Schierbech. Vi have i dette Øjeblik faaet Telegram, at »Hekla« (af Thingvallaselskabets Skibe, hvis Skæbne paa Vejen til New-York man var urolig for) er i god Behold og formentlig vil være i New-York imorgen. Meddelelsen vilde Etatsraad Tietgen gjerne have bragt Hs. Majestæt endnu i Aften.« Jeg tvivlede jo ikke om, at Kongen vilde blive glad over denne Efterretning. Men var han endnu oppe? Ingen vidste det. Jeg bankede sagte paa Døren. »Kom ind.«

Kongen sad civilklædt i sin Sofa og røg sig en Cigar. Jeg bad om Undskyldning for mit sene Komme og rakte Kongen det engelske Telegram, som vi derpaa i Forening tydede. Det var smukt at see Kongens Glæde derover. »Vil De takke mange Gange den Herre, der har bragt det, og sige ham, hvor glad jeg er ved at vide de mange Passagerer udenfor Fare. Og sig, at det særlig har glædet mig, at jeg naaede at faae denne Meddelelse endnu paa min Fødselsdag.« Jeg bukkede. »Vil De see, hvor mange Telegrammer jeg har faaet idag.« Kongen aabnede en Mappe. Der var sikkert henved et Par hundrede. »Alle har været saa venlige imod mig,« sagde han. »Naa, Godnat! og Tak for al Ulejlighed idag!«

Endu en lille Cigar paa Faldrebet og saa til Køjs. Alt roligt i Schipka-Passet!

Mandag 1. Maj 1893. Kjørte Kl. 11½ med Kongen til Frederiksberg Slot, hvor Officerskolen fejrede sit 25 Aars Jubilæum. Talen faldt paa Officererne i ældre Tider. Kongen beklagede meget Nedlæggelsen af Landkadetakademiet, hvis Elever dog havde gjort saa god Fyldest i begge vore slesvigske Krige. Jeg blev egentlig forundret, da Kongen noget efter udtalte: »men hele Aanden og Tonen blandt Officererne er nu meget bedre end tidligere og navnlig i Fyrrerne. Der var dengang megen Raahed, som nu heldigvis er helt forsvunden. Det var ogsaa skrækkeligt, som mange dengang gik klædt, uordentligt, nogle med Flipper, almindelig store hvide Flipper og Halstørklæder, kort sagt, fuldstændig ureglementerede.« Kongen nævnede flere Exempler. Jeg mener, at ogsaa denne Udtalelse noksom viser Kongens sunde, uhildede Blik; thi ellers skildre de Ældre jo stedse deres Ungdomstid som en sand Guldalder i alle Henseender og særlig i militær Retning.

Vognen svingede op foran Slotstrappen, ad hvilken jeg idag for 24 Aar siden ogsaa holdt mit Indtog i næstyngste Klasse. Forhallen var fuld af Uniformer ligefra Krigsministeren til Kapitainer og Lieutenanter. Oberst Tobiesen holdt Talen, i hvilken han gav en Oversigt over Skolens Virksomhed i det svundne Kvartaarhundrede. Derefter besteg Krigs-

ministeren Kathedret og skildrede paa fortrinlig Vis Officersstandens Betydning for Hærene.

Da Kongen atter steg i Vognen, udbragte Oberst Tobiesen et »Længe leve Hs. Majestæt Kong Christian den Niende,« der besvaredes med dundrende Hurraraab.

Ogsaa Kronprindsen og Prinds Christian vare mødte til Festligheden. De tre Generationer sad Side om Side lige foran Talerstolen. Menneskeligt seet lakker det jo nu mod Aften for vor kjære gamle Christian IX. Saa vil Frederik VIII gribe Sceptret, han, hvis gode, kjærlige Hjærte slaaer varmt for det danske Folk. Og kimer saa Danmarks Klokker engang for ham, svøbes Kongekaaben om Christian X, der, skjønt saa ung, alt har vundet saa mange Hjærter. En Lykke for et Land, naar det med Tryghed kan see hen til dem, der engang i Tiden skulle stige op paa Thronen.

Efter Taflet fortalte Prinds Vilhelm om gamle Dage paa Frederiksberg hos Frederik VI. Onsdag og Fredag var der altid stort Taffel. Efter Taflet The hos Dronningen i en lille Pavillon, der laa i Buskadset tilhøjre for Slottet (altsaa henimod Apistemplet). Præcis Kl. 9½ tog man Afsked. Ofte vandrede den kongelige Familie efter Taflet en Tour ned i Frederiksberg Have, hvor man da gik ombord i Baadene, hvis Rotoure jo ere noksom bekjendte. Søndermarken var aflukket for Publikum; her red Kongen og de kongelige Prindsesser. Paa den saakaldte »Ø« i Canalen i Frederiksberg Have havde Prindsesse Carolines Hofdame tre Værelser i den derværende lille Pavillon. Disse siges endnu at staae urørte som dengang. Kongens og Dronningens daglige Værelser paa Slottet vare paa 1ste Sal tilvenstre for Riddersalen (altsaa der, hvor vi i 1869 havde næstyngste Klasse). »1836,« fortsatte Prindsen, »kom jeg i østerrigsk Tjeneste. Frederik den Sjette mente, at man havde godt af at see sig om i fremmede Lande og tumle sig i Krig. Den kjære gamle Konge; der var et forunderlig smukt Forhold dengang, og de Døttre elskede deres Fader. Prindsesse Caroline havde lige til sin Død hængende over Sengen Digtet, De nok kjender: »Vor gamle Konge sover«.«

Torsdag 4 Mai 1893. The 9¹/₄. Baron Blixen-Finecke havde medbragt en italiensk Avis, hvori fortaltes, at der i indeværende Sommer vilde blive holdt et Souverainmøde her i Kjøbenhavn, idet Monarkerne vilde samles hos Kong Christian for at drøfte Spørgsmaalet om, hvad der kunde gjøres for at reducere Hærene og befri Staterne for de store Byrder. Kongen bemærkede: »Ja, det er jo noget Snak med det Møde. Men iøvrigt har jeg lejlighedsvis talt baade med den russiske Kejser, Kejser Franz og Kejser Wilhelm, om man ikke kunde reducere Hærene. Kejser Franz svarede: »Wer soll anfangen?« Det samme mente den russiske Kejser, og Kejser Wilhelm svarede mig: »Das ist ganz unmöglich.«

Lørdag 27. Mai 1893. Meldte mig paa Charlottenlund Slot, hvor Kronprindsen residerer qua Regent under Kongens Ophold i Wiesbaden.

Kjører Kl. 5¹/₂ med Kronprindsens til Taffel hos Dronningen paa Bernstorff.

Excellencen Castenskjold fortalte følgende Historie fra sine Lieutenantsdage: Dragonregimentet laa i Itzehoe, og en skjøn Dag fik det Ordre til at ride til Nordtoft og hindre Afholdelsen af en Folkeforsamling, som Slesvigholstenerne vilde sætte i Scene dér. »Da vi havde redet en god halv Mil, svingede vi ind paa en Mark, hvor der blev gjort Holdt, og Chefen (Torp) holdt da følgende helt pyntelige Tale til Folkene: »Hs. Majestæt Kongen har beordret Regimentet til Itzehoe, hvor man vil afholde en Folkeforsamling. Denne maa imidlertid ikke finde Sted, og dette skal Regimentet iværksætte, hvad enten det nu maa ske med det Onde eller med det Gode. Skulde der være en eller anden udisciplineret Karl i Geleddet, som nægter at adlyde, bemyndiger jeg herved Officerer saavelsom Underofficerer til paa Stedet at skyde Vedkommende ned. Er der en Slyngel, som vil mig tillivs, kan jeg ikke forhindre det. Men saalænge jeg er foran Fronten, er der Disciplin i Regimentet.« Noget efter stode vi Officerer samlede i en Klynge, da vi bemærkede en vis Uro blandt Mandskabet. Dette var jo Holstenere, og fuldstændig

sikkre paa deres Troskab vare vi derfor ikke. Bevægelsen voxede derhenne mellem Folkene, og paa én Gang saae vi en gammel Vagtmester nærme sig os, fulgt af en halv Snes Menige. De toge Vejen hen mod os, og da de vare komne os paa faa Skridt nær, standsede Vagtmesteren og gjorde Honnør, idet han henvendte følgende Ord til Chefen: »Hr. Major, Mandskabet har anmodet mig om paa deres Vegne at maatte have Tilladelse til at fremkomme med en Udtalelse.« — — »Værs'go,« svarede Majoren. »Hr. Major, Mandskabet fornyer herved den Ed, de have aflagt: aldrig at svigte den Standart, de have den Ære at tjene under. Enhver Mand skal opføre sig saaledes, at ingen af d'Hrr. Officerer faae det mindste at klage over.« »Det er godt,« svarede Majoren »og forøvrigt ikke andet, end hvad jeg ventede«.«

Torsdag 1. Juni 1893. Pastor Dalhoff, der var Gjæst ved Taflet, spørger, om der er noget sandt i den senere Tids Avisartikler om »militær Raahed«. Pudsigt nok, at man er saa tilbøjelig til at raabe paa Raahed i Hæren under vor skandaløse korte Uddannelsestid. Ganske vist, jeg har hørt en Del Raahed i det militære Liv, men jeg har hørt endnu langt mere ved Folkefester paa Landet, paa Dandseboder og mellem unge Indkaldte, der vare paa Vejen til Garnisonsbyen, og som altsaa endnu ikke havde sat Foden indenfor Hæren. Nej, er vor Ungdom raa og bliver det mer og mer med Alderen, saa søg Kræftskaden, hvor den er: i Hjemmene. Tag det raa fra Hjemmene, og det raa vil ogsaa forsvinde fra Hærens Enemærker.

Fredag 2. Juni 1893. Kjørte Kl. 9¾ med Kronprindsen til Amalienborg. Kronprindsen udtalte sig nærmere om de økonomiske Vanskeligheder, under hvilke Grækenland for Tiden lider. »Skulde de fortsættes og der ikke endelig kan bringes Orden i Finanserne, vilde min Broder foretrække at træde tilbage.« Talen faldt derpaa paa Delyannis. »Han havde alt beredt,« sagde han, »til at afsætte min Broder. Var han ikke kommet ham i Forkjøbet, vilde det sikkert

være sket. Og en saadan Mand faaer Lov uhindret at fortsætte sin revolutionære Agitation! I gamle Dage havde man strax uskadeliggjort en Mand, der havde udklækket og delvis realiseret slige Planer.«

Paa Kjøreturen tilbage fra Amalienborg faldt Talen paa Begivenhederne i 1864. »Man sagde og skrev i sin Tid,« yttrede Kronprindsen, »at Kongen var tysk, skjøndt han har levet her fra sin tidligste Ungdom ved Frederik den Sjettes Hof og deltog i første slesvigske Krig, og om os fortalte man, at Ingen af os kunde tale Dansk.«

Om sin Deltagelse i Begivenhederne derovre i Jylland fortalte Kronprindsen videre: »Jeg meldte mig til Hegermann-Lindencrones Stab Dagen efter Træfningen ved Vejle. Umiddelbart efter tiltraadte vi et langt Ridt. Først udad Natten, Klokken halv Tre, kom vi i Kvarter. Ukjendt med Feltlivets Strabadser mødte jeg med lakerede Ridestøvler. Natten var bidende kold og min Feltkappe saa stivfrossen, da jeg tog den af, at den kunde staae paa Gulvet, som om den var af Pap. Mærkeligt nok blev jeg ikke forkølet.«

Taffel $5^1/_2$. Talen faldt derpaa paa det Spøgeri, Kronprindsessen oplevede under sit sidste Ophold paa Stockholm Slot. »Jeg sad sent om Aftenen og skrev. Paa mit Bord stode to store Kandelabre med Lys, og Værelset var i det hele stærkt oplyst. Pludselig bemærkede jeg, at en Skikkelse i en lang brun Munkekutte stod skraat til Siden for mig.« — — »Blev Ds. kgl. Højhed da ikke angst?« — — »Nej,« svarede Kronprindsessen; »jeg troede, det var en Mand, der havde noget at gjøre i Værelserne, skulde slukke Lysene eller lignende. Da han blev ved at staae der, tog jeg en af Kandelabrene, og da han derpaa gik, fulgte jeg efter ham. Han gik imidlertid ikke hen til en af Dørene, men mod en Væg, og var med Et forsvunden.« — — »Hvorledes saae han iøvrig ud,« spurgte jeg; »kunde Ds. kgl. Højhed see hans Ansigt?« »Ja, ganske tydelig,« svarede Kronprindsessen; »en midaldrende Mand med graasprængt Haar, langt Fuldskæg og smukke buede Øjenbryn, men et forfærdeligt sørgmodigt Udtryk i Øjet. Paa Hovedet havde han en sort Filthat og

var saa iøvrig iført en lang brun Munkekutte. Jeg viste senere Kongen Stedet, hvor han forsvandt i Væggen, og saavidt jeg kunde mærke, vilde Kongen lade den Væg nærmere undersøge, skjøndt Skikkelsen ved tidligere Lejligheder, hvor han havde vist sig for andre, er forsvundet paa andre Steder i Slottet.« Jeg spurgte, om man ikke vidste, hvem den Skikkelse var. »Nej,« svarede hun. »Ja, Kong Oscar veed det, men vil Intet fortælle derom. Ifølge gamle Dokumenter og Optegnelser har det samme Spøgelse vist sig der paa Slottet alt for flere Aarhundreder siden.«

Et andet Spøgelse, »den hvide Dame«, havde Kronprindsessen »ofte« seet, fra hun var lille Pige af. Bl. a. fortalte hun: »En Aften sad jeg ved min Moders Leje, da pludselig den hvide Dame viste sig. Hun gik tæt hen til Sengen, stillede sig op ad den og stod mig nærmere, end jeg nu sidder Dem. »Hvorfra kommer De? Hvad vil De?« spurgte min Moder. Jeg kunde ikke høre hende svare, men Moder paastod, at hun havde forstaaet hendes Svar. Jeg spurgte om, hvad hun da havde sagt, men Moder vilde ikke sige mig det. Hver Gang hun viser sig, døer En af Vasaslægten.« — — »Hvem er da hun?« spurgte jeg, »eller veed man heller ikke det?« — — »Jo, svarede Kronprindsessen; »med hende veed man god Besked. Hun var Overhofmesterinde og levede for henved 200 Aar siden.« — — »Og havde maaske en tragisk Skæbne?« Kronprindsessen nikkede.

Det lyder jo alt besynderligt nok, men rokker desuagtet ikke min Tro paa, at disse Syner kun ere et Spil af Indbildningskraften.

Lørdag 24. Juni 1893. Kongen, der for et Par Uger siden er vendt tilbage fra sin sædvanlige Wiesbaden-Tour, seer ualmindelig rask og vel ud. »Det er vist snart 100 Aar siden jeg saae Dem,« yttrede han venligt, da jeg mældte mig, og unægtelig er der jo ogsaa gaaet adskillige Uger, siden jeg sidste Gang saae vor kjære gamle Konge, der imidlertid synes at være vendt yderlig forynget tilbage fra sin Badekour. Iøvrigt omtalte han den beklagelige Mytteri-Sag ved Ingenieur-

regimentet. Ogsaa Dronningen kom ind. Hds. Majestæt var paa Grund af det meget urolige Vejr ikke rigtig glad ved den forestaaende Reise til England pr. Esbjerg over Nordsøen for at fejre det engelske Barnebarns (Thronarvingens) Bryllup.

Kl. 6 Taffel. Efter Bordet talte Dronningen med mig. Talen faldt paa Grevinde Danner. Dronningen havde aldrig hilst paa hende eller talt med hende. »En Gang var det nær sket,« yttrede hun; »Vi vare ude at kjøre, da vi see Kongens Vogn i det Fjærne. Jeg kunde see, hun sad ved Siden af ham. Hvordan skulde det gaae? Hjærtet sad i min Hals. Men da vi kjørte forbi, saae hun til Siden. Det var den eneste Gang, jeg kom hende saa nær.« Om Frederik den 7de yttrede hun: »Han havde egentlig et godt Hjærte.«

Tirsdag 27. Juni 1893. Da jeg var i Færd med at spise min Frokost, hørte jeg nede fra Gaarden Kongens Stemme: »Er Kapitainen der?« Jeg ilede til Vinduet: »Jovel, Ds. Majestæt.« — »Godmorgen! Vi kjører Kl. halv To. Har Kapitainen alt beredt?« — — »Jo, Ds. Majestæt!« Kongen nikkede venligt og forsvandt i Porten; han havde aabenbart været ovre at sige sine Heste Farvel.

Kl. $1^1/_2$ kjørte vi afsted i det sædvanlige Audienskjøretøi. Kongen var selv Kudsk. Dronningen ønskede »lykkelig Rejse.« Torsdag Aften vil Hds. Majestæt selv gjøre samme Tour til Esbjerg, hvorpaa Kongeparret ombord paa »Dannebrog«, der alt ligger i Esbjergs Dok, tiltræder Rejsen til England.

Vi naaede Banegaarden fem Minutter før Togets fastsatte Afgang Kl. $2,^{30}$. Hele Vejen Kjøbenhavn—Esbjerg tilbagelagdes pr. Extratog og Extrafærger. Middag paa Færgen Korsør—Nyborg. I Fredericia smuk og festlig Modtagelse. Vaabenbrødrene paraderede. Kongen og Kronprindsen langs Fronten. Kongen talte med mange af dem og paa sin sædvanlige milde og kjærlige Maade, der vinder saa mange Hjærter. En gammel graahaaret Kriger klappede han paa Kinden. Begge havde Taarer i Øjnene. Jeg vil altid mindes den lille Scene.

Naaede Esbjerg i Regn. Toget løber lige ned til Dokken

og standser udfor »Dannebrog«. Under Baldakinen, der dannede Gangbro over til Skibet, holdtes en Velkomsttale til Kongen. Festkomiteen m. fl. indbødes derpaa til Souper paa »Dannebrog«. I det Hele en gemytlig lille Souper derovre i Jydernes fjærneste Vesten.

Onsdag 28. Juni 1893. Kl. 11½ kører Kongen med Følge ad Havnegade, Jærnbanevej, Kongensgade, Jyllandsgade og Skolegade til Kirken. Interessant at see den forholdsvis store By, der har rejst sig i Løbet af 10 à 12 Aar. Gader og Huse overalt pyntede til Fest, mens Kirkeklokkerne ringe. Fra mange Huse Blomsterkastning. Overalt store Menneskemasser. Biskop Balslev taler kort, men smukt og slutter med en inderlig Bøn for Kongen og Kongens Hus. Af gribende Virkning. Kongen bevæget.

Kjører til Raadhuset, hvor en stor Dejeuner gives af Amtsraadet.

Kongen og Kronprindsen med Følge tage Plads i Vestibulen, hvorpaa et Haandværkertog defilerer forbi Majestæten. Solen straaler nu i al sin Glands; ikke en Sky paa Himlen. Efter endt Defilering, der stadig afbrydes af dundrende Hurraraab, spadserer Kongen og hele Følget gjennem Folkemasserne til Udsigtspunktet »Bavnehøj«. Almindelig Jubel over at kunne gaa Side om Side med vor gode gamle Konge og Kronprinds Frederik, der vexle Ord snart med En snart med en Anden. Ved Bavnehøj Blomsterkastning. Kongen griber en Bouket, og man hører en kvindelig Stemme begejstret udbryde: »Han tog min; han tog min.« Det fortælles Kongen. »Saa skal jeg saamænd sætte den i Brystet,« svarer han og anbringer den i et Knaphul. Da vi atter gik ned ad Højen, hørte man den samme Stemme udbryde et jublende: »Han bærer min i Brystet.«

Kl. 10¾ ankommer Dronningen med Følge. En Damedeputation overrækker Hendes Majestæt Blomster, hvorpaa Souper i Kongekahytten. Klokken var bleven 12. Vejret: henrivende Sommernat. Jeg stod og talte med Grevinde Bille-Brahe, da Kongen kom hen til mig. »Nu vil jeg sige Dem

Farvel, min gode Kapitain. Tak for Deres udmærkede Tjeneste; jeg er glad ved at have Dem hos mig. Gjerne havde jeg ogsaa taget Dem med til England, men jeg kan jo ikke have alle med.«

Klokken 12½ brusede Toget op foran »Baunehøj«, endnu et Farvel og saa afsted ad Kjøbenhavn til.

Lørdag 22. Juli 1893. Prinds Hans kom til Theen, hvor man i Anledning af en Artikel i »Avisen« om et supponeret tysk Angreb opfriskede gamle Erindringer fra 1864. Man mindedes de urolige Dage herinde umiddelbart efter Dannevirkes Fald. Kronprindsen fortalte om Monrad, der vilde tage Ophold i det gule Palais, hvilket Dronningen imidlertid paa det bestemteste frabad sig; Kongen var dengang ved Hæren. Comtesse Reventlow vilde Spektakkelnatten eller Aftenen slukke Lamperne i Dronningens Værelser ud mod Gaden og gjorde det ogsaa, men Dronningen tændte dem strax igjen og paabød strengt, at alt skulde være i Palaiset som ellers. »Dagen efter at Monrad var kommen tilbage,« fortsatte Kronprindsen, »sendte han Bud, om jeg ikke vilde komme til ham, da han havde Ting af Vigtighed at meddele og desværre selv var forhindret i at komme til Palaiset. Jeg spadserede da gjennem Byen til hans Bopæl. Der var overalt mange Mennesker i Gaderne, og Stemningen var ophidset og alt andet end behagelig. Direktør i Krigsministeriet, daværende (senere General) Ankjær, søgte fra Ministeriets Trappe at berolige Mængden med »at hvis der var sket Misbrug af nogensomhelst Art med Dannevirke, indestod han (Ankjær) for, at det vilde blive undersøgt og de skyldige straffede.«« «En net Opførsel under de Forhold,« bemærkede jeg.

Talen faldt derpaa paa 18. April 1864. »Jeg glemmer aldrig den Dag,« udbrød Prinds Hans. »Vi sad ved Taflet paa Amalienborg. Efterretningen var kommen. Ikke et Ord blev talt. Sorgen stod skrevet paa alle Ansigter. Det er den frygteligste Middag, jeg nogensinde har oplevet. Dybbøl faldet og alle den Masse Saarede og Faldne, hvoraf vi jo kjendte saa mange.« Der havde den Dag tilfældig været en

Gjæst ved Taflet, en fordreven Embedsmand. Han var mødt i Uniform og havde lagt sin trekantede Hat med Fjer ind under Bordet. Da man rejste sig, og han tog sin Hat frem, havde Dronningens Hund plukket alle de hvide Fjer af Hatten. Under Bordet saae det ud, som havde en Ræv plukket en hvid Høne.

Onsdag 26. Juli 1893. Kjørte Kl. $8^3/_4$ fra Charlottenlund til Kjøbenhavn i Følge med Kronprindsen, Kronprindsessen, Prinds Harald, Prindsesserne Ingeborg og Thyra.

I Næstved mødte Garnisonens Officerer, Autoriteter m. fl. Baron Reedtz-Thott stillede med et flot firspændigt Kjøretøj, i hvilket han kjørte sammen med Kronprindsen, Kronprindsessen og Prinds Harald. I Vognen bagefter fulgte de to Prindsesser og Frøken Wimpffen. Moltke og jeg kjørte foran. Passerede en højst mærkelig Bro, umiddelbart før Gaunø naaedes: To Mand vare posterede ved den for at hjælpe Hestene over. Den havde Form som en af de smaa stærkt hvælvede Broer i Frederiksberg Have. I et Nu rullede man steilt op og brat ned uden at ahne, hvad der foregik for mærkelige Ting. En af de mest uhensigtsmæssige Konstruktioner, jeg til Dato har seet. Stakkels Gjæster, der skulle til Gaunø ved Vintertid, i glat Føre. Skolebørn vare opstillede med Flag og Bouketter. Baronessen bød Velkommen. Anvistes Værelse sammen med Prinds Harald. Efter et hurtigt Toilette Frokost, der smagte fortrinlig efter den lille Friluftstour. Havde Generalinde Bülow tilbords (Baronessens Stedmoder, Katholik), der var stolt af, at hun trods 30 Aars Ophold i Udlandet havde bevaret sit Modersmaal rent og fejlfrit. Besaae efter Frokosten de utallige Malerier, der smykke en Mængde af Værelserne og Gangene. Christian V.s Værelse staaer urørt fra den Gang, han gæstede Gaunø. Himmelseng med rødt Fløjls Omhæng, et Billede af Frederik VI som Barn og paa Toiletbordet forskjellige kostbare kinesiske Sager. Grev Moltke oplyste, at der baade paa Gaunø, men særlig da paa Bregentved findes mange kostbare kinesiske Sager, stam-

mende fra den Tid, da de Moltke'ske og Thott'ske Familier indtoge fremragende Stillinger i »det asiatiske Kompagni«.

Kun faa Minutter var der til at gjøre Toilette inden Middagen Kl. 4½. Baron Reedtz-Thott udbragte Skaalen for Hædersgjæsterne, og Kronprindsen svarede med en Skaal for Baronen. Dragon-Musikken fra Næstved musicerede under Taflet, der var smukt prydet med Bouketter og Blomster i Opsatser.

Kl. 6½ slog Afskedstimen.

Torsdag 27. Juli 1893. The Kl. 9. Prinds Harald og Prindsesserne Ingeborg og Thyra havde hver maattet skrive en Dansk Stil om Touren til Gaunø. Disse tre Stile skulde nu læses op. Fornøjeligt at see de Tre, hvor frimodige de vare under denne Oplæsning, som de fleste Børn vilde have været meget elendige ved. Prinds Christian gjennemgik de tre Besvarelser og gjorde det meget morsomt. Forfatterne gave redebon Tilladelse til, at man under Oplæsningen maatte kritisere og satirisere saa meget, man vilde. Dette var der dog ingen særlig Anledning til, thi alle tre Stile vare virkelig meget respektable.

Fredag 28. Juli 1893. Kjørte Kl. 10 til Bellevue for at modtage Kong Oscar af Sverrig-Norge, der havde lagt sig ud for Bellevue i sin Lystyacht »Drott«. Forrest kjørte Kronprindsen og Kronprindsessen i firspændig Equipage med Forrider og derefter Frøken Wimpffen og Ego i »Tospender«. Smukt Solskinsvejr. Saasnart vi havde naaet Bellevue, lagde Chaluppen fra »Drott« til, og kort efter sprang Kong Oscar i Land, hilst hjærtelig af sine danske Slægtninge. I rask Trav gik det derpaa tilbage til Charlottenlund, idet Frøken Wimpffen og jeg toge Kongens Adjutant, Kapitain Pallander, med i vor Vogn. De kongelige Herskaber vandrede derpaa ned til Stranden, hvor Kongen tog sig et Bad, medens Moltke, Bull og jeg underholdt Kapitain Pallander oppe paa Slottet. Han fortalte om Remington-Geværet, som han havde brugt paa Spitsbergen, og som under 14 Graders Kulde var

ubrugeligt paa Grund af Laasedelenes Sammentrækning. Derpaa gik Vejen atter tilbage til Bellevue, idet Selskabet nu var bleven forøget med Prinds Christian og Prindsesse Louise. I Chaluppen henvendte Kongen venligt til mig: »Goddag, Kapitain Rørdam; glæder mig at see Dem. Sidst, vi saaes, var paa Fredensborg.« Da vi lagde til »Drott«, intonerede Musikken ombord »Kong Christian stod ved højen Mast«. Præsenteredes ombord for Statholder paa Stockholm Slot Grev Lagercrona og Grev Rosen foruden Skibets Officerer. Derpaa indtoges en splendid Dejeuner. De Kongelige spiste for sig og det øvrige Selskab i en Sidekahyt. Kong Oscar udbragte en Skaal for Kronprindsen og Kronprindsessen i Dagens Anledning (24de Bryllupsdag). Ved Champagnen hørte jeg Kongens Stemme: »Kapitain Rørdam«; jeg reiste mig, tømte Glasset tilbunds og bukkede for hans svenske Majestæt. Derefter Cigar og Kaffe paa Dækket, mens Musikken stadig spiller. Omsider slaaer Afskedstimen. Kongen skal til Helsingborg for at holde Statsraad med de norske Statsraader. Kongen følger Gjæsterne i Land, hvor der tages Afsked, hvorpaa man spadserer tilbage til Charlottenlund.

Taffel 5½. Prindsesse Louise fortalte om en pudsig Scene, hun og Prinds Harald havde haft paa Spadseretouren idag. En Slagtervogn var rutchet ned i Grøften, men ved forenede Kræfter lykkedes det dem at faae den paa Fode igjen og Kjødet paa Plads. »Slagteren var meget taknemmelig,« sluttede hun. — »Om han da kjendte sine Redningsmænd?« — »Ja, det gjorde han rigtignok.«

Ønskede efter Taflet Kronprindsen og Kronprindsessen til Lykke til den 24de Bryllupsdag. Kronprindsessen bemærkede: »Jeg synes, jeg er bleven dygtig gammel; men jeg kom jo ogsaa saa ung her til Danmark.«

Prinds Hans kommer til The. Fortæller interessant om Minderne fra sit Barndomshjem »Louisenlund« og om Frederik VI, der som gammel Mand kom i Besøg der. Henimod Slutningen af Taflet fik Publikum Tilladelse til at passere gjennem Spisesalen. »Sligt var en gammel Ret, Publikum havde, og generede ikke det ringeste. Frederik den 6. min-

des jeg saa tydelig; han var dengang en gammel Mand, der i Reglen altid var faldet i Søvn henimod Slutningen af Maaltidet. Man saae jo tydelig, at han sov, thi han faldt sammen i den ene Side. Efter en Stunds Forløb vaagnede han igjen, og noget efter hævedes saa Taflet.« Endnu hænger paa Slottet »Louisenlund« flere Malerier, paa hvilke Frederik VI er afbildet, saaledes eet visende Kongen, der kort efter sit Bryllup »rider Karoussel.«

Lørdag 19. August 1893. Afløser Kapt. Scheller, der meddeler, at Kongen kjører til Kjøbenhavn Kl. 10. Melde os til Kongen, der seer rask og glad ud. Spøgende sagde han til mig: »Naa, vil De dog vise Dem engang igjen? Sidst, vi saaes, var jo i Esbjerg.« Jeg forklarede, at jeg for tre Uger siden var gaaet af Jour netop den Lørdag, da Hs. Majestæt vendte hjem fra England, saaledes at der for mit Vedkommende ikke havde været nogen Uregelmæssighed i Jourtjenesten. »Jeg vilde forleden have besøgt Dem i Lyngby og red derover, men kunde ikke finde Dem,« vedblev Kongen.

Det sædvanlige kjønne, lille Kjøretøj med de to Hvide rullede for Døren. Kongen og jeg stege til Vogns. Kongen slog et Knald med Pisken, og de Hvide satte i Trav.

Kongen fortalte om sine to Toure over Nordsøen; paa Overrejsen til England havde de alle været søsyge; skøndt Blæsten havde lagt sig, havde Havet været i stærke Dønninger.

Da vi vare naaede et Stykke ned ad Strandvejen, mødte vi Kronprindsen, der vendte hjem fra en Udenlandsrejse. Kronprindsessen med Børn havde været inde for at modtage ham. Vognen holdt. Kronprindsen steg ud af sin Vogn, og Fader og Søn hilste kjærligt paa hinanden. Saa steges der atter til Vogns, og hver kjørte sin Vej. Kongen spurgte til Prinds Harald. Det fornøjede ham at høre, at det var gaaet Prinds Harald saa godt til hans Examen. »Men troer De nu, han kan blive Officer?« spurgte Kongen. Jo, det mente jeg nok. »Naa, ja det var jo rart. Jeg holder meget af lille Harald. Han er en brav Character.« Kongen fortalte om et

Besøg, han sammen med Dronningen, Prinds Georg (Grækeren, der for Tiden er paa Besøg her) og Prinds Valdemar havde aflagt igaar Aftes i Tivoli. »Vi gik rart ugenert om derinde,« sagde Kongen; »mørkt var det jo, saa der var mange, som ikke lagde Mærke til os.«

Ceremonimester Oxholm, Etatsraad Struckmann og Justitsministeren havde Audiens. Jægeren kom ind: »Hs. Majestæt har givet Ordre til, at Kapitainen skal have Frokost. Maa jeg bestille noget i Byen?« Ja, det maatte han med stor Fornøjelse. »Ja, for her er ikke et Menneske i Køkkenet. Jeg har sagt Kongen det, men han sagde: ja, Kapitainen maa De alligevel skaffe noget at spise.« Lidt efter kom ind ad Døren en vældig Bakke med skaaret Smørrebrød, Snaps og Chokolade.

Kl. 2 kjørte jeg tilbage med Kongen. »Fik De Frokost?« var Kongens første Spørgsmaal. »Jo Tak, Ds. Majestæt, udmærket Frokost og endog en Snaps.« — »Holder De af en Snaps?« — — »Nej, Ds. Majestæt, jeg drikker det aldrig, men der var saamænd en hel Flaskefuld.« Da vi kom lidt forbi Langelinie, bleve Cigarerne tændte. Kongen fortalte om det gamle Frederiksborg Stutteri, der aarlig forsynede alle de Kongelige med hver et Spand dejlige Heste. Frederik VI havde Spand af alle Farver: hvide, sorte, Morenkopper o. s. v., »de skjønneste Dyr«.

Talen faldt dernæst paa, hvorledes Kongen som Prinds Christian afviste Frederik VII's Fordring om, at Prindsesse Louise skulde omgaaes Grevinde Danner. Frederik VII blev rasende og truede med at berøve Prinds Christian Thronen, hvilket selvfølgelig intet forandrede i Prindsens Holdning.

Taffel Kl. 6. Exc. Løvenskiold fortæller om de Notitser, han har samlet vedrørende Livet og Regler ved Hove fra de ældste Tider. Efter Taflet kom Prinds Vilhelm ind i Værelset ved Siden af Havestuen. Træt satte han sig ned paa en Stol. Jeg spurgte til Prindsens Befindende. »Jo Tak!« svarede han; »det er kun lidt Mathed, men ellers fejler jeg ikke noget. Jeg havde Iufluenza i Itzehoe, og den vil ikke rigtig slippe mig.« Tydeligt var det desværre, at Prindsen var meget

mere medtaget, end han vilde være ved. Der var noget ængstelig slapt over hans Træk. Flere Gange begyndte han paa en lille Samtale, men maatte bryde af. Dronningen kom ind. »Her er frygteligt varmt!« Hds. Majestæt vilde have et Vindue aabnet. Utvivlsomt var det kun for Prinds Vilhelms Skyld, og øjensynlig gjorde det ham ogsaa godt. Havde man sagt, at det var for hans Skyld, havde han ganske bestemt protesteret. En rørende, beskeden Natur! med et varmt følende Hjerte. Hds. Majestæt talte om den dejlige Sommer iaar. »Men nu skal det jo vare syv Aar, inden vi igjen faaer saadan en Sommer!« Jeg protesterede. »Men det siger man virkelig,« indvendte Dronningen. »Ja, Ds. Majestæt, man spaaede ogsaa iaar en kold Sommer.« — »De har Ret; man skal ikke bryde sig om alle de Spaadomme.«

The Kl. 9. Kongen talte om Sorgenfri og de mange smaa Rum, Slottet indeholder, Havesalen undtagen. »De har vel ikke engang saa smaa Værelser i Deres Villa.« — »Jo, Ds. Majestæt; det er en hel Svalerede.« Kongen loe og tilføjede: »Ja, og dog have vi ofte været en Masse Gjæster paa Sorgenfri, navnlig Christian den Ottendes Fødselsdag. Den Dag var der altid stor Fest; men det gik dog.«

Da vi efter at have sagt Godnat vare naaede ud i Forgemakket, kom Kongen derud og bad mig repræsentere ham ved Professor Dalsgaards Begravelse imorgen. »Jeg troer, det er fra Vestre Kirkegaard, men Kapitainen vil nok selv see efter i Avisen.« — »Ja vel, Ds. Majestæt.« Ovre i mit Værelse fik jeg fat i Avisen og saae, at Begravelsen efter den Afdødes Ønske skulde foregaa i al Stilhed. Ved slig Lejlighed plejer Kongen ikke at lade sig repræsentere. Mulig kunde jeg endnu træffe Kongen. I en Fart over til Slottet; men Døren var lukket og Lysene slukkede. Dog opdagede jeg Lys indenfor Havedøren ved Kongens Værelse, og lidt efter viste Kammertjener Nielsen sig: »Hs. Majestæt er sin sædvanlige Ronde ovre i Stalden for at see til Hestene, men om lidt kommer Kongen tilbage, hvis Kapitainen vil vente.« Det gjorde jeg, og nogle Minutter efter kom Kongen, hvem jeg saa fore-

bragte min Opdagelse, der medførte, at Repræsentationen blev opgivet.

Søndag 20. August 1893. The Kl. 9.

Ligesom vi skulde til at begynde Whisten med Kongen, blev Professor Nebelong, der er Prinds Vilhelms Læge, meldt til Kongen. Kom ifølge Telegram fra Dronningen for at see til Prinds Vilhelm. Kongen talte først længe med ham, gik derpaa ind til Prinds Vilhelm, der stod i Klynge med de andre, og sagde: »Professor Nebelong kom her forbi og vilde paa Vejen see ind til Dig.« Skjøndt Kongen gav denne formildende Forklaring, kunde man dog nok mærke, at Prindsen ikke var saa overvættes glad ved dette Besøg; men efter nogle Bemærkninger om, at han jo ikke fejlede noget, gik han dog op paa sine Værelser, fulgt af Nebelong.

Mandag 21. August 1893. Residensen forlægges til Fredensborg.

Mange Mennesker ere samlede paa Fredensborg Station. Fra Villaernes Flagstænger vajer Dannebrog. Overalt glade, venlige Hilsner. Den lille By vaagner paany efter to Aars Slummer. Garden præsenterer, da vi svinge op foran den velkjendte Stentrappe, hvor Exc. Løvenskiold tager imod.

Tirsdag 22. August 1893. Efter Frokost Tour i Parken, nedad Skipperalleen og langs Søen, opfriskende gamle Minder fra 1891. Faaer mig en Passiar med den gamle Kone ved Kilden, der er indigneret over de »Fremmedes Næsvished overfor Herskaberne«. »De staaer saamænd og gloer dem lige op i Ansigtet, er det dog ikke »mageløst«?« —

Møder Prinds Hans, der venligt giver mig nærmere Oplysninger om den saakaldte »Neros Mindestøtte« samt Støtten oppe ved Slottet, der indirekte fortæller om den russiske Kejser Peter III's Plan at »forvise hele den kongelige Familie til Tranquebar«.

Onsdag 23. August 1893. Kl. 11$^3/_4$ Fmdg. modtages paa Slotstrappen Landgrevinden af Hessen med Datter Prindsesse Sibylle. Landgrevinden taler dansk om end med noget Accent. Prindsesse Sibylle en ganske ung Pige paa 16 Aar.

Kl. 7 Taffel. Kongen havde Landgrevinden tilbords. Havde hendes afdøde Mand, Dronningens Broder, ikke givet Afkald paa Thronen, havde hun altsaa nu siddet som Enkedronning i Danmark og hendes Søn, Landgreven med de svage Øjne, beklædt Danmarks Throne!

Prinds Vilhelm maa desværre holde Sengen. Professor Petersen siger, at han lider af en Blærekatarrh, der i Forbindelse med Influenzareminiscensen matter den gamle Mand meget. Endnu nærer Omgivelserne ingen Bekymring for hans Liv. Efter alt at dømme, synes jeg dog, at det seer betænkeligt ud.

Gamle Løvenskiold er heller ikke rask, men holder sig dog oppe. Han frøs ved Taflet og svøbte Kjolen om sig, hvorfor Kongen gav Ordre til at lukke de aabentstaaende Vinduer. Jeg kunde fristes til at spørge: om Exc. mon havde gjort det overfor en Underordnet, der sad med Kuldegysninger?

Fredag 25. August 1893. Traf i Forgemakket begge Lægerne, Professorerne Petersen og Nebelong, hvilken sidste udtalte sig meget betænkeligt om Prinds Vilhelms Befindende. Vi fulgtes ned ad Gangen. »De mener altsaa, at det er alvorligt?« spurgte jeg. »Ja,« svarede han, »han kan gaa bort hvad Øjeblik, det skal være. Var han en ung Mand, vilde der ikke være Fare; men han er jo gammel, har ikke mange Kræfter. Hjærtet vil ikke længer gøre Gavn.« Han havde meddelt Kongen, hvorledes han saae paa Patientens Tilstand.

Taffel Kl. 7. Paa Kongens Aasyn kunde man læse, at Tankerne ofte dvælede ved Broderens Sygeleje.

Lørdag 9. September 1893. Siden jeg sidst havde Jour paa Fredensborg Slot, vajer Flaget paa halv Stang. Tirsdag den 5te ds. Kl. 6 Eftermiddag sov den prægtige, gamle Prinds Vilhelm ind til den evige Hvile. Stille og milde vare hans sidste

Øjeblikke. Han døde i en fast Tro paa den treenige Gud. Saa blev det sidste Gang, han drog ind paa Fredensborg Slot! Nu hviler han i det lille Kapel oppe i Slotskirken, hvor Bisættelsen skal foregaa paa Onsdag.

Da jeg meldte mig til Kongen, udtalte jeg min allerunderdanigste Deltagelse i Sorgen. Kongen var bevæget men dog fattet. »Tak for den Deltagelse, De har vist i de forløbne Dage,« sagde han. »Jeg troede dog ikke, at jeg saa snart skulde have mistet min kjære Broder. Men han fik da Gudskelov en mild og stille Død, uden Smerter.« Kongen bad mig tage mig af den tyske Gesandt, der vilde indfinde sig Kl. 11 for at lægge en Krands fra Kejser Wilhelm paa hans Broders Kiste. Lidt efter at jeg var kommen ind paa mit Værelse, kom der Bud, at Kongen ønskede at tale med mig. »Vil De være saa god at repræsentere mig ved Bonnesens Begravelse i Tikjøb. Saa bestiller De nok selv Vognen, saa De kan være der til Tiden.« Landvæsenskommissær Bonnesen var en gammel Fredensborger, en vel kjendt og almindelig afholdt Mand. Under sin egen Sorg glemmer vor kjærlige Konge ikke Andres! Det er der ellers mange, som gjør. Men et varmt, deltagende Hjærte har altid Plads til alle.

Vi samledes i den gamle velkjendte Havesal, hvor jeg præsenteres for de Cavalerer, som jeg ikke tidligere har truffet: Russisk Grev Benckendorff (fungerende Hofmarchal) og Prinds Nicolas Obolensky, begge Adjutanter hos Kejseren. De øvrige Herrer og Damer kjendte jeg fra Sommeren 1891. Damerne vare i dyb Sorg, Herrerne med Flor om venstre Arm. Vi spiste i det sædvanlige Frokostgemak.

Søndag 10. September 1893. Efter Gudstjenesten var jeg med Oxholm inde at see Kisten. Det lille Kapel er overtrukket med Sort, i Hjørnerne høje Kandelabre med Lys og midt paa Gulvet i et Hav af Blomsterkrandse den sorte Kiste. Sidst, jeg saae Prindsen, var den Dag, da vi i samme Vogn kjørte ind paa Fredensborg Slot. Jeg mindedes med Taknemmelighed den Venlighed, Prindsen altid havde vist mig, den saa meget yngre og ham ganske ukjendte. Saa mangen Gang har

han efter Taflerne eller ved Theen om Aftenen talt til mig og fortalt om sit Livs Begivenheder, og altid paa sin forunderlig beskedne Maade. Der blev engang sagt om ham: »Han var næsten for beskeden.« Som om et Menneske kunde være det!! Men det er jo ganske vist ikke vor Tids Særkjende! Paa og om Kisten laa Krandse fra Kongen, Dronningen, Prinds Hans og alle de andre af Slægten, der nu færdes herinde. Fra Kejser Wilhelm laa en pragtfuld Krands med brede, hvide Atlaskes Baand, mærket med »W. I. R.« (Wilhelm Imperator Rex). Saa lukkede vi varsomt Døren efter os.

Kl. 1 Frokost. Sad ved Siden af Maleren Professor Tuxen, der fortiden maler flere af de kongelige, som skulle placeres paa det store Billede, Dronning Victoria har bestilt hos ham, forestillende Hertugen af Yorks nys fejrede Bryllup i London. Naar han er færdig her, drager han til Tyskland, hvor han bl. a. skal male Kejserens Broder Prinds Heinrich, og derfra til England. »Men det er ikke saa ganske let at blive færdig,« yttrede han. Det undrer mig ikke. Det maa være skrækkelig kjedsommeligt »at sidde«, maaske timevis. Dronning Victoria, fortalte han, havde været umaadelig taalmodig til »at sidde« og havde aabenbart dermed vundet Malerhjærtet.

Traf, da jeg gik fra Frokosten, Kronprindsessen ude paa Gangen. Hun fortalte med Bevægelse om den Fred, der havde været over »Onkel Vilhelms« Død. »Og Gudskelov, vi veed, at han er død i en fast Tro.« Med stor Deltagelse talte hun om Kongens Sorg ved at miste sin Broder.

Efter Kl. 2 en Tour gjennem Skipperalleen og gjennem Parken, langs Søen. Mødte her Prinds Hans, der fortalte om sin Broders sidste Dage. »Spurgte man ham, om han havde Smerter, svarede han lige til det sidste: nej Men om han virkelig var fri, veed jeg ikke. Jeg troer det ikke; thi man hørte ham stadig sukke. Kun de sidste Timer var han ganske bestemt uden Smerter. Klokken halvfem kom jeg ind til ham og kunde da tydeligt see, at der ikke var langt tilbage. Jeg sendte Bud til Kongen, som straks kom tilstede, og ikke længe efter drog min Broder det sidste Suk eller ikke engang et

Suk. Men som sagt, lige til det sidste nægtede han, at han følte Smerter. Endnu ganske faa Dage før sin Død sagde han: »Ja, den 7de (Dronningens Fødselsdag) maa jeg være rask«, og han havde allerede kjøbt sin Gave til Dronningen. Men det skulde nu ikke saa være.«

Tirsdag 12. September 1893. Efter Taflet meldte en Lakaj mig, at hans Majestæt ønskede at tale med mig. Kongen var ene i sit Arbejdsværelse. »Vilde De sørge for, at der imorgen udstilles en Dobbeltpost udenfor Kirkeporten og i den heldende Gang ned til Kirken en Æresvagt. Og saa vilde jeg bede Dem lade Garden paradere i de røde Uniformer. Mon der ellers er Anledning til at udstille nogen Poster?« Jeg mente, at det maaske kunde være hensigtsmæssigt ved nogle enkelte Poster at holde Adgangen op til Kirken fri. »Det har De vist Ret i,« svarede Kongen; »ordn De kun det, som De synes.« Jeg bukkede tavs og trak mig tilbage. Havde jeg ikke været bange for at synes ubeskeden, og havde jeg fulgt mit Hjærtes Trang, saa havde jeg saa gerne udtalt min inderlige Deltagelse; thi det gjør mig altid saa ondt at se ham bedrøvet, der føler saa varmt for Andre. Stille og tavs bærer Kong Christian sin Sorg, og den Slags Naturer lider dobbelt.

Onsdag 13. September. (Prinds Vilhelms Bisættelsesdag i Fredensborg Slotskirke). Inde i Kirken var Kisten flyttet hen foran Alteret og stod næsten skjult af Blomster. Paa en Fløjlspude laae alle Ordenerne, bl. a. de, Prindsen havde faaet for Tapperhed paa Valpladsen, samt hans Sporer og Sabel, den samme, han bar hin blodige Dag, der efterlod det dybe Ar i hans Baghoved. Om Kisten høje Kandelabre med Lys, langs alle Stolestader Lys og overalt sort Flor; smuk og højtidsfuld tog den lille Kirke sig ud.

Kl. 12 fandt Bisættelsen Sted. En halv Time før samledes alle de Tilsagte, og bestemt paa Slaget 12 traadte Kongen ind i Kirken ledsaget af Kejseren og alle de andre fyrstelige Gjæster. I samme Øjeblik begyndte Orglet et Præludium. Jeg stod yderst i en Stol, saa Kongen passerede lige forbi mig.

Minespillet i hans smukke, alvorlige Ansigt viste noksom, at hans Sind var i stærk Bevægelse. Kort efter kom Dronningen med alle de kongelige Damer og tog Plads i Stolene tilvenstre for Kisten. Choret fra Slotskirken sang derefter smukt den skjønne, gribende Salme: »Jeg lever — og veed hvorlænge fuldtrøst,« hvorpaa Kgl. Konfessionarius Paulli holdt Talen.

Efter Talen blev Salmen: »Aldrig er jeg uden Vaade« afsunget, hvorpaa Majestæterne og Følget forlod Kirken under Orglets Postludium.

Lidt over Kl. 1 samledes Følget i Havesalen, hvorpaa dejeuneredes i Kuppelsalen. medens de Kongelige Herskaber spiste for sig. Præsenteredes for Fyrst Windisch Graetz og Deputationen fra det 80de østerrigske Inf.-Regiment.

Torsdag 14. September 1893. Frokost allerede Kl. 12 af Hensyn til Bisættelsen i Roeskilde. Kl. $1^1/_2$ holdt Vognene for Døren. Med Kongen og Dronningen fulgte det græske Kongepar, Kejserinden, Prindsessen af Wales, Kronprindsen og Kronprindsessen, Storfyrstthronfølgeren, Prindserne Christian og Valdemar, Georg og Nicolaus. Ingen af de unge Prindsesser fulgte med, heller ingen Hofdamer og af Cavalererne kun Exc. Løvenskiold, Kammerherre Scheele og jeg. Over Kjøbenhavn brusede vi pr. Extratog mod Kongegravenes By.

De kongelige Kjøretøjer, der igaar vare sendte til Roeskilde, mødte ved Banegaarden, hvor vi stege til Vogns, efterat Majestæterne havde hilst paa Autoriteterne. Hestetorvet var sort af Mennesker. En vældig Blæst jog hen over Kirkepladsen. I en Fart var gamle Løvenskiold og jeg af Vognen for at modtage Kongen, Dronningen og de Andre, der fulgte efter. Vinden, der stod lige paa Kongeporten, virkede som en Orkan, da de gamle Fløje drejede sig paa Hængslerne; man mere blæste end gik ind i Kirken. En halv Snes Alen foran Porten og i Midtergangen stod Prinds Vilhelms Kiste, der om Morgenen Kl. 6 af Kapt. Boeck var bleven eskorteret fra Fredensborg til Domkirken. Til højre for den stod i Rækker Byens Præster med gamle Domprovst Gude paa Fløjen. Paa modsat Side havde de Lakajer, der skulde bære Kisten op i Kapellet, Plads.

Jeg hjalp Kongen Frakken af. Et Øjeblik stod han ganske stille, — mange Tanker rørte sig sikkert i dette Øjeblik i Kong Christians Sjæl; sikkert ilede de baade tilbage til Fortiden og fremad til de kommende Dage og Begivenheder. Saa gav han et Tegn. Det mægtige Orgel faldt brusende ind, og To og To, Kongen ved Siden af Dronningen, fulgte efter Kisten, der bares op i Frederik den Femtes Kapel, hvor den fik Plads tilhøjre nærmest Indgangen. Domprovsten traadte frem, bad en kort Bøn og sluttede med Fadervor, hvorpaa han lyste Velsignelse over de Tilstedeværende. Atter brusede Orglet. Kongen stod tavs. Som naar stærke Stormkast farer brusende over Søen og løfter dens Vover, saaledes trak Sindsbevægelserne over Kongens smukke, alvorlige Ansigt med de milde, alvorlige Øjne. Sagde han sin gamle Broder Vilhelm det sidste Farvel? Han gik hen til Kisten, bøjede sig ned over den og kyssede den. Ligesaa gjorde Kejserinden. Saa stod man lidt derinde blandt den hensovede Slægt. Alle de andre Kapeller vare ogsaa aabne. Nede i en af Kirkestolene havde Dronningen taget Plads og sad der stille lyttende til det smukke Postludium. Kong Georg stod i Midtergangen udfor Prædikestolen; han var stærkt bevæget og havde Øjnene taarefyldte. Mindedes han den tunge Sorg, da han for kun to Aar siden under Fredensborg Opholdet mistede sin inderlig kjære ældste Datter, den skønne Storfyrstinde Alexandra, hans Øjesten? Var det Savnets Bølger, der jog gjennem ham i denne Stund? Hvo veed. Maaske mindes han ogsaa hin Dag for svundne 30 Aar siden, da han skred op ad denne Kirkegang ved Kong Frederiks Side. — — Efterhaanden samledes de fleste oppe i Christian den Fjerdes Kapel. Oppe bag Alteret stod Kongen længe fordybet i Betragtningen af Dronning Margrethes af Svenskerne plyndrede Kiste. Inde i Christian den Førstes Kapel samledes flere om de i Søjlen huggede Mærker, der vise Christian I som Nr. 1, Zar Peter som Nr. 2 og nuværende Prinds Christian som Nr. 3 i Højde.

Dronningen kom hen og talte til mig; men saa mægtige vare Orgeltonerne, at jeg bogstavelig ikke forstod et eneste Ord. Kongen gav derpaa Tegn til Opbrud.

Udenfor Kirken susede Stormen som før. Løvenskiold og jeg stode med Hatten i Haanden ved Kongens Vogn. »De Herrer maa dog endelig sætte Hatten paa,« sagde Kongen, der altid har Tid til ogsaa at tænke paa Andre. Saa tilbage til Banegaarden gjennem de menneskefyldte Gader og Torve. Vinden ruskede i Fjerbuskene, saa man næppe kunde holde Hattene paa Hovedet.

Kjørte i Salonvogn sammen med Løvenskiold og Scheele, hvilken sidste fortalte mange Historier fra Livet ved Frederik den 7des Hof, som han deltog i fra ganske ungt Menneske. »Var Kongen (Frederik VII) i godt Humeur,« yttrede han, »kunde man sige, hvad det skulde være. Men fik han dette Træk om Munden, som vi alle kjendte saa godt, var han ondskabsfuld, og man skulde da helst holde sig saa langt borte fra ham som muligt. Men iøvrig var han hjærtensgod. Naar vi skulde ud at kjøre, meldte jeg til Kongen, at Vognene vare der. Grevinden vilde have, at jeg ogsaa skulde melde det til hende. Men det vilde jeg ikke. En Gang, hun stod lige ved Siden af Kongen, da jeg meldte Vognene, kunde jeg see, hvor rasende hun blev over, at jeg ikke meldte det til hende. Hun klagede sikkert derover til Kongen, for da vi kom ned i Gaarden, gik Kongen hen til mig, lagde sin Arm om min Hals og sagde: »Hør Du, Scheele, Du maa være mere opmærksom mod min Kone.«« Scheele berømmede i høje Toner daværende Adjutant Kapitain Moltke, der stod højt i Gunst hos Kongen paa Grund af sin Forstand og aldrig svigtende Ro. Skjøndt Grevinde Danner, hvem han ikke vilde bøje sig for, ikke kunde udstaa ham, lykkedes det hende ikke at faa ham fjærnet. »Pudsig kunde han ogsaa være med sine rolige, beherskede Svar. Det var engang ved Taflet efter Desserten. Man drøftede Spørgsmaalet om Sjælevandringer, der i høj Grad optog Kongen. Pludselig siger Kongen til Moltke, der sad ligeoverfor: »Moltke, hvilket Dyr troer Du, min Sjæl engang farer over i?« — — »En Elefant, Ds. Majestæt!« — — Kongen studsede og syntes at blive vred, men tog sig i det og spurgte: »Hvorfor troer Du det, Moltke?« Moltke svarede ganske roligt: »Elefanten er jo det største Dyr, Deres Maje-

stæt.«« Scheele fortalte om en Person, der benyttedes af Grevinden, og som man havde mistænkt for at lure ved Dørene. »Saa var det en Aften i Billardstuen paa Glücksborg: vi passiarede sammen, og med Et peger X. hen paa Døren. Den sad saaledes, at naar man lukkede op, aabnede den sig udad, og saaledes, at man vilde spærre En inde, der stod udenfor og lurede. Jeg forstod strax Meningen, gik ganske sagte hen til Døren og aabnede den med et rask Tag. Der stod Fyren spærret inde! Og han døde ikke i Synden, kan De troe.« Om Frederik den Syvendes Død fortalte Scheele. »Underligt nok havde flere af os Cavalerer Orlov lige i Dagene før Kongens Død og vare paa Besøg i Omegnen. Først Søndag kom der Depesche efter os, at vi strax skulde komme tilbage; men allerede et Par Mil fra Glücksborg naaede Efterretningen os, at Kongen alt var død, og underligt nok, strax da hed det: »Grevinden har forgivet ham.« Det samme dumme Rygte gjentoges overalt, hvor man kom frem. Naa, vi naaede Glücksborg. Kongen var allerede da lagt i Kiste. Men i Skyndingen havde man maattet tage en saa stor Kiste, at det var umuligt at faa den ud gjennem Døren. Man maatte have den gjennem Vinduet. Det var frygtelig uhyggeligt. Saa var jeg med paa »Slesvig«, da vi sejlede over med Kongens Lig, og ved Ankomsten her til Kjøbenhavn. Det var højtideligt, kan De troe.«

»Frederik den 7de holdt meget af at fiske, og naturligvis skulde saa ogsaa hans Omgivelser fiske. Den Sport morede mig imidlertid ikke; og veed De, hvordan jeg slap fra den? Kongen kunde ikke udstaa, at man havde hvide Handsker paa, naar man fiskede. Efterat have mødt to Gange med Glaceehandsker, blev jeg fri for Eftertiden, og glad var jeg.« —

Saa naaede vi Kjøbenhavns Station. Kongen var lidt ude. Jeg hørte ham bede Trafikchefen om ikke at lade Toget kjøre altfor rask. »Det er af Hensyn til min Datter,« yttrede Kongen. Siden den forfærdelige Jernbaneulykke ved Borki bliver Kejserinden nervøs ved særlig stærk Kjørsel, hvilket ikke er til at undre sig over.

Fredag 15. September 1893. Stillede Kl. 11½ paa Slotstrappen for at ledsage Kongen, der kjører ned til Stationen for at modtage Storhertugen af Sachsen-Weimar. Kong Georg, Kronprindsen og Prinds Valdemar kom ud paa Trappen og sloge en lille Passiar af med mig, inden vi kjørte afsted. Kong Georg spurgte, »om jeg havde været tidlig paa Benene for at læse med Harald,« og fortalte om, hvor ubehagelig deres Mathematiklærer i sin Tid havde været. »Han slog med Bogen«, sagde han og lo. Ligesom vi naaede Jernbanestationen, brusede Toget ind, og kort efter traadte ud af Salonvognen Storhertugen, en høj Skikkelse, godt op i de 60. Paa Slottet mødte alle de Kongelige til Modtagelse ude i Forhallen. Kejseren gik om og gav venligt Haanden til alle. Snart skal det russiske Flaadebesøg i Toulon finde Sted; de franske Blade tale ikke om andet; Spalte op og Spalte ned discuteres dette Møde. Det er Kontravisiten fra Besøget i Kronstadt. Russisk-Fransk contra Tysk-Østerrigsk-Italiensk; Balancen paa den europæiske Vægtskaal. Der gik han saa jævnt og ligefrem om mellem os, denne »hvide Zar,« hvis Villie spiller saa mægtig en Rolle paa den store politiske Scene. Han giver en kort og tydelig Parole og lader sine Statsmænd om Detaillerne. Den og den Cours for Statsskibet, og saa maa De om Resten, mine Herrer! Vee dem, om de sætter et forkert Sejl til. Underligt at tænke et enkelt Menneske med slig uhyre Magt! Og saa dog blot et Fnug i Vorherres Haand.

Lørdag 16. September 1893. Kjørte med Kongen til Stationen. Talen faldt paa Storhertugen af Sachsen-Weimar, hvem Kongen skildrede som en meget livlig Mand trods sin Alder. Hans Forfædre havde maattet flygte, da Napoleon I drog ind i Tyskland, og søgte da Tilflugtsted i Slesvig. »De var jo med den Dag, da vi toge til Fredensborg.« — — »Ja, Ds. Majestæt.« — — »Syntes De, min Broder alt den Dag saae daarlig ud?« — — Det kunde jeg jo ikke nægte. »Det har været en trang Tid, denne, for Ds. Majestæt,« tillod jeg mig at bemærke. Kongen saae venligt paa mig og svarede: »Det er disse Modsætninger; men de Unge kan man jo ikke

forlange, skal føle Sorgen saadan. Men Modsætningen bliver jo stor.« Kongen fortalte derpaa, at hans Broder i Slutningen af sit Testamente havde skrevet, at han hver Aften næst efter at have bedet for det danske Folk, dets Konge og Hær, bad for den østerrigske Hær og dens Kejser. Kongen havde til Kejser Franz telegraferet Ordlyden af denne Passus i Testamentet, og Kejseren havde herpaa sendt et overordentlig smukt Svar. Kongen fortalte derefter om Prinds Vilhelms hæderfulde Krigshistorie og de forfærdelige Saar, han havde faaet, da han i sin Tid under Oprøret i Ungarn paa Grund af sin Uniform blev antaget for Fjende.

Fra Majoren for det Uhlan-Regiment, for hvilket Kongen er Chef, havde Kongen modtaget Brev, at Majoren var bleven afskediget. Dette gjorde Kongen ondt, kunde jeg mærke. Bemeldte Major havde flere Gange med stor Begejstring udtalt sig om de danske Tropper, og da Kongen engang spurgte ham, om han da havde seet og kjendte vore Tropper, svarede han, at hans Beundring for dem skrev sig fra deres heltemodige Kampe i 1864; det kunde han ikke glemme; hvad de havde præsteret overfor det forenede Tyskland og Østerrig, maatte fylde enhver Soldat med Beundring. Jeg tillod mig at bemærke, at det forekom mig, at hvad vor Hær i 1864 præsterede, stod adskilligt over, hvad den præsterede i 1848—50, idet vi jo dengang egentlig kun havde med Slesvigholstenerne at gjøre, da Preussernes Optræden overfor os jo egentlig helt lammedes ved Ruslands Indgriben. »Det er ganske rigtigt«, svarede Kongen. »Jeg saae, hvordan Preusserne bogstaveligt løb ud af Jylland, efterat Rusland havde sendt sin Note. Den russiske Kejser var Danmark god. Havde blot han og Vilhelm IV levet i 1864, var Krigen ikke kommet, det troer jeg bestemt.« Kongen fortalte om sine forskjellige Besøg ved Hæren i 1864, og Talen faldt da ogsaa paa hans Besøg i Skandse II. »Veed De, hvad man saa fandt paa at fortælle,« fortsatte han, »at Fjenden vidste, at jeg den Dag var ude i Stillingen og inde i Skandse II og derfor standsede Skydningen.«

Tiden gik hurtig; snart rullede Toget ind paa Banegaarden i Kjøbenhavn, og efter at være kjørt med Kongen til Amalien-

borg, hvor alle Ministrene vare forsamlede tillige med den tiltrædende Adjutant, Kapt. Boëck, meldte jeg mig fra hos Hans Majestæt.

Mandag 16. Oktober 1893. Det er nu fastslaaet, at Kongen og Dronningen imorgen forlægger Residensen til Amalienborg. Almindelig Glæde blandt de danske Damer og Herrer. Meget uroligt Vejr med Storm og Byger. Vover mig dog ud i Slotsparken for at sige den det sidste Farvel. Møder Prinds Hans og noget efter Jagtcapitainen, Kommandør Jacobson. Vi to følges ad. Han fremhævede Kejserindens trofaste, kjærlige Sind og fortalte i den Anledning flere Smaahistorier: »Ved Brylluppet i 1869 var jeg som ung Officer med i St. Petersborg. Aftenen efter Brylluppet skulde der være stor Galaforestilling i Theatret, og naturligvis var der uhyre Efterspørgsel efter Billetter. Fra hele Riget var der jo strømmet Folk sammen, som vilde overvære Festlighederne. Ombord fik vi Meddelelse om, at der den Aften var forbeholdt et vist Antal af vore Matroser, jeg erindrer ikke hvormange, en Loge i Theatret. Dette maatte være rygtedes i Land, thi kort efter indfandt der sig ombord Folk, der partout vilde afkjøbe Matroserne deres Pladser i Theatret, ja man bød dem endog 40 Rubler pr. Billet. Men troer De, der var en eneste af dem, der solgte deres Billet? Og naar man nu tænker sig, hvad 40 Rubler er for en simpel Matros. Men som sagt, ikke En vilde give Afkald paa at see Kejserinden. Naa, hun lønnede os ogsaa. Vi Officerer havde Pladsen paa Gulvet, mens Matrosernes Loge var oppe i en af Etagerne. Saa traadte hun da ind, bevæget som hun var, og modtoges af en stormende Jubel. Hun hilste til alle Sider, og derpaa søgte hendes Øje ned til os og saa op til sine danske Matroser, og venligt nikkede hun til os. Hun glemte ikke sine Landsmænd under al Pragten og Herligheden.« Senere — i 1880 — kom Kejserinden i forrygende Storm ombord for at sige Farvel, inden den Orlogsmand, der laa derovre, vendte hjem til Danmark. »Det blæste en Storm, da vi med Et seer en lille Dampchalup stikke ud. Den havde Kalesche, og da den nærmer

sig os, vifter et hvidt Lommetørklæde ud fra Rælingen. Det var Kejserinden. I den høje Sø var det ingen let Sag at faae Hendes Majestæt ombord, men selv hjalp hun godt til, og lidt efter stod hun mellem os. »Jeg maatte ombord,« sagde hun, »og sige Dem alle Farvel, inden De rejser herfra.«« — —

Tirsdag 17. Oktober 1893. Meget uroligt Vejr; store Regnbyger drage hen over Fredensborg, hvor alt er i Opbrud. Arbejdsvogn efter Arbejdsvogn ruller ad Stationen til, læsset med Kasser i større og mindre Format. Gardisterne i deres lyseblaa Trøjer agere Dragere og bringe Sagerne ned til Vognen.

Paa Slaget 11 rulle Vognene for Slotstrappen. Et sidste Farvel! Paa Stationen ere Byens og Omegnens Honoratiores tilstede. De Kongelige og Kejserlige hilse venligt paa alle de Tilstedeværende; — om et Øjeblik vil Fredensborg synke tilbage i sin Ubemærkethed.

Regnen vælter ned, da vi naae Kjøbenhavn, og Ordren lyder da paa, at Herskaberne kjøre til Amalienborg, hvor Dronningen vil sige det sidste Farvel, medens Følget begiver sig direkte til Toldboden. Trods officiel Modtagelse frabedt, var mødt en Mængde baade Herrer og Damer, der krøb sammen i Teltet, fra hvis Tagflader Vandet strømmede i Kaskader. Ve den, der kom under det Styrtebad. Det havde været Meningen, at Kongen vilde være gaaet ombord i »Osborne« og fulgt Prindsessen af Wales til Helsingør, men Hans Majestæt opgav Planen paa Grund af det enorme Skybrud. Den sidste Afsked tages i det forholdsvis lille Telt. De bortdragende Gjæster gaae og sige Farvel til alle de Tilstedeværende. Derpaa i Dampchalupperne og afsted til de svømmende Hoteller.

Kl. 6 Taffel. Da jeg mødte i Havesalen, var der ingen derinde. Pludselig træder Kongen ind og fortæller, at Kejseren kommer om et Øjeblik. »Mine Døttre overraskede os Klokken halv fem. Vejret er saa slemt. Nu spise vi alle sammen.« Det var rørende at see vor kjære, gamle Konges Glæde over det uventede Besøg.

En Lakaj meldte Kejseren. Jeg fulgte Løvenskiold ned i Porten, og lidt efter rullede Vognen ind. Kejseren steg ud, smilende over hele Ansigtet. »Nous recommençons,« yttrede han leende. Ogsaa den elskværdige unge Storfyrstthronfølger var med. Kejseren var iført Admiralsuniform. Paa en af Konsollerne i Havestuen lagde han Dolk og Handsker fra sig, hvorpaa Kongen førte de to Gjæster ind i sine Værelser, fra hvilke snart hørtes glade Stemmer. Lidt efter kom Prinds Valdemar og Prindsesse Marie. I Dagens Anledning trakteredes med Rhinskvin fra 1598, Champagne m. v. Ved Stegen bliver Dronningen upasselig og forlader Taflet, fulgt op af Kongen og Kejserinden. Forhaabentlig er det dog kun forbigaaende!

Efter Taflet Cour i Havesalen. Taler med Kejserinden og Prindsessen af Wales, der begge ere meget glade over dette lille uventede Besøg paa Amalienborg. Kongen prøvede Kejserens Dolkegehæng. Der kunde mindst gaae to Konger paa den ene Kejser, og Handskerne stod i Forhold dertil. Jeg tilbragte Resten af Aftenen oppe hos Professor Petersen i Prinds Valdemars forhenværende Værelse. Han var Gudskelov ikke ængstelig ved Dronningens Ildebefindende, som han nærmest characteriserede som Migraine, men mente dog at ville blive paa Slottet Natten over. Kl. 9½ kom der Bud fra Dronningen, »at Professoren dog ikke for hendes Skyld maatte blive der om Natten.« Han gik derover og vendte lidt efter tilbage. Naa, hvordan gik det? — — »Ja, jeg traf dem alle samlede i fortrolig Klynge. Dronningen vilde jo have, at jeg skulde tage hjem, og unægtelig slog jeg saa en lille Plade ved at sige, at det sidste Tog var gaaet, saa jeg ikke engang kunde, hvis jeg vilde.«

Onsdag 18. Oktober 1893. Jour Kl. 10—2. Jeg melder Kgl. Konfessionarius Paulli, der spørger til Hds. Majestæt Dronningens Befindende. »Jo Tak,« svarede Kongen, »det gaaer godt.« Kongen bad mig sende en Lakai for at spørge til Indenrigsminister Ingerslevs Befindende, og just som jeg var i Færd med at udføre Ordren, traadte den Syge selv ind

ad Døren. Han saae rigtignok noget medtaget ud. Kl. 11½ høres Kanontorden ude fra Toldboden; det er »Polarstjernen« og »Osborne«, der lette for Udgaaende.

Kl. 6 Taffel. Dronningen var saa vel, at hun kunde være tilstede.

Efter Taflet fortæller Dronningen mig om sit og Kongens Besøg i Guildhall (London), da Lordmajor overrakte Kongen Diplomet som Æresmedlem. Bemeldte Herre, en høj, statelig Skikkelse, der iøvrig ved en anden Lejlighed havde vakt megen Sensation ved i en Tale at nævne Hs. Hellighed Paven sammen med Dronning Victoria. Han er nemlig Katholik. Mødet den nævnte Dag forløb som sædvanlig. Der var sex Sager paa Dagsordenen, og først den 6te vedrørte bemeldte Optagelse som Æresmedlem. Ikkun Æresdiplomet var færdigt, medens det Guldskrin, hvori Diplomet skulde opbevares, først senere vilde blive færdigt. Dette Skrin var nu netop idag ankommet hertil. Kongen foreviste det. Meget smukt, af purt Guld, kostbart ciceleret, c. 8 à 9″ langt og 5 à 6″ højt. Blev almindelig beundret og repræsenterer utvivlsomt ogsaa en betydelig Værdi. — — Ved Theen talte man om det uventede, glædelige Besøg igaar af Kejseren, Kejserinden o. s. v., og Kongen fortalte da spøgende, at han selv havde været nede i Kjøkkenet for at spørge, om der var Mad nok til de uventede Gjæster.

Onsdag 15. November 1893. Det er idag 30 Aar siden, at Frederik den 7de døde og Christian den 9de besteg Thronen. I Dagens Anledning søgte Generalmajor Holten (tidligere Adjutant hos Frederik VII og Christian IX) Audiens hos Kongen. Ved Frokosten inde hos mig faldt Talen naturligvis paa hine Dage, og Generalen fortalte mig da følgende: »Ja, jeg var den første, der bragte Kongen Meddelelse om, at Frederik den 7de var død. Vi vare jo paa Glücksborg, og da det mulig kunde vare et Par Maaneder, før jeg kom tilbage til Kjøbenhavn, hvor jeg jo havde min Familie, bad jeg Kongen (Frederik VII) om Lov til at tage en tre, fire Dage til Kjøbenhavn. Vi vare jo vante til at see ham noget

angrebet efter disse Jagter, og jeg lagde derfor heller ingen Vægt paa, at han laae i Sengen. Rigtignok havde han lidt Rosen i Ansigtet; men det havde han haft saa tidt. Jeg har seet ham med et Hoved, saa stort og tykt. Jeg kom jo saa ind til ham. »Ja, rejs De kun,« sagde han. Da jeg gik fra Slottet, mødte jeg Bech, Livlægen, og lige med Et kom der saadan en underlig Fornemmelse over mig. »Hør,« sagde jeg til ham, »hvis Kongen skulde blive farlig syg, saa send mig et Telegram.» »Nej, det gjør jeg ikke,« svarede han; »for vel er Telegrafen hemmelig; men telegraferer jeg, at Kongen er alvorlig syg, saa kommer det dog ud. Men det skal jeg love, skulde det blive saa daarligt, at han ikke kan leve, saa skal jeg telegrafere til Dem.« Naa, jeg tog hjem, og saa var det om Søndagen i Mørkningen, jeg sad hjemme hos min Kone. Saa ringede det. Min Kone gik ud at lukke op. »Det er et Telegram til Dig,« sagde hun. »Lad stryge en Svovlstik og see, hvad der staaer uden paa.« Det gjorde hun. »Der staaer Glücksborg,« sagde hun. »Saa er Kongen død,» udbrød jeg. Og det var han jo ogsaa. Jeg tog strax Tøjet paa og gik ud i det gule Palais, hvor vor nuværende Konge dengang boede. Han vidste det endnu ikke. — Og næste Dag, ja jeg skal aldrig glemme det. Jeg saae ham gaae herudenfor i Haven, sammenbøjet og kroget som en gammel Mand, denne ellers ranke og ungdommelige Skikkelse.«

Da han havde endt sin lille characteristiske Fortælling, gik jeg ind for at melde ham. Kongen sad ved sit Skrivebord og sagde venligt: »Godmorgen, min gode Kapitain.« »Det er General Holten, som er her og søger Ds. Majestæt i Dagens Anledning.« »I Dagens Anledning«, svarede Kongen og tænkte sig lidt om. Ja, det er jo den 15de. Han sad lidt taus, som om mange Tanker foer ham forbi. »Ja, bed ham kun komme ind.« Da Generalen atter kom ud, fik vi os paany en lang Passiar. Om Frederik VII havde noget tilovers for de ledende Mænd i 1848? »Nej, han afskyede dem. Nu skal De høre en lille characteristisk Historie. Vi havde dengang en Adjutant, som hed S. Han var Aristokrat til Fingerspidserne og hadede alle disse Frihedsmænd, særlig

denne Lehmann. Han havde Jour en af de første Dage, Lehmann var Minister. Da Lehmann en Dag havde været inde hos Kongen og kom ud, sagde han flot bydende til S.: »Noget Papir og Blæk!« Men De skulde have seet S.s Ansigt. Det lignede i Forvejen et af disse Løvehoveder, man har paa Sabel Gehæng, og værre blev det. Han vendte det Hvide helt ud af Øjnene og satte Hænderne i Siden. Naa, tænkte jeg ved mig selv, — — jeg var netop inde hos S. — — nu kommer der en Skylle! »Maa jeg bede Ministeren,« raabte han med en Stemme, saa det rystede i hele Værelset, »hvis De skal have noget skrevet, at gaae over i den røde Bygning der (Cancellibygningen), for jeg skal, Fanden gale mig, have mig frabedt, at man betragter Hs. Majestæt Kongens Jourværelse som en Skrivestue.« Og De skulde seet Lehmann efter den Konfekt; han listede slukøret af. Ligesom han var ude af Døren, aabnede Frederik den 7de Døren paa Klem ind til sit Værelse og spurgte: »Hvad var der paa Færde?« — — »Det var Ministeren, der troede, at Ds. Majestæts Gemakker er hans Skrivestue, men jeg viste ham Fanden gale mig Vintervejen og bad ham, hvis han havde noget at skrive, at gaae over i den røde Bygning der.« »Ha, ha, ha,« lo Kongen; »det var meget rigtigt.««

Mandag 8. Januar 1894. Kjørte efter Taflet med Kongen, der vilde overvære Oberstlieutenant Jürgensens Foredrag om en Tjenesterejse i Tyskland i 1892. Da Kongen efter Taflet sagde, at jeg skulde følge ham derud, forespurgte jeg, om ikke Hs. Majestæt befalede, at jeg telefonerede til Officersforeningen om hans Komme. »Aa nej,« svarede Kongen, »det behøver De ikke.« Kongen kom da ganske uventet, og ret pudsigt var det at see Overraskelsen. Inde i Læseværelset sad Adskillige fordybede i Læsning, og hvorfor skulde der være noget mærkeligt ved, at Døren gik? En og Anden saae dog uvilkaarlig op og foer, efter at have stirret lidt, op som en Raket. Inde i Konversationsstuen, hvor man stod parat til at gaae ind til Foredraget, blev ogsaa stor Overraskelse. Det morede aabenbart Kongen at komme umeldt. Foredrags-

holderen omtalte bl. a. den Revue, som Kongen holdt over det Uhlanregiment, hvis Æreschef han var; om Festlighederne i Mainz i den Anledning og Befolkningens Hyldest overfor Kongen.

Tilbage paa Amalienborg Kl. $8^3/_4$, til The og Lou. Dronningen havde faaet Brev fra en Student paa Sicilien, der bad Hds. Majestæt sende ham et Exemplar af samtlige nu gjældende danske Frimærker, da han var ivrig Samler, men hidtil forgjæves havde anstrængt sig for at faae de danske Mærker. Jeg lovede Dronningen at skaffe dem tilveje.

Torsdag 11. Januar 1894. Taffel K. 6. Admiral Hedemann, der marchallerer, fortalte om nuværende Branddirekteur, Oberstlieutenant Meyer, at denne i sin Tid reddede hans Søn, der som lille Barn med samt Barnevogn trillede ned i Kastelsgraven, men blev trukket op af Meyer, der netop i samme Øjeblik passerede Fæstningsbroen, og uden hvis Aandsnærværelse og Mod Barnet sikkert var druknet. Efter Taflet bad Kongen mig telefonere ned til Christiansborg, at Excellencen Castenskjold skulde møde Kl. 8 i Concertpalaiet, hvor Dronningen vilde overvære en Concert. Jeg havde Kongen, Dronningen og hele det øvrige Selskab til Tilhørere, da jeg indefra Telefonapparatet i Jourværelset afsendte Ordren. Man spurgte, om jeg nu ogsaa ganske tydelig kunde høre, hvad der blev svaret. »Ja.« »Vil De saa sætte mig i Forbindelse med Stockholm Slot,« sagde Kongen[1]). »Javel, Ds. Majestæt! Men det er noget dyrt at telefonere til Stockholm.« — — »Aa, det vinder vi i Lou i Aften,« svarede Kongen spøgende. Saa ringede jeg da. »Hvem er det?« — — »Amalienborg. Vil De sætte mig i Forbindelse med Stockholm Slot?« — — »Hvilken Station paa Slottet?« — — »Kong Oscars private Telefon« — — »Gud, det er Kongen selv, der vil tale med den svenske Konge,« hørte jeg en Stemme sige paa Stationen. Lidt efter blev der svaret: »De er nok

[1]) Fornylig er etableret Telefonforbindelse med Sverrig og et Apparat opsat i Jourværelset.

saa god at vente lidt, for der er nogen, der benytter Linien mellem Malmø og Stockholm?« — — »Javel.« Jeg benyttede Opholdet til at spørge Kongen, om Hs. Majestæt vilde til Telefonen, naar Kong Oscar kom tilstede. »Nej, tal De kun med ham!« — — »I Ds. Majestæts Navn.« — — »Ja, og spørg til Dronningens Befindende.« — — »Javel, Ds. Majestæt.« Jeg stod og grublede over, at det ikke vilde blive saa let en Sag at tale i en Majestæts Navn til en anden Majestæt; mais enfin. Og rundt om mig havde jeg jo Tilhørere, hvad der yderligere vanskeliggjør slige Situationer. Imidlertid forkyndte man fra Hovedstationen: »Ja, det varer lidt endnu.« »Saa gaaer jeg ind og ryger min Cigar saa længe, hvis De saa vil lade mig vide, naar Kong Oscar er der.« — — »Javel, Ds. Majestæt.« Lidt efter lød det fra Stationen: »Er De der?« — — »Javel.« — — »Saa sætter vi Dem i Forbindelse med Malmø.« — — «Tak.« Derpaa samme Forklaring til Malmø, at Kong Christian ønskede at tale med Kong Oscar, og et Øjeblik efter hørte jeg, som blev det talt af en Person, der stod ved Siden af mig, det brave svenske Maal, talt af en af Stockholmerslottets Beboere. Vedkommende lovede at forebringe Kong Oscar Ønsket; Frøken Oxholm meldte vor Konge, at den svenske »Broder« nu vilde være i Telefonen, og et Øjeblik efter vare de to Monarker i ivrig Passiar. Vor Konge: »Godaften — — — Hvorledes befinder Dronningen sig. — — — Det glæder mig meget. — — — Jo, Tak! — — Skal ogsaa hilse mange Gange fra Dronningen her. — — Jo. — — Ja. — — Og Kronprindsessen, hvorledes befinder hun sig. — — — Kronprindsesse Victoria — — ja, hvorledes Kronprindsessen befinder sig (Svarene herpaa kunde Kongen ikke rigtig opfatte). — — Ja. Farvel. — — Farvel. — — Levvel.«

Lørdag 3. Februar 1894. Baade Kongen og Dronningen ere nu Gudskelov atter raske efter i Tidsrummet, siden jeg sidst var paa Jour, begge at have været angrebne af Influenza, der for Kongens Vedkommende begyndte den Lørdag, jeg meldte mig fra. De udstedte Bulletiner ophørte dog

efter c. 8 Dages Forløb. Egentlig sengeliggende var Kongen ikke. »Han burde ligge i Sengen,« yttrede Prof. Petersen en Dag, da jeg var oppe at høre til de to kongelige Patienter, »men det er utænkeligt at sætte igjennem.« Ogsaa Dronningen var angreben, og dette virkede efter Professor Petersens Udsagn navnlig nedslaaende paa Kongen. Man lod derfor lave en Bærestol, saaledes at man kunde bære Dronningen, der iøvrig heller ikke var sengeliggende men meget mat, ned ad Trapperne til Kongen; og Selskabet hjalp til at bære Hendes Majestæt. Afløste Kapt. Boeck. Kongen kom ind glad og venlig som altid. Maaskee lidt magrere i Ansigtet end ellers, men iøvrig røbede intet den overstaaede Sygdom. »Jeg har endnu lidt Hoste, men befinder mig iøvrig vel,« yttrede Hans Majestæt. Kapt. Boeck fortalte, at han den foregaaende Mandag paa Dronningens Anmodning havde standset Audiensen Kl. 12, og at Kongen strax var bleven vred derover, men om Aftenen havde yttret: »Det var vist meget rigtigt, at de brød af Kl. 12.«

Conseilspræsident Estrup kom. Talte om »Brændevinsloven« og Stikordet »Fattigmands-Snaps«. Det maa være fortvivlet at skulle forhandle med en Repræsentation, der skeler til forskjellige Sider istedetfor at følge sin Overbevisning. En Del gjør det mulig ikke; men mange gaae aabenbart ikke efter »Næsen«.

Mandag 5. Februar 1894 (Fastelavnsmandag). Offentlig Audiens Kl. 11—1. Forfatteren Vilhelm Østergaard var mellem de Audienssøgende. Vi talte om hans »Niels Riber«, og han bemærkede da: »Ja, i Begyndelsen skrev jeg ogsaa i den moderne Retning.« I mit stille Sind gjorde jeg ham en Compliment for at have forladt denne. Kunstmaler Siegumfeldt søgte Kongen i et ret pudsigt Ærinde, nemlig for at see, hvorledes Kongen »virkelig« saae ud. En dansk Consul hinsides Atlanterhavet har anmodet ham om at male et Billede af Kongen, som han gjerne ønsker at eje. Dette har Siegumfeldt ogsaa gjort, men da han kun har kunnet benytte Photografier o. L., og en Kritiker havde bemærket, at der

var forskellige paafaldende Uligheder, havde han anmodet om at maatte faae Kongen at see paa nært Hold. Kongen havde elskværdig svaret: »Ja, lad ham saa komme herop en Mandag. Saa kan han jo see paa mig.«

The og Lou Kl. 9. Man maatte kalde paa Comtessen. Det viste sig, at hun var faldet i Søvn oppe i sit Værelse. »Men saa vaagnede jeg jo ved, at En slog nogle formidable Slag paa min Dør.« Det var gamle Jyderup, som jeg efter Ordre havde sendt op til hende. — Jeg bragte Dronningen de lovede islandske og vestindiske Frimærker til den tidligere omtalte sicilianske Student og spaaede Hds. Majestæt, at der snart vilde komme flere Anmodninger af lignende Art. »Ja,« bemærkede Kongen, »det er netop Grunden til, at jeg aldrig lader saadanne Anmodninger besvare. Jeg faaer en Masse Breve om min Underskrift, Frimærker o. s. v., men det vilde jo være uoverkommeligt.« »Ja,« svarede Dronningen, »Autografer udleverer jeg heller aldrig.« Vi talte om Priserne paa Autografer, og da jeg bemærkede, at f. Eks. H. C. Andersens Underskrift betales med 20 Kr., foer Comtessen op, idet hun udbrød: »Ih, saa har jeg jo en hel Formue, som jeg ikke vidste af; thi jeg har mange Breve fra H. C. Andersen.«

Mandag 5. Marts 1894. En Arbejdsmand fortæller, at han igaar nede ved Gasværkshavnen havde talt med Kongen, der da havde sagt: »Ja, De kan jo komme op til mig imorgen.« Han duftede noget af Sprit, men da jeg meldte Kongen hans Udtalelse, sagde Kongen: »Ja, det er meget rigtigt. Lad ham kun komme ind.« Ansigtet straalede paa ham, da han kom ud. Formodentlig er der kommet Højvande i Portemonnaien.

The og Lou Kl. 9½. Geheimeraadinde Bille tilsagt.

Torsdag 10. Mai 1894. Taffel Kl. 6. Gjæster: Frøken Hedemann og Kammerherre Fallesen, hvilken sidste fortæller Kongen, at Operasanger Schram igaar havde sagt til ham:

»Vil De ikke sige til Kongen, at jeg gjerne betaler hans Rejse, blot han vil blive hjemme til mit Jubilæum.« Det morede Kongen. Comtessen anker over, »at man i det kongelige Theater sidder som paa en Pind« (Stolene i Hofdamelogen). Fallesen svarede: »Ja, naar blot Ds. Naade vil sige mig, hvad det er for en Stol, skal det strax blive forandret.«

Var med Kongen i det kgl. Theater. Vi saae to Akter af »Oluf«. Kongen gjør Tegn til mig, at vi skal afsted, og om jeg vil komme ind til ham. Kongen havde sin Hund med. Den laae derinde under Stolen. Da vi gaae ned, siger Kongen: »Ja, nu maa De skynde Dem ind i Vognen, ellers tager Hunden Deres Plads,« og ganske rigtig, ligesom jeg smuttede ind, tog den ogsaa Fart paa og kilede sig ind mellem mine Been for at bane sig Vej til Sædet; men jeg kom dog først til Mølle. Kongen morede sig derover, men Hunden sad ganske flov over at maatte nøjes med at sidde paa Vognbunden.

Kongen fortalte om Kejser Nikolaus' smukke Ydre og mange gode Egenskaber. »Men han var streng,« vedblev Kongen, »og derfor ogsaa frygtet. Mange Dage i Træk kunde han Dag efter Dag inspicere Tropperne og brugte da Nætterne til at kjøre fra Sted til Sted. Hans Hovednæring paa disse ofte meget anstrængende Toure var da navnlig The, Kejserens Yndlingsdrik.«

Søndag 13. Mai 1894 (1. Pinsedag). Taffel Kl. 6. Sædvanlige Søndagsgjæster. Sad ved Siden af Confessionarius Paulli, der fortalte, hvorledes han engang i Humlebæk under Prædikenen blev afbrudt af en gal Mand, der stadig udbrød: »Ja-a!« »Saa Gu-ja!« »Ja-vel!«, indtil han paa et energisk »Nu gaaer De« fra Prædikestolen forlod Kirken. Anledningen til denne Fortælling var, at en Mand i Dag under Gudstjenesten i Garnisons Kirke, hvor Pastor Sørensen prædikede, rejste sig op og afbrød Prædikenen med et: »Troer Præsten, jeg er kommen her for at lade mig skjælde ud 1ste Pinsedag. Nu gaaer jeg.«

Fredag 6. Juli 1894. Som jeg stod og klædte mig paa for at følge Kongen til Væddeløbene ved Eremitagen, kom et Telegram, dateret Ville d'Avry (ved Paris), fra Richard Kauffmann, der bad mig meddele hans Majestæt, at Kammerherre Fallesen var død igaar, stille og roligt, og at hans Tanker i de sidste Øjeblikke havde været optagne af Tale og Velsignelse over Kongen. Meddelelsen kom saa uventet. Jeg vidste, at den vilde gøre et dybt Indtryk paa Kongen, men jeg maatte jo over og udrette mit sørgelige Hverv. Kongen var ikke i sit Værelse. Jeg gik ind i Havesalen, og netop i samme Øjeblik traadte Kongen glad og fornøjet ind fra Haven. »Her er et Telegram, Ds. Majestæt.« — »Fra hvem?« spurgte Kongen. Jeg tøvede lidt, inden jeg svarede: »Det vedrører Kammerherre Fallesen.« »Naa«, sagde Kongen, endnu intet ahnende. »Det er ikke noget godt Telegram, Ds. Majestæt.« Kongen saae paa mig, tav lidt og spurgte derpaa: »Er han død?« — — »Ja, Ds. Majestæt.« Kongen blev stærkt bevæget. Med varme Ord mindedes han, hvad Fallesen havde været som Soldat for sit Land. »Og nu til disse Væddeløb!« bemærkede han sørgmodig, idet han gik ind i Thestuen og lukkede Døren efter sig.

Lørdag 7. Juli 1894. Idag var Prinds Harald oppe til Examen paa Universitetet. Stor Tilhørerkreds: Kultusminister (Goos), Rector Magnificus (Reisz), Oberst Tobiesen (Officerskolen) osv. osv. Paa Slaget kommer Kronprindsen og Kronprindsessen med Prinds Harald. Professor Julius Petersen (med Dr. Valentiner som Censor) examinerer Prindsen i Arithmetik, Geometri og Physik (mine Fag). Prindsen skilte sig særdeles godt derved, skjønt han aabenbart var noget genert ved det store videnskabelige Auditorium. Det maa heller ikke være nogen let Sag. Prindsen examineredes endvidere i Dansk af Kandidat (Forfatteren) Sophus Bauditz og i Fransk af Cand. mag. Baruël.

Sluttelig oplyste Professor Petersen, at Prinds Harald ialt havde erholdt 112 Points, et meget smukt Resultat! og tilføjede spøgende: »Hans Kongelige Højhed har altsaa bestaaet

Examen saa godt, at han vilde kunne søge Ansættelse i Post- eller Telegrafvæsenet.«

For mit Vedkommende er jeg overordentlig glad ved Resultatet. Men det skal ogsaa siges til Prindsens Ære, at han har arbejdet med stor Flid og Trofasthed. Det har været mig en stor Glæde at læse med Prinds Harald, og med Taknemmelighed vil jeg altid mindes de Timer, jeg har tilbragt sammen med den rare, godhjærtede, unge Prinds.

Onsdag 25. Juli 1894. Da vi Klokken 6 mødte til Taffel, Bud fra Kongen, om vi vilde tage Felthue paa, da der skulde spises ude i Haven. Dette har jeg endnu ikke oplevet, og det sagdes da ogsaa at være syv Aar siden, man havde spist under de grønne Linde. Vejret var imidlertid saa smilende og sommervarmt, at man nok kunde forstaae, at det fristede. Man stillede altsaa i Havesalen med gamle Admiral Hedemann som Marchal, bød Damerne Armen og vandrede saa ned i Alleen til venstre (parallelt med Alleen, der fra Vagten fører op til Slottet). I denne, nærmest op mod Slottet stod Bordet dækket, og snart sad man bænkede med de røde Lakajer bag Stolene og det grønne til Baggrund. Almindelig Fornøjelse over at sidde derude under den blaa Himmel med Lindetræerne til Parasol. Lidt skraat stod Bordet paa den hældende Gang, men man tog alt, som det faldt, og med godt Humeur. Comtessen, der frygter det mindste Vindpust, sendte Bud efter Shawler og hyllede sig ind, saa at hun mere lignede en af de »Damer«, der rider til Bloksbjærg, end Hendes Majestæts »naadige« Hofdame. Alene hendes Skikkelse vilde have været tilstrækkelig til at holde hele Selskabets Humeur paa Kogepunktet. Pludselig indfandt sig en Sværm ubudne Gjæster: Gedehamsene. Man paastod, at man ganske rolig skulde lade dem blive siddende, selv om de saa valgte sig Næsen til Siddeplads, og Ingen fik da virkelig Lejlighed til at øve sig i slig Koldblodighed.

Torsdag 16. August 1894. Kjører med Kongen og Prinds Hans til Kongefugleskydning paa Skydebanen.

The Kl. 9. Kongen omtaler »Berlingske« Aftenavis' forkerte Referat af Talerne paa Skydebanen idag. Konversationen kom derved til at dreje sig om officielle Taler, og Prinds Hans fortæller i den Anledning om to kritiske Situationer, som han har været i. Den ene Gang var ved en højtidelig Lejlighed i England, hvor Prindsen skulde tale. Grev Hamilton havde skrevet Talen, der sad anbragt i en Bouket. En Trækvind førte imidlertid pludselig Papiret væk, men, tilføjede Prinds Hans, »heldigvis var Talen ganske kort, og jeg havde flere Gange læst den igjennem, saa det gik alligevel. Prindsen af Wales, der sad i Nærheden, bemærkede Calamiteten og blegnede. Men det gik som sagt alligevel, og ellers ahnede næppe Nogen af de Tilstedeværende, hvad der var sket.« »Den anden Gang,« vedblev Prindsen, »var i Grækenland, da jeg skulde oplæse den græske Edsformular i Kamret. Jeg kjendte jo ikke de græske Bogstaver, og man havde altsaa skrevet de græske Ord med latinske Bogstaver. Jeg forstod følgelig ikke et Ord, men vidste jo, at det var Edsformularen og kjendte altsaa ogsaa Meningen deraf. Jeg havde mange Gange øvet mig paa at læse det op, og det gik jo ogsaa godt, men Situationen var ikke behagelig.«

Mandag 3. September 1894. Kjører med Kongen til Amalienborg. En Masse Mennesker til Audiens (dels Dekorerede fra Sølvbryllupsfesten for at takke, dels Ansøgere til de ledige 14 Pladser i Støvringgaard).

Tilbage med Kongen, der muntert styrede de to Graa. Kongen fortalte om en brun Hoppe, han havde haft i 29 Aar; den havde baaret ham som Ritmester, General og Konge. Jeg spurgte, om det var den, man seer paa Billedet »Hestgardens Indskibning i Korsør«, der i sin Tid blev foræret Kongen. »Ja, rigtig,« svarede Kongen; »det er den.« Talen faldt paa Dyrenes forskjellige Character, og Kongen bemærkede: »Ja, det er med Dyrene som med Menneskene; nogle er venlige og fromme, andre saa bidske og tvære.« Saa passiarede vi om strenge Lærere, og Kongen fortalte da, at han og hans Broder som Drenge havde haft en meget streng Lærer. »Min

Fader,« fortsatte Kongen, »var selv streng, men kunde dog ikke lide, at Læreren slog os, og havde derfor sagt til ham, at naar der var noget i Vejen med os, skulde han sige ham det, hvorefter han nok selv skulde straffe os. Ganske vist sagde Læreren det ogsaa, naar vi havde forsyndet os, men først efter selv at have givet os en forsvarlig Dragt Prygl. Vi kunde være saa ømme bagi, at vi knap kunde sidde paa en Stol. Derefter meldte han os til Fader, og saa vankede der for 2den Gang.«

Torsdag 6. September 1894. Taffel allerede Kl. 5 paa Grund af Besøg i det kongelige Theater. Havde Miss Knollys tilbords. Hun, der har fulgt Prindsessen af Wales herover fra Rusland, hvor de have aflagt et længere Besøg, fortalte, at Kejseren af Rusland desværre vistnok er alt andet end rask. Hans Majestæt seer daarlig ud og er til Stadighed mat og træt. «Blot han ikke gaaer med en farlig Sygdom,« yttrede hun. Blot Kejseren i Tide vil tage Forholdsregler, hvis noget alvorligt er i Udbrud. Alle fyrstelige Personer have det tilfælles: ikke at ville give efter for Sygdom, før det er for sent.

Efter Taflet rullede Vognene paany afsted til det kongelige Theater. Kjørte paa Charabanc med Kongen, Kong Georg, Prinds Hans og Kommandør Caroc. Vejret koldt og blæsende. Jeg sad ligeoverfor Kong Georg, der fortalte mig en hel Del om det sidste Jordskjælv i Grækenland. »Jeg sad i mit Arbejdsværelse,« fortalte han, »da jeg lige med Et hører ligesom en Masse tungt belæssede Kærrer kjøre forbi og mærker Rystelsen. Men det var mig dog ikke klart, hvad det var, før saa et Øjeblik efter det andet Stød fulgte efter. Saa var jeg klar over Situationen.« Jeg spurgte, om Hs. Majestæt ikke lod sin Familie campere ude i Parken. »Nej,« svarede han; »det havde aldrig gaaet an, for Exemplets Skyld. Nej, vi bleve, hvor vi vare, men nogle frygtelige Dage var det. Navnlig min Søn Nicolaos var meget nervøs.« Kongen fortalte om sit Besøg i Theben, der ogsaa var bleven stærkt medtaget. Der havde han været inde i Bygninger, der stode saa skraat hældende, at man skulde troe, at de hvert Øjeblik

vilde styrte sammen. Under Jordskjælvet havde han seet Træerne i en Allé bøje sig med Kronerne mod hinanden. Rørende var den Resignation, som Befolkningen udviste ligefra den rigeste til den fattigste. Mange havde mistet alt, hvad de ejede, men desuagtet hørtes ingen Beklagelse. I Theben lagde Kongen Mærke til, at en fattig Kone vilde trænge sig frem til ham, og at de Omstaaende paa en ublid Maade drev hende tilbage. Han spurgte om, hvad der var i Vejen, og man svarede da, at hun vilde bede Kongen hjælpe hende, men dette vilde være en Skam for Folket, at det ikke i Taalmod kunde bære, hvad Vorherre havde lagt paa det. Kongen nævnte exempelvis, at en Kjøbmand ved Jordskjælvet havde mistet hele sit Lager af Olie m. v., der repræsenterede en Værdi af 100,000 Kroner. Iøvrigt fremhævede Kongen den solide Byggemaade i Grækenland, der sikkert havde haft til Følge, at ikke saa mange Bygninger vare styrtede om, som hvis Husene havde været opførte som f. Ex. her til Lands. Derefter faldt Talen paa selve Grækerne, og Kongen fortalte da, at saa mange Udlændinge, naar de kom til Grækenland, undrede sig over de høje, kraftige og blonde Grækere, men at dette Ydre utvivlsomt skyldtes den stærke Indblanding med normannisk Blod i længst forsvundne Tider.

»Elverhøj« opførtes efter Hertugindens Ønske.

Fredag 7. September 1894. Det er i Dag Hendes Majestæt Dronningens 77de Fødselsdag. Kl. 12½ Cour i Havesalen, der knap kunde rumme hele den store Familie plus Cavalerer og Damer. Dronningen, iført mørkviolet Fløjls Robe med hvide Kniplinger, saae nydelig og glad ud. Som Barn tænkte jeg mig altid en Oldemoer som en meget gammel Dame. Og saa at see Dronning Louise! Ungdommelig, med sund, frisk Teint, klare, straalende Øjne, let, graciøs Gang og endnu smuk Figur. Venlig og glad kom Hendes Majestæt hen til os og modtog vor allerunderdanigste Lykønskning. Paa Bordene laae Gaverne, som Dronningen viste mig. Fra Kongen et kostbart graat Overstykke, rigt broderet, samt et med Guld

indvirket rødt Tæppe. Fra den russiske Kejser og Kejserinde bl. a. et svært Guldhalsbaand besat med Diamanter og Stene. Fra Kronprindsen en overordentlig smagfuld og fin Skaal af Rav med Guldforsiringer. Fra Prindsesse Louise et selvforarbejdet Tæppe, som jeg ofte havde seet under dets Tilblivelse, osv. osv. samt nogle Kæmpedrueklaser og en Rigdom af Blomster. Hendes Majestæt bad mig tage mig af en Søn af Prinds Valdemars Amme; han var bleven indkaldt som Husar, men var desværre svag paa Grund af en overstaaet Gigtfeber. Sammen med Kronprindsen kom Hs. Durchlauchtighed Prinds Friederich af Schaumburg-Lippe. Jeg iagttog skarpt ham og Prindsesse Louise, men for en ikke Indviet var der Intet at opdage; Forlovelsen er jo endnu ikke deklareret. Prindsen er en smuk, ung Mand oppe i Tyverne, middelhøj, velproportioneret og kraftig, smukke Ansigtstræk og et Par prægtige blaa Øjne; smukt, fint Væsen og rar og ligefrem i Optræden.

Den Kongelige Familie dinerede paa Charlottenlund, medens vi Cavalerer og Damer indtoge en flot Fødselsdagsdiner paa Bernstorffshøj.

Gjæsterne begyndte ved $8^1/_2$ Tiden at indfinde sig. Forhallen var indrettet til Modtagelsessal; foran Indgangsdøren var arrangeret en lille Forhøjning med Garderober m. v. De to Fættere: Prinds Andreas (Grækenland) og Prinds Ernst August gjorde Spilopper paa Sofaerne i Forhallen og morede sig bl. a. med Løbernes blomstersmykkede Hjælme. Vogne rullede for Døren, og man var næppe kommen indenfor, før Prinds Harald strax ilede hen til mig med et: »Louise er bleven forlovet!« Rørende at see, med hvilken Glæde hun modtog Lykønskningerne! Alle gratulerede den kronprindselige Familie, der synes glad over, hvad der er skeet. Dansen begynder, Prindsesse Louise og Prinds Friederich danner et meget smukt Par. Souperen begynder Kl. 10. Kongen udbringer de Nyforlovedes Skaal med følgende Ord: »Jeg udbringer en Skaal for de Forlovede, mit kjære Barnebarn Prindsesse Louise og Prinds Friederich af Schaumburg-Lippe. Gud velsigne dem«.

Lørdag 20. Oktober 1894. Siden jeg sidst var paa Jour har Kongen haft en rigtig slem Gigtperiode, der begyndte netop, da jeg sidst var paa Jour. Kongen laae i flere Dage og havde mange Smerter, men er nu Gudskelov atter ganske rask. Desværre er i samme Mellemtid Kejseren af Ruslands Tilstand bleven meget betænkelig. Kejseren siges at lide af en ondartet Nyresygdom, »Brightske Syge«, der hurtig nedbryder hans Kæmpekonstitution. Lægerne havde raadet ham til at drage til Corfu, hvor alt var beredt til hans Modtagelse; men han naaede kun Livadia, og efter alt at skjønne kommer han aldrig derfra. De af vore Læger, jeg har talt med, sige, at der intet Haab er, og spaa endog, at Døden vil komme snart. Forunderligt at tænke, naar man mindes den tilsyneladende kraftige Natur, denne Kæmpeskikkelse, der med sine Hænder rev et Spil Kort midt over og bøjede en nysmedet Hestesko sammen, som var det en Vidie. Stakkels Kejserinde Dagmar, stakkels Børn. Og ogsaa for Kong Christian og Dronning Louise vil det blive et tungt Slag! Hver Dag indløber en Masse Telegrammer fra Livadia; desværre ere de som Regel kun daarlige. Om Kejseren skulde kaldes bort, vil det ogsaa blive et Tab for Danmark; thi han var vor Ven, og naar Retten sidder i Spydstagen, er det altid godt at have en saa mægtig Ven, som han var det lille Danmark.

Da vi meldte os til Kongen, sagde han bl. a.: »Vi have dog Gudskelov faaet et ret beroligende Telegram fra min Datter om Kejseren.« Kongen syntes i det hele ret forhaabningsfuld; egentlig Frygt for Døden syntes man ikke at spore.

Noget efter at jeg var kommet ind paa mit Værelse, modtog jeg et meget alarmerende Telegram fra Livadia. Sendte Prinds Hans det, overladende til ham, hvorvidt han mente at burde vise sin Broder, Kongen, det. Overhovedet ere Bladene fulde af de mest nedslaaende Rygter. Maa være yderligere svært for Kongen og Dronningen, der tre Gange daglig faae Telegram direkte fra Kejserinden, stadig at skræmmes op ved alle disse Avismeddelelser. Alt veed man at berette, at Fanerne forsynes med Kejser Nikolaus II.s Navnetræk, at der

anskaffes Sørgemateriale til Kirken i Livadia og saaledes videre.

Efter Taflet kom Hds. Majestæt Dronningen hen til mig: »Min Datter skriver idag,« yttrede hun bl. a., »at Kejseren forleden fornøjede sig ved at spille Kort med Børnene. Appetitten er ogsaa god, men stadig er han saa mat. Han vilde saa gjerne skrive Regjeringssagerne under, men bliver strax træt og maa opgive det, Stakkel. Lægerne vil have, at han skal op, men jeg har skrevet, at han skal hvile sig, naar han føler Trang dertil. De skulde blot give ham dygtig at spise, det vil sige, noget, han kan taale. Lægerne have jo været saa besynderlige; de have ikke turdet give ham Ordrer til, hvad han maa spise og hvad ikke, saa han har spist alt muligt. Men nu har jeg skrevet, at det maa han endelig ikke; han maa holde Diæt. Og ja! Han er jo ogsaa selv uforsigtig. Nu har jeg saamænd først hørt om den Gang, han sad med en hed Kakkelovn i Ryggen og aabne Vinduer paa den anden Side.« Ogsaa Dronningen syntes ret forhaabningsfuld. »Jeg har dog godt Haab,« yttrede Hendes Majestæt, og det vilde jo være Synd at slaae det ned. Dronningen talte derpaa meget om at rejse til Livadia. »Jeg er slet ikke bange for at sejle derned, men (med en Haandbevægelse mod Kongen) jeg veed ikke, om det vilde være rigtigt nu saa kort efter Lumbagoen« (Kongens Sygdom). Dronningen talte derpaa om Prinds Georgs Afrejse imorgen og yttrede: »Vi ville savne ham meget; nu blive vi saa faa.« Prinds Georg selv er mulig selv heller ikke saa glad ved at skulle herfra, thi han lever temmelig ensomt i Grækenland, idet han ligger ene med sit Skib i Salamis (en Torpedostation som Bramsnæs-Vig).

Mandag 22. Oktober 1894. Kjørte Kl. 10 med Kongen til Amalienborg i lukket Vogn. Kongen var glad over et bedre Morgentelegram fra Kejserinden. Talen faldt paa 1863, et Aar, som Kongen naturligt nok ofte kommer tilbage til. Kongen fortalte om Vanskeligheden ved at faae dannet et Ministerium. Oxholm og Hegermann-Lindencrone vare hver for sig villig dertil; men det lykkedes ikke. Endelig traadte

Monrad til og havde i Løbet af en Dag sit Ministerium færdigt. Kongen synes stedse at bevare Monrad i taknemmelig Erindring herfor.

Kongen taler fortrøstningsfuldt om Kejserens Helbredelse og omtaler »den i det hele begavede russiske Kejserslægt« samt de græske Prindser Georg og Nicolaos, hvilken sidste er fulgt med Kejseren til Livadia, »da Kejseren sætter saa megen Pris paa det unge Menneske, at han nødig vil slippe ham.« Kongen skildrer Klimaet paa Livadia: »kan undertiden være lidt koldt og blæsende, men er ellers som Regel dejlig mildt og varmt.«

Audiens Kl. 11—1. Under Audiensen bragte en Lakai et Telegram fra Dronningen med Ordre, at det skulde bringes Kongen. Mon det var godt eller daarligt? Jeg stirrede paa den intetsigende Konvolut og bragte Kongen det. Det var Gudskelov et rigtig godt Telegram. Vor kjære, gamle Konge blev saa glad, at han tog min Haand og trykkede den. Det var fra Kejserinden til Dronningen og fortalte om stor Fremgang i adskillige Retninger. Kongen var helt bevæget, da han læste det op for mig, og uvilkaarlig blev jeg ogsaa grebet ved at see hans Glæde.

En Søn af Kammerherre Linde, Decisor ved den kgl. Civilliste, kom for at melde, at hans Fader Dags Morgen var afgaaet pludselig ved Døden efter knap 8 Dages Ildebefindende. Jeg meldte det til Kongen, hvem Budskabet gjorde meget ondt. Underligt at tænke paa: for 14 Dage siden sad jeg med ham i Kavalerlogen i det kgl. Theater. Vi glædede os begge over »Antigone«, og han bemærkede da: »Ja denne Vinter vil jeg rigtig benytte min Plads her i Logen.« Jeg tænkte mindst paa, at det var sidste Gang, jeg trykkede hans Haand, da vi om Aftenen toge Afsked med hinanden. En elskværdig, livlig Mand med megen Kunstsands.

Kjører tilbage med Kongen, der talte om sit Ophold i afdøde Lindes Faders Hjem paa Landkadetakademiet (nu Rigsdagsbygningen). »Da jeg kom i Lindes Hus, var den nu Afdøde kun et halvt Aar gammel,« yttrede Kongen, der iøvrig udtalte sig med megen Velvillie om Familien Lindes forskjel-

lige Medlemmer. Kongen fortalte, at Hjørnevinduet i Stuen ud mod Bredgade var hans gamle Vindu; derindenfor havde han mangen Gang siddet og seet paa de Promenerende. Jeg nævnte Kastanietræet, der henne ved Muren rager ud mod Bredgade, og som man kalder »Kongens Kastanietræ«. »Ja, mon det skulde være efter mig, man kalder det saaledes?« spurgte han. Jeg troede det. »Ja, det Træ husker jeg ogsaa godt fra min Barndom; jeg har tidt siddet oppe i dets Grene. Der var ogsaa et Bergamottræ og et andet Pæretræ; dem holdt jeg ogsaa nok af at besøge.« Senere faldt Talen paa de mange ældre Officerer (Obersterne Schnitter, Heramb og Jenssen-Tusch), der i denne Tid ere døde, og Kongen yttrede da bl. a.: »Ja, der døer saa mange af mine gamle Bekjendte, til jeg selv følger efter.«

Det omtalte Telegram havde i det hele gjort Kongen saa glad og livlig.

Tirsdag 23. Oktober 1894. Taffel 6½. Talte med Dronningen, der fortalte, at Telegrammerne idag om Kejseren ikke vare saa gode; Dronningen derfor mere forknyt, men yttrede dog: »Jeg har dog godt Haab; thi han har baade sovet godt og har ogsaa god Appetit.« Hds. Majestæt talte siden om den forestaaende Højtidelighed ved Frihavnens Aabning, der er fastsat til Torsdag 8de November. Dronningen synes ikke at nære Tiltro til Frihavnens Rentabilitet og paaberaaber sig i saa Henseende stedse, at Etatsraad Tietgen »slet ikke nærer Forventninger til den.« Naa, Tietgen kan jo dog tage Fejl i sine Spaadomme; og dømmes ganske uinteresseret, kan jeg ikke skjønne rettere, end at Frihavnen vil blive til Gavn og af stor Betydning for Danmarks Handel og Omsætningsforhold.

Fredag 26. Oktober 1894. Klokken 6 Taffel. Atter idag forholdsvis gode Telegrammer fra Livadia, hvorfor baade Kongen og Dronningen glade og forhaabningsfulde. I mit stille Sind tænker jeg, at Kejserinden sender saa gode Telegrammer som muligt til sine Forældre; thi kun lidet stemme de med de sørgelige og trøstesløse Artikler, som de uden-

landske Blade bringe om Kejserens Tilstand. Man betragter ham alt som død og skriver om Storfyrstthronfølger Nicolaus, som om han alt var Kejser. Stakkels, stakkels Kejserinde Dagmar!

Lørdag 10. November 1894. Kl. $8^3/_4$ afsted til Bernstorff. Den 1. ds. afgik Kejser Alexander III ved Døden paa Livadia. En stor Sorg for vort Kongehus. Lidt tvivlende staaer man overfor Fremtiden. Forhaabentlig vil dog den unge 26aarige Kejser Nicolaus II følge i sin Faders fredelige Fodspor. En god Støtte har han i sin Moder, der som en Undtagelse fra andre Kejserinder var sin høje Gemals højre Haand. Et overvældende Ansvar for saa ung en Mand, der saa vidt vides aldrig direkte har deltaget i Regjeringens Førelse eller været fortrolig med det umaadelig komplicerede Statsmaskineri. Og hvorfor ikke? Man forstaaer det ikke. — Stor Deltagelse er vist fra hele det lille Danmark.

Strax efter at have meldt mig maatte jeg følge med Kongen til Statsraad paa Amalienborg. Paa vor kjære gamle Konges Ansigt sporede man noksom, at en stor Sorg var gaaet hen over ham, siden jeg sidst saae ham. Jeg spurgte, hvorledes Majestæten havde det efter den sidste sørgelige Begivenhed. »Jo Tak!« svarede Kongen. »Det falder saa vanskeligt at forstaae, at den stærke, kraftige Skikkelse er bukket under; men man maa jo bøje sig for Guds Villie. Og svært er det for min stakkels Datter, men efter Brevene at dømme er hun Gudskelov fattet og rolig.« Vi talte siden om den Afdøde og den unge Kejser, og da jeg senere bemærkede, at det dog vist vilde være en Trøst for Kejserinden, om hun kunde være her i nogen Tid hos Kongen og Dronningen og i sit gamle Barndomshjem, svarede Kongen: »Det vilde hun sikkert, men jeg troer ikke, hun kommer. Hun kan derovre være sin Søn til megen Støtte og Gavn.« Om den unge Kejser bemærkede Kongen, at han havde gode Kundskaber og havde haft ualmindelig dygtige Lærere, der havde gjort alt, hvad de kunde, for at opdrage ham til det engang ansvarsfulde Hverv. Kongen talte med Bevægelse om de

mange glade Kejserminder fra Fredensborg og Bernstorff og den bratte Afslutning paa alle de glade Dage. Øjensynlig glædede det Kongen meget at læse alle de Smaatræk, som vore Blade i disse Dage have bragt om Kejseren og hans Ophold her. Paa Mandag drager Kongen til Bisættelsen i St. Petersborg og fortalte i den Anledning om den Gang, da han i 1855 overværede Kejser Nicolaus den 1stes Bisættelse. Ved slige Lejligheder vandrer Følget med blottet Hoved til Kirken. Jeg udtalte min Forbauselse over, at ikke Mange ved den Lejlighed fik deres Bekomst. »Ja,« svarede Kongen, »man maa jo have godt Undertøj paa og bruger da ogsaa at have en Paryk paa.« Iøvrig talte Kongen om Nicolaus I's statelige Ydre og om den Modsætning, hans høje, smukke Skikkelse havde dannet til den daværende østerrigske Kejser, en lille, uanselig Mand. Da jeg spurgte om, af hvilken Sygdom Nicolaus den 1ste døde, svarede Kongen: »Ja, han fik egentlig sit Knæk i Krigen 1853; Sorg over skuffede Forventninger til Hæren, om hvis sande Tilstand man havde skuffet ham, gav ham Naadestødet. I hvert Fald har man ment det, og jeg troer det ogsaa.« Vi kom dermed til at tale om Krigen i 1870—71, og da jeg bemærkede, at det var en Lykke for os, at vi ikke kom med, svarede Kongen med en vis Iver: »Men De kan troe, det kneb ogsaa for mig at holde igjen; for disse Nationalliberale vilde partout, at vi skulde med.«

Kongen condolerede mig deltagende i Anledning af min kjære ældste Broder Thomas' Død.

Inden Statsraadet havde Audiens: Biskop Fog og Direktør Etatsraad Glückstadt (paa den nys aabnede Frihavns Vegne). Indignation overfor Trafikminister Ingerslev paa Grund af Frihavnens lidet højtidelige Aabning.

Kongen ringede og gav mig Ordre til at sende de Paagældende, der skulde ledsage Kongen til St. Petersborg, Meddelelse om, at Rejsen udsættes fra Mandag til Tirsdag.

Efter Statsraadet mange af Ministrene hos Kongen. Kl. 2 kørte vi tilbage til Bernstorff. Da jeg bemærkede, at der idag havde været saa mange inde hos Hs. Majestæt, svarede han:

»Aa, det generer mig ikke. Men fik De Deres Kaffe?« »Jo, Tak, Deres Majestæt. Men jeg synes ikke, at Ds. Majestæt fik Frokost?« — »Jo, »Sotterlade«,« svarede Kongen smilende. Det er den Chokolade, der altid umiddelbart efter Statsraadet serveres Ministrene. »Forøvrigt,« bemærkede Kongen, »befinder man sig altid bedst ved ikke at spise for meget.«

Taffel $6^1/_2$. Hendes Majestæt, der saae daarlig og medtaget ud, kom venligt hen til mig. Vi talte om den store Sorg, og Dronningen bemærkede: »Ja, De har jo ogsaa mistet en af Deres Nærmeste. Det gjorde mig ondt at see, at Deres Broder ogsaa er død, siden vi sidst saaes.«

Efter Taflet talte Dronningen atter til mig om Kejserens Død og bemærkede da bl. a.: »Ved Obduktionen viste det sig, at hans Mave intet havde fejlet, hvilket jo ogsaa stemmede med, at han stadig havde god Appetit. Frygteligt er det at tænke, at han er død! Og min stakkels Datter, der nu efter gammel russisk Skik drager med Liget fra Sted til Sted, og saaledes stadig faaer Sorgen revet op paany.«

Tirsdag 13. November 1894. En formelig Orkan stryger hen over Bernstorff og spaaer ingen god Overfart for Kongen fra Gjedser til Warnemünde. Kjørte Kl. $8^3/_4$ Morgen med Kongen og Prinds Valdemar til Kjøbenhavns Banegaard. Afskeden paa Bernstorff hjærtelig; man fornam noksom, i hvilken Anledning vor kjære, gamle Konge drog bort saa sent paa Aaret. Det var, som selve Naturen sang sin Gravsang. Blot vor gode, trofaste Konge kommer vel hjem igjen! Mange have villet holde Hans Majestæt tilbage, og maaske var det ogsaa det fornuftigste, om han, med sin Alder og saa sent paa Efteraaret, var bleven hjemme; men naar Kongens Hjærte er med i Spillet, formaaer Intet at holde ham tilbage; hvor han mener at kunne være til Trøst, gaaer han gjennem Ild og Vand.

Lørdag 1. December 1894. Blandt andre søgte Overhofmarchal Løvenskiold Audiens for at faae fastslaaet Sørgeceremoniellet vedrørende Kongens Søster Prindsesse Louise,

Abbedisse i Itzehoe, der i Torsdags den 29de November afgik ved Døden. Dødsbudskabet har truffet Kongen ovre i St. Petersborg og efter alt, hvad jeg kan skjønne, tildels uventet. Lige siden Prindsessen var syg her under sit Ophold ved Juletid forrige Aar, har hun skrantet og var i den sidste Tid sengeliggende. At Prinds Hans for en 10 à 12 Dage siden rejste over til hende, syntes ikke at spaae godt, men desuagtet er Dødsbudskabet vistnok kommet Kongen meget overraskende og har berørt ham smerteligt, idet jeg har faaet Indtryk af, at man ikke forud har meddelt Hans Majestæt, hvorledes det egentlig stod til, da man nødig under de sørgelige Forhold i St. Petersborg yderligere vilde nedslaae Kongens Sindsstemning. Prindsessen har de Gange, jeg har seet hende her ved Hove, gjort et saare slskværdigt Indtryk; et stille fromt Menneske. Vor stakkels Konge, der i Løbet af saa kort Tid har seet to af sine Nærmeste bukke under for den grumme Død!

Efter Taflet fortalte Kronprindsen, at Kongen har haft det Uheld under sit Ophold i Berlin paa Vejen til St. Petersborg, at han i Badet kom til at dreje paa Hanen, der lukker for det varme Vand, hvorved Kongen skoldede sin ene Fod. Var dog heldigvis ikke værre, end at Kongen kunde være tilstede ved Ceremonien i St. Petersborg, idet han dog maatte lade lave en større Støvle til den forbrændte Fod.

Mandag 3. December 1894. Taffel 5½. Inviterede vare Dr. Skat Rørdam og Politidirektør Eugen Petersen. Kronprindsen talte med os to »Rørdam«er om de nys udkomne Breve til Peter Rørdam (3die Bind), der, som han sagde, havde interesseret ham meget at læse, »særlig de mange smukke Breve fra Enkedronning Karoline Amalie.« »Og man faaer jo det Indtryk,« bemærkede Kronprindsen, »at hun har været et vel begavet Menneske med mange Interesser og ikke saaledes, som Biskop Martensen antydede i Slutningen af sin Ligtale over hende.« »Ja, det var meget besynderligt,« svarede Skat, »men han maa vel ikke have kjendt Enkedronningen.« »Man skulde næsten troe det,« svarede Kron-

prindsen, »thi han sagde jo med rene Ord, der ikke kunde misforstaaes, at hun vel havde været et meget kjærligt og godt Menneske, men næsten ligefrem enfoldig. Kan De huske det?« Og Kronprindsen gjentog Ordene ordret.

Efter Taflet fortalte Baron Blixen-Finecke om sin Rejse til og Ophold i St. Petersborg og skildrede Kejser-Jærnbanetogets Pragt og Komfort. To Gange havde han qua Fætter været hos Enkekejserinden, hvorimod de andre af Gardedeputationen ikke havde seet hende. De danske Gardeofficerer havde to Gange staaet Vagt ved Kejserens lit de parade. »Om Kejseren saae meget forandret ud?« »Ja, en Del,« svarede han; »Ansigtet var bleven saa lille og Trækkene saa slappe; men naturligvis kunde man alligevel nok see, hvem det var,« og omtalte derpaa den enorme Trængsel saavel i Kirken, hvor Tusinder og atter Tusinder passerede forbi Liget, ligesom den Trængsel, der havde været overalt i Gaderne i St. Petersborg.

Onsdag 5. December 1894. Idag bisættes i Itzehoe Kongens Søster, Prindsesse Louise. Kongen og Prinds Valdemar have begivet sig derhen paa Hjemvejen fra St. Petersborg. Bare det maa gaae godt, at ikke Kongen skal faae sig en alvorlig Sygdom ved den Lejlighed; thi under stærke aandelige Indtryk er Legemet jo dobbelt sensibelt, og Vejret er koldt og blæsende.

Torsdag 6. December 1894. Kl. 9 kom der Bud, at Kongen istedetfor med Toget 10 først vilde komme Kl. 11¼. Det undrede mig, da der ingen ordinære Tog kommer ved den Tid fra Korsør. (Kongen gaaet over Kiel-Korsør). Maa altsaa være et Extratog. »Om Kongen skulde være træt af Rejsen eller befinde sig mindre vel?« Gik over til Kronprindsen, hvor jeg med kort Mellemrum modtog to Telegrammer fra Oxholm, der jo er med Kongen. Det første var en Bekræftelse paa den foran nævnte Meddelelse om, at Kongen vilde indtræffe Kl. 11¼; det andet lød ikke godt, idet Oxholm meddelte, at Kongen var bleven upasselig under Rej-

sen, men at en Dr. Heckscher, der tilfældig var blandt de Rejsende, var hos Kongen. Saa var der dog altsaa tilstødt Kongen noget! Man maatte haabe, at det kun var forbigaaende, men hvem kunde vide! I den Alder og paa den Aarstid at foretage en saadan Rejse og saa nu tilmed Bisættelsen igaar i Itzehoe, hvor Kongen mulig har været yderligere udsat for Træk og Kulde, og hvor han i hvert Fald har været stærkt paavirket af Sindsbevægelse. Jeg talte længe med Kronprindsen, hvem jeg bragte de to Telegrammer. Om ikke længe vilde man jo faae Kongen at see, men uvilkaarligt greb Ængstelse En! Vor kjære, gamle trofaste Konge! Vorherre bevare ham endnu en god Stund for Danmark!

Saa kjørte vi da til Banegaarden. Skjønt Kongen alt et Par Dage i Forvejen udtrykkelig havde frabedt sig al officiel Modtagelse, vare mange mødte, ikke blot Herrer, men ogsaa — Damer. De havde givet Møde Kl. 10, og skjøndt de da havde erfaret, at Kongen først kom Kl. 11¼, vare de blevne paa Banegaarden; naa, det var jo kjønt, at de vilde ønske Kongen velkommen hjem, men naar Modtagelsen var frabedt, burde dog kun de, der ved slig Lejlighed skal møde, indfinde sig og, istedetfor at tilfredsstille et eget Ønske om at præsentere sig for Kongen og hilse paa ham, tænke paa, at Kongen efter en slig anstrængende Rejse sætter Pris paa hurtigt at kunne komme hjem og være i Ro; tilmed nu, da Rygtet om Kongens Ildebefindende alt havde naaet de Ventende. Men de holdt trolig Stand!

Omsider, Kl. 11½, bruste Toget ind paa Perronen. Ængstelig stirrede man efter Kongen. Der stod han i Coupeevinduet hilsende venligt. Gudskelov! Livlig og adræt sprang han ud af Vognen, gik med blottet Hoved fra Person til Person i den store Kreds. Vinden blæste koldt; havde de Mange, der slet ikke skulde være tilstede, fulgt Ordren om ikke officiel Modtagelse, kunde vor gode Konge være sparet for denne lange Gaaen med Hatten i Haanden, der nu kun kunde forværre Ildebefindendet. Kongen saae dog ikke særlig daarlig ud, om end noget medtaget; dog var det tydeligt nok, at han

i det Øjeblik lagde stærkt Baand paa sig, en Evne, som næppe nogen besidder i den Grad som kronede Hoveder. Efter venligt at have hilst paa hver Enkelt, underskrev Kongen inde i Ventesalen Dokumentet om, at han atter havde overtaget Regjeringens Førelse. Jeg meldte mig fra hos Kronprindsen, der sagde mig grumme venligt Farvel, og gik med Oxholm ind i Kongecoupeen. Kongen steg nu ogsaa op i Vognen, de Tilstedeværende sloge Kreds om den, Hovederne blottedes, og afsted bruste vi ad Gjentofte Station til. Jeg meldte mig til Tjeneste og ønskede Kongen velkommen hjem. Venligt tog han min Haand og sagde: »De havde Jour, da jeg rejste; det glæder mig at finde Dem igjen, nu jeg vender hjem.« Efterat have hilst paa Prinds Valdemar sagde Kongen: »Sæt Dem ned, min gode Kapitain,« hvorpaa jeg tog Plads ligeoverfor hans Majestæt. Jeg udtalte min allerunderdanigste Deltagelse i Anledning af Prindsesse Louises Død. Kongen fik Taarer i Øjnene, idet han sagde: »Ja, hun var et fromt, stille Menneske; det kom mig saa uventet. Den 18de November skrev jeg til hende — hendes Fødselsdag — og fik Dagen efter i St. Petersborg et langt glad Telegram fra hende. Derfor kom det mig saa uventet. Men hvor hun er gaaet hen, har hun det godt; hun var et troende Menneske. Jeg har altid holdt saa meget af den Søster.« Kongen fortalte mig derpaa om Bisættelsen igaar. Jeg spurgte, om Hs. Majestæt nu ikke havde frosset; her havde vi haft uroligt og koldt Vejr. »Aa nej,« svarede Kongen; »vi havde dejligt Vejr med Solskin. Kun blev jeg maaskee lidt forkjølet ved, saalænge der blev bedt, at staae med blottet Hoved. Jeg havde det da ogsaa godt og mærkede intet, indtil vi i Morges naaede Korsør.«

Talen faldt derpaa paa Dagene i St. Petersborg. Jeg spurgte til Kejserinden. »Jo, Tak,« svarede Kongen, »jeg fandt hende dog fattet, men det har taget meget paa hende. En stor Trøst er det for hende, at hun endnu i nogen Tid beholder min anden Datter (Prindsessen af Wales) hos sig; hun er hende til megen Trøst.« Kongen fortalte om Bisættelsen og om den uhyre Pragt, der blev udfoldet; »man kan ikke tænke

sig det, naar man ikke har seet det,« bemærkede Kongen. Ogsaa om de Officerer, der havde været ham attacherede, udtalte Kongen sig, »to meget intelligente Mænd«; den ene var Grev Kutusov, der var her som Kejserens Rejsemarchal i 1892 og er en Broder til Enkekejserindens to Hofdamer. De to Herrer havde ikke kunnet faae Dekorationer, da de alt vare Storkors af Dannebrog; til Gjengjæld fik de hver et kostbart Cigaret-Etui i Guld med Kongens Navnechiffer i Brillanter.

Saa naaede vi Gjentofte Station. Dronningen og Hertuginderne af Cumberland og Flere vare mødte. Jeg fik Fornemmelsen af, at Dronningen ikke vidste noget om, at Kongen havde været syg undervejs. Derimod gik det under Samtalen inde i Ventesalen op for Hertuginden af Cumberland formentlig ved Synet af Dr. Heckscher, der jo var fulgt med og skulde med til Bernstorff; hun fik Taarer i Øjnene, men søgte at skjule dem. Saa kom vi i Vognene og kjørte til Bernstorff. I Forgemakket vare Hofdamerne, Excellencen Castenskjold, Professor Petersen m. fl. tilstede. Kongen saae, da han steg af her, meget mere medtaget ud end inde paa Banegaaden i Kjøbenhavn. Jeg kunde see paa Fleres Ansigter, navnlig Frøken Oxholms, at de med dyb Bekymring saae paa Kongen, der imidlertid, som om intet var eller havde været i Vejen, hilste paa hver Enkelt.

Oxholm og Dr. Heckscher fulgte med over til mig; de to Herrer vare medtagne af den sidste Dags Ængstelse og trængte til noget at styrke sig paa; Frokosten kom derfor i en Fart paa Bordet. Bemeldte Doktor gjorde et udmærket Indtryk: en jævn, ligefrem og naturlig Mand med et rart, livligt Udseende. Han var ganske naturligt meget optaget af, at det paa den Vis var faldet i hans Lod at behandle Kongen, idet han tilfældig havde været ombord paa Damperen fra Kiel for Hjemgaaende fra Hamborg, hvor han havde bivaanet en Slægtnings Begravelse. Gang paa Gang fremhævede han Kongens store Elskværdighed og ridderlige Væsen. »Min Fader« (afskediget Oberst), sagde han, »har ofte talt om

Kongens Ridderlighed, og jeg har naturligvis ogsaa troet derpaa, men idag har jeg rigtignok selv faaet Syn for Sagen, saa elskværdig, ligefrem og hensynsfuld! Det havde jeg dog aldrig kunnet tænke mig. Og hvor var Kongen saa glad, da han blev hjulpen. Han tog mig om Livet og dansede rundt med mig i Salonen. Derpaa sagde han: »Saa Doktor; nu skal vi have os en Cigar sammen.« Jeg vidste ikke rigtigt, om det var passende saadan at tænde en Cigar i Majestætens Værelse, men der hjalp ingen Indvendinger, og saa sad han og talte saa rart og ligefrem med mig.« Iøvrigt udtalte Doktoren, at han troede, at Ildebefindendet ikke vilde komme igjen, naar Professor Petersen nu kunde faae Kongen til at gaae i Seng og holde sig i Ro et Par Dage.

Efterat Dr. Heckscher havde været oppe hos Dronningen, der naturligvis ønskede at høre hans Udtalelser, og efterat Professor Petersen havde faaet Kongen til at gaae i Seng, og alt i det hele saae forholdsvis godt og beroligende ud, drog Dr. Heckscher afsted i kongelig Vogn. »Hvad mon man tænker i Frederiksborggade,« sagde han, »naar man seer mig komme kjørende med rød Kudsk i kongelig Equipage?«

Taffel Kl. $6^1/_2$. Kongen blev naturligvis i Sengen. Dronningen var saa glad over, at han havde faaet sig en rigtig god Søvn paa to Timer og derefter med god Appetit spist Vandgrød, Agerhøns og bagte Østers (Kongens Livret). Ogsaa Professor Petersen var meget tilfreds med Tilstanden. Med Guds Hjælp kommer vel vor kjære gamle Konge over det.

Fredag 7. December 1894. Oxholm fortalte, at Prinds Heinrich (der repræsenterede sin Broder Kejser Wilhelm ved Bisættelsen i St. Petersborg) havde trængt stærkt ind paa den unge Kejser Nicolaus II, at han snart skulde gjensee hans Moder i Berlin. Kejser Nicolaus havde gjentagende svaret undvigende, men da Prinds Heinrich stadig trængte paa, svarede han til Slut bestemt: »Foreløbig rejser jeg ikke, men rejser jeg, gjælder mit første Besøg min gamle Bedstefader i Danmark.«

Lørdag 28. December 1894. Kapt. Scheller afløste mig. Da vi stode i Spisesalen, kom den lille Prindsesse Marie Louise med Bud fra »Bedstefader, at vi godt kunde komme ind til ham.« I Theværelset var Dronningen ifærd med at lave The; hilste venligt paa os. Der laae da vor gode, gamle, rare Konge inde i sit Arbejdsværelse; saa rask og flink saae han ud, at man blev helt glad ved at see ham. Han rejste sig op i Sengen og rakte os venligt Haanden. Jeg spurgte, hvorledes Hans Majestæt befandt sig. »Jo Tak, rigtig godt,« og det kunde man da ogsaa see. Passiarede derefter glad og livligt. Lille Prinds Georg kom ind, bærende i begge Hænder en mægtig Kop dampende The til »Bedstefar«.

Dejligt at kunne drage fra Bernstorff med det bedste Haab om, at Kongen med Guds Hjælp snart vil være oven Senge og helt rask.

Lørdag 29. December 1894. Kl. 9¼ til Amalienborg, hvortil Residensen er forlagt for nogle Dage siden. Dronningen er desværre ikke rask.

Taffel Kl. 6. Kongen var glad og fornøjet, idet Dronningen »idag har haft en ualmindelig god Dag«. Rørende at see Kongen saa glad; det viser bedst, hvor meget Dronningen er for ham.

Onsdag 2. Januar 1895. Inde hos Kongen, der er mismodig stemt, da Natten ikke har været god for den stakkels Dronning. Pastor Jantsen fra Gjentofte kom for at bringe Kongen sine Nytaarsønsker. Vi talte om Dronningens Sygdom, og han fortalte da, at Dronningen mindst een Gang tidligere, medens han var Lærer for Prinds Valdemar og Prindsesse Marie, havde haft samme Sygdom (Zona). Professor Petersen mener, at Sygdommen desværre kan blive langvarig.

Bud fra Dronningen, om Kongen vilde komme ind, da Hendes Majestæt er meget forpint. Frøken Oxholm har nu overtaget Dronningens Sygepleje; hun vil sikkert være en fortrinlig Sygeplejerske; thi dels sætter Dronningen jo ualmindelig Pris paa hende, og dels har Frøken Oxholm dette

rolige Sind, der altid er saa velgjørende ved en Sygeseng, hvor saavist det aandelige spiller sin store Rolle. Dertil kommer endelig, at Frøken Oxholm er et praktisk Menneske, der jo kjender Dronningen og hendes Vaner ud og ind.

Torsdag 3. Januar 1895. Taffel Kl. 6. Kongen var lidt gladere stemt, da Dronningen i Løbet af Dagen havde faaet Lov at sove lidt. Rørende at see Kongens Glæde, saasnart det gaaer lidt med Bedring.

Kongen er saa glad over Frøken Oxholms gode Pleje af Dronningen og roste hende meget. Den i det hele lysere Stemning kastede gladere Skjær over alt.

Mandag 21. Januar 1895. Taffel Kl. 7. Livlig Stemning paa Grund af Dronningens gode Tilstand. Kongen kom hen til mig og sagde: »Jeg skal hilse Dem fra Dronningen,« hvilket glædede mig meget. Frøken Oxholm udtalte, at det idag var den bedste Dag, Dronningen endnu havde haft under hele sin Sygdomsperiode; Hendes Majestæt havde været helt livlig og spøgende.

Tirsdag 22. Januar 1895. The og Lou Kl. 9¼. Stemningen ikke saa livlig som igaar. Frøken Oxholm, der jo er Dronningens trofaste Sygeplejerske, forsikrer, at det er de mange Visitter idag, som Dronningen ikke har kunnet taale. Ikke mindre end 10 Personer have idag været inde hos Dronningen. I den Anledning yttrede Prinds Hans: »Ja, det gaaer Dronningen som mig; da jeg var Reconvalescent, var jeg lige paa Nippet til at blive slaaet ihjel af Visitter.«

Mandag 25. Marts 1895 (Fastelavnsmandag). Prinds Hans fortæller om Oprøret i Berlin i 1848. Det kom som et Tordenvejr for de intetanende Berlinere. Prindsen, der da var Lieutenant ved et Kavalleriregiment, bivouakerede i 2 × 24 Timer paa aaben Gade. Ved Attaken paa en Barrikade styrtede hans Hest og slog sig skrækkeligt i den ene Forhov; desuagtet maatte det stakkels Dyr holde det gaaende i to Døgn. »Vi sov paa Stenbroen,« fortalte Prindsen, »siddende

paa en Stentrappe eller hvor vi ellers kunde finde Siddeplads. Ved Siden af mig sad Regimentschefen, en gammel Mand. Vi vare begge faldne i Søvn, da vi vaagnede ved en underlig Skratten. Han foer op: »Was war das! was war das!« Det viste sig at være en af de Revolutionære, der havde taget Plads oppe paa Gesimsen af et Hus og derfra skød efter os. Det var Kuglernes Susen og Slag mod Stenbroen, vi hørte. Nogle Geværpiber rettedes mod Slyngelen, og faa Øjeblikke efter styrtede han ned paa Gaden, ramt af en af vore Kugler.«

Onsdag 27. Februar 1895. Efter Taflet fortalte Kongen om de fire Marmor-Statuer i Havesalen (forestillende de fire Aarstider), at han i sin Tid selv havde kjøbt dem i Rom hos en bekjendt Kunstner. Da Kongen, der var civilklædt, stod og handlede med Manden, bemærkede denne blandt andet, at man sagde, at Kongen af Danmark for Tiden var i Rom, men at han ikke havde seet ham. »Iøvrigt,« tilføjede han, »skal han jo være en meget høflig Mand.« Efterat Statuerne vare kjøbte og betalte, og Adressen skulde opgives, blev Kunstneren naturligvis højlig overrasket ved at have handlet med selve den »høflige Mand.«

Tirsdag 18. Juni 1895. I Jourtiden ønskede Sir Donald Currie og den danske Konsul i Edinbourg Audiens. De ligge i Frihavnen paa Curries Lystdamper »Tantallon Castle«, hvor ogsaa den gamle kjendte Statsmand Gladstone er ombord med en stor Mængde andre Englændere, der ere paa Vejen til Festlighederne i Kiel. De to Herrer komme for at forebringe Gladstones allerunderdanigste Hilsen med Beklagelse af, at han paa Grund af sin Alder ikke personlig tør gjøre Majestæten sin Opvartning. Ogsaa Dronningen modtager dem i Audiens. Currie indbyder Majestæten til at dejeunere om Bord. Kl. 12 rullede Vognen derfor afsted til Frihavnen. En stor Menneskemasse er samlet dernede. Gamle Gladstone er en høj, kraftig Skikkelse med et rart, aabent Ansigt og to store, blaa Øjne, der synes at røbe et klogt og fiffigt Hoved. De Rynker, hvormed Billederne i Bladene ofte udstyre ham,

kunde jeg ikke faa Øje paa. Hans Hustru var ogsaa en høj Skikkelse med et rart, meget jævnt Ydre. Mødte man de To paa Gaden uden forud at kjende dem, vilde man antage dem for et Par gamle Præstefolk fra en velhavende Præstegaard. Vi følge de kongelige Herskaber ombord og maa selv passe paa at faae noget at spise, idet Tjenerne forholde sig rolige, hvis man ikke selv vinker ad dem og peger paa den Ret, man ønsker serveret efter Menuen. Gladstone taler smukt for Kongen og Dronningen, idet han varmt betonede den Kærlighed, hvormed Prindsessen af Wales omfattes af alle Englændere. »Jeg misunder Danmark Prindsessen af Wales,« yttrer han bl. a. Skaalen ledsages af det for danske Øren ukendte »Hep« og Dunken i Bordet med Knive og Gafler. Kongen svarer hjærtelig paa Engelsk. Gladstone synes rigtig at være i sit Es, naar han taler. Jeg sad ved Siden af Sir Curries Svigersøn, en elskværdig yngre Mand. Forinden Maaltidet slutter, lyder Tappenstregen spillet paa skotske Sækkepiber. Kaffen serveredes paa Dækket. Gladstone har trukket sig tilbage til sin Kahyt, hvor han — mig synes noget ugenert — studerer en eller anden interessant litteraer Frembringelse, men efter en Tids Forløb kommer han dog ud og tager Plads ved Siden af Dronningen. Adskillige af de ombordværende engelske Damer er meget optaget, dels af at tage Photographier af de Kongelige, dels med at anmode om de Kongeliges Haandskrifter i diverse Albums, og det var smukt at see, hvor forekommende Kongen, Dronningen, Kronprindsen, Kronprindsessen og i det Hele alle de Kongelige vare overfor de talrige Anmodninger. Bortkjørselen fandt Sted under rungende Hurraraab.

Taffel Kl. 6. Dronningen yttrer om Gladstones Hustru: »Jeg holder meget af den Kone; hun er en udmærket Moder.«

Lørdag 3. August 1895. Kongen havde i Torsdags, da han ombord paa Dannebrog sejlede Kejserinde Dagmar imøde, forkølet sig og led nu ligesom i Vinter af stærke Underlivssmerter. Man havde sendt Bud efter Professor Studsgaard, som var hos Kongen tilligemed Livlægen.

De to Herrer kom over til mig, da alt var overstaaet. Det havde været nødvendigt at chloroformere Kongen. Men Professor Studsgaard yttrede, at der ikke var nogen Betændelse og derfor heller ingen Fare. Studsgaard kommer igen iaften. Kongen vil utvivlsomt synes om ham, da hans Natur er af den Art, der tiltaler Kongen: rolig, bestemt og dog ikke blottet for et vist elskværdigt Lune. Med andre Ord: en fremragende dygtig Mand og samtidig et i høj Grad hyggeligt Menneske.

Jeg fik Ordre til at telegrafere til Komiteen for Afholdelsen af en Invalidefest (i Rosenborg Have), at Kongen ved et Ildebefindende var hindret i at overvære Festen.

Kl. 3 Bud fra Kongen, at han ønskede at see mig. Vor kære gamle Konge sad i sin Slobrok i en Lænestol. Han rakte mig venligt Haanden og bød mig velkommen »herude«. Da jeg spurgte til Hs. Majestæts Befindende, svarede han: »Ja, jeg har jo haft meget stærke Smerter; men saa blev jeg chloroformeret og mærkede fra det Øjeblik ikke det mindste. Nu har jeg det godt, men er endnu helt ør i Hovedet af dette Chloroform. Det er jo Gammelmands Besværligheder, men havde man ikke en Læge ved Haanden, kunde det hurtig blive helt galt.«

Kongen talte om, at han trods Ømheden havde Lyst til at gaae ned til Taflet idag. Jeg tillod mig indstændigt at fraraade det. Kongen var ogsaa meget ked over at have maattet sende Afbud til Invaliderne.

Søndag 4. August 1895. Natten i det hele gaaet godt. Studsgaard kom Kl. 10. Gudskelov stadig ingen Betændelse, men desuagtet har Kongen mange Smerter.

Taffel Kl. 7. Kongen naturligvis ikke med. Dronningen kom hen til mig. Jeg kunde see, at Hds. Majestæt var bekymret: »Man siger mig, at det ikke er farligt, men man veed det jo ikke,« sagde hun i en spørgende Tone. Jeg beroligede Dronningen, saa godt jeg kunde. »Han bliver saa medtaget af Smerter,« yttrede Hds. Majestæt, »at han ikke kan holde sig i Sengen, men løber om paa Gulvet i det bare

Linned, og derved kan han jo yderligere forkjøle sig. Det er jeg saa bange for.«

Mandag 5. August 1895. Natten har ikke været rigtig god. Professor Studsgaard kom i Formiddag Kl. 10 og tager foreløbig fast Ophold paa Slottet.

Kapt. Herbst fortæller mig om alle de overdrevne Rygter, der cirkulere i Kjøbenhavn, hvor man mener, at Kongen ligger paa det yderste. Ved Invalidefesten i Forgaars udbredtes endog pludselig det Rygte, at Kongen var død; overalt standsedes Musikken, og alle grebes af Sorg, indtil et Bud, der i Hast sendtes til Amalienborg, kunde melde tilbage, at Efterretningen var fuldstændig falsk. Ogsaa jeg mærker noksom Dønningerne af disse Rygter, idet man retter Forespørgsler til mig allevegne fra, baade pr. Telegraph og pr. Brev.

Tirsdag 6. August 1895. Der var ingen Tilsigelse til The, og jeg forberedte da en Whist med Professor Studsgaard, Professor Petersen, Kapt. Herbst og Geheimeetatsraad Rosenstand, da der pludselig kom Bud fra Dronningen, om de to Kapitainer vilde møde til The Kl. 9¼. Som vi staae i Havesalen, træder Kongen ind. Almindelig Overraskelse og Glæde. Kongen saae rask og vel ud og var glad og spøgefuld. Strax Bud efter de to Læger, at de ogsaa komme til The. Den Besked vakte sikkert en voldsom Revolution ved Whistbordet. Kongen tog sig et lille Whistparti (med Studsgaard), medens et andet arrangeredes i Dronningens Dagligstue.

Herligt atter at see vor kjære, gamle Konge sidde glad og veltilfreds ved Bordet. Blot det maa vare!

Onsdag 7. August 1895. Studsgaard er i det hele taget godt tilfreds med Kongens Tilstand. Kongen havde til ham udtalt: »Ja, nu er jeg jo ogsaa saa gammel, at jeg snart kan have Lov til at lade mig repræsentere af min Søn.« Talen havde drejet sig om Efteraarsrevuen og om Festlighederne i

Anledning af Silkeborgs 50 Aars Jubilæum som Kjøbstad. Blot Kongen vil gjennemføre det i Praxis; jeg tvivler desværre derom.

Taffel Kl. 7. Kongen selvfølgelig ikke med. Jeg sad ved Siden af Storfyrst Michael. Har udviklet sig ganske ualmindelig; er nu 16 Aar; høj og kraftig; aabenbart Faderens imponerende Skikkelse op ad Dage. Meget livlig. Han talte om, da vi sidst sad sammen paa Fredensborg. Fortalte ham, at jeg endnu havde den lille Tændstikketegning, han gav mig paa Fredensborg. Livlig og munter; to rare, aabne, blaa Øjne.

The og Lou Kl. 9. Kongen indfandt sig ligesom igaar og aabenbart i endnu bedre Befindende. Alle sad som i gamle Dage hyggeligt bænkede om Thebordet. Kongen vinkede ad mig. »De har slet ikke besøgt mig idag, min gode Kapitain,« bemærkede han venligt. »Jeg vil nødigt forstyrre Ds. Majestæt, naar jeg ingen særlig Anledning har.« svarede jeg.

Torsdag 8. August 1895. En Lakaj siger mig, at Kongen havde sagt, at hvis jeg kom over i Forgemakket, vilde han gjerne see mig. Jeg gik da strax over og lod mig melde. Kongen var mild og venlig, men var, kunde jeg nok mærke, bedrøvet over, at han stadig maa ty til Lægernes Hjælp.

Kongen viste mig Storfyrstthronfølgerens Billede som Barn og talte med stor Deltagelse om hans skrøbelige Helbred nu. Jeg bemærkede, at han jo dog har Ungdommen. »Ja,« svarer Kongen; »men har De ikke lagt Mærke til Udtrykket i hans Øje og den Gammelmands foroverbøjede Stilling, han altid har? Man skulde jo ikke troe, at det var et ungt Menneske.« Jeg fortæller, at Generallieutenant Ernst gjentagne Gange har været her for at høre til Kongens Befindende, og Kongen fortæller i den Anledning, at Ernst var hans første Drengebekjendtskab. »Gamle Linde, i hvis Hus jeg var, inviterede ham stundom hjem til mig, naar jeg skulde have et lille Selskab med Jævnaldrende.« Kongen omtalte

iøvrigt Generalen med megen Sympathi og bad mig takke ham for hans Deltagelse. Kongen spurgte: »Mon Cabinetssekretairen kommer idag?« — »Han er ovre hos mig, Deres Majestæt.« — »Har han Sager med?« — »Nej, Deres Majestæt.« — »Det er dog virkelig urimeligt,« fortalte Kongen, »at de gode Læger mene, at jeg ikke kan skrive mit Navn under, naar jeg sidder her og ingen Ting tager mig for.« Jeg tillod mig at bemærke, at det formentlig var af Hensyn til, at en eller anden Sag kunde sætte Sindet i Bevægelse. Kongen udtalte, hvor megen Pris han satte paa Rosenstand. Jeg fortalte, at det idag var hans Fødselsdag, og fik sluttelig i Commission at bede ham komme over til Kongen.

Pastor Hvid Nielsen fra St. Jacobskirken lod jeg efter Kongens tidligere Ordre melde. Han har trolig hver Dag været her for at spørge til Kongen. Han blev helt perplex over at skulle ind til Kongen og begyndte at tale om sit Toilette. Da han kom ud fra Kongen, var han saa glad og taknemmelig over at have seet og talt med Kongen, der i Samtalens Løb havde yttret: »Jeg vil gjerne leve, for jeg synes, at jeg endnu har meget at leve for; men vil Vorherre kalde mig, vil jeg ogsaa gjerne det.« Talte om Kongens store Ydmyghed og faste barnlige Tro og fortalte bl. a., at Kongen en Dag i Wiesbaden, hvor ogsaa H. N. var, og hvor Kongen gjorde hans Bekjendtskab, havde ved Taflet sagt til de tilstedeværende Herrer omtrent saaledes: »Ja, et Liv i Tro paa Vorherre Jesu Christi Naade er den største Lykke her i Verden.« Han beklagede, at man ude mellem den store Mængde kjendte saa lidt til Kongens ualmindelig ædle, ydmyge Character.

Lørdag 10. August 1895. Kl. $8^{3}/_{4}$ Bud fra Kongen, om jeg vil komme over. Kongen kom ind i Slobrok. »Jeg vilde gjerne sige Dem Farvel; men da jeg næppe er i Orden til Kl. 10, siger De nok til Kapt. Scheller, at jeg senere skal sende Bud efter ham.« Jeg tillod mig at udtale min Glæde over, at disse Dages mange Smerter dog ikke havde taget mere paa Kongen, samt de bedste Ønsker om, at det stadig

maatte gaae rigtig godt fremad. »Ja, blot det maa,« svarede Kongen; »for det er fatale Smerter, naar de komme; jeg maa ordentlig tage mig sammen.« Kongen rakte mig derpaa venligt Haanden, idet han sagde: »Det gjør mig ondt, at jeg skal af med Dem. Jeg vilde gjerne have beholdt Dem.« Dette anfører jeg ikke, fordi jeg hovmodig skulde troe, at Kongen mellem os Adjutanter skulde sætte særlig Pris paa at have mig om sig; thi i saa Henseende troer jeg, at han sætter lige megen Pris paa os alle, men fordi det glædede mig at høre vor kjære, gamle Konge tale saa venligt til mig.

Bulletinerne ville formentlig ophøre imorgen.

Lørdag 31. August 1895. Kongen sagde venligt Goddag, idet han bemærkede: »Det gaaer mig dog nu ganske godt, men endnu er jeg ikke helt mig selv.«

Lidt over Kl. 10 ankom Kong Georg. Vi stillede paa Slotstrappen. Hvor saae han dog ungdommelig ud! Prindsessen af Wales, der er ankommen for nogle Dage siden, med sine to Døttre Victoria og Maud, hilste ogsaa venligt paa mig. Nu samles Slægten atter for at fejre den 7. September.

Taffel Kl. 7. Skjøndt udelukkende Familietaffel var det dog en stor Forsamling, da man mødte i Havesalen, og jeg mindedes uvilkaarlig gamle Dage paa Fredensborg. Kongen kom venligt hen og fortalte, at han havde været ude at ride. Jeg spurgte, om Hans Majestæt da ikke var bleven vaad af den stærke Byge. »Aa nej, ikke saa meget,« svarede Kongen. Det regnede ellers forsvarligt!

Mandag 2. September 1895. Kl. 9 tog Kongen, Kong Georg, Storfyst Michael og Prindserne Valdemar, Georg og Andreas (Grækenland) samt Prinds Hans afsted til Bellevue for pr. »Dannebrog« at sejle Dronning Olga af Grækenland m. fl. imøde. Heldigvis er det dejligt varmt Solskinsvejr!

Tirsdag 3. September 1895. Det var endnu ikke ganske lyst, da jeg vaagnede ved at høre, at der blev banket paa Professor Studsgaards Dør (ved Siden af min), og en

Stemme sige: »Jeg skulde bede Professoren komme strax over til Kongen.« Jeg kunde ikke mere sove. Var Kongen igjen bleven syg? Stod op og ventede i stor Uro. Omsider kom Studsgaard tilbage; jeg gik strax ind til ham. »Nu er det galt igjen,« sagde han; »Klokken halvfem blev jeg kaldt over. Kongen har mange Smerter og temmelig høj Feber.« — »Hvormeget?« — »40 Grader.« — »Herregud!« — »Ja, det er kjedeligt,« svarede han med en vis Betoning, som jeg ikke holdt af i hans ellers rolige Mund. Jeg gik ham nær paa Klingen. »Det holdes gaaende paa Pumperne,« bemærkede jeg. — »Det gjør det. Det kan komme, naar det skal være.« Hans Udtalelser gjorde et stærkt Indtryk paa mig. »Men saa bliver De vel?« — »Det kan jeg ikke; det er mig umuligt.« Vi drøftede det vigtige Spørgsmaal indgaaende. Jeg forestillede ham, af hvor stor Betydning jeg troede hans Hjælp og Nærværelse var overfor vor kjære, gamle Konge. Han talte om maaske at kunne bo nede hos Cabinetssekretairen, Etatsraad Rosenstand.

Man sporer allerede Uroen og Bekymringen over Kongens tilbagevendende Sygdom, hvorom Rygtet hurtigt breder sig i hele Slottet.

Kongen har faaet Morphin og sover nu. Professor Studsgaard tager afsted Kl. 11½, men vil see ud til Kongen igjen iaften. Udtaler sig dog nu mere forhaabningsfuldt. Professoren bemærkede: »Det er en Lykke, at Kongen ikke blev syg igaar; thi ellers vilde man da have troet, at det var af Sejltouren med »Dannebrog«, han var bleven daarlig.« Var i Dag Dronning Olgas Fødselsdag, i hvilken Anledning Cour Kl. 12. Stemningen trist. Dronningen udtalte, at efter hendes Mening skyldtes Kongens Sygdom dels Sejltouren igaar, dels Ridetouren i Lørdags, paa hvilken Kongen blev gjennemblødt. Stakkels Dronning Louise var meget sørgmodig, men søgte at skjule det, saa godt hun kunde.

Dronning Olga kom venligt hen til mig. Vi talte om Fredensborg. »Der er saa dejligt,« yttrede hun; »men det vilde dog nu være saa melankolsk at komme der. Alle disse Minder fra de svundne Aar.«

Efter Taflet kom Dronning Olga hen til mig. Som bekjendt taler hun meget godt Dansk. »Jeg lærte det,« fortalte hun, »af en Dansk, der var i Athen. Andersens Eventyr var det første, han læste paa Dansk.« Dronningen var som jeg overordentlig begejstret for H. C. Andersen. Hun nævnte »Den grimme Ælling«, »Svinedrengen«, »Store Klaus og lille Klaus«. Jeg bemærkede, at hvad jeg særlig beundrede hos Andersen, var hans Evne til paa nogle faa Blade at fortælle, hvad andre Forfattere brugte Bind til. Talen faldt paa Tolstoy og hans Værker. »Revolutionær er han ikke,« bemærkede Dronningen; »han kjæmper kun for Afskaffelsen af de mange Misbrug, der findes i Rusland.« Udtalelsen undrede mig, forsaavidt den kom fra de Læber, men er vistnok ganske korrekt og vidner noksom om Dronning Olgas fordomsfri og uhildede Syn paa Livet og Forholdene.

Professor Studsgaard kom og var Gudskelov meget bedre tilfreds med Kongens Tilstand. Temperaturen er faldet til 38^{0}. „Jeg haaber,« yttrede han, »at det kun er en Crise, der snart vil være overstaaet.« Maatte det dog være saa, og vi endnu i mange Aar faae Lov til at beholde vort kjære, gamle Kongepar.

Torsdag 5. September 1895. Bud fra Kongen om at komme over til ham. »Jeg har jo ellers haft det saa godt,« udtalte han; »men det er jo næsten, som om jeg ikke kan taale disse Sejltoure. Jeg vaagnede pludselig med stærk Feber og nogle ganske afskyelige Smerter. Saa fik jeg jo en Dosis Morphin, og den hjalp forsaavidt; men den har taget Appetitten, og endnu er jeg noget mat.«

Taffel Kl. 7. Kongen traadte ind! En stor Glæde atter at see ham mellem alle sine Kjære.

Jeg sad ved Siden af Professor Studsgaard. Alle drak Glas med ham. Man mærkede noksom, hvor glade og taknemmelige alle ere over, at han, næst Guds Hjælp, har bidraget til at helbrede vor kjære, gamle Konge.

Fredag 6. September 1895. Efter Taflet kom Kongen og hentede mig hen til Kejserinden. »De holder Dem altid

saa meget tilbage, saa man ikke kan faa talt med Dem,« yttrede Hendes Majestæt. Ja, sandt at sige, veed jeg ikke noget værre end at trænge sig frem i Forgrunden og tilbyde sig selv til behagelig Konversation. Det tænkte jeg, men svarede naturligvis ikke. Kejserinden talte med Bekymring om sin »stakkels syge Søn«, Storfyrstthronfølgeren. Jeg har altid hørt, at hans Sygdom stammede fra en ulykkelig Begivenhed i Piræus, hvor han som ung Kadet skulde være faldet ned fra Masten af det Skib, paa hvilket han var ombord. »Ja,« svarede Kejserinden; »det har man ogsaa fortalt mig; men det er slet ikke Tilfældet; han er aldrig faldet ned eller kommen til Skade paa saadan Maade. Den sørgelige Sygdom har udviklet sig af sig selv. Oh, De skulde have seet ham som lille Dreng, saa sund og kraftig, ganske som De seer Michael.« Der kom Taarer i Kejserindens smukke, milde Øjne. Det gjorde mig saa ondt for Hendes Majestæt, hvem jeg søgte at trøste, saa godt jeg kunde.

Efter Taflet kom Kongen hen til mig: »Jeg har seet Dem saa lidt i disse 8 Dage,« sagde han, »saa De jo egentlig burde blive ogsaa denne Uge hos mig.« Jeg bukkede og tænkte ved mig selv, at det vilde jeg saamænd grumme gjerne; men hvad vilde de andre Adjutanter sige? Og desuden, det var jo ingen Ordre, men mere en venlig Udtalelse, men glædede mig derfor ikke mindre.

Lørdag 7. September 1895. Dronningens 78aarige Fødselsdag. Smuk, smilende Sommerdag. Scheller kom Kl. 9½, men der var Ordre fra Kongen, at vi kunde melde os til og fra ved Couren Kl. 12½.

Stor Forsamling af Gratulanter i den forholdsvis lille Havesal. Alle de kongelige Gjæster med Damer og Herrer samt Hoffet og Ministrene. Kongen og Dronningen kom ind Arm i Arm; smukt at see det gamle Par sammen. Venligt gik de fra den ene til den anden i den lange Række.

Dronningen inviterede os til at see Gaverne, der vare anbragte inde i hendes Dagligværelse, og fremviste dem selv; bl. a. en dejlig antik lille Kommode fra Kongen, en ind-

bydende blød Sofa, betrukken med rød Silke. »Ja, den er dejlig,« yttrede Hendes Majestæt, »men den skal Kongen have at ligge paa.« Et persisk Tæppe fra Kong Georg, indvævet med Guld og Sølv, efter Sigende 200 Aar gammelt; kostbare Juvelsmykker m. v.

Bud fra Kongen, at han ønskede at tale med mig, inden jeg tog afsted! Maatte ind ved Frokostbordet. Kongen: »Kommer De her forbi en Dag, saa besøg mig.« Det glædede mig meget! Dronningen rakte mig venligt Haanden, og da jeg gik ud ad Døren, tilraabte Kongen mig spøgende: »Kjør nu ikke mine Heste ihjæl!« Kong Georg bemærkede, at Kongen jo egentlig havde givet mig Ordre til at blive 8 Dage endnu. Jeg viste paa min Afløser Kapt. Scheller og trak mig bukkende tilbage.

Mandag 30. September 1895. Stillede Kl. 10 paa Slotstrappen for at kjøre med Kongen til Amalienborg, hvor Hans Majestæt vil give Audiens. Den lille Kaleske med de to Hvide for holdt foran Trappen med den gamle Kudsk paa Bagsædet. Lidt efter kom Kongen, fulgt af Dronningen og hele den store Skare af Børn og Børnebørn. Smukt at see Alles Kjærlighed overfor den kjære gamle Fader og Bedstefader. Kongen var glad og munter. Dronningen hviskede til mig: »Lad det ikke vare for længe.«

Kongen slog et Knald med Pisken, og vi rullede afsted, idet han spøgende bemærkede til mig: »De skal nok faae en »Segar«.« Nede ved Vagten præsenterede det brave Infanteri. Kongen roste dets gode Holdning, idet han yttrede, at det ikke gav Garden noget efter i militær Anstand. Saa kom Cigarerne frem. Udenfor et Havegjærde stode fem a sex Børn, hvert gumlende paa sit Stykke Fedtebrød. De nejede og bukkede. »Da—a,« svarede Kongen venligt og smilede. Derved kom vi til at tale om de Fattiges Kaar og de skammelig høje Priser, som de i Reglen maa betale for alle deres Fornødenheder: Føde, Brændsel o. s. v., idet de ere tvungne til smaa Indkjøb og derved fodre Mellemhandlernes Lommer. Om Bladenes Magt. Kongen fortæller om »Dagbladet« og

»Fædrelandet« i 1864, og Talen faldt da naturligt paa dets to Redaktører, idet han senere bemærkede: »Ja, Ploug og jeg bleve dog senere forsonede.« Kongen fortalte, at man i et af dem, jeg husker ikke hvilket, havde skrevet, at man bedst deraf kunde skjønne, hvor godt Kongen stod sig med Tyskerne, at da han kom over i Dybbølstillingen, holdt Tyskerne op med at beskyde Stillingen, medens Faktum dog er, at der netop, medens Kongen var i Stillingen, var en meget kraftig Beskydning. Mon vedkommende Redaktør har løjet bevidst? Mest af alt har jeg altid beundret Kongens Lethed til at glemme og tilgive.

Taffel Kl. 7. Ved Taflet faldt Talen, som oftest ellers, paa 1864, og Kongen fortalte da, at han for nogle Aar siden havde truffet den preussiske Prinds Friedrich Carl, der kommanderede imod os i 1864, og at han havde sagt, at af alle de Modstandere, han havde staaet overfor, havde ingen kjæmpet saa tappert som den danske Hær i 1864. Efter Taflet Billard. — Professor Studsgaard fremviste som Erindringsgave fra Kongen en smuk Brevtaske, i hvis Indre Kongen havde skrevet: »Med taknemmelig Erindring fra Deres hengivne Christian«. Den havde tillige indeholdt Honoraret for Lægehjælp. »Og saa har jeg faaet en ny Titel,« tilføjede han glad. Jeg skulde gjætte, men forgjæves. »Jo,« svarede han med straalende Øjne: »Jeg er bleven Husven«. Denne Titel havde aabenbart glædet ham adskilligt mer end en eller anden »Raad«. Brave, dygtige Studsgaard var i Solskinshumeur. Jeg undede ham det ret af Hjærtet. Jeg spurgte, om han havde talt med Kongen om den forestaaende Revue ved Roeskilde. »Jo,« svarede han, »jeg har sagt til Kongen, at jeg i Geheimearkivet nedlægger en Erklæring, hvori jeg fralægger mig alt Ansvar, hvis Hans Majestæt skulde deltage i Revuen.«

Kl. 7 Taffel. Professor Petersen bad indtrængende Kejserinden og Prindsessen af Wales om at anvende deres Indflydelse for at hindre, at Kongen deltager i Revuen paa Fre-

dag, hvilket vil kunne blive meget skjæbnesvangert for Kongen i dette urolige Efteraarsvejr.

Onsdag 2. Oktober 1895. Kongen talte om den forestaaende Revue og yttrede blandt andet: »Jeg vil dog gjerne vise Hæren den Opmærksomhed; vore brave Officerer og Menige, som jeg holder saa meget af.« Jeg søgte indirekte at fraraade Kongens Deltagelse i Revuen, da jeg efter alt at dømme har Grund til at frygte, at Kongen grumme let vil kunne faae et nyt Anfald af sin nys overstaaede Sygdom, men Kongen lod til at ville fastholde sin Beslutning.

Kl. 7 Taffel.

Dronningen spurgte mig, hvorlænge jeg mente, at Revuen paa Fredag vilde vare, og udtalte sig i det Hele med stor Ængstelse om Kongens eventuelle Deltagelse deri. »Jeg vil være saa bedrøvet,« yttrede Hendes Majestæt, »hvis Kongen virkelig bestemmer sig dertil; thi vel er han Gudskelov nu rask, men dog meget sensibel og nervøs; jeg kan mærke det paa, at han tager sig Smaating nær; det plejer han ellers aldrig.«

Kl. 9¹/₄ The og Lou. Spillede Whist med Kongen, der var ualmindelig glad og munter.

Da Whisten var endt, og vi alle stode grupperede om »Forfriskningerne«, viste Kongen sig pludselig tilhest paa den kraftige græske Prinds Georgs brede Skuldre. Kongen galoperede hen til Comtesse Reventlow og snappede til uendelig Jubel for alle hendes Coiffure, der svævende i Kongens Haand lignede en Vandmand med talrige vedhængende Fangarme (Haarnaale, hvormed den lille Kappe fastgjøres i Haaret). Stormende Jubel og Latter. Kongen galoperede hen imod flere af de andre Damer, der skyndsomst toge Flugten. Ingen morede sig mer end Comtessen selv. Dejligt atter at see vor kjære gamle Konge saa glad og munter!

Fredag 4. Oktober 1895. Meget uroligt Vejr med stærk Blæst og voldsomme Byger. Heldigvis kom der Kl. 9¹/₂ Bud fra Kongen om at komme over til ham. »Ja, nu har

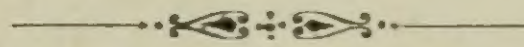
Dronningen og mine Døttre (Kejserinden og Prindsessen af Wales) overtalt mig til ikke at tage med til Revuen.« Jeg kunde ikke lade være at vise min Glæde derover; thi vel vilde Tropperne blive bedrøvede over ikke at faae Kongen at see, men paa den anden Side vilde sikkert alle glæde sig over, at Kongen ikke i dette forrygende Vejr udsatte sit Helbred for en ny Attaque. Vi saae i Forening paa Barometret inde i Kongens Toiletværelse; det falder enormt, og i Morgenbladene berettes om Uvejr over England. Jeg fik Ordre til at afsende de fornødne Telegrammer til Kronprindsen og Øvelsesdivisionen. Da jeg vilde til at gaae, sagde Kongen: »Saa vilde jeg spørge Dem, om De ved Siden af Deres Adjutantstilling vil overtage Stillingen som Intendant for Civillisten.« Hans Majestæt rakte mig sin Haand, som jeg trykkede, inderlig glad og taknemmelig. »De veed de Følelser, jeg altid har næret for Dem,« yttrede Kongen videre, »og vil derfor nu gjerne knytte Dem nærmere til mig.« Gamle trofaste Konge, der altid har været saa god mod mig! Vorherre lægge sin Velsignelse i min Gjerning! Underligt for mig at tænke paa, at jeg maaskee saa kommer til at boe i den tidligere Cabinetssekretairlejlighed, udenfor hvis Dør jeg har staaet saa mangen Gang, naar jeg som ung Student og Officer søgte daværende Cabinetssekretair Trap.

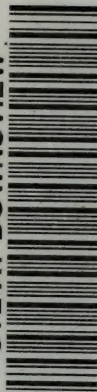
Kl. 7 Taffel. Dronningen kom hen til mig og lykønskede mig paa en Maade, der noksom viste mig, hvor godt ogsaa Hendes Majestæt under mig det. »Ja,« tilføjede hun, »nu bliver da ogsaa Deres Kone og Børn glade.« Ogsaa de to Kongedøttre lykønskede mig: »Baade min Fader og min Moder ere saa glade over Valget,« yttrede de blandt andet. Prinds Valdemar trykkede venligt min Haand, og Prinds Hans udtalte: »Stillingen kunde ikke være falden i bedre Hænder.« Jeg stod saa underlig fattig paa Ord overfor al denne Deltagelse; men jeg haaber, at man kunde see paa mig, hvor inderlig glad og taknemmelig jeg var. Dronningen yttrede senere: »Ja, De faaer jo ogsaa noget at gjøre baade med mig og mine Døttre,« hvormed hun sigtede til, at de Gaver, som her i Landet uddeles til Trængende af Kejserinden, Prindsessen af

Wales og Hertuginden af Cumberland, hidtil ere uddelte gjennem Intendanturen.

Lørdag 5. Oktober 1895. Læste med Prinds Harald Kl. 7—8. Det glædede mig rigtigt at see, hvor glad han blev paa mine Vegne, da jeg fortalte om Udnævnelsen.

Kongen sagde mig venligt Farvel. En herlig Jouruge for mig og mine Kjære! Kongens Tillid og store Godhed saavelsom al den venlige Deltagelse, hele denne prægtige Kongeslægt viser mig, tager jeg med ind til mit eget kjære Hjem, hvor straalende Ansigter og kjærlige Lykønskninger venter mig.

KØBENHAVN - GRÆBES BOGTRYKKERI